A. x. P

Nurel l'avorg.

MANUALE MEDICORUM

RENOVATUM ET AUCTUM,

ACCURANTE

M. HENRICO GUYOT, F. A. Doctore-Regente Medico Parisiensi.

mort le 28 Mars 1740.

ARS MEDICA, & divinitùs accepta eſt, & divinitùs exercetur. Nonne RAPHAELEM Archangelum *Hebræi* volunt hujus artis opus exercuiſſe? Mittamus reliquos. CHRISTUS ipſe, tanquàm generis humani Medicus, ægros, ægrotoſque quotcumque offerebantur, curabat, diſcipuliſque tradidit poteſtatem Medendi. Hanc igitùr artem, utpotè nobiliſſimam, Reges meditari & exercere quondàm nequaquàm dedignabantur. Quales fuerunt SABOR & GIGES *Medorum* Reges, SABID Rex *Arabum*, MITHRIDATES *Ponti* Rex, *Ægyptiorum* verò HERMES, MESUE Regis *Damaſci* nepos. Volunt nonnulli & AVICENNAM fuiſſe *Cordubæ* principem, &c.

Marſilius Ficinus Lib. 1. Epiſt. ad Thomam Valerium phyſicum.

Hippocrates

MANUALE MEDICORUM,
SEU
PROMPTUARIUM HIPPOCRATIS

APHORISMORUM, PRÆNOTIONUM, PRÆDICTIONUM ET COACARUM, ſecundùm propriam morborum omnium nomenclaturam, alphabetico digeſtum ordine.

Jàm olìm editum à D. HONOR. BICAISSIO. D. M. & Prof. Pr. Aq.

De novo recollectum, plurimis novis acceſſionibus auctum, & inſignioribus Aurelii-Cornelii Celſi *ſententiis locupletatum*

A M. HENRICO GUYOT Flexico-Andegavenſi, Doctore-Regente Medico Pariſienſi.

Martin Lange

LUTETIÆ-PARISIORUM,
Apud QUILLAU, Facul. Med. Typographum, viâ vulgò dictâ *Gallande*, ad Forum M. *Alberti*, ſub ſigno Annunciationis.

M. DCC. XXXIX.

Cum Approbationibus & Privilegio Regis.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

SAPIENTISSIMO NOBILISSIMOQUE VIRO D. D. JOANNI-BAPTISTÆ SILVA, DOCTORI-REGENTI MEDICO PARISIENSI, SALUBRIS CONSILII REGII SOCIO, SERENISS. DUCIS BORBONII MEDICO ORDINARIO, &c.

IHI seriò pensitanti, VIR PRÆCLARISSIME, *quodnam munus tibi præbere*

possem, ut grati animi pignus & monumentum erga te publicè expromerem, satiùs visum est sententias Principum Medicorum sub tuis auspiciis promulgare, quàm opus aliquod proprium, sed levidense munusculum, tibi offerre, hâc ratione meliùs illustris nominis tui gloriæ consulam, quod nihil mihi antiquiùs unquam erit. Huic incepto perficiendo animum addidit, quod ubi ope & consiliis tuis indigeo, votis benignè annuere jamdudum solitus es, VIR MERITISSIME, *quotiescunquè auxilium tuum expetiverim, semper tutela ac dulce præsidium meum fuisti; non se-*

mèl gravissimo morbo laborantem ex orci faucibus eripuisti, meæ incolumitatis ita studiosus ut nulli labori peperceris. Hoc beneficium eò majus videri debet, quod infinitis negotiis implicitus, parcus tam pretiosi temporis esse debeas: quippè Urbi paritèr & Aulæ apprimè notum omnes te, VIR EXPERIENTISSIME, *de suâ salute consulere gestiunt.* VIR *nominis famâ celeberrimus, doctrinâ ornatissimus, & eâ vi ingenii præditus ut sagacitas in te, cum urbanitate & facundiâ certare videatur.* LUDOVICUS NOSTER REX CHRISTIANISSIMUS *pluriès cum suc-*

cessu tuis consiliis usus est. Insupèr SERENISSIMUS DELPHINUS, *firma nostra spes atque Augustissimi Patris incrementum, perfectam & constantem sanitatem adeptus est, cui operi absolvendo tuæ Consultationes*, VIR PRÆSTANTISSIME, *unà cum Archiatro illustrissimo & aliis Medicis aulicis, maximè proficuæ fuere, quod* REGEM NOSTRUM MUNIFICENTISSIMUM *adduxit, ut tibi clariora nobilitatis insignia largiretur.* REX NOSTER INVICTISSIMUS *non minùs nobilitandos esse censet eos, qui sospitem atque incolumem gentis protectorem ser-*

vant, quàm illos qui hostes regni fugant atque arcent. Vivas ergò diù, DOCTOR NOBILISSIME, *atque Saluberrimi Ordinis Parisiensis decus & ornamentum non mediocre, nam non solùm Medicinæ faciendæ invigilas, sed etiam alios erudire scriptis tuis doctis & elegantibus dignatus es. Utinam Praxim & Theoriam per multos annos exercere & illustrare pergas!*

Hæc sunt vota,

COLLEGA COLENDISSIME,

Addictissimi tibi & devotissimi,
H. GUYOT, *Doct. Reg. Med. Paris.*

LECTORI BENEVOLO

H. BICAISSIUS S.

SPARSA passim Divi *Hippocratis* placita (*Lector Clarissime*) eâ quâ potui industriâ redegi, ut tanti viri doctrinæ fervor aliquis accresceret. Scimus enim radiare in cœlo solem, à quo abstractus magnam sui luminis partem amitteret. Scimus sydera in firmamento micantia, quæ, si ab hoc extraherentur, fulgere desinerent; sic varia Principis nostri monita non elucerent, seu (ut veriùs dicam) incognita jacerent, nisi locum illis designassem. Habes igitur in hoc pretioso libello, non confusè, tanquam in lapidicinis, sed ordinatè, ut in annulo aureo divites gemmas coacervatas. Illum lege, illum fove,

illum ama si cupias magnus esse Medicus. Reclusit in scrinio lapillis ornato *Homeri* Poemata *Alexander* ; vellem ego ut in pectoris tui abdita, vel (ut rectiùs loquar) in memoriæ tuæ penetralia hunc includeres libellum. Hâc præcipuè de causâ publicum feci, ut fluxilem memoriam juvarem. Meum feceram, nisi, quibus nihil unquàm justè denego, substraxissent amici. Quod si à te mea non probetur industria, sat erit ut cùm Poetâ dicam,

Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis,
Hæc fuerint nobis præmia, si placui.

Ne prætereas moneo in materiæ alicujus quæsitu, analogas inquirere litteras, seu consimilis naturæ titulos, quales esse possunt Insania, Delirium, Phrenitis, &c.

H. GUYOT

MEDICINÆ STUDIOSIS.

De Libris Medicinæ eligendis ; ubi eorum utilitas aut damnum indicatur.

ETSI veterum Medicorum placita in lucem de novo edamus, ut diù noctùque evolvantur atque memoriæ faciliùs mandentur ; attamen à novis inventis ediſcendis, Medicos diſtrahere non contendimus, modo hæc inventa priſcis obſervationibus non refragentur neque adverſentur, juxtà monitum *Hippocratis* qui aſſerit, ſemper ab inventis ad nova invenienda procedendum eſſe. Hic autor mentis acie, ubertate ingenii conſpicuus, nullâ aliâ ratione,

quàm ipſius naturæ obſervatione inſtrui atque erudiri decrevit ipſe. Omnes enim ejus ſententiæ, leges à naturâ ſancitæ ſunt. Hanc ſapientiſſimam methodum ſecuti ſunt *Areteus*, *Cælius Aurelianus*, *Celſus* atque *Galenus* omnibus micans fulgoribus dum *Hippocratis* veſtigiis inhæſit, aliique non pauci inter antiquos. Inter recentiores verò habentur *Duretus*, *Fernelius*, *Martinus*, *Hollerius*, *Ballonius* (Medici Pariſienſes) *Lomnius*, *Sydenhamius*, *Morthonius*, *Hoffmannus*, *Boërhaavius* aliique complures. Quî fit ut priſca Medicina obſervationibus ſuffulta, non muta tantùm, ſed præſtantior ſalubriorque ſit, quam malè garrulam reddiderunt phyſices plus æquo laſcivientis & evagantis commenta. Ergone omnia ſyſte-

mata ex Arte Medendi expungenda veniunt? Siccinè vitium vitatur in aliud oppositum incurrendo? *Celsus* nos monet morbum, cujus natura & causæ innotescunt, perfectè curatum iri, sed verba & eloquentiam non inservire curationi absolvendæ: Æthiologia tamen naturæ legibus consentanea maximè proficua, imò absolutè necessaria deprehenditur; sed systemata naturæ, non verò natura systematibus accomodanda: alioquin systemata hâc ratione non stabilita progressui Medicinæ obsistunt. Hujus methodi contemptus ex observatione crisium & concoctionum maximè arguitur, quas Antiqui serio atque attento examini subjiciebant, nunc verò apud quosdam Neotericos ferè exoleverunt observationes illæ. Hæc peccamina

devitabunt qui methodo *Hippocratis* in hoc libro allatæ institerint, ita ut ad veram Medicinam reduces, ſalubriora atque utiliora ſtudia amplexentur. Profectò Medendi Ars ludibrio & deſpectui non objicietur, cujus honor & dignitas à veritate dependent, quæ in placitis veterum græcorum Medicorum maximè eluceſcit. Horum ſententiæ veluti ſunt germina atque ſemina, quæ ritè examinata uberes fructus edunt atque varias partes Medicinæ illuſtrant. *Coacæ, prædictiones* præcipuè *prognoſim*; *Aphoriſmi Diagnoſim* curationẽque morborum confirmant. Etenim nullum autorem reperire fas eſt, qui cauſas proximas & remotas, naturam, indolem, fines, curas morborum elegantiùs deſcripſerit. Ideò nova inventa menti *Hippocratis*

congruentia jure merito aſciſcuntur ; ad quod cognoſcendum collectionibus Præclariſſimi *Bicaiſſii* adducimur. Nonnulli autores aliquid jucundi aut amœni offerunt, ſed pleraque ſuſpecta eſſe debent, niſi ſummam utilitatem afferant eorum opera, cui utilitati ſolummodò inſerviebant veteres. Si nova inquirantur, hæc Medicinæ veteri explicandæ atque enucleandæ proſint ; hâc conditione ſyſtemata ſummi ſunt usûs, utpotè quæ ex obſervationibus & experientiâ conduntur : ſic Medicina minùs loquax, ſed veritati magis conſentanea redditur. Apage illos, qui ſuos conceptus atque vana ratiocinia verbaque pro veris principiis fundamentiſque artis præbent ; in quod vitium plurimi incurrerunt, qui cognitionem mechaniſmi

corporis parvi facientes, ab *Hippocrate* maximè dissident; qui hujusce mechanismi sedulus fuit atque sagax speculator, ut patet ex ejus observationibus ex naturâ ipsâ deductis. Verùm, ut fatear quod res est, *Hippocrates*, in libris qui pro certo illi ascribuntur, parùm in ratiociniis evagatur, sed sententias diffutas, Æthiologiis orbatas referre gestit, ut in *Epidemiis*, *Coacis*, *Aphorismis*, attamen hæc apophtegmata à naturâ ipsâ dictata sunt, ejusque reddunt agendi modum exprimuntque. Itaque si conceptus atque ratiocinia in usum vocare opus fuerit, id sit solummodò, ut hæ observationes inter se vinciantur, uniantur, atque exponantur clarius, cum hâc cautione, ut propria verba *Hippocratis* non immutentur ne-

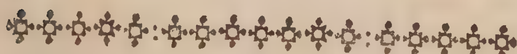
que adulterentur. Hâc ratione textus *Hippocratis* ſartus & integer conſervatur quem præſtò habebimus, ut *Praxis* & *Therapeiæ* vera argumenta atque exemplaria non deſint. Nam omnes labores, ſtudia, vigiliæ Medici eò collimare debent, ut ſanitas præſens conſervetur, amiſſa verò recuperetur, ut patet ex divini ſenis obſervationibus, quæ paſſim in ejus ſcriptis diſſeminantur. Eamdem ob cauſam ſelectiores ſententias ex *Celſo* exceptas in ſuo ordine adjecimus, quandoquidem autor ille mentem *Hippocratis* ſecutus, *Hippocrates latinus* audit.

N.B. In referendo textu *Hippocratis*, Editionem hujuſce autoris (ex *Anutio Foeſio D. M. Mediom.*) *Francofurti an.* 1624. adhiberi, Lectorem eſſe monitum, oportet.

MANUALE

MANUALE MEDICORUM.

A

ABORTUS.

ULIERI utero gerenti, ſi alvus multùm profluat, abortionis periculum eſt. Aph. 34. Sect. 5.

MULIERI utero gerenti, ſi mammæ derepentè gracileſcant, abortionis periculum eſt. Aph. 37. Sect 5.

QUÆ præter naturam tenues utero gerunt, abortiunt, donèc pleniores evadant. Aph 44. Sect. 5.

QUÆ fœtus corrupturæ ſunt, iis mammæ extenuantur. Quod ſi contrà duræ evadant, dolor erit vel in mammis, vel in coxis, vel in oculis, vel in geni- Aph. 53. Sect. 5.

B

bus, nequè fœtum corrumpunt.

Sent. 516. Coac. Quæ ex partu & abortu copiosa celeritèr cum impetu feruntur, si subsistant molestiam exhibent. Hujusmodi mulieribus rigor inimicus est & alvi perturbatio, præcipuè verò si præcordiorum dolore vexentur.

Sent. 543. Coac. Ex abortione ubi alba derepentè percurrunt, si rigor aliquis corripiat, & ad femur impetus fiat, tremor molestus subit.

Vide Partum. Gravidam. Concipere. Prægnantem.

ABSCESSUS.

Aph. 51. Sect. 4. In febribus quæ abscedunt, si primis judicationibus non solvantur, morbi longitudinem significant.

Sent. 173. Coac. Moderatus capitis dolor cum inexhaustâ siti, aut sudore febrem non solvente, gingivarum abscessus, aut circà aures tubercula denunciat, nisi alvus erumpat.

Sent. 203. Coac. Considerandum in

quibus ſperamus abſceſſus circà aures futuros, nùm ſuperiorum partium tenuibus ſudoribus diffluant, nùm quid etiàm ſubindè novum rigorem ſentiant, an fortè etiàm alvi affatim perrumpant, aut aliquo ſopore detineantur? Videndum quoquè num & in his urina diluta cum ſublimibus quibuſdam in medio ſuſpenſis, albidis, & aliquantùm variantia, exalbicantia, aut graveolentia appareant?

Vide ANGINAM. DOLOREM RENUM. SOPOREM. FEBREM.

ACUTI MORBI.

MORBORUM acutorum non in totum certæ ſunt prænuntiationes, nequè ſalutis, nequè mortis. Aph. 19. Sect. 2.

MORBI acuti intrà dies quatuordecim judicatione terminantur. Aph. 23. Sect. 2.

IN præcipiti morbo, ſi partes externæ perfrigerentur, internæ verò urantur, ac ſitis urgeat, malum denunciatur. Sent. 115. Coac.

IN præcipiti morbo, capitis Sent. 119. Coac.

dolor, & præcordia revulſa, niſi ſanguis ex naribus profluat; ad phrenitidem deveniunt.

Celſ. l.3.c.18. MULTA in præcipiti periculo rectè fiunt, aliàs omittenda.

Vide BILEM ATRAM. CRISIM. FACIEM. FEBRES. PHRENITIDEM.

ÆGROTARE.

Aph.34. Sect. 3. PER morbos minore ſunt periculo, quorum naturæ, & ætati, & habitui, & anni tempeſtati, morbus magis cognatus fuerit, quàm quibus in horum aliquo minimè cognatus fuerit.

Celſ. l.3.c.21. INTER initia non difficillima curatio eſt, ſi imperata ſunt quies, ſitis, inedia; at ſi malum inveteraverit, non ſinè magnâ moleſtiâ diſcutitur.

Vide MORBUM. ÆTATEM.

ÆRUGINOSI.

Vide MORBUM REGIUM. ICTERUM.

ÆSTAS. ÆSTUS. ÆSTUATIO.

Vide Tempus. Calorem.

ÆTAS.

Quod autem ad anni tempora attinet, vere quidèm & primâ æſtate, pueri, & his ætate proximi, optimè degunt & maximè valent; æſtate verò & quadantenus autumno, ſenes; reliquâ autumni & hiemis parte, qui inter has ætates ſunt medii. Aph.18. Sect. 3.

Per ætates hæc eveniunt, parvis & recèns natis pueris, ſerpentia oris ulcera (*aphthæ* dicta) vomitiones, tuſſes, vigiliæ, pavores, circà umbilicum inflammationes, aurium humiditates. Aph.24. Sect. 3.

Ad dentitionem verò progreſſis gingivarum ſtimulantes prurigines, febres, convulſiones, alvi profluvia, idquè præcipuè cùm caninos dentes emittere cœperint, & iis qui maximè craſſi ſunt, & alvos duras habent. Aph.25. Sect. 3.

Aph.26. Sect. 3. At iis paulùm ætate progressis, tonsillarum inflammationes, vertebræ quæ ad occipitium est interiorem in partem impulsiones, crebræ anhelationes, calculi, lumbrici rotundi, alii tenues & minuti, in recto intestino orti, *ascarides* dicti, verrucæ (Græcis *acrochordones* dictæ) satyriasmi, strumæ, & alia tubercula, præcipuè verò prædicta.

Aph.27. Sect. 3. Adhuc autem ætate provectioribus & ad pubertatem progressis, ex iis multa, & febres diuturnæ magis, & sanguinis ex naribus profluvia.

Præd. lib.2. p. 95. Quoad ætates autèm attinet: tubercula quidèm suppurantur, atquè eadem strumosa magnâ ex parte pueros exercent, facilèque ex his levantur. At iisdem ubi paulùm ætate processerint atquè adoleverint, nascuntur quidèm minùs, ac difficiliùs tolluntur. Viris autèm id genus tubercula non admodùm fiunt, verùm favi formidabiles & cancri abditi, demersi & ex pustulis noctu inquietantibus, ulcera ser-

pentia quæ *herpetes* nominant, donèc annos ſexaginta longè ſuperârint. Senibus verò ex hujuſce-modi tuberculis nullum accidit, at cancri latentes quiquè ſumma corporis infeſtant, fiunt & ad mortem comitantur. Ex Locis difficilius ſanantur alæ, ac laterum cavitates & femora; in his namquè humores ſubſident & recidivæ fiunt.

ÆTAS media tutiſſima eſt, quia nequè juventæ calore, nequè ſenectutis frigore infeſtatur. Celſ. l. 2. c. 1.

LONGIS morbis ſenectus, acutis adoleſcentia, magis patet. Celſ. l. 2. c. 1.

OMNIS pueritia primùm circà quadrageſimum diem, deindè ſeptimo menſe, tùm ſeptimo anno, poſteà circà pubertatem periclitatur. Celſ. l. 2. c. 1.

ADOLESCENTIA morbis acutis, itèmque comitialibus, tabique maximè objecta eſt. Celſ. l. 2. c. 1.

Ex toto, non ſic pueri, ut viri, curari debent. Celſ. l. 3. c. 7.

APHTHÆ longè periculoſiſſima ſunt ulcera; ſed in pueris, quos ſæpè conſumunt. Celſ. l. 6. c. 11.

Vide MORBUM.

ALVUS.

Aph 20. Sect. 2. QUIBUS per juventutem alvi sunt humidæ, iis senescentibus exsiccantur; quibus verò in juventute alvi siccæ sunt, iis cum senes evadunt, humectantur.

Aph. 15. Sect. 6. LONGO alvi profluvio detento, spontanea accedens vomitio, alvi profluvium solvit.

Sent. 258. Coac. ALVI solutio quæ prætèr rationem accidit, cum voce tremulâ, in his diutiùs perseverante perturbatione, pernicies intentatur.

Sent. 303. Coac. ALVI durities cum dolore; in febribus horroris sensu insignibus, ac cibi fastidio laborantibus, nisi paulùm humectatâ alvo purgationem faciat, ad suppurationem tendet.

Sent. 455. Coac. BILIOSIS alvus perturbata, exigua reddens genituræ similia & mucosa, doloremque ad imum ventrem inferentia, urinæ quòque non facilè prodeuntes, ad hydropem tendunt ex hujusmodi casibus.

ALVUS.

ALVUS perturbata, salsuginosa demittens, unà cum febre, non admodùm sopore aut torpore oppressos consequitur. Sent. 641. Coac.

UBI alvus intercepta est & arctè conclusa, parvaque & nigra caprarum stercoribus similia, nec nisi coacta emittit; hoc casu sanguis è naribus erumpens, periculo est. Sent. 41. Præd. lib. 1.

ALVUS circumtensa, ex Medici industriâ liquida demittens, celeritèr intumescens, convulsionis significationem quamdam præ se fert, (quod *Aspasii* filio contigit.) In his novus subortus rigor perniciem facit. Ex his casibus convulsione tentato ac inflato, ubi diutiùs morbum traxerit, ex ore putrida & virulenta prodeunt. Sent. 99. Præd. lib. 1.

ALVUS si vehementiùs fluit, aut sæpiùs ducitur, hominem infirmat. Cels. l.2.c.12.

ALVUS ducta sæpè superiores partes resolvit. Cels. l.4. c. 3.

UNO die fluere alvum, sæpè pro valetudine est, atquè etiàm pluribus, dùm febris absit, & intrà septimum diem con- Cels. l.4.c.19.

quiescat: purgatur enim corpus, &, quod intùs læsurum erat, utilitèr effunditur. Verùm spatium periculosum est: interdùm enim tormina & febriculas excitat, viresque consumit: interdùm autèm evenit ut id neglectum pluribus diebus curari difficillimum sit.

Vide EXCREMENTA. HYDROPEM. CRISIM. DOLOREM PRÆCORDIORUM. JUVENTUTEM.

ANGINA.

Aph.10. Sect. 5. QUI anginam effugiunt, iis in pulmonem vertitur, & intrà dies septem intereunt, quos si evaserint, suppurati fiunt.

Aph.37. Sect. 6. IN anginâ detento, si tumor in cervice oriatur, bonum, foràs enim morbus vertitur.

Aph.49. Sect. 7. IN anginâ detento, si tumor & rubor in pectore contingat, bonum, foràs siquidèm morbus vertitur.

Sent. 363. Coac. ANGINÆ in quibus neque in collo, nequè in faucibus quicquam apparet, sed quæ vehementem suffocationem ac spi-

randi difficultatem adferunt, eodem aut tertio die necant.

Quæ verò tumorem ac ruborem in collo capiunt, in reliquis quidèm eodem modo ſe habent, verùm diuturniores ſunt. Sent. 364. Coac.

Præcipue' autèm malum prorogatur, quibus non ſolùm fauces, ſed cervicem quòque & pectus unà rubor occupat. Maximè verò poteſt indè ſecunda valetudo contingere, ſi rubores ad interna maximè revertantur. Quod ſi evaneſcant, nequè in exteriores partes converſum ſit tuberculum, nequè pus facilè & ſinè dolore excreetur, aut nequè iſta diebus judicatoriis contingant, perniciem denunciant. Ac fortaſſè etiàm ſuppurati fiunt. Securitatis autèm indicium eſt ruborem & abſceſſus ad externas quàm maximè partes vergere. Sent. 365. Coac.

Quibus angina ad pulmonem divertit, partìm quidèm intrà ſeptem dies pereunt, partìm verò liberati, pus intrò colligunt, niſì pituitoſa ſursùm educantur. Sent. 367. Coac.

In anginâ laborantibus ſubarida ſputa, gracileſcentibus fau- Sent. 369. Coac.

cibus, malum prænuntiant.

Sent. 370. Coac. In anginis linguæ tumores absque ullâ significatione evanescentes, periculum denunciant. Quin etiam dolores citrà evidentem causam disparentes, perniciem ostentant.

Sent. 371. Coac. Angina laborantes nisì celeritèr cocta expuant, perniciosè habent.

Sent. 372. Coac. In anginâ absquè ullâ significatione redundantes in caput dolores cum febre, periculum indicant.

Sent. 373. Coac. In anginâ absquè ullâ significatione delati ad crura dolores cumfebre, perniciosi.

Sent. 374. Coac. In anginâ laborantibus citrà judicationem præcordii dolor, cum impotentiâ & torpore adveniens, latentèr necat, etsi moderatè admodùm habere videantur.

Sent. 375. Coac. In anginâ laborantibus, absquè ullâ significatione gracilescentibus faucibus, dolor intensus ad pectus aut ad alvum progressus, purulentas dejectiones facit. Alioquì autèm talè quid solutionem præ se fert.

In anginâ quæcumque conſpicuum dolorem non produnt, periculi plena ſunt. Quin etiàm diuturni ſunt qui ad crura progrediuntur dolores, ægrèque ad pus deducuntur. Sent. 376. Coac.

Sputa ex anginâ viſcida, craſſa, exalbida, vi educta, malum denunciant, omniſque ejuſmodi maturatio mala eſt. In his multa deorsùm purgatio levis ſyderationis modo mortem adfert. Sent. 377. Coac.

Sputa ex anginâ ſubarida, crebra, per tuſſim & cum lateris dolore educta, perniciem minantur. Atque ea quæ inter potandum per tuſſim rejiciuntur, quæque difficultèr deglutiuntur malum portendunt. Sent. 378. Coac.

ANXIETAS.

In angore & pervigilio vexatis, ad aures abſceſſus maximè obveniunt. Sent. 563. Coac.

In anxietate laborantibus cum alvi turbulentâ ſuppreſſione, celeritèr velut culicum puncturæ Sent. 564. Coac.

in cutem erumpunt, & ad oculos lactimosus abscessus procedit.

APOPLEXIA.

Aph.42. Sect. 2. Valida quidèm apoplexia nullo modo sanatur, levis verò non facilè.

Aph.43. Sect. 2. Ex strangulatis & dissolutis, necdùm mortuis, ii minimè ad vitam redeunt, quibus spuma circà os collecta fuerit.

Aph.57. Sect. 6. At corporis sydera tiones contingunt eâ ætate maximè, quæ est à quadragesimo ad sexagesimum.

AQUA.

Aph.26. Sect. 5. Aqua quæ citò calescit & citò refrigeratur, levissima.

Cels. l. 1. c.2. Ubi expletus est aliquis, faciliùs concoquit; si quicquid assumpsit, potione aquæ frigidæ includit, tùm paulispèr invigilat, deindè benè dormit.

Cels. l.1. c. 3. Illud nosse oportet quod ex labore sudanti frigidæ potio perniciosissima est, atquè etiàm cùm sudor se remisit, itinere fatigatis inutilis.

Vide Hygieinem.

ATRA BILIS.

FEBRIUM initio si atra bilis sursùm aut deorsùm prodeat, lethale est. Sent. 68. Coac.

Vide BILEM ATRAM. DYSENTERIAM.

AQUILO.

Vide TEMPUS.

AUSTER.

Vide TEMPUS.

AUTUMNUS.

Vide TEMPUS.

AURIS.

Vide TINNITUM. SURDITATEM. TUBERCULUM.

BALBI.

Aph.32. Sect. 6. BALBI longo alvi profluvio maximè corripiuntur.

BILIS ATRA.

Aph.22. Sect. 4. PER quorumvis morborum initia, bilem atram ſuprà vel infrà prodire, lethale.

Aph.23. Sect. 4. QUIBUS per morbos acutos, aut diuturnos, aut vulnera, aut alium quemvis modum extenuatis, bilis atra, aut veluti ſanguis niger ſubierit, ii poſtridiè moriuntur.

Aph.24. Sect. 4. INTESTINORUM difficultas ſi ab atrâ bile ortum duxerit, lethalis.

Vide ATRAM BILEM.

BILIOSUS.

Vide ALVUM.

BIBERE.

Aph.27. Sect. 5. QUIBUS bibendi de nocte appetentia eſt, iis admodùm ſitientibus ſi obdormierint, bono eſt.

Vide HYGIEINEM.

BUBO

Ex glandularum inflammationibus febres omnes malæ, præter diarias. Aph. 55. Sect. 4.

CAPUT ET CEREBRUM.

Aph.50. Sect. 6. QUIBUS perfectum fuerit cerebrum, iis febrem & bilis vomitionem succedere necesse est.

Aph.58. Sect. 7. QUIBUS ex occasione aliquâ cerebrum concussum fuerit, eos protinùs voce deficere necesse est.

Sent. 163. Coac. QUÆ caput quodam modo concutiunt, cum intensâ oculorum rubedine, ac manifesto delirio, perniciem denuntiant. Nequè tamèn hoc ad mortem comitatur, verùm circà aurem tumorem excitat.

Sent. 167. Coac. QUÆ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, sanguinem è naribus profundunt aut mulieri menstrua deturbant, idquè præsertìm si ad spinam ardor consequatur. Fortassè etiàm difficultas intestinorum expectanda est.

Sent. 168. Coac. QUI capite gravati ad synciput dolorem sentiunt, pervigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, tùm

verò præcipuè ſi aliquis contentionis ſenſus ad cervicem pertingat.

VOMITUS virulenti & æruginoſi in capitis doloribus cum ſurditate & inſomniâ, promptam inſaniam ſignificant. Sent. 169. Coac.

QUI capitis dolore, ſiti, levi pervigilio detinentur, obſcurè loquuntur, ad motum impotentes, humeſcente alvo, laſſitudine vexantur, in iis fortaſsè inſania metuenda eſt. Sent. 175. Coac.

CAPITI nihil æquè prodeſt, atque aqua frigida. Celſ. l. I. c. 4.

Vide DOLORES CAPITIS.

CALVI.

QUI calvi ſunt, iis varices magni non fiunt. At quibus calvis exiſtentibus, varices ſuccedunt, iis rursùs capillitium gignitur. Aph 34. Sect. 6.

CALCULUM.

CALCULO laborantes eo habitu conſtituti, ut ne in urinariam fiſtulam calculus illabatur, promptè urinam reddunt. Sent. 472. Coac.

CALIDUM ET FRIGIDUM.

Aph.16. Sect. 5. CALIDUM, eo frequentiùs utentibus has affert noxias, carnium effœminationem, nervorum impotentiam, mentis stuporem, sanguinis profluvia, animi defectiones, ad quæ mors sequitur.

Aph.22. Sect. 5. CALIDUM suppurationem movens, non in omni ulcere, maximum securitatis judicium exhibet, cutem emollit, extenuat, dolorem tollit, rigores, convulsiones, nervorum distentiones mitigat, capitis gravitatem solvit, ossium verò fracturis plurimùm confert, sed præcipuè his quæ carne nudata sunt, iisquè maximè qui in capite ulcera habent. His etiàm quæ à frigore emoriuntur, aut exulcerantur, & *herpetibus* exedentibus, sedi, pudendo, utero, vesicæ, iis omnibus calidum gratum & judicationem faciens, frigidum verò inimicum & interimens.

Aph.23. Sect. 5. AT frigido in his utendum undè sanguis profluit, aut pau-

lò post fluxurus est, non suprà ipsas partes, sed circà eas undè profluit, adhibito. Et si quæ inflammationes, aut incendiosa quædam ad rubrum & subcruentum ex recenti sanguine vergunt, ad ea admoto. Inveterata namquè denigrat. Erysipelas etiàm non ulceratum juvat, si quidèm exulceratum lædit.

Vide FRIGIDUM.

CALOR ET FRIGUS.

ET quâ corporis parte calor inest, aut frigus, ibì morbus est. Aph. 39. Sect. 4.

ET ubì toto corpore mutationes contingunt, ut si corpus refrigeretur, rursùmque calefiat, vel color alius ex alio oriatur, morbi longitudinem significat. Aph. 40. Sect. 4.

RELICTI in præcordiis æstus, cum febre in quâ totius corporis habitus perfrigeratur, malo sunt, idquè præsertìm si cum sudoribus contingat. Sent. 7. Præd. l. 1.

CALOR adjuvat omnia, quæ frigus infestat. Cels. l. 1. c. 9.

INIMICIOR senibus hiems, æstas adolescentibus est. Cels. l. 2. c. 1.

CANCER.

Aph.38. Sect. 6. QUIBUS cancri occulti oriuntur, eos non curare præstat. Curati namquè citò pereunt, non curati verò diutiùs perdurant.

Cels. l.5.c.28. OMNIS cancer nonsolùm corrumpit quod occupavit, sed etiàm serpit.

Cels. l.5.c.28. CANCRI initium quidèm recipit curationem: ubi verò penitùs insedit insanabile est. Plurimique sub frigido sudore moriuntur.

CARUNCULA.

Vide URINAM. DYSENTERIAM. EXCREMENTA.

CERVIX.

Sent. 261. Coac. CERVIX dura cum dolore, & maxillarum connexio, ac jugularium venarum palpitatio vehemens, cum tendinum distensione, perniciem minantur.

Sent. 270. Coac. CERVICIS cubitorumque dolores convulsiones minantur, ex

facie autem ad fauces iſta procedunt.

Cervicis dolor in omni quidem febre malum. In his verò peſſimum, in quibus etiàm vehementis inſaniæ metus eſt. Sent. 273. Coac.

Vide Dolorem Juguli et Cervicis.

CHIRURGUS.

Esse Chirurgus debet adoleſcens, aut certè adoleſcentiæ propior, manu ſtrenuâ, ſtabili, nec unquàm tremiſcente, eâque non minus ſiniſtrâ quàm dextrâ promptus, acie oculorum acri, claráque; animo intrepidus, immiſericors, ſic, ut ſanari velit eum, quem accepit, non ut clamore ejus motus, vel magis, quàm res deſiderat, properet, vel minùs quàm neceſſe eſt, ſecet; ſed perindè faciet omnia, ac ſi nullus ex vagitibus alterius affectus oriatur. Celſ. l.7.Præ.

Mittere autèm ſanguinem cùm ſit expeditiſſimum uſum habenti, tamen ignaro difficillimum eſt, juncta eſt enim ve- Celſ. l 2.c.10.

na arteriis, his nervi, ità si nervum scalpellus attigit, sequitur nervorum distensio ea quæ crudelitèr hominem consumit. At arteria incisa nequè coit nequè sanescit, interdùm etiàm ut sanguis vehementèr erumpat efficit.

Cels. l. 7. c. 2. SEMPER ubi scalpellus admovetur, id agendum est, ut & quàm minimæ & quàm paucissimæ plagæ sint: cum eo tamen, ut necessitati succurramus; & in modo & in numero.

Vide PHLEBOTOMIAM. VULNUS. SANGUINEM. SECTIONEM.

CIBUS.

Aph. 17. Sect. 2. UBI copiosior pratèr naturam cibus ingestus fuerit, id morbum creat, quod etiàm curatio indicat.

Aph. 31. Sect. 2. SI cui ex morbo cibum probè sumenti corpus nihil proficit, malum.

Aph. 32. Sect. 2. UT plurimùm omnes malè habentes, circà initia quidèm cibum benè sumentes, nequè quicquam proficientes, ii tandèm rursùs cibum aversantur.

At

At qui circà initia quidèm vehementèr cibos faſtidiunt, poſteà verò eos probè aſſumunt, ii meliùs degunt.

Cibus & potus paulò pejor, ſuavior tamèn, melioribus quidèm, ſed minùs gratis, anteponendus. Aph 38. Sect. 2.

Quibus tubercula, aut ad articulos dolores, poſt febres longas, oriuntur, ii copioſioribus cibis utuntur. Aph. 45. Sect. 4.

Si febricitanti quis cibum exhibuerit, ſano quidèm robur, & ægrotanti morbus. Aph. 67. Sect. 7.

Nunquam utilis eſt nimia ſatietas. Sæpè inutilis eſt nimia abſtinentia. Sæpè ſi qua intemperantia ſubeſt, tutior eſt in potione quàm in eſcâ. Celſ. l. 1. c. 2.

Secunda menſa bono ſtomacho nihil nocet, in imbecillo coaleſcit. Celſ. l. 1. c. 2.

Semper poſt cibum conquieſcere (oportet) neque intendere animum, neque ambulatione quamvis leni dimoveri. Celſ. l. 1. c. 6.

Plus alimenti eſt in pane, quàm in ullo alio cibo. Celſ. l. 2. c. 18.

Omne animal ſi lactens eſt, minùs alimenti præſtat. Celſ. l. 2. c. 18.

Cels. l.2.c.18. OMNE ferum animal domestico levius est.

Cels. l.2.c.18. OVUM durum valentissimæ materiæ est; molle, vel sorbile, imbecillissimæ.

Cels. l.3.c.2. IN acutis morbis seriùs æger alendus est, ut primò dempta materia impetum frangat: in longis maturiùs, ut sustinere spatium affecturi mali possit.

Cels. l.3.c.4. OPTIMUM medicamentum est: oportunè cibus datus, qui quandò primùm dari debeat quæritur, aliis quintum diem, aliis sextum exspectantibus. *Asclepiades* ubi ægrum triduò per omnia fatigaverat, quarto die cibum indulgebat. At *Themison* non quandò cœpisset febris, sed quandò desiisset aut certè levata esset, & ab illo tempore expectato die tertio, cibum dabat. Nihil autem horum utiquè perpetuum est: nam potest primo die dari, potest secundo, potest tertio, potest non nisi quarto aut quinto. Potest post unam accessionem, potest post duas, potest post plures: refert enim qualis morbus sit: quale corpus, quale cœlum:

quæ ætas, quod tempus anni; minimèque in rebus multùm inter se differentibus perpetuum esse præceptum temporis potest.

APPONENDI sunt ægro varii cibi, sicut *Asclepiades* præcepit, tùm demùm sunt, ubi fastidio urgetur, nequè satis vires sufficiunt, ut paulùm ex singulis degustando, famem vitet. At si nequè vis nequè cupiditas deest, nullâ varietate sollicitandus æger est, ne plùs assumat quàm concoquat; nequè verum est quod ab eo dicitur, faciliùs concoqui varios cibos: eduntur etiam faciliùs, ad concoctionem autem, materiæ genus & modus pertinent. Cels. l. 3. c. 6.

Vide DYSENTERIAM. DOLORES LUMBORUM. HYGIEINEM.

CIRCUITUS.

Vide CRISIM. SATIETATEM.

COLLIQUATIO.

HEPATICO colliquatio cum raucedine malum portendit, id- Sent. 447. Coac.

que præcipuè ſi cum quâdam tuſſi contingat.

Vide RESPIRATIONEM.

COLLUM.

Aph. 35. Sect. 4. IN febre vexato, collum repentè perverſum, ac vix deglutire poſſe, nullo exiſtente tumore, lethale.

Sent. 278. Coac. COLLUM neque converti, neque devorare poſſe, plerumque lethale.

COLOR FACIEI.

Sent. 125. Coac. FREQUENS coloris cum calore mutatio, bono eſt.

Præd. l. 2. pag. 110. QUIBUS juvenibus diù coloris fœdatio ineſt, non tamèn continentèr ad inſtar Regii morbi, ii & viri & fœminæ capitis dolore conflictantur, & lapides ac terram edunt, aut profluvium per ora venarum ſanguinem fundere ſolita patiuntur, *hæmorrhoïdas* græci dicunt. At colores cum virore pallidi diuturni, abſque vehementi Regio morbo, cætera quidèm eadem facere ſolent:

verùm præcordium dolores eos magìs vexant quàm cæteros, nequè tamen lapides aut terram edunt. Qui verò diù pallidi faciem habent tumidam, eos certum est, aut capitis, aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodam modo malè affectam esse. Magnâ autem ex parte ubi hæc adfuerint, non unum aliquod malum inesse videtur, sed interdùm multa, aut etiàm omnia.

CONCUSSIO.

Vide CEREBRUM.

CONSUETUDO.

QUI solitos labores ferre assueverunt, etiam si invalidi sint aut senes, eos faciliùs ferunt, quàm qui non assueti, quamvis robusti & juvenes. Aph. 49. Sect. 2.

QUÆ ex longo temporis intervallo assueta sunt, quamvis deteriora, insuetis minùs molesta esse solent. Quare ad insolita etiam facienda mutatio. Aph. 50. Sect. 2.

Sent. 47. Coac. PRÆTER consuetudinem aliquid facere, ut, verbi gratiâ, aliquid propensiùs curare & magno studio eniti, priùs non consuetum, aut contrà, pravum & delirio proximum.

Cels. l. 1. c. 3. PERICLITATUR & qui semel & qui bis die cibum incontinentèr contrà consuetudinem assumit.

Cels. l. 1. c. 3. CUM quis mutare aliquid volet, paulatìm debebit assuescere.

Cels. l. 1. c. 3. LEVAT lassitudinem etiam laboris mutatio: eumque, quem novum genus cujusdam laboris pressit, id quod in consuetudine est reficit.

Cels. l. 1. c. 3. QUOD contrà consuetudinem est, nocet, seu molle, seu durum est.

Cels. l. 2. c. 2. FACILE securus est aliquis in his quæ sæpè sine periculo evasit.

CONVALESCENTES.

Aph. 32. Sect. 4. IIS verò qui ex morbis convalescunt, si pars aliqua laboraverit, illìc abscessus fiunt.

Vide CIBUM.

CONVULSIO.

CONVULSIO ex veratro, lethalis. Aph. 1. Sect. 5.

Ex copioso sanguinis fluxu convulsio aut singultus contingens, malum denunciat. Aph. 3. Sect. 5.

Ex profusâ purgatione convulsio aut singultus succedens, malum. Aph. 4. Sect. 5.

QUI nervorum distensione corripiuntur, intrà quatuor dies pereunt, quos si effugerint, sanescunt. Aph. 6. Sect. 5.

CONVULSIO ex repletione aut vacuatione oritur, ità verò etiàm singultus. Aph. 39. Sect. 6.

Ex vigiliâ convulsio, vel delirium, malum. Aph. 18. Sect. 7.

Ex vehementibus ardoribus convulsio, aut nervorum distensio, malo est. Aph. 13. Sect. 7.

CONVULSIO in febre suborta, eâdemque die desinens, bono est. Sent. 156. Coac.

CONVULSIO in febre suborta, febrem primo die, aut postero, aut tertio finit. Quod si horam quâ prehendit superet, nec desinat, malo est. Sent. 157. Coac.

Sent. Convulsionem, muliebria
531. si circà initia appareant, nequè
Coac. febris accesserit, solvunt.

Sent, In uteri strangulatu non an-
349. teà expertæ convulsiones, faci-
Coac. les sunt.

Sent. Cum convulsionibus & sudore
350. febrienti defluentia sputa mini-
Coac. mè mala sunt. His præterea alvi
aliquantulùm madescunt, ac
fortassis aliquid ad articulos ab-
scessurum sperandum est.

Sent. Quibus in convulsionibus
351. oculi intentè splendent, iis mens
Coac. non constat, & diutiùs morbum
trahunt.

Sent. Quæ convulsionis in morem
352. affligunt, cum alto stupore, quem
Coac. *Cathocum* vocant, tubercula ad
aures attollunt.

Sent. Convulsiones & nervorum
354. distensiones, succedens febris, tol-
Coac. lit.

Sent. Ex vulnere convulsio lethalis.

355. Convulsio febri succedens,
Coac. periculum denuntiat, minimum
Sent. verò pueris.

356. Coac. Adultiores & qui septi-
Sent. mum annum excesserunt, con-
357. vulsione in febre non prehendun-
Coac. tur;

tur; alioqui periculum denuntiatur.

CONVULSIONEM ſolvit febris ſuccedens acuta, quæ priùs non aderat, aut ſi priùs adfuit, ingraveſcens. Confert autem & urinæ vitreæ copioſus pertranſitus & alvi fluxio, & ſomnus. Convulſiones autem derepentè ortas febris ſolvit ac alvi fluxus. Sent. 358. Coac.

LOQUENDI impotentia in convulſionibus multùm perſeverans, malo eſt, quæ verò parùm durat, aut Linguæ ſyderationem, aut brachii, aut eorum quæ in dextrâ parte ſunt, denuntiat. Solvitur autem magnâ urinarum confertìm & derepentè prodeuntium abundantiâ. Sent. 359. Coac.

IN nervorum diſtenſionibus & iis quæ in poſteriorem partem fiunt, diſſolutæ maxillæ mortem afferunt. Quin etiam lethale eſt, in poſteriorum partium diſtenſione, ſudare & corpus diſſolvi, ac in eodem malo, per nares removere, aut ubi per initia vox defecta fuit, clamare aut nugari; poſtridiè enim affuturam mortem ſignificat. Sent. 361. Coac.

Sent. 362. Coac. FEBRES cum posteriorum partium distensione, urinæ genitale semen referentes, solvunt.

Sent. 498. Coac. QUIBUS tempora secantur, iis ex adversâ sectionis parte, convulsio contingit.

Sent. 112. l. 1. Præd. TURBULENTÆ & valdè confidentes è somno exsurrectiones, convulsiones minantur, præsertìm verò si cum sudore contingant.

Sent. 162. l. 1. Præd. CONVULSIO cum tremore, corporis jactatione, & implacibitate, ac alto stupore, quem *Catochum* vocant, parvulorum circà aures obortorum abscessuum spem facit.

Vide COLICUM DOLOREM. DOLOREM LUMBORUM. FEBRES. PHRENITIDEM.

CONTRARIA CONTRARIIS CURARI.

Aph. 22. Sect. 2. MORBOS ex repletione, ut curat evacuatio, sic eos, qui ex evacuatione fiunt, repletio, & in cæteris contrarietas remedio est.

Aph. 48. Sect. 2. QUOVIS in corporis motu, simul ac laborare cœperit, quies

confeſtìm laſſitudinis eſt remedium.

PERFRIGERATA excalefacere oportet, præter ea, quæ ſanguinem effundunt, aut brevi effundent. Aph. 19. Sect. 5.

QUANDOQUE tamen in nervorum diſtenſione abſque ulcere, in juvene quadrati corporis, ætate mediâ, frigidæ copioſa perfuſio caloris revocationem efficit, calor autem hæc ſanat. Aph. 21. Sect. 5.

QUI ſecundis aliquandò fruſtrà curatus eſt, contrariis ſæpe reſtituitur. Celſ. Præf. l. 1.

CONCIPERE.

SI noſſe velis nùm mulier conceperit, ei dormituræ aquam mulſam propinato, & ſi ventris tormina eam corripuerint, concepit, ſin minùs, non concepit. Aph 41. Sect. 5.

MULIER prægnans, ſi marem geſtat, corolatior eſt, ſi fœminam, minùs corolata. Aph. 42. Sect. 5.

MULIERI prægnanti eryſipelas in utero, lethale. Aph 43. Sect. 5.

QUÆ præter naturam craſſæ, non concipiunt, iis omentum Aph. 46. Sect. 5.

os uteri comprimit, neque priùs-
quam extenuentur, prægnantes
efficiuntur.

Aph. 48. Sect. 5. MARES uteri dextrâ parte,
fœminæ sinistrâ, magis gestantur.

Præd. lib. 2. p. 106. ad 108. AT mulieres quænam magis
aut minùs uterum gestare sint
idoneæ, hunc in modum æstima-
re licet. Imprimis quidem in
formam intuendo, parvæ nam-
que grandioribus ad concep-
tum præstant, tenues crassis,
candidæ rubris, nigræ liven-
tibus. Præstant item quibus ve-
næ extant, iis, quibus minimè
apparent. Quin etiam grandiori
natu exuberans carnis moles,
malo est: mammæ autem turgi-
dæ & magnæ probantur. Atque
ista quidem visui sunt exposita.
At sciscitari oportet num men-
strua singulis mensibus appa-
reant? Et num satis idoneâ co-
piâ? Et an boni sint coloris?
Æquali copiâ in singulis tempo-
ribus, & ratis mensium diebus
effluant? quod quidem optimum
est. Locus verò conceptui ido-
neus, quem sanè *uterum* nomi-
namus, sanus esse, & siccus, &

mollis debet, ac nequè contractus, nequè proclivis, nequè ore distorto aut compresso, aut diducto. Etenim quidquid horum contingerit, conceptum fieri impendit. Mulieres igitur quæ concipere nequeunt, & pallidæ videntur, absque febre, nequè aliquâ causâ in visceribus existente, iis caput dolet, & menses malè ac incertè prodeunt, aut certè pauci, nequè ex longo intervallo sic affectis apparent, & uteri purgatione indigent. At quæ, tum benè coloratæ sunt, tum benè carnosæ & pingues, & venas latentes habent, & doloris expertes sunt, hisque menstrua aut nullo modo prodeunt, aut pauca & sincera fluunt: in hujusmodi naturis difficillimè conceptus procuratur. Quod si, liberè apparentibus menstruis, inculpato sit corpore mulier, nequè concipiat, locus in quo uterus continetur in causâ existimandus est, quominùs fœtus tollatur. Aut enim contractus est, aut diductus. Reliqua enim quæ hùc contingere

ſolent, cum dolore, & decoloratione, ac colliquatione fiunt. Quibus verò ulcus in utero ortum eſt, ſive ex partu, ſive ex tuberculo, aut aliâ quâpiam causâ; iis febres & inguinum tumores obveniunt, illorumque locorum dolores. Quod ſi partus purgamenta ſimul quoquè reſtiterint, tum ea mala omninò ſunt immoderata & diuturna, acceduntque & præcordiorum & capitis dolores. At verò ubi ulcus ſanatum eſt, locus ille lævior ac durior neceſſariò efficitur, & minùs conceptui idoneus. Quod ſi ulcus ſiniſtra tantùm occupet, mulierque concipiat, aut ubi adhuc ulcus habet, aut poſteà ubi convaluit, eam marem potiùs enixuram ſpes eſt. Sed ſi ulcus dextra teneat, & mulier concipiat, fœtus fœmineus magis expectandus eſt. At ſi febris prehendat eam quæ concipere nequit, & tuſſicula detineat, quærendum, num uterum ulcus aliquod occupet? Aut ex his malis quæ ſcripſimus, aliud quidpiam? Etenim ubi nihil mali, eo in loco

ſubeſſe conſtiterit, quod extenuationem aut conceptûs impedimentum afferat, ſanguinis vomitione refuſi metus impendet. Ei verò mulieri, menſtrua ex neceſſitate diſparuerunt. *Si* verò febris ſanguinis eruptione tollatur, & menſes appareant, concipiet. Quod ſi, antè ſanguinis eruptionem, alvus effuſa fuerit pravum in modum, periculum eſt, ne mulier antè ſanguinis eruptionem intereat. At quæcumque ſe concepiſſe exiſtimant, nequè conceperunt, & multis menſibus decipiuntur, quod menſtrua non compareant, ac venter turgeſcere ac moveri videatur, ex capitis ac cervicis præcordiorumque dolore conflictantur, nequè lac in ipſarum mammis innaſcitur, niſi paucum quoddam & aquoſum; cùm verò ventris tumor diſſolutus fuerit, ac molles evaſerint, eæ, niſi quid aliud obſtet, concipient. Quandò quidem affectio iſta ad mutationem utero afferendam valet, adeò ut poſt hoc tempus concipiant. Eæ verò quæ

conceperunt, doloribus iſtis non tentantur, niſi conſuetæ fuerint. His capitis dolores accedunt, & lac in mammis innaſcitur. Quas autem longæ fluxiones exercent, de capitis dolore, lumborum, & imi ventris interrogandæ ſunt? Suſcitari quoquè oportet, num dentium ſtuporem ſentiant? Aut viſûs hebetudinem? Aut aurium ſonitum? At quæcumque jejunæ multis diebus aliquantulùm biliosâ vomitione rejiciunt, ſi nequè uterum gerunt, nequè febre detinentur, interrogabis num lumbricos rotundos una etiam vomitu refundant? Id enim, ni fateantur, ipſis affuturum prædices. Potiſſimùm autem mulieres invadit hic morbus, deindè etiam virgines, reliquos verò homines minùs.

Vide GRAVIDAM. PRÆGNANTEM. PARTUM. ABORTUM.

COXENDICUM MORBI.

Præd. l. 2. pag. 112. & 113.

DE coxendicum autem doloribus ſic exiſtimandum eſt. Quibus ſenioribus vehementiſſimi tor-

pores adſunt, & lumbi ac crura frigeſcunt, nec pudendum erigere valent, alvuſque nonniſi coacta egerit, & mucoſum alvi recrementum plurimùm prodit, his maximè diuturnum fore, ac prædicendum ex quo morbus cœpit, annum ut minimùm perſeveraturum, juvamentumque nonniſi aut vere aut æſtate ſperandum. At juvenibus quidem non minores dolores afferunt coxendicum morbi; ſunt tamen breviores: etenim quadrageſimo die liberantur. Quin nec vehementes torpores, nequè crurum ac lumborum perfrictiones fiunt. Quos autem morbus iſte in lumbis & cruribus vexat, nequè tamen adeo ut decumbere cogantur, animadvertere oportet, num aliquid uſpiàm, in coxâ concreſcat? Percontarique nùm ad inguem dolor perveniat? Et enim ſi utraque adfuerint, morbus efficitur diuturnus. Percontandum quoquè num femur torpores ſentiat? Et ad poplitem pertingant? Quo conceſſo rursùs petendum nùm per tibiam fe-

rantur ad primam ſummipedis partem, quæ *Tarſos* dicitur? Qui enim iſtorum bonam partem fatentur, his ipſis crus modò calidum, modò frigidum fieri rectè prædixeris. At quibus hic morbus, relictis partibus quæ ad lumbos ſunt, infrà vergit, eos benè ſperare jubebo. Quibus verò coxendicem & lumbos occupat, & ſuprà vergit, iis gravem fore prædicito. Quibus autem ad articulos dolores oriuntur & tumores, deſinuntque ſine podagrâ, iis & magna viſcera adeſſe comperies, & in urinâ quod ſubſidet, album. Ac ſi cui tempora attollentur, ea ſæpè dolere fatebitur, & ſibi nocturnos ſudores contingere. Quòd ſi nequè tale quidquam in urinâ ſubſidet, nequè ſudores contingunt, metus eſt ne articuli claudicent, aut in his abſceſſus fiat, quem *Melicerida* vocant. Iis autem morbus iſte contingit, quibus pueris aut juvenibus, ex naribus ſanguinis fluor conſuetus deſiit. Ex quibus percontari oportet nùm in juventute ſan-

guinis fluxus contigerit? Et num pungentes prurigines ipsis in pectore aut dorso insint? Aut eadem contingunt, quibus vehementes alvi dolores absquè perturbatione adsunt, aut quibus per ora venarum quæ sunt in ano sanguis effunditur. Hinc namque istorum morborum origo petenda est. Quòd si viris, hujusmodi fœdus color appareat, num etiàm capitis dolor adsit? Percontandi sunt. Quod fatebuntur. Ex quibus qui ventris dextrâ in parte dolores sentiunt, iis vehementes dolores fiunt, idque vel maximé si in præcordiis ad hepar dolor restiterit. Quibus malis confestìm levat strepitus, qui in ventre fit. At ubi dolor conquievit, urina crassa & pallida redditur. Atque hoc morbi genus neutiquam lethale est, sed valdè diuturnum. At ubi jam morbus inveteraverit, homines oculorum caligine vexat. Percontari igitur oportet, num sanguis in juventute fluxerit? Aut oculorum caligatio contigerit? Aut urina pallida vacuata fuerit? Aut intus

excitati ſpiritus & ſupervenientes, juvamentum attulerint? Iſtâ namque omnia fatebuntur.

CRASSI.

Aph. 44. Sect. 2. NATURA admodùm craſſi, celeriùs intereunt, quàm graciles.

Celſ. l. 2. c. 1. OBESI plerumque acutis morbis, & difficultate ſpirandi ſtrangulantur, ſubindèque moriuntur.

CREPITUS.

Vide FLATUS.

CRISIS.

Aph. 13. Sect. 2. QUIBUS judicatio contingit, iis nox acceſſionem præcedens, gravis, quæ verò ſequitur, plerumque levior eſſe ſolet.

Aph. 24. Sect. 2. QUARTUS ſeptenariorum index eſt. Octavus alterius ſeptimanæ principium. Undecimus etiàm ſpectandus dies, ſiquidem alterius ſeptimanæ quartus eſt. Rursùs quoquè ſpectandus decimus ſeptimus, iis ſiquidem decimoquarto quartus eſt, & ab undecimo ſeptimus.

Si quæ, non pro ratione levant, iis non oportet fidere, nequè admodùm metuere mala quæ præter rationem eveniunt. Ex his enim multa incerta esse, neque multùm perdurare, nequè diutiùs perseverare consueverunt. Aph. 27. Sect. 2.

Quæ, cum malignis signis, allevamentum adferunt, & quæ, cum bonis, non remittunt, molesta sunt & difficilia. Sent. 48. Coac.

In præcipitibus morbis, judicatio in quatuordecim diebus expectanda est. Sent. 147. Coac.

Morbi verò præcipites & acuti, effluente ex naribus sanguine, judicatione absolvuntur, idque die judicatorio, ac sudore copioso exorto, urinâque purulentâ ac vitreâ affatim redditâ, in quâ quod subsidit laudabile sit, aut abscessu effatu digno, & alvo mucosa & sanguinea dejiciente ac derepentè prorumpente, vomitionibusque non pravis sub judicationem contingentibus. Sent. 150. Coac.

Quibus, ex naribus fluxiones, quæ septimo, nono, aut decimo-quarto die contingunt, ut Sent. 152. Coac.

plurimùm à febribus vindicant. Eodem verò modo & biliosus alvi fluxus, & qualis in intestinorum difficultate fieri assolet, ac genuum & coxendicum dolor, urinaque sub judicationem concocta; & verò in muliere mensium profluvium.

Sent. 52. lib. 1. Præd. Quæ perniciem minantur, ea si, absque ullâ significatione, alleviant, mortis periculum denuntiant.

Ex lib. Præn. p. 43. & 44. Febrium judicationes, iisdem numerantur diebus, quibus & evadunt & moriuntur homines. Nam & mitissimæ febres, & quæ securissimis fulciuntur signis, die quarto, aut ante desinunt. Maximè verò malignæ, & quæ cum gravissimis signis fiunt, quarto, vel priùs interficiunt. Primus itaque earum insultus, ad hunc modum desinit, secundus, ad septimum deducitur, tertius, ad undecimum, quartus, ad decimum-quartum, quintus, ad decimum-septimum, sextus, ad vigesimum. Hi igitùr circuitus, ex acutissimis morbis, per quatuor factâ accessione, ad

vigesimum terminantur. Nequè verò horum quicquam integris diebus exactè numerari potest, cùm nequè annus etiàm, nequè menses, integris mensibus numerari soleant. Post hæc autèm, eâdem ratione, juxtà eamdem adjectionem, primus circuitus est, quatuor & triginta dierum, secundus, quadraginta, tertius, sexaginta. At inter horum initia, perquàm difficilè est dignoscere quinam, longo temporis spatio judicari debeant, quod simillima sint eorum principia. Verùm à primo die advertere animum oportet, & pro singulorum quaternariorum additione, considerationem adhibere, nec latebit quonàm se vertat morbus. Quartanarum quoquè conditio, eumdem servat ordinem: qui verò intrà brevissimum temporis spatium, judicationem sunt subituri, faciliùs dignoscuntur, cùm maximè inter se ab initio dissideant. Qui enìm ex morbo superfuturi sunt, facilè spirant, dolore vacant, noctu dormiunt, aliaque secu-

rissima signa habent. At perituri, difficultate spirandi vexantur, delirant, vigilant cæteraque pessima signa habent. His igitur sic se habentibus, de morbis ad judicationem tendentibus, tùm ex tempore, tùm ex unâ quâque adjectione, conjectura facienda est. Ad eamdem quoquè rationem, & mulieribus judicationes ex partu contingunt. Capitis dolores vehementes ac continentes cum febre, aliquo quidèm ex signis accedente, admodùm exitiales. quod si, sinè signis ejusmodi, dolor vigesimum diem superet, & febris detineat, sanguinis ex naribus eruptionem, & alium quemdam abscessum ad inferiores sedes suspectare oportet. Verùm quoad dolor recens fuerit, eodem modo sanguinis ex naribus eruptionem, aut suppurationem expectare convenit, cùm aliàs, tùm si dolor circa tempora & frontem affuerit. At sanguinis eruptio magìs expectanda venit in his, qui nondùm quintum & trigesimum annum attigerunt, in senioribus verò suppuratio.

Vide FEBRES.

CRUDITAS.

Vide URINAM.

CUBITUS.

Vide DOLORES CUBITI.

CUTIS.

CUTIS corporis ſquallida & plus æquo ſicca, malè affectæ alvi index eſt. In his prærubræ carunculæ purulentæ ferè ex alvo prodeunt. Sent. 625. Coac.

Vide COLOREM FACIEI.

DELIRIUM, SEU DESIPIENTIA ET DEMENTIA.

Aph.53. Sect. 6. DELIRIA, quæ cum riſu fiunt, tutiora; at, quæ ſtudio adhibito, periculoſiora.

Aph. 9. Sect. 7. Ex ſanguinis profluvio, deliratio, aut etiàm convulſio, malo eſt.

Aph.14. Sect. 7. Ex ictu in capite accepto, ſtupor aut deſipientia, malo eſt.

Sent. 76. Coac. DEMENTIÆ in quibus ægri ſunt tremuli, aut aliquid, inveſtigantium more ſensìm contrectant aut palpant, phrenitidem prænuntiant. Quin & ad ſuram dolores, in his mentem emovent.

Sent. 84. Coac. DESIPIENTIÆ cum ſopore, convulſiones minantur.

Sent. 85. Coac. QUÆ ſensìm feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas evadunt. Quin & convulſiones quoquè prænuntiant.

Sent. 89. Coac. DESIPIENTIA, cum difficultate ſpirandi & ſudore, lethalis eſt. Quin etiàm cum difficultate ſpirandi & ſingultu, mortem adfert.

Sent. 94. Coac. VEHEMENTI inſaniâ detenti tremuli, cum crebrâ ſputatione

metus est, ne phrenitici evadant.

DESIPIENTIÆ, quæ circa necessaria fiunt, pessimæ, & quæ, ex his ingravescunt, exitium portendunt. Sent. 98. Coac.

DESIPIENTIÆ, cum voce stridulâ, linguæ revulsione, ac ipsi quoquè tremuli, vehementem mentis alienationem significant. In his, durities aut asperitas, perniciem minatur. Sent. 99. Coac.

QUI statìm, sine ratione, perturbantur, pervigilio torquentur, nigra & compacta ex alvo demittunt, interdùm sanguinem è naribus profundunt. Sent. 110. Coac.

QUÆ, brevi tempore durant feroces mentis emotiones, malæ sunt & in ferinas evadunt. Sent. 246. Coac.

VEHEMENTES insaniæ, cum vocis defectione, perniciem intentant. Sent. 254. Coac.

EX insaniâ, in raucedinem cum tussi, fit secessio. Sent. 484. Coac.

INSANIENTIBUS accedens convulsio, oculorum aciem retundit. Sent. 485. Coac.

VEHEMENTES mentis emotiones silentes, absquè quiete, ocu- Sent. 486. Coac.

lis quoquoversùm intuentes, ſpiritum efflantes, perniciem minantur.

Vide PHRENITIDEM. CONVULSIONEM. VERTIGINEM. FEBRES.

DECUBITUS.

Vide JACERE.

DESTILLATIO.

Aph. 40. Sect. 2. RAUCEDINES & gravedines, in valdè ſenibus, non coquuntur.

Aph. 38. Sect. 7. DESTILLATIONES in ſuperiorem ventrem, intrà vigeſimum diem, in pus vertuntur.

Vide RAUCITATEM. SPUTUM. TUSSIM.

DEJECTIONES.

Celſ. l.1. c. 3. DEJECTIO autèm medicamento petenda eſt, ubi venter ſuppreſſus parùm reddit, ex eoque inflammationes, caligines, capitis dolores, aliaque ſuperioris partis mala increſcunt.

Celſ. l.2. c. 4. VOMITUS ſinceræ pituitæ vel

bilis, periculosus; pejorque, si viridis aut niger est: at mala urina est, in quâ subsidunt subrubra aut livida; deterior, in quâ quasi fila quædam tenuia atque alba: pessima ex his, si tanquàm ex furfuribus factas nubeculas repræsentat; diluta quoquè atque alba vitiosa est, sed in phreniticis maximè. Alvus autèm mala est, ex toto suppressa; periculosa etiàm quæ inter febres fluens, conquiescere hominem in cubili non patitur; utiquè, si quod descendit, est perliquidum, aut spumans. Item quod excernitur malum est, glutinosum, lividum, biliosum, cruentum, aut pejoris odoris quàm consuetudine, malum est & sincerum.

Urina verò rubra & tenuis, in magnâ cruditate esse consuevit. Pessima tamen est, præcipuèque mortifera, nigra, crassa, mali odoris. Alvus quoquè varia & discreta reddens, pestifera est: sed ægrum in præcipiti jam esse denuntiat, quæ liquida, eademque vel nigra, vel pallida, vel pinguis est, utiquè, si

Cels. l. 2. c. 6.

magna fœditas odoris accedit.
Vide EXCREMENTA. URINAM. ALVUM.

DENTES.

Sent. 235. Coac. DENTIUM collisio aut stridor, prætèr consuetudinem à teneris contractam, insaniam ac mortem denuntiat. Quod si jam deliranti istud accidat, prorsùs exitiale est. Quin & dentes resiccari, perniciem denotat.

Sent. 236. Coac. DENTIS syderatio, abscessum ad gingivas enatum, solvit.

Sent. 237. Coac. AD dentis syderationem, vehemens accedens febris cum delirio, mortem minatur. Quod si serventur ægri, ulcera pus colligent, & ossa abscedent.

Sent. 48. lib. 1. Præd. DENTIUM stridor, quibus per sanitatem minimè est consuetus, periculum denuntiat, suffocatio in his valdè prava.

Vide FEBRES. ÆTATEM.

DEGLUTIRE.

Sent. 632. Coac. POTUM ægrè deglutienti, cum spiritu tussiculoso, eructatio

quodammodò revulsa, intrò convoluta, ventris dolorem denuntiat. Vitiosæ etiàm sunt prærubræ dejectiones, æruginosæ quarto die apparentes, ac ejusmodi sanguinis profluvia soporem inducunt. In his casibus, ex convulsione moriuntur, nigris antè prodeuntibus.

Vide COLLUM. CIBUM.

DYSENTERIA, SEU DIFFICULTAS INTESTINORUM, ET DIARRHÆA.

INTESTINORUM difficultas, si ab atrâ bile ortum duxerit, lethalis. Aph. 24. Sect. 4.

INTESTINORUM difficultate vexato, si veluti carunculæ dejiciantur lethale. Aph. 26. Sect. 4.

TABE detento, succedens alvi profluvium, lethale. Aph. 14. Sect. 5.

IN longis intestinorum difficultatibus, cibi fastidia malum denuntiant, & cum febre, pejus. Aph. 3. Sect. 6.

QUIBUS, per alvi profluvia, spumosa sunt alvi excrementa, iis ea ex capite defluunt. Aph. 30. Sect. 7.

Aph.77. Sect. 7. Ex alvi profluvio, inteſtinorum difficultas.

Aph.78. Sect. 7. INTESTINORUM difficultati, levitas inteſtinorum ſuccedit.

Sent. 462. Coac. INTEMPESTIVE ſuppreſſa inteſtinorum difficultas, abſceſſum in coſtis, aut viſceribus, aut articulis induit. Ac fortè biliosa quidèm articulis, ſanguinea verò in coſtis ac viſceribus abſceſſum facit.

Sent. 463. Coac. INTESTINORUM difficultate laborantibus, vomitio biliosa circà initia, malo eſt.

Sent. 464. Coac. IN gravi inteſtinorum difficultate, quibus humor ad pus pervenit, quod ſummum inſidet exalbidum erit aut copioſum.

Sent. 446. Coac. INTESTINORUM difficultate laborantibus, aliquantulùm rubræ, limoſæ & copioſæ dejectiones in flammeo colore & prærubro perfuſis ſolutæ, inſaniam ſuſpectam faciunt.

Sent 467. Coac. LIENOSIS difficultas inteſtinorum non longa, utilis; longa verò, mala. Ubi enim deſinit, ſi aquæ inter cutem, aut inteſti-

norum

norum levitates oriuntur, mortem afferunt.

Vide ALVUM. LIENTERIAM.

DYSURIA.

Vide URINAM.

DOLOR.

QUIBUS, pars aliqua corporis dolet, nequè ferè dolorem sentiunt, iis mens ægrotat. Aph. 6. Sect. 2.

CUM duo dolores simùl minimè eumdem locum occupant, vehementior, alterum obscurat. Aph. 46. Sect. 2.

DOLORES, qui sinè febre invadunt, ne interficiunt quidèm, at plurimùm diuturni sunt, multasque mutationes ac recursus habent. Atque horum genera primùm quidèm in capitis doloribus spectantur, quorum quidam leves sunt, quidam etiàm longè graviores. Utrorumque verò ea sic ineunda est ratio. Quibus autem visus caligat, & rubor quidam in ipsis oculis fit, cum quâdam frontis prurigine, eos juvat sanguis suâ sponte, aut Præd. l. 2. p. 108. & 109.

ex neceſſitate, profluens. Atque hic modus ſimplex eſt. At quibus dolores capitis & frontis contingunt, tùm ex ingentibus ventis, tùm ex frigore poſt vehementem æſtum; eos gravedines potiſſimùm quidèm omninò liberant. Juvant quoquè & ſternutamenta, & mucoſæ pituitæ in naribus ortæ, præcipuè quidèm ſpontè fluentes, ſin minùs, vi expreſſæ. Gravedines verò in totum fiunt, adeò ut tuſſes conſequantur. Et ſternutamenta ubì ſuccedunt, nequè dolores ſedant, iis tubercula & coloris pravitates ex neceſſitate aderunt. Quos verò, dolores ſinè causâ & diuturni, & totum caput occupantes, jam graciles & viribus exhauſtos affligunt, in his attendendum, morbum priore multo eſſe graviorem. Quòd ſi in cervicem & dorſum, relicto capite, dolor deſcendit, rurſùſque in caput recurrit, adhùc gravior exiſtimandus eſt. At omnium maximè terret, ſi à capite ad cervicem, & dorſum pervenit. Eos verò juvari ſpes eſt, ſi

abſceſſus aliquis eruperit, aut pus tuſſi rejectum fuerit, aut ſanguinem per ora venarum fundere ſint ſoliti, aut puſtulæ toto corpore pullulârint: ex uſu etiàm eſt, caput porrigine tentari.

Quibus cauſa doloris, nequè ſenſus ejus eſt, his mens laborat. Celſ. l. 2. c. 7.

DOLOR ARTICULORUM.

Quibus articulorum dolor certis temporibus revertitur, hos à curioſo victu cavere oportet, ne inutilis materia corporis ſuperſit. Celſ. l. 4. c. 25.

DOLOR AURIS.

Auris intenſus dolor cum febre acutâ, ac cæteris aliquantò gravioribus ſignis, juvenes quidèm intrà ſeptimum diem, aut etiàm celeriùs, cum delirio necat, nisì puris copia ex aure, aut ſanguis ex naribus effluat, aut aliud quoddàm laudabile ſignum extiterit. Ætate autem provectiores, tardiùs aut minùs Sent. 189. Coac.

tollit. Nam & in his aures antè ſuppurant, & delirium minùs infeſtat. Sed & in hâc ætate, multis morbus revertitur, ac proindè interficere ſolet.

DOLOR CAPITIS.

Aph.68. Sect. 5. Ei, qui parte capitis poſteriore dolet, recta in fronte inciſa vena, prodeſt.

Aph.10. Sect. 6. Capite dolenti ac vehementèr laboranti, pus, aut aqua, aut ſanguis per nares, vel os, vel aures effluens, morbum tollit.

Sent. 161. Coac. Qui capitis doloribus & aurium tinnitibus, citrà febrem, aut tenebricosâ vertigine, & vocis tarditate, manuumque ſtupore, tentantur; in iis, aut ſyderationem, aut morbum comitialem, aut etiàm oblivionem, ſperare convenit.

Sent. 162. Coac. Ex capite dolentes, & alto ſtupore (quem *Catochum* dicunt) detenti, ac delirantes, cum alvi interceptione & ferociente intuitu, floridi, in ſcapulas rigeſcunt, ac poſteriorum partium diſtenſione tentantur.

DOLOR capitis cum ſedis ac pudendorum dolore, torporem ac impotentiam adfert, vocemque exolvit, nequè iſta moleſtiam exibent. Verùm ex his, ſomnolenti ac ſingultuoſi, nono menſe evadunt, & voce liberâ redditâ, in integrum reſtituuntur. Sent. 164. Coac.

QUI capitis dolore vexantur, ac alto ſtupore (quem *Catochum* vocant) cum dolore detinentur, oculos habent prærubros, in iis, ſanguinis profluvium ſperandum eſt. Sent. 166. Coac.

IN gravibus & acutis capitis doloribus, cum torpore & gravitatis ſenſu, proclives ſunt convulſiones. Sent. 171. Coac.

Ex capitis dolore liberat pus è naribus effluens, aut ſputa craſſa & inodora. Liberat quoquè & ulcerum eruptio, interdùm verò & ſomnus, ac alvi fluxus. Sent. 172. Coac.

QUI capite dolent, cum levi aliquâ ſurditate, manuum tremore, cervicis dolore, nigricantes reddentes urinas & denſas, ii ſi nigra, vomitione, refuderint, perniciosè habere ſuſpicandi ſint. Sent. 176. Coac.

Sent. 188. Coac. QUIBUS, ex posteriore parte, ossibus fractis, capitis dolor inest, vehemens & crassa è naribus fluxio malo est. Ii, dolore anteà ad oculum suborto, rigore corripiuntur. Quin etiàm ossium ad tempora effracturæ, convulsiones accersere solent.

Sent. 534. Coac. IN uterum gerentibus capitis dolores cum sopore & gravitate malo sunt: fortèque hujusmodi naturæ, unà etiàm convulsionibus quibusdam sunt obnoxiæ.

Vide CAPUT. ABSCESSUS. GRAVIDAM. PARTUM.

DOLOR COXÆ.

Aph. 59. Sect. 6. QUIBUS, coxendicis dolore conflictatis, coxendicis articulus suo loco excidit, ac rursùs recipitur, iis, mucores innascuntur.

Aph. 60. Sect. 6. QUIBUS, diuturno coxendicis dolore conflictatis, femoris caput suo loco excidit, iis, crus tabescit & claudicant, nisi urantur.

Vide COXENDICUM MORBOS. ANGINAM. DOLORES HUMERI.

DOLOR CUBITI ET CERVICIS.

Cubiti cervicisque dolores, convulsionem minantur. Ex facie autèm prodeunt ista, faucium que sonitus crebri, cùm salivatione. Iis, sudores in somnis bono sunt. Nempè & ex sudore levari plurimos, consentaneum est. Quibus, si dolores inferiores partes occupent, toleratu faciles evadunt. Sent. 114. lib. 1. Præd.

Cervicis dolor, oculi prærubri, sanguinis eruptionem, prænuntiant. Sent. 137. lib. 1. Præd.

Vide Cervicem. Dolorem Juguli et Cervicis.

DOLOR DORSI.

Quæ, ex dorsi dolore, initia ducunt ægritudines, difficiles. Sent. 309. Coac.

DOLOR FAUCIUM.

Cum fauces ægrotant, aut tubercula in corpore exoriuntur, excretiones in conside- Aph. 15. Sect. 2.

rationem adhibendæ. Si namque biliosæ sint, corpus simùl ægrotat; at si sanorum similes extiterint, securè corpus nutrias.

Sent. 265. Coac. VEHEMENTER dolentes fauces, absquè tumore, cum labore & molestiâ, præceps exitium minantur.

Sent. 268. Coac. VEHEMENTES faucium dolores, aurium tubercula & convulsiones excitant, itèmque cervicis ac colli dolores.

Sent. 11. l. 1. Præd. UBI fauces in morbis acutis dolent, graciles sunt, parvæ & suffocantur; atquè ubì os hiârit, non promptè adduci ac claudi possit, mentis emotionem portendi oportet. Ex his phrenitis perniciosa est.

Sent. 104. lib. 1. Præd. FAUCIUM gracilium dolores suffocantes, convulsionem minantur, tum verò præcipuè si ex capite originem ducunt, quale quid *Trasinontis* consobrinæ contigit.

Ex lib. Præn. p. 45. FAUCES exulceratæ cùm febre, grave aliquid portendunt.

Vide FAUCES. ANGINAM. DOLORES JUGULI ET CERVICIS.

DOLORES HUMERI.

Humerorum verò dolores, qui ad manus tendunt, torporesque & dolores exhibent, abscessus certè non consequuntur, at, bilis atræ vomitione, sanantur. Eos autèm, qui in humeris perdurant, & ad dorsum pertingunt, puris, aut atræ bilis vomitione, effugiunt. Quorum hæc ineunda est ratio. Facilè quidèm spirantes & extenuatos, vomitione nigram bilem effusuros, magìs sperare oportet. At difficultate spirandi laborantes, si in faciem color subruber, aut niger anteà non visus, suboritur, pus expuitione potiùs redditurós, spes est. Prætereà etiàm animadvertendum, nùm pedes tumoribus infestentur? Hoc enìm iis indubitatum est signum. Hic autèm morbus, viris vehementissimus accidit, à quadragesimo anno ad sexagesimum usquè, quam ætatem etiàm, coxendicum dolores, præcipuè vexant.

Præd. lib. 2. p. 112.

DOLOR JECORIS.

sent. 448. Coac. Quibus hepar dolet, cùm oris ventriculi dolore, sopore, rigore, ii, alvo exturbatâ, cùm corporis extenuatione, ciborum fastidio, multis tenuibus sudoribus diffluunt, & purulenta per alvum demittunt.

sent. 449. Coac. Quibus jecur derepentè vehementèr dolet, iis, febris succedens, remedio est.

Vide Jecur.

DOLOR JUGULI ET CERVICIS.

Sent. 70. Coac. Dolores sensìm ingravescentes, si ad jugulum & superiores partes transeant, perniciem minantur.

Sent. 170. Coac. Quibus, capitis & cervicis dolor, ac totius corporis impotentia quædam cum tremore adest, ab his, sanguinis eruptio liberat, fortassìsque ista tandèm dissolvuntur. Verùm interìm vesicæ intercipiuntur.

Sent. 98. l. 1. Præd. Ex cervicis dolore, cum so-

pore & ſudore, inflata alvus, ſiquidèm, ex Medici induſtriâ, liquida demittat cum aliquâ proluvie, deindè, quæ bilioſa non ſunt, reſtitent, hujuſmodi aſſervata diuturniorem morbum efficient. In his animadvertendum eſt, nùm proluvies alvi non bilioſæ benigniores ſint, ac flatuoſo tumori conducant?

Vide CERVICEM. DOLOREM CUBITI ET CERVICIS.

DOLOR LATERIS.

DOLORES, & in lateribus, & in pectore, & in cæteris partibus, nùm multùm differant? Perdiſcendum. Aph. 5. Sect. 6.

IN dolore lateris, ſanguinis è naribus ſtillatio, mala eſt. Sent. 405. Coac.

LATERIS dolor, cum bilioſis ſputis, temerè ac præter rationem evaneſcens, ægros, in vehementem & furioſam mentis emotionem, agit. Sent. 97. l. 1. Præd.

Vide PLEURITIDEM. FEBRES. DOLORES PULMONUM ET PECTORIS.

DOLOR LUMBORUM.

Sent. 108. Coac. LUMBORUM atquè inferiorum partium dolores, quibus febris etiàm accedit, si relictis inferioribus, septum transversum appetant, tum verò præsertìm exitio sunt, si aliquod periculosum signum accesserit. Quòd si reliquorum signorum nullum periculum ostenderit, futuræ suppurationis metus est.

Sent. 305. Coac. DIUTURNI lumborum dolores, qui, cum febre ad tertianæ naturam propiùs accedente, ingravescunt, sanguinis grumosi secessuri, spem faciunt.

Sent. 307. Coac. Ex lumborum dolore, liberales sunt & largæ sanguinis fluxiones.

Sent. 308. Coac. QUIBUS, lumborum dolor in caput recursat, & manus torpore affectæ, ac oris ventriculi dolorem sentiunt, aut aurium sonitus, ii liberalitèr sanguinem profundunt. Sed & his alvus effunditur, & mentis perturbatione, ut plurimùm, tentantur.

In intenſo lumborum dolore & alvi ſubductione, largiore ſumpto veratro, ſpumoſorum crebra vomitio prodeſt. Sent. 310. Coac.

Quæ, ex lumbis, in cervicem & caput redundantia, levis ſyderationis more, reſolutionis ſenſum inducunt, convulſionem ac mentis emotionem minantur. Videndumque eſt, nùm talia convulſionibus ſolvantur? Aut in hujuſmodi habentibus, alvi malè habeant? Atquè eadem diutiùs perſeverent? Sent. 313. Coac.

Ex recurſatione doloris in lumbis, oculorum perverſio aut diſtorſio, mala eſt. Sent. 314. Coac.

Lumborum dolores, ad os ventriculi recurſantes, cum febre, horrore, ſi tenuia & aquoſa, vomitione rejecerint, vel delirârint; voce defecti ſint, ii, poſt nigrorum vomitionem, moriuntur. Sent. 316. Coac.

Lumborum ac tenuioris inteſtini diuturni dolores, & circùm præcordia labores, in ægris, unâ cùm febre, cibum faſtidientibus, eos, dolor intenſus ad caput progreſſus, non ſinè con- Sent. 317. Coac.

vulsionis specie, celeritèr interficit.

Sent. 318. Coac. Qui, lumborum dolore conflictantur, ii, malè habent, nùm his tremores fiunt, & maculæ rubentes, quales in tibiis, cum rigore?

Sent. 319. Coac. Considerandum est, in lumborum dolore conflictatis & anxietate citrà vomitum, & paulispèr ferocitèr desipientibus ægris, nùm nigra per secessum proditura sint?

Sent. 322. Coac. Lumborum dolor, absquè causâ manifestâ, crebrò invadens, morbi malignitatem indicat.

Sent. 323. Coac. Lumborum dolor, cum æstu implacido & anxio, malum significat.

Sent. 325. Coac. Qui, lumborum & lateris dolore, absquè ullâ occasione, tentantur, ii, in morbum Regium incidunt.

Sent. 42. lib. 1. Præd. Si lumborum dolor diù detinet, cum æstu implacido, tenui sudore circà caput & thoracem oborto, pernicies denuntiatur. Nam plerumquè ii tremuli evadunt, & vox, velut in rigore, conspicuè tremula existit.

LUMBORUM & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti exſcreatione, convulſionem ſuſpectam facit. Sent. 106. lib. 1. Præd.

LUMBIS dolentibus, ſi oris ventriculi dolor acceſſerit, futuræ per hæmorrhoides vacuationis, ſignum eſt, ac fortè etiàm eam præceſſiſſe ſignificat. Sent. 130. lib. 1. Præd.

QUIBUS lumborum dolor, in caput & manus recurſat & torpore affecti, oris ventriculi dolorem ſentiunt, tenuibus ac ſeroſis humoribus abundant, ii, liberalitèr ſanguinem profundunt. At verò his, cum mentis perturbatione, alvus effunditur. Sent. 139. lib. 1. Præd.

DOLOR MAMMARUM.

QUÆCUMQUE, mammarum dolore ex febribus vexantur, eas, ſanguinis concreti ſpuitio non feculenta, dolore liberat. Sent. 553. Coac.

DOLOR PECTORIS.

DOLOR in pectore fixus, cum torpore, ſubortâ febre, malum indicat, iique celeritèr mortem oppetunt. Sent. 315. Coac.

Vide DOLORES PULMONUM ET LATERIS.

DOLORES PRÆCORDIORUM.

Sent. 284. Coac. INGRUENTES ad præcordia dolores, cùm aliàs pravi ſunt, tùm verò, ſi alvos profundant. Deteriores autèm, ſi parvo tempore aufiant. Quin & indè ſuborta ad aures tubercula, aliæque ſuppurationes, malignitatem præſeferunt.

Sent. 293. Coac. Ex præcordiorum doloribus, alvus aliquantùm viſcida paulatìm tranſmittens, ſtercoracea pauca effundit, ac fortaſsìs ſanguinem profundit.

Sent. 294. Coac. QUOS, derepentè abſquè febre, præcordiorum aut oris ventriculi dolor, aut crurum, & inferiorum partium, affligit, alvuſque intumeſcit, venæ ſectio, aut alvi fluxus ſolutionem affert. iis febricitare noxium eſt. Nam & longæ & vehementes febres ſubnaſcuntur, ac tuſſes, & ſpirandi difficultas atque ſingultus fiunt. Quibus, in ſolutionem ſpectantibus, vehemens coxarum dolor

dolor, aut crurum; aut purulenta ſputatio, aut oculorum orbitas, ſuccedit.

Qui, præcordiorum doloribus, oris ventriculi, jecoris ac earum, quæ ſunt circà umbilicum, partium, conflictantur, cruentâ alvi dejectione liberantur, ſecùs autèm, moriuntur. Sent. 295. Coac.

Præcordiorum dolores, in febre, ægro fari nequeunte, ſi abſquè ſudore ſolvantur, malum indicant. His, ad coxendices, dolores decumbunt. Sent. 297. Coac.

Dolores in febre ad præcordia aſſilientes, ſinè ſudore ſoluti, maligni ſunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atque alvus affatìm erumpens, perniciem oſtentant. Sent. 299. Coac.

Anxietate vexatis præcordiis, oborta ad aures tubercula, mortem afferunt. Sent. 302. Coac.

Vide Hypocondria. Dolorem Ventriculi. Febres.

DOLOR PULMONUM.

Quæ, ad præcordia, aut pulmonem dolores faciunt, ſi in Sent. 216. Coac.

pus vertuntur, malum denotant.

Sent. 394. Coac. Dolores in locis hujusmodi (*de pulmonibus loquitur,*) qui neque ad expuitiones, neque ad venæ sectionem, aut victûs rationem desinunt, ad suppurationem tendunt.

Cels. l. 4. c. 7. Peripneumonia, plùs periculi, quàm doloris, affert.

Vide Pulmones. Sputum. Dolores pectoris et lateris.

DOLORES RENUM.

Aph. 6. Sect. 6. Renum & vesicæ vitia, in senibus, ægrè curantur.

Aph. 36. Sect. 7. Quibus, renum vitio affectis, dolores circà spinæ musculos fiunt, siquidem ad loca exteriora ferantur, abcessum extrà fore expecta; quod si dololores ad loca interna magìs vergant, abscessum quoquè interiùs, potiùs futurum, sperandum.

Sent. 589. Coac. Derepente abortus renum dolor, cum urinæ suppressione, calculorum, aut urinæ crassæ mictionem, indicat.

Vide Urinam. Vesicam.

DOLOR SEDIS.

IN longis periculis, ſedis dolor, mortem affert. Sent. 71. Coac.

Vide DOLORES CAPITIS.

DOLOR VENTRIS.

DOLORES, qui ad ventrem fiunt, ſublimes quidèm, leviores; non ſublimes verò, vehementiores. Aph. 7. Sect. 6.

Ex diuturno partium, quæ ad ventrem attinent, dolore, ſuppuratio. Aph. 22. Sect. 7.

Ex vehementi partium, quæ ad ventrem attinent, dolore, extremorum refrigeratio, mala. Aph. 26. Sect. 7.

ORIS ventriculi dolor ac præcordiorum pulſus cum febre, in quâ totus corporis habitus perfrigeratur, malum denuntiant, idque præſertìm, ſi cum tenuibus ſudoribus contingunt. Sent. 283. Coac.

ORIS ventriculi dolores, cum inteſtinorum cruciatu, interaneorum animalia dejiciunt. Sent. 285. Coac.

ORIS ventriculi dolor, ſeniori crebrò adveniens, repentinam mortem denuntiat. Sent. 286. Coac.

Sent. 520. Coac. VENTRIS dolor à partu, in his, purulenta exurgpat.

Vide ALVUM. DOLORES LUMBORUM & PRÆCORDIORUM.

DOLORES UMBILICI.

Sent. 300. Coac. DOLORES circà umbilicum cum palpitatione, mentis quidèm alienatæ significationem quamdam præbent. At iis, sub judicationem conferta, & crebra pituita cum dolore prodit.

Sent. 304. Coac. SUPRA umbilicum labor & lumborum dolor, qui remediis non sedit, in hydropem siccum desinit.

Sent. 36. Præd. lib. I. DOLORES circà umbilicum cum palpitatione, mentis quidèm alienatæ, significationem quamdam præbent. Sub judicationem verò his plurimus & creber flatus, cum singulari contentione prodit. Quin & ad suram dolores, in his, mentis alienationem indicant.

DOLORES ET DURITIES UTERI.

UTERINÆ ventris duritates, cum dolore, celerem perniciem denuntiant. Sent. 528. Coac.

Vide UTERUM.

DORMIRE.

Vide SOMNUM. JACERE. HYGIEINEM.

ELLEBORUS.

Aph.16. Sect. 4. VERATRUM, iis, qui sano sunt corpore periculosum, convulsionem enìm inducit.

sent. 570. Coac. EPOTO veratro, rubra, spumantia, pauca, vomitione rejicere juvat. Duritias tamèn facit, & magnas puris intrò collectiones eximit. Qui verò talia vomitione refundunt, pectoris præcipuè dolore conflictantur, & in rigoribus crebrò & tenuitèr exudant, testes in tumorem sublatos habent. Quo in casu subindè rigent, & graciles evadunt.

Vide CONVULSIONEM. DOLOREM LUMBORUM. PURGATIONEM.

EMPYI.

Aph.15. Sect. 5. QUI, ex morbo laterali suppurati fiunt, si intrà dies quadraginta, ex quo ruptio facta est, repurgentur, liberantur; alioquì in tabem transeunt.

Aph.44. Sect. 7. SUPPURATI, cùm uruntur aut

ſecantur, ſi pus, purum & album effluat, evadunt. Quod ſi ſubcruentum, & cœnoſum, & graveolens fuerit, pereunt.

Vide PUS. PLEURITIDEM. PULMONES.

EPILEPSIA.

Ex comitialibus, juvenes, mutatione potiſſimùm ætatis, & regionum, & victuum, liberationem accipiunt. Aph. 45. Sect. 2.

COMITIALES, quibus antè pubertatis annos contingunt, depoſitionem accipiunt. At quibus quintum & vigeſimum annum agentibus fiunt, eos ferè ad mortem uſquè, comitantur. Aph. 7. Sect. 5.

Ex morbo ſacro, quem comitialem dicunt, ægerrimè emergunt, quibuſcùm unà à puero increſcit morbus, & in virilem ætatem ſimùl adoleſcit; deindè quibus, ætate florente, ortus eſt, nempè poſt annum quintum & vigeſimum, ad quadrageſimum quintum uſquè. Quos deincèps conſequuntur, quibus morbus accidit, nequè antè in corporis Præd. lib. 2. p. 92. & 93.

partibus, aliquis venientis mali sensus est; quibus neque ex capite initium ducere videtur, aut latere, aut manu, aut pede, ii faciliùs sanantur. Hæc tamèn etiàm inter se differunt. Ex his namquè molestissimi sunt, qui à capite originem trahunt, deindè ex latere, qui verò à manibus ac pedibus, præcipuè sanitatem recuperant. His autèm manum admovere Medicum oportet, qui rectè curationis rationem tenuerit, ubì juvenes fuerint, & laboribus dediti, nisi cui mens malè sit affecta, aut quis attonitus fuerit. Ejusmodi namquè vehementes mentis emotiones, nihil conducunt. Reliquæ verò omnes naturæ emotiones quæ ad inferna tendunt, probantur, longèque optimæ hoc loco censendæ sunt, quæ maximè cruentæ. At senes qui corripi cœperunt, præcipuè moriuntur, ac nisì pereant celerrimè, suâ sponte servantur, minimùmque à Medicis juvantur.

Cels. l.3.c.23. COMITIALIS morbus, sæpiùs viros, quàm fœminas occupat.

ERYSIPELAS

ERYSIPELAS.

ERYSIPELAS, foràs effusum, intrò verti, minimè bonum, at ab interioribus foràs, bonum. Aph. 25. Sect. 6.

Ex ossis nudatione, Erysipelas, (malum.) Aph. 19. Sect. 7.

Ex Erysipelate, putredo aut suppuratio (malum.) Aph. 20. Sect. 7.

ERYSIPELAS verò foris quidèm extare, utile; intrò autèm vergere lethale. Cujus quidèm rei indicium est, cum rubore evanescente, pectus gravatur, & ægriùs spiritum trahit æger. Sent. 366. Coac.

Vide ANGINAM. CONCIPERE.

EUNUCHI.

EUNUCHI, nequè podagrâ laborant, nequè calvescunt. Aph. 28. Sect. 6.

EVACUATIO.

IN alvi perturbationibus, & vomitionibus, quæ spontè eveniunt, si, qualia oportet, purgentur, conducit & facilè tolerant, sin minùs, contrà evenit,

Itidèm & vaſorum evacuatio, ſi, qualis debet, fiat, conducit, & facilè tolerant, ſin minùs, contrà fit. Adhibenda igitùr conſideratio, & loci, & tempeſtatis anni, & ætatis, & morborum in quibus hæc fieri debent, nèc ne.

Aph. 3. Sect. 1. BENE habita Athletarum valetudo ad ſummum progreſſa, ubi ad plenitudinis extremum pervenerit, lubrica eſt, cùm non poſſit eodem ſtatu permanere, nequè quieſcere. Quandoquidèm verò non quieſcit, nequè jam poteſt in meliùs progredi, reliquum eſt ut in deterius labatur. His igitùr de cauſis pleniorem illum corporis habitum haud cunctantèr ſolvere expedit, quo corpus alterius nutricationis initium ſumat. Nequè tamèn eò deveniendum ut vaſa extremè concidant (periculoſum enim) ſed qualis fuerit ejus, qui ſuſtinere debet, natura, eò uſquè progrediendum. Eàdem verò ratione evacuationes ad extremum deductæ, periculoſæ, contraquè refectiones ad ſum-

mum progressæ, periculosæ.

Quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducito, per loca convenientia. Aph. 21. Sect. 1.

Quæ prodeunt, copiâ minimè existimanda, sed ut qualia expedit, prodeant, & æger facilè ferat. Atque ubì ad animi defectionem usquè educere oportet, id etiàm faciendum, si æger sufficere queat. Aph. 23. Sect. 1.

Per morborum initia, si quid movendum videtur, moveto. Cùm verò vigent, quiescere præstat. Aph. 29. Sect. 2.

Confertim & repentè vacuare, vèl implere, vèl calefacere, vèl refrigerare, vel utcumquè alitèr corpus movere, periculosum. Quòd si quidèm nimiùm naturæ inimicum. Verùm quod paulatìm fit, securum est, tùm vèl maximè, si quis ab uno ad alterum transierit. Aph. 51. Sect. 2.

Quibus, venæ sectio & medicamentum purgans, confert, iis, vere, venam secare, aut medicamentum purgans exhibere convenit. Aph. 47. Sect. 6.

Quæ cruda deorsùm sece- Aph. 70. Sect. 7.

dunt, ab atrâ bile ſunt; ſi plura, major, ſi pauciora, minor eſt morbus.

Celſ. l. 3. c. 6. Id quoquè videndum eſt, quod quidam ſolùm præcipiunt, aſtrictum corpus ſit? an profluat? Quorum alterum ſtrangulat, alterum digerit. Nàm ſi aſtrictum eſt, ducenda alvus eſt, movenda urina, ejiciendus omni modo ſudor: contrà ſi profluet, ſudor coërcendus, quies adhibenda erit, tenebris ſomnoquè quandocumquè volet, utendum, non nisì levi geſtatione corpus agitandum, & pro genere mali ſubveniendum.

Vide PURGATIONEM. PHLEBOTOMIAM. REMEDIUM.

EXCREMENTA ALVI.

Aph. 21. Sect. 4. NIGRÆ dejectiones, qualis ſanguis niger, ſpontè procedentes, & cum febre, & citrà febrem, peſſimæ, eoquè pejores quò plures earum colores deteriores fuerint; à medicamento autèm, meliùs, quoquè plures colores fuerint, non pravi.

Sent. 43. QUIBUS, prodeunte egeſtione

alvi biliosa, ad pectus morsus ac amaritudo sentitur, ii, malè habere, judicantur. Coac.

In plurimis graveolentibus dejectionibus, cùm febre acutâ, præcordiorum contentione, ex longo intervallo oborta ad aures tubercula, mortem adferunt. Sent. 201. Coac.

A sanguinis eruptione, nigrorum per alvum egestio, malo est. Quin & prærubræ ac æruginosæ dejectiones, damno sunt. Quibus, ejusmodi sanguinis eruptiones quarto die contingunt, tandèm sopore & convulsione conflictati moriuntur, prægressis nigris dejectionibus & ventre in tumorem sublato. Sent. 330. Coac.

Alvi recrementum optimum est molle, constans, aliquatenùs fulvum, nec admodùm graveolens, eoque tempore, quo per secundam valetudinem dejici solet, excretum, copia verò ingestis cibis respondens. Crassum autèm fieri oportet in judicationem eunte morbo. Utile quoquè quod lumbricos teretes ad judicationem exire cogit. Sent. 601. Coac.

In præcipitibus malis, spu- Sent. 602.

Coac. mans & circumbilioſum alvi recrementum, malo eſt. Malum quoquè & exactè candicans. Adhùc verò deterius farinæ molitiæ inſtar, & ſtercoroſum. Prætèr hæc, ſopor malo eſt, & cruenta alvi dejectio, ac immoderata vaſorum inanitio.

Sent. 604. Coac. ALVI recrementum glutinoſum, ſincerum, aut album, in vitio eſt. Vitioſum quoquè quod abundè fermentatum eſt, & aliquantulùm pituitoſum. Pravum etiàm cùm ex his quæ denſata feruntur, quod ſubſidet aliquantulùm liveſcit, purulentum ac bilioſum eſt.

Sent. 605. Coac. SANGUIS ſplendidus alvo per ſeceſſum rejectus, malo eſt, præſertìmque ſi dolor aliquis adſit.

Sent. 606. Coac. SPUMANS & bile obductum alvi recrementum, vitio eſt. Quìn & indè morbus regius contrahitur.

Sent. 607. Coac. IN bilioſis dejectionibus ſpumoſa effloreſcentia, malo eſt, iis verò præcipuè quos anteà lumborum dolor aut deſipientia vexârit, fortèque etiàm dolores iis adſunt.

TENUE alvi excrementum & ſpumans in quo quod ſubſidet aqueum eſt, & ex pallido vireſcens, malo eſt, malum quoquè purulentum. Nigrum etiàm cruentum malum, cùm febre, atque aliàs. Vitioſum quoquè varium abundè coloratum alvi excrementum, eoquè deteriùs quo colore formidandum magìs, prætèr quam in medicamenti potione. Tunc namquè periculo vacat, copia non exuperans. Friabilis quoquè mollis in febre alvi ſeceſſus, vitio eſt. Vitioſus quoquè ſiccus, qui facilè diſſolvitur, nec cohæret, decolor, idque præcipuè ſi alvum humectet, lethalis verò ſi nigra anteà prodierint. Sent. 608. Coac.

LIQUIDUM alvi recrementum, & brevibus intervallis cumulatum, malo eſt. Partìm namquè vitium & inſomniam, partìm verò exolutionem pariet. Sent. 609. Coac.

PERLIQUIDUM & aliquantulùm perfriabile alvi recrementum, cùm ſummi totius corporis perfrictione, non ſinè febre, vitioſum eſt. Rigores prætereà Sent. 610. Coac.

veſicam & alvum corripiunt. Valdè verò aquoſa dejectio in præcipitibus malis non deſinens, malo eſt, atquè eò magis ſi ſitis vacuitatem fecerit.

Sent. 611. Coac. PRÆRUBRUM in alvi proluvie excrementum, vitio eſt. Vitioſum etiàm admodùm ex viridi palleſcens, aut albicans, aut ſpumans, aut aquoſum. Itèm malum eſt quod exiguum, glutinoſum, leve & ex viridi ſubpallidum. Peſſima quoquè dejectio liquida, in ſopore & torpore detentis. Lethale verò eſt etiàm multum ſanguinem grumoſum ex alvo effluere, itemquè candidum & liquidum excrementum cùm alvi tumore.

Sent. 612. Coac. ALVI excrementum nigrum velut ſanguis, & cùm febre, & ſinè febre, malo eſt. Mala itèm quæcumque varia, & quæ bile abundè ſunt ſaturata.

Sent. 613. Coac. ALVI recrementa, quæ in ſpumoſa & ſincera deſinunt, omnibus quidèm ingraveſcentis mali ſignificationem præbent, convulſione verò tentatis, vel

maxime. In hujuſmodi caſibus ad aures tubercula oriri ſolent. At quæ perliquida, ac rursùs conſiſtentia, ſincera, ſtercoracea, morbi longitudinem denuntiant. Prærubrum verò in febre, delirium. Candicans autèm ſtercoroſum, in regio morbo moleſtiam exhibet, ac liquidum etiàm, ubi reſederit ruborem adeptum.

SANGUINEM effundentibus, glutinoſum alvi recrementum, maculis nigris diſtinctum, malignitatem denotat, præcipuequè in exalbidis. Sent. 614. Coac.

EXACTE candicans alvi recrementum in febre, nullam bonam judicationem denuntiat. Sent. 615. Coac.

ALVUS perturbata cùm frequenti deſidendi labore, maxillas intendit, rubores etiàm faciei ſolvit. Sent. 616. Coac.

STERCORACEA alvi ejectio cùm tenſione, alvum malè affectam denuntiat. Pituitoſa verò repentè cùm oris ventriculi dolore, inteſtinorum difficultatem, & fortaſſè etiàm lumborum dolorem. In talibus alvus Sent. 617. Coac.

circumtensa, ex necessitate liquida demittens, celeritèr intumescens, quamdam convulsionis significationem præ se fert, in his novus subindè rigor periculum creat.

Sent. 618. Coac. QUIBUS nigra per alvum secedunt, ii, tenuibus & frigidis sudoribus, diffluunt.

Sent. 619. Coac. QUIBUS circà initia alvus turbatur, urinæ autem paucæ sunt, temporis progressu alvus quidèm resiccatur, urina verò tenuis abundat, his abscessus ad articulos fiunt.

Sent. 620. Coac. FREQUENTES desidendi labores rigorem adferunt, & quibus alvi recrementum vitiosum est, id maximam molestiam exhibet, si quarto die initium fecerit.

Sent. 621. Coac. FREQUENTES & ex parvis intervallis desidendi labores, aliquantulùm glutinosa excernentes, cum paucis stercoraceis, præcordiorum & lateris dolore, morbum regium prænuntiant. Animadvertendum autèm nùm ex istorum suppressione, ii cùm virore pallescant? eos verò etiàm existimo sanguinem pro-

fundere. Hos quoquè lumborum dolores affligunt, & his ſanguinem profundentibus, ſanguis ſplendidus prodit. Cùm ſopore & capitis dolore ſubindè incaleſcere, perniciem denuntiat.

GLUTINOSÆ, bilioſæ dejectiones magìs quodammodò abſceſſus juxtà aures excitant. Sent. 622. Coac.

QUIBUS faciei incendium & intenſus rubor ſolvitur, & graveolens eſt alvi ejectio, redundans & ſubrubra, in his inſaniæ metus eſt. Sent. 624. Coac.

IN bilioſâ alvo, molli, ſtercoracea egerente, apparentes æſtus tumorem ad aures excitant. Sent. 626. Coac.

BILIOSAS alvi dejectiones ſurditas, & ſurditatem bilioſa alvi dejectio, ſedat. Sent. 627. Coac.

QUÆ circà ſedem cùm dolore ſuppurant, alvum conturbant. Sent. 630. Coac.

EXITIALIS eſt dejectio pinguis & nigra, ac livida cùm odoris gravitate, itemquè bilioſa ſimile quiddam *lentium* aut *cicerum* lomento continens aut veluti benè florulentos ſanguinis gru- Sent. 631. Coac.

mos , & infantium egeſtionem odore referens , ac varia , eademquè diù perſeverans. Talis etiam fuerit cruenta , ſtrigmentoſa , bilioſa , nigra , viridis , & ſimul, & per vices excreta. Exitialis quoquè, quæcumque prodeundo ſenſum ægri fallit.

Sent. 633. Coac. QUIBUS nigra per alvum ſecedunt , ii , tenuibus & frigidis ſudoribus diffluunt.

Sent. 634. Coac. IN iis, qui longo tempore conſumpti ſunt , temerariæ & quæ prætèr rationem finiunt alvi exoluſiones, unà cùm vocis defectione tremulâ , perniciem denuntiant.

Sent. 635. Coac. TENUES nigrorum dejectiones horrorem inducentes in talibus meliores. Tales præcipuè juvant ætatem quæ vigorem antecedit.

Sent. 637. Coac. QUIBUS autèm, cum alvi perturbatione, ſubjudicationem morbus ingraveſcit , iis, nigra per alvum prodeunt.

Sent. 638. Coac. Ex diuturno ventris affectu , vomentibus, bilioſis, cibum averſantibus , copioſus ſudor obortus, cùm repentinâ virium impotentiâ, lethalis.

Ubi alvus humecta eſt, ægri laſſitudine, capitis dolore, ſiti, inſomniâ torquentur, in præru-bro colore liberatis inſaniam metuere oportet, ſi ſpirandì difficultas adfuerit. Quos etiam ex virore palleſcentes facilis ſpiratio juvat, alvo ſubindè prorumpente. Sent. 642. Coac.

Æstuosæ dejectiones & cùm contentione procedentes, malè affectam alvum prænuntiant. Sent. 643. Coac.

In bilioſis perturbata alvus, pauca crebrò reddens, & cùm paucis mucoſis diſtenſionem facientia, oborto circà tenue inteſtinum dolore, nec facilè prodeunte urinâ, ex his caſibus, in aquam inter cutem tendit. Sent. 644. Coac.

Qui æſtum ſentiunt, & progreſſis dejectionibus, tenuibus ſudoribus diffluunt, iis, febris ingraveſcit. Sent. 646. Coac.

In humectâ alvo, perfrictio cùm ſudore, vitioſa. Sent. 647. Coac.

Humescente alvo ſanguis ex gingivis effluens, lethalis. Sent. 648. Coac.

Alvi recrementum purum ſuccedens, febrem acutam ſolvit cùm ſudore. Sent. 649. Coac.

Sent. 78. l. 1. Præd. TENUES ex alvo abſquè mordacitatis ſenſu prodeuntes dejectiones, ei, qui ſibi benè conſtat, malum portendunt, velut nonnunquàm jecinoroſo contingit.

Sent. 108. l. 1. Præd. Ex ventre, quæ prodeunt ſublivescentia & turbulenta, urinæ etiàm tenues àc dilutæ ſuſpectæ ſunt.

Sent. 116. l. 1. Præd. QUÆ, inter ſe non cohærent, ſed facilè diſſolvuntur, & aliquantulùm friabilia ſunt alvi recrementa, liquida, cùm ſummi totius corporis perfrictione, non ſine febre, improbanda ſunt. Ac prætèr hæc, ſi rigores veſicam & ventrem cùm dolore invadant. Proindè in his, ex ſopore aliquod convulſionis periculum impendere, nemini mirum videri debet.

Sent. 146. l. 1. Præd. FREQUENTES deſidendi labores, pauca aliquantulùm flava, glutinoſa excernentes, cùm paucis alvi recrementis, præcordiorum & lateris dolore, morbum regium prænuntiant. Animadvertendum verò nùm ex iſtorum ſuppreſſione, ii exolvantur? aùt fortaſsè ſanguinem profundant?

In his lumborum tenſio & dolores, ſanguinis erupturi fidem faciunt.

In alvi recrementis, quæ cùm torminibus dejiciuntur, ſedimentum limoſum, ſublividum, malo eſt. Ac fortaſsè quidèm ad præcordia dextra, dolor adeſt, & in his vires exolvuntur. Videndum num abſceſſus ad aures paulò poſt cùm dolore excitentur? in his omnibus alvus affatìm prorumpens periculum intentat. Sent. 156. l. 1. Præd.

Alvo ſtercora nigra demittente, ſi ſopor appareat, tubercula ad aures excitat. Sent. 166. l. 1. Præd.

Secessus verò neceſſe eſt his qui defatigantur, dùm parvo cibo aut potu contenti ſunt, exiguos & duros procedere, ſivè quotidiè, ſivè tertio quoquè aùt quarto die, aùt longiore ex intervallo prodeant, tuncquè metus eſt ne febris aùt alvi profluvium ipſos prehendat. Quibus tamèn pejores ſunt dejectiones omnes, quæ tàm ſunt liquidæ ut in exitu figuratæ eſſe nequeant. Frequentem verò cibum ſumen- Lib. 2. Præd. pag. 87.

tibus àc multùm defatigatis, mollem in tranſitu dejectionem ſiccam eſſe oportet, ciborumquè ingeſtorum copiam pro defatigationis ratione reſpondere. Sumptâ autèm æquali ciborum copiâ, his quidèm qui minimùm defatigantur, plurimæ; his verò qui plurimùm defatigantur, paucæ dejectiones prodeunt, ſi ſani ſint & probâ victûs ratione utantur. (Ea namquè ad hæc conferre exiſtimandum eſt.) At liquidiores dejectiones, quæ citrà febrem & die ſeptimo aùt citiùs judicio terminantur, utiles, ſi ſemèl univerſæ effluant, nequè repetant. Quòd ſi febris acceſſerit alvique profluvia repetant, ſi diù perſeverent omninò vitioſa, ſivè bilioſa fuerint, ſivè pituitoſa, ſivè cruda, egentquè ſingula cùm propriâ victûs ratione, tùm meditatione.

Præn. pag. 39. & 40. Alvi dejectio optima eſt, ſi mollis eſt & conſiſtat, eoquè tempore, quo per ſanitatem, dejici ſoleat, copia verò ciborum ingeſtorum rationi reſponderit. Talis enìm exitus, inferiorem alvum

alvum benè valere, declarat. At liquida alvi egeſtio ex uſu eſt, ſi nequè ſtridet, nequè crebrò, nequè ex brevibus intervallis excernitur. Frequens enìm deſidendi labor ægrum fatigat, eiquè inſomniam adfert. Quòd ſi affatìm & ſæpè dejicit; periculum eſt ne animus deficiat. Verùm pro ingeſtorum ciborum copiâ bìs aùt tèr interdiù, & noctù ſemèl, dejici debet, plus tamèn primâ luce, pro hominis conſuetudine. Craſſiorem autèm fieri dejectionem oportet, morbo ad judicationem procedente. Sit etiàm ſubfulva, nequè admodùm graveolens. Lumbricos quoquè rotundos cùm alvi excretione prodire, morbo in judicationem tendente expedit. In omni verò morbo ventrem mollem eſſe, & mediocritèr extumeſcere convenit. At valdè aquoſum, aùt album, aùt ex viridi pallidum, aùt vehementèr rubrum, aùt ſpumans dejici, hæc omnia mala ſunt: prætèr hæc quoquè malum eſt, quod exiguum, glutinoſum, candidum, ex viridi

ſubpallidum & leve exiſtit. His verò magìs lethalia ſunt nigra, aùt pinguia, aùt livida, aùt æruginoſa, aùt fœtida. Varia autèm his quidèm ſunt diuturniora, nihilò tamèn minùs exitialia. Hujuſmodi ſunt ſtrigmentoſa, bilioſa, cruenta, porracea & nigra, modò ſimùl intèr ſe mixta, modò per vices prodeuntia. Flatum autèm, ſinè ſonitu quidèm àc crepitu exire, optimum. Præſtat tamen cùm ſtrepitu prodire, quàm iſtìc revolvi. At qui eo modo prodit ægrum aliquo dolore vexari, aut delirare indicat, niſi æger ſuâ ſponte hoc modo flatum emiſerit. Ac præcordiorum dolores & tumores, recentes quidèm & ſinè inflammatione, murmur ſolvit circà præcordia exortum, idquè potiſſimùm ſi cùm ſtercore, urinâ & flatu prodierit, alioquì ubi ipſum per ſe tranſmiſſum fuerit, juvat, idque magìs ſi ad inferiores ſedes deſcenderit.

Vide ALVUM. DYSENTERIAM. LIENTERIAM.

EXCREATIONES.

In febribus non intermittentibus, excreationes lividæ, sanguineæ, graveolentes, & biliosæ, omnes malæ, benè autèm si prodeant, bonæ, tùm per alvi excretiones, tùm per urinas. At si quid eorum quæ non juvant per hæc loca excernantur, malum. Aph. 47. Sect. 4.

Vide Sputum.

EXTENUATIO.

Quovis in morbo, partes quæ sunt ad umbilicum & imum ventrem, crassitudinem habere præstat, valdè autèm tenues esse, & tabefactas, pravum. Ad inferiores autèm purgationes, hoc etiàm parùm tutum. Aph. 35. Sect. 2.

Vide Tabem. Bilem atram.

FACIES.

Sent. 211. Coac. FACIES ex tumidâ depreſſa àc vox levior, àc remiſſior evadens, ſpiritus quoquè rarior àc lenior, poſterâ die remiſſionem fore denuntiat.

Sent. 212. Coac. FACIEI corruptela lethalis eſt, minùs tamèn ſi ob pervigilium, aùt inædiam, aùt alvi perturbationem contingat. Nàm quæ ex his cauſis orta corruptelæ ſpecies, unâ die aut nocte in integrum reſtituitur. Hujuſmodi autèm faciei hæ ſunt notæ, oculi concavi, nares acutæ, collapſa tempora, frigidæ aures contractæquè, cutis dura, color pallidus aut niger. Ad hæc quoquè liveſcens palpebra, aùt labrum, aùt naſus, mortem in propinquo eſſe ſignificat.

Sent. 214. Coac. BENE colorata facies cùm ſudoribus diffluentibus abſquè febre, vetuſta ſtercora ſubeſſe aùt inordinatam victûs rationem præ ſe fert.

Sent. 49. Præ. lib. 1. BENE colorata facies & valdè tetrica àc ſuperciliosa perniciem intentat.

In morbis autèm acutis, imprimìs quidèm ægroti facies sic in considerationem adhibenda, sit-ne benevalentium, præcipuequè sui ipsius similis. Ita enìm optima existimanda, quæ verò ab eo plurimùm recedit gravissimum periculum portendit. Qualis fuerit nasus acutus, oculi concavi, collapsa tempora, aures frigidæ & contractæ, imisque suis fibris inversæ, cutis circà frontem dura, intenta & resiccata, & totius faciei color ex viridi pallescens, aùt etiàm niger, aùt lividus, aùt plumbeus. Itaquè si per initia morbi ejusmodi facies fuerit, nequè adhùc ex aliis signis conjicere potueris, interrogare convenit, nùm æger vigilaverit? aùt alvus admodùm liquida fuerit? aùt cùm inædia aliqua oppresserit? Quòd, si quid horum fateatur, minùs formidandum esse, existimandum. Dijudicantur autèm ista, die àc nocte, si ex his causis ejusmodi facies fuerit. At si nihil horum præcessisse dixerit, nequè intrà dictum tempus ad pristinum

Præn. pag. 36. & 37.

ſtatum redierit, in propinquo mortem eſſe ſciendum eſt. Si verò vetuſtiore jam morbo, aùt triduò aùt quatriduò, talis facies extiterit, inquirenda ea ſunt de quibus anteà præcepi, & reliqua ſigna, tùm ex univerſâ facie, tùm ex corpore, & oculis, in conſiderationem adhibenda.

Vide COLOREM FACIEI.

FAUCES.

Sent. 264. Coac. QUIBUS, ad fauces irritamenta fiunt, iis, moderata aurium tubercula excitantur.

Sent 267. Coac. FAUCES levitèr exaſperatæ & alvus inanibus exſurrectionibus fatigata, frontis dolores in ægris palpitantibus & more inveſtigantium ſensìm contrectantibus, aùt dolore affectis, ſi quæ ex his increſcunt, moleſtiam exhibent.

Vide DOLOREM FAUCIUM.

FAMES.

Aph. 16. Sect. 2. CUM inedia premit, laborare minimè convenit.

Aph. 21. Sect. 2. FAMEM vini potio ſolvit.

Vide CIBUM. HYGIEINEM.

FEBRES.

QUARTANÆ æstivæ ferè breves existunt, autumnales verò longæ, præsertìm quæ ad hyemem pertingunt. Aph.25. Sect. 2.

CONVULSIONI febrem advenire præstat, quàm convulsionem febri. Aph.26. Sect. 2.

CORPUS eorum qui non omninò levitèr febricitant in eodem consistere & nihil concidere, vèl etiàm magis quàm ratio postulat extenuari, malum, illud si quidèm morbi diuturnitatem, hoc verò imbecillitatem significat. Aph 28. Sect 2.

IN febribus, si rigores contingant sexto die, difficilem habent dijudicationem. Aph.29. Sect. 4.

QUIBUS, accessiones fiunt, quânamcumquè horâ febris demiserit, si postero die eâdem quâ anteà horâ prehenderit, judicatio difficilis esse solet. Aph 30. Sect. 4.

QUIBUS, per febres lassitudinis sensus inest, iis,ad articulos potissimumquè circà maxillas abscessus oriuntur. Aph.31. Sect. 4.

Aph 43. Sect. 4. FEBRES, quæ tertio quoque die vehementiùs affligunt, nequè intermittunt, periculosiores. Quocumque autèm modo intermiserint, extrà periculum esse significant.

Aph. 48. Sect. 4. IN febribus non intermittentibus, si partes externæ sint frigidæ, internæ verò urantur & siti vexentur, lethale est.

Aph. 49. Sect. 4. IN febre non intermittente, si labrum, aùt supercilium, aùt oculus, aùt nasus pervertatur, si non videat, si non audiat, imbecillo jàm corpore, quicquid ex his evenerit, in propinquo mors est.

Aph. 53. Sect. 4. QUIBUS, per febres ad dentes glutinosus humor obnascitur, iis, vehementiores fiunt febres.

Aph. 58. Sect. 4. FEBRE ardente detento, si rigor successerit, solutio contingit.

Aph. 59. Sect. 4. TERTIANA exquisita septem circuitibus, ut longissimè judicatur.

Aph. 60. Sect. 4. QUIBUS, per febres aures obsurduerunt, sanguis ex naribus profluens aùt alvus exturbata, morbum solvit.

FEBRICITANTI,

FEBRICITANTI, nisi diebus imparibus febris demiserit, reverti solet. Aph.61. Sect. 4.

IN febribus, circà ventriculum æstus vehemens, & oris ventriculi morsus, malo est. Aph.64. Sect. 4.

IN febribus acutis, convulsiones, & circà viscera dolores vehementes, malum. Aph.65. Sect. 4.

IN febribus, per somnos pavores, aùt convulsiones, malo sunt. Aph.66. Sect. 4.

QUI, quartanis corripiuntur, ferè convulsione non tentantur. Quòd si priùs corripiantur, deindè quartana succedat, liberantur. Aph.70. Sect. 5.

QUIBUS, in febribus ardentibus tremores contingunt, delirium solvit. Aph.26. Sect. 6.

SI febris, non ex bile orta, prehenderit, aquâ calidâ & copiosâ capiti affusâ, fit febris solutio. Aph.42. Sect. 7.

FEBRES non intermittentes, si tertio die vehementiores evadunt, periculo obnoxiæ, quoquo autèm modo intermiserint, periculum abesse indicat. Aph.64. Sect. 7.

QUOS, febres longæ exercent, iis, tubercula, vèl in articulis dolores, innascuntur. Aph.65. Sect. 7.

L

Sent. 30. Coac. In febre, convulsio, manuumquè àc pedum dolores, malignum quiddam prænuntiant. Malignus quoquè ex femore doloris impetus, si & nequè genuum dolor probari potest. Quìn & surarum quoquè dolores maligni sunt, àc mentis emorio, tùm verò præcipuè si sublime quid in urinâ innatet.

Sent. 31. Coac. Ex præcordiorum dolore obortæ febres, malignæ sunt. In his profundus àc altus sopor pessimus.

Sent. 32. Coac. Qui, in febre non intermittente tenuitèr & crebrò exudant, cùm præcordiorum distensione, ii, ut plurimùm malignè habent, atquè in his dolores in humeri caput àc jugulum affixi, pravi sunt.

Sent. 33. Coac. Febres, quæ proximè ad tertianarum naturam accedunt cùm incontinenti corporis jactatione, malignæ sunt.

Sent. 34. Coac. In febre, mutum esse, malo est.

Sent. 37. Coac. Febres, ad tertianarum naturam accedentes, vagæ & errantes, ubi in dies pares transie-

rint, molestiam exhibent.

In febribus, alvo à flatibus distentâ, flatum non erumpere, malum. Sent. 40. Coac.

Quibus, in febre ardente, tumores cùm somnolentiâ & torpore obveniunt, eos, lateris dolor accedens, cùm levi partis alicujus syderatione necat. Sent. 60. Coac.

Quibus, cùm febre, lateris dolore accedente, alvus aquosa multa bile permixta transmittens allevationem adfert, deindè verò cibos aversantur & sudoribus diffluunt, cùm benè coloratâ facie ac humescente alvo, & dolor aliquis oris ventriculi succedit, ii, diutiùs morbum trahentes, pulmonum vitiis laborantium more, intereunt. Sent. 67. Coac.

In febribus, ex glandularum tumoribus, dolores, morbi diuturnitatem prænuntiant. Sent. 73. Coac.

Judicationis cessationes in febribus, temporis quidèm longinquitatem, non tamèn perniciem inducunt. Sent. 74. Coac.

Ex vehementibus doloribus, obortæ febres, diuturnæ. Sent. 75. Coac.

Qui, accessione correpti, po- Sent. 78. Coac.

ſtero die, graviùs habent, iis, malum denuntiatur.

Sent. 79. Coac. QUIBUS, tertio die ſubſiſtit acceſſio, & quarto ingraveſcit, malùm denuntiatur. Ac metus eſt, ne hujus modi acceſſiones, phreniſim inducant.

Sent. 80. Coac. FEBRES, ſi alio die, quàm judicatorio deſierint, recidivam metuere oportet.

Sent. 81. Coac. QUI, circà initia tenuitèr febricitantes, ad judicationem cùm capitis pulſatione & urinâ tenui ingraveſcunt, eos mentis emotione àc inſuper pervigilio corripi, nihil mirandum eſt.

Sent. 107. Coac. IN anhelatoribus & ſuſpirioſis febris poſteà acuta, cùm præcordiorum contentione, perfrigeratis, magnum circà aures tumorem, expectare oportet.

Sent. 109. Coac. IN pueris, febris acuta cùm alvi ſuppreſſione & pervigilio, calces velut jactare, ac colorem mutare & ruborem contrahere, convulſionem minatur.

Sent. 112. Coac. AT verò qui per acceſſiones tuſſiunt & tenuitèr exſudant, ii, malignè habere judicandi ſunt.

FEBRES assiduæ, quæ tertio quoque die intenduntur, in periculum ducunt. Sent. 116. Coac.

SI, quibus aliquandò, febris intermiserit, periculum abesse significat. Sent. 117. Coac.

IN febribus longis, aut tubercula, aut ad articulos dolores proveniunt, nequè tamèn temerè fieri existimandum est. Sent. 118. Coac.

FEBRES Lipyriæ, nonnisi per *choleram* effusâ bile, solvuntur. Sent. 120. Coac.

QUI, in febribus tertianis ingravescunt dolores, tertianarum naturam assumunt, & sanguinis grumos per secessum egerunt. Sent. 123. Coac.

IN febribus, venæ, quæ est in cervice pulsatio & dolor, rem ad intestinorum difficultatem deducet. Sent. 124. Coac.

SI venæ temporum in febribus pulset, & facies benè habita fuerit, absquè præcordiorum mollitie, longum fore morbum sperare oportet, qui, nec sinè liberali sanguinis ex naribus profusione, aut singultu, aut convulsione, aut coxendicum dolore, desinet. Sent. 128. Coac.

ALVUS, in febre ardente affa- Sent. 129. Coac.

tìm prorumpens, mortis periculum adfert.

Sent. 130. Coac. FEBRIS ardens, ex laborioso ventris dolore, perniciem minatur.

Sent. 131. Coac. IN febre ardente laborantibus, si aurium sonitus cùm visùs hebetudine & ad nares gravitate, accedant, nisi sanguis ex naribus profluat, furiosa & vehemens mentis emotio, metuenda est.

Sent. 132. Coac. IN febribus ardentibus, tremores, delirio solvuntur.

Sent. 134. Coac. IN febre ardente laborantibus cùm aliquâ summi corporis perfrictione, egestionibus aquæ similibus & crebris oculis, periculum intenditur, tùm verò præcipuè, si alto stupore (quem *Catochum* vocant) detineantur.

Sent. 135. Coac. FEBREM ardentem, succedens rigor, solvit.

Sent. 136. Coac. FEBRES ardentes, quæ recurrere solent, quatuor diebus de se significationem exhibent, deindè exsudant. Sin minùs, die septimo & undecimo.

Sent. 137. Coac. DE febre ardente laborantibus, dies quatuor-decim, aut allevando, aut perimendo, decernunt.

Ex febre ardente, nisi, qui circà aurem fit, abscessus suppuret, non admodum liberantur. Sent. 138. Coac.

Quos febris detinet, cùm faciei rubore & capitis vehementi dolore, in iis, si venæ pulsent, sanguinis fluxus plerumquè expectandus est. Quos verò stomachi fastidia vexant, cùm oris ventriculi morsu, & crebrâ sputatione, iis, vomitio adfutura est. Quibus autèm ructus adsunt, flatus, ventris sonitus cùm inflatione, iis, alvus exturbatur. Sent. 142. Coac.

Quibus, febris assidua diutiùs cùm securitate trahitur, si nequè ex dolore, nequè ex inflammatione, nequè ex aliâ ullâ manifestâ causâ contingat, in iis, abscessum cùm dolore & tumore, præcipuèque ad inferiores partes, sperare oportet. Maximè autem in his, expectare abscessus oportet, qui trigesimum annum superârunt. Tum verò in his, considerandi sunt abscessus, ubi febris vigesimum diem præterierit. Majoribus autem natu, minùs accidunt, etsi febres longo tempore detinent. Quæ verò febres inter- Sent. 143. Coac.

mittunt, incertoque ac vago ordine prehendunt, eæ, autumno præcipuè, in quartanam ferè transeunt, idquè in his maximè, qui trigesimum annum superârunt. Per hyemem verò, abscessûs potiùs accidunt, & tardiùs cessant, minusquè recurrunt.

Sent. 145. Coac. QUÆCUMQUE febres ex adverso respondent, nisi abcessum faciant, malignitatem denuntiant.

Sent. 146. Coac. FEBRES, quæ nequè diebus criticis, nequè post apparentes solutionis notas dimittunt, repetere solent.

Sent. 149. Coac. FEBRICITARE incipientibus, sanguinis stillationes cùm sternutatione accedentes, & quod in urinam desidet album quotitodie visum, septimo solutionem afferre, denuntiant.

Sent. 154. Coac. QUI, per febres tenuitèr exsudant cùm capitis dolore, & alvo interceptâ, ad convulsiones proni sunt.

Sent. 158. Coac. QUI, per febres intermittentes, inæqualitèr incalescentes, alvum habent flatibus distentam, pauca transmittentem, iis, post judicationem, lumborum dolore subor-

to, alvi prorumpunt. Qui autèm, ad manus contactum, exardescunt, torpore, siti ac corporis incontinenti jactatione vexantur, ii, alvo interceptâ, gravati exolvuntur, interdùm verò etiàm prærubra in pedibus ambusta eadem denuntiant.

Hybernæ quartanæ, ferè in morbos acutos transeunt. Sent. 159. Coac.

In febre acutâ, continens capitis dolor, cùm gravibus aliis signis, mortem minatur. Quòd si, neque alia prætereà signa mala sunt, & viginti dies superat, aut sanguinis ex naribus, aut puris effluxum, aut abscessus ad inferiores corporis partes denuntiat; præcipuè quidèm in his, qui nondùm trigesimum quintum annum attigerunt, fluxiones; in senioribus autèm abscessus sperare convenit. Si verò, dolor vehemens circà frontem ac tempora affligat, fluxiones expectandæ sunt. Sent. 160. Coac.

Ex præcipitibus morbis, in febribus ardentibus maximè, tubercula ad aures exoriuntur, àc nisi judicatoriè solvantur & maturescant, aut sanguis ex naribus pro- Sent. 207. Coac.

fluxerit, aut crassum sedimentum urina acceperit, ægros interimunt. Priùs verò, hujusmodi tumores subsidunt ac conquiescunt. Sed & insupèr febres ipsas in considerationem adhibere convenit, nùm intendantur? aut remittant? atquè ità de totâ re, sententiam ferre.

Sent. 228. Coac. Qui, in febribus ad tactum nullum ardoris sensum præ se ferunt, phrenitici fiunt, idquè magis, si sanguis fluxerit.

Sent. 253. Coac. In febre, cum sudore, vocis ex capitis dolore defectiones, si per se resolvuntur ægri, ac prætèr voluntatem excrementa demittantur, malumque remitti videatur; diuturni morbi metus est. In his, subindè obortus rigor, damnari non debet.

sent. 550. Coac. Febres acutas, cùm mentis perturbatione, in oris ventriculi dolore non bilioso, insania solvit.

Sent. 555. Coac. Quibus, ex rigore febris cùm lassitudinis sensu adest, in his, muliebrium profluvium expectare oportet. Quod si cervicis dolor prehenderit, sanguinis è na-

ribus eruptionem fore, ſpes eſt.

FEBRES, quæ ſoporem laſſitudinemve inducunt, aut in quibus caligant ægri, inſomniâ ac tenuibus ſudoribus vexantur, malignæ ſunt. Sent. 74. Præd. lib. 1.

IN febribus ardentibus, cùm aliquâ ſummi corporis perfrictione, ac egeſtionibus, aquæ ſimilibus, & crebris, oculorum perverſio & diſtortio, malum ſignificat, tum verò præcipuè, ſi alto quodam ſtupore (quem *Catochum* vocant) deprehenſi detineantur. Sent, 81. Præd. lib. 1.

FEBRIBUS & laſſitudinis ſenſu detento, cùm oculorum perverſione, rigor perniciem minatur. Atque in hujuſmodi caſibus ſoporati, malum denuntiant. Sent. 89. Præd. lib. 1.

QUIBUS, cùm febribus voces poſt judicationem deficiunt, ii, tremore & ſopore correpti, intereunt. Sent. 91. lib. 1. Præd.

FEBRICITANTI, cùm ſudore ſputa defluentia levia ſunt & minimè maligna. In quibus videndum, nùm ad aliquot dies alvi madeſcant? quod equidèm reor. Animadvertendum quoquè eſt, Sent. 122. lib. 1. Præd.

nùm his, ad articulos aliquid abſceſſurum ſperes?

Præn. p. 45. & 46. QUIBUS, febres ceſſant, nequè apparentibus ſolutionis ſignis, neque diebus judicatoriis, iis, recidiva expectanda eſt. In longâ febre, ſalutaritèr tamèn, affecto ægro, ſi, nequè ob inflammationem aliquam, nequè ob ullam aliam evidentem occaſionem, dolor detinet, in hoc, abſceſſus cùm tumore aut dolore, ad articulum expectandus, maximèque in inferioribus locis. Magìs tamen & breviori tempore hujuſmodi abſceſſus contingere ſolent iis, qui trigeſimum annum attigerunt. At ſtatìm in conſiderationem adhibenda ſunt, quæ ad abſceſſum ſpectant, ſi ultrà vigeſimum diem febris detinet, quæ tamèn per longiores febres, ſenioribus minùs contingunt. Hujuſmodi autèm abſceſſum expectare convenit, ſi febris continua fuerit, in quartanam verò firmari debere; ubi intermiſerit, & errabundum in modum prehenderit, & ità ad autumnum deducatur. Ut verò abſceſſus oriuntur in his, qui tri-

ginta annis minores ſunt, ità quartanæ potiùs annum agentibus trigeſimum, aut ſenioribus. Scire autèm convenit abſceſſus, hyeme magis contingere, & tardiùs deſinere & minùs intrò recurrere. Si quis, in febre non lethali dixerit caput dolere, aut tenebricoſum quiddam antè oculos obſervari, ſi etiàm oris ventriculi morſus acceſſerit, bilioſa vomitio, aderit. Quod ſi quoquè rigor ſubortus fuerit & inferiores præcordiorum partes frigidas habuerit, adhùc citiùs vomitio aderit. Si verò, ſub id tempus biberit quidpiam aut ederit, id quamcelerrimè evomitur. Inter hos autèm, quibus primo die dolor cœpit, ii, quarto & quinto die potiſſimùm affliguntur, at ſeptimo liberantur. Quin etiàm, eorum plerique tertio die dolore vexari incipiunt, conflictantur autèm maximè quinto, verùm nono aut undecimo periculo defunguntur. Qui verò quinto die dolore affligi cœperint, & reliqua pro ratione prioribus reſpondeant, ad decimum-quartum diem judica-

tur morbus. Iſta autèm viris quidèm & mulieribus, in tertianis præcipuè contingunt. Junioribus verò, cùm in iis ipſis, tùm etiàm magis in febribus per aſſiduis & legitimis tertianis. At quibus per hujuſmodi febrem caput dolet, & pro tenebris antè oculos apparentibus viſûs hebetudo contingit, vibranteſque ſplendores obverſati videntur, & pro oris ventriculi morſu, in præcordiis dextrâ, aut ſiniſtrâ parte contenſio quædam, nequè cùm dolore, nequè inflammatione ſuboritur, iis, pro vomitu ſanguinem è naribus profluxurum, expectandum eſt. Potiùs tamèn & eo caſu in juvenibus, ſanguinis fluorem expectato. Iis verò, qui trigeſimum annum attingunt, & ſenioribus minùs, ſed in his vomitiones expectabis. Pueris convulſiones accidunt. Si febris acuta fuerit venter non dejiciat, ſi vigilent, perterreantur, plorent aſſiduè, & color immutetur, & ex viridi pallidi, aut lividus, aut rubor contrahatur; hæc autèm pueris quidèm recens natis ad ſeptimum

uſquè annum promptiſſimè eveniunt. At grandiores pueri & viri non adeò per febres convulſionibus prehenduntur, niſi vehementiſſimum & peſſimum quoddam ſignum, ex his quæ in phrenitide fieri ſolent, affuerit. Morituros autèm & ſuperfuturos tùm pueros tùm alios, ex omnibus ſignis conjicies, velut in ſingulis ſingula deſcripta ſunt. Atquè hæc à me & de morbis acutis, & de his qui ab iis oriuntur dicuntur. Qui verò, ſuperfuturos ex morbo, & morituros, eoſque quibus pluribus diebus, & quibus paucioribus perſeverabit morbus, rectè prægnoſcere volet. Is intelligentia comprehenſam omnium ſignorum doctrinam æſtimare debet, & eorum vires inter ſe collatas ratione expendere, velut ſcriptum eſt, cùm in aliis, tùm in urinis & ſputis, ubi unà & pus & bilis tuſſi rejecta fuerint. Quin etiàm morborum ſempèr vulgaritèr graſſantium impetum, & tempeſtatis conditionem, citò animo concipere oportet.

Celſ. l. 2. c. 4. NULLA acuta febris, leviter terrere nos debet.

Celſ. l. 2. c. 8. QUARTANA, æſtiva brevis; autumnalis ferè longa eſt, maximè quæ cœpit, hyeme appropinquante.

Celſ. l. 3. c. 5. FERE' graviorem acceſſionem levior nox ſequitur, quò fit, ut graviorem acceſſionem nox quoque triſtior antecedat.

Celſ. l. 3. c. 6. CIBUS febricitantibus humidus eſt aptiſſimus, aut humori certè quàm proximus: utique ex materiâ quamleviſſimâ; maximèque ſorbitio, eaque ſi magnæ febres fuerunt, quamtenuiſſima eſſe debet.

Celſ. l. 3. c. 7. IN febre peſtilente minimè utile eſt aut fame aut medicamentis uti aut ducere alvum. Si vires ſinunt, ſanguinem mittere optimum eſt, præcipuèque ſi cùm dolore febris eſt.

Celſ. l. 3 c. 15. QUARTANA neminem jugulat; ſed ſi ex eâ, facta quotidiana eſt, in malis æger eſt. Quod tamèn niſi culpâ, vel ægri vel curantis, nunquam fit.

Celſ. l. 3. c. 16. VETUS quartana, rarò niſi verè, ſolvitur.

Si

Si quartana quievit, diu meminisse ejus diei convenit, eoquè vitare frigus, calorem, cruditatem, lassitudinem, facilè enim revertitur nisi à sano quoquè aliquandiù timetur. Cels. l.3.c.16.

Perniciosa febris est quæ, vel levi vulneri supervenit; vel ultrà tempus inflammationis durat, vel delirium movet, vel si nervorum rigorem aut distentionem, quæ ex vulnere orta est, ea non finit. Cels. l.5.c.26.

Vide Crisim. Convulsionem. Lumborum dolores et præcordiorum. Excrementa. Hæmorragiam. Hypocondria. Tubercula.

FISTULA.

Ex fistulis, maximè molestiam adferunt, quæ in cartilaginosis aut carne vacuis locis fieri solent, cavæ sunt & longiùs excurrunt, assiduèque sanie manant, & in quarum osculo, caruncula inest. Faciliùs autèm curantur, quæ in mollibus & carnosis locis, & non nervosis oriuntur. Sent. 511. Coac.

FLATUS.

Sent. 495. Coac. FLATUM verò abſquè crepitûs ſono emitti, inter optima ſigna eſt. Præſtat tamèn cùm ſtrepitu prodire, quàm illìc reſolvi: quamquàm hoc pacto prodiens, dolorem & delirium denuntiat, niſi ſuâ ſponte id æger fecerit & flatum emiſerit.

Vide EXCREMENYA.

FLUXIO.

Sent. 537. Coac. IN uterum gerentibus ſalſugi-noſæ ad fauces fluxiones, malum denuntiant.

FRIGIDUM.

Sent. 492. Coac. CAPUT, pedes & manus frigidas eſſe, ventre & lateribus calentibus, mali morbi ſignum eſt. Optimum verò totum corpus æquè calidum & molle eſſe.

ſent. 487. Coac. SI per ſanitatem, hyemis tempore, lumborum frigiditas & gravitas levi occaſione orta ſit, & alvi ſuppreſſio, ſuperiore ventre

probè officio ſuo fungente, coxendicum, vel renum dolor, aut urinæ ſtillatio fortè expectanda.

In acutis morbis extremorum refrigeratio, mala. Aph. 1. Sect. 7.

Frigidum verò convulſiones, nervorum diſtentiones, denigrationes, & rigores febriles, affert. Aph. 17. Sect. 5.

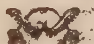
Frigidum oſſibus adverſum, dentibus, nervis, cerebro, dorſali medullæ. Calidum verò utile. Aph. 18. Sect. 5.

Perfrigerata excalefacere oportet, præter ea quæ ſanguinem effundunt, aut brevi effundent. Aph. 19. Sect. 5.

Frigidum ulcera mordet, cutem obdurat, dolorem inſuperabilem facit, denigrationes, rigores febriles, convulſiones, nervorum diſtentiones. Aph. 20. Sect. 5.

Frigida veluti nix & glacies pectori ſunt adverſa, tuſſes movent, ſanguinis eruptiones & deſtillationes efficiunt. Aph. 24. Sect. 5.

Vide Calorem. Calidum et Frigidum. Aquam.

GENERANDI IMPOTENTIA.

Aph.61. Sect. 5. QUÆ frigidos & densos habent uteros non concipiunt; nequè quæ præhumidos habent; si quidèm in ipsis genitura extinguitur. Et quæ plùs æquo siccas & adurentes, alimenti namquè inopiâ semen corrumpitur. At quæ ex utrisque moderatam nactæ sunt temperiem, eæ fecundæ evadunt.

Aph.63. Sect. 5. EADEM verò ratio est in maribus, aut enim proptèr corporis raritatem spiritus foràs dissipatur, ità ut ne semen transmittat, aut proptèr densitatem humor foràs non excernitur, aut ob frigiditatem non accenditur, ut ad eum locum cogatur, aut ob caliditatem hoc idem contingit.

GIBBI.

Aph.46. Sect. 6. QUI gibbosi ex anhelatione & tussi fiunt, antè pubertatem moriuntur.

GINGIVÆ.

SANGUIS ex gingivis cùm humectâ alvo profluens, perniciem minatur. Sent. 241. Coac.

Vide EXCREMENTUM.

GRAVIDA.

UTERUM gerentibus, præcordiorum dolor, malum denuntiat, hìc etiàm alvi euntes & rigore subindè corripi, malo est. Ventris dolor, si limosa expurget, in hujusmodi levius malum indicat. Quæ ex his faciles partus habent, eæ, posteà vehementèr anguntur. Sent. 523. Coac.

QUIBUS prægnantibus, tabi opportunis, faciei rubor exoritur, hunc stillationes è naribus avertunt. Sent. 524. Coac.

PRÆGNANTIBUS, fluxiones cùm serpentibus oris ulceribus, malo sunt. Hæ, convulsionibus, exolutionibus, posteà perfrictionibus tentatæ, celeritèr calefiunt. Quin etiàm prægnantibus molestiam exhibent, qui circà tenua Sent. 539. Coac.

inteſtinum contingunt tumores, quales circà extremas uteri oſculi oras, in erectæ cervicis ſpirationis difficultate detentis, eveniunt. Quin etiàm fortaſsìs hujuſmodi tumores gemellorum partum præнuntiant, aut fortè convulſiones, tumores hujuſmodi indicant.

Vide CONCIPERE. PRÆGNANTEM. DOLORES CAPITIS. FLUXIONES.

GRAVITAS.

Sent. 493. Coac. ÆGRUM, quoquè facilè converti oportet: & dùm ſurgit levem eſſe. At gravitas quæ totum corpus, vel manus ac pedes premit, vitioſa eſt. Quòd ſi, cùm gravitate digiti quoquè ac ungues lividi fiant, in propinquo mors eſt. At ſi omninò nigreſcant, minùs quàm liventes periculum portendunt. Verùm tunc reliqua conſideranda ſunt. Etenim ſi facilè morbum ſuſtinet æger, & aliud quiddam ex

iis quæ ſecuritatem pollicentur, ſe prodit, morbus in abſceſſum vergit, & denigratæ corporis partes decidunt.

Vide. JACERE.

HÆMORRAGIA.

Aph.25. Sect. 4. SANGUIS, suprà quidem, qualiscumque fuerit emissus, malus, infrà autem, si niger dejiciatur, bonus.

Aph.27. Sect. 4. QUIBUS, per febres sanguinis copia undècumque profluxerit, iis, cùm reficiuntur alvi humidiores evadunt.

Aph.33. Sect. 5. MULIERI, menstruis deficientibus, sanguis ex naribus profluens, bono est.

Aph.21. Sect. 7. EX vehementi & conspicuo in ulceribus arteriarum percussu, sanguinis eruptio.

Sent. 87. Coac. QUI, statìm sine ratione perturbantur, pervigiles sunt, sanguinem è naribus stillantes, sexto die noctû allevantur, postridie verò laborantes tenui sudore correpti, & in somnum delati delirant, iis, larga sanguinis è naribus profusio, morbum solvit. Cujus rei indicio est, diluta urina.

Sent. 111. Coac. QUI, insomniâ vexantur cùm subitâ corporis jactatione & inquietudine, iis, sanguinem è naribus erupturum sperare oportet,

idquè

idque præsertìm, si quid anteà profluxerit. Animadvertendum verò, nùm in modicè perfrigeratis, id pòst horroris sensum contingat?

SANGUINIS ex naribus fluxus, in febre ardente, quarto die obveniens, malo est, nisi aliud quidpiàm benè ceciderit. Quod si die quinto contingat, minùs affert periculi. Sent. 133. Coac.

QUIBUS, per febres alicundè sanguis largitèr effluxerit, iis, dum sese recolligunt, alvi humescentes effunduntur. Sent. 153. Coac.

Ex sanguinis eruptionibus, vehementes, die judicatorio, obvenientes perfrictiones, pessimæ. Sent. 326. Coac.

QUI, ex vulnere subindè rigentes, sanguinem profundunt, ii malignè habent, àc interloquendum derepentè moriuntur. Sent. 328. Coac.

QUIBUS, quinto die, liberales sanguinis profusiones contingunt, & sexto, novo oborto rigore corripiuntur, septimo perfrictionibus tentati celeritèr recalescunt, iis, alvi malè afficiuntur. Sent. 329. Coac.

IN præcipiti malo, quæ, pòst Sent. 331. Coac.

ſanguinis eruptiones & nigrorum per alvum refuſiones, ſurditas obvenit, malum denunciat. In his ſanguinis egeſtio perniciem affert, ſurditas autèm ſolvit.

Sent. 332. Coac. QUIBUS, ſanguinis eruptiones, diù perſeverant, in iis, temporis progreſſu, alvus malè afficitur, niſi urina concocta prodierit. Ac fortaſſis talè aliquid diluta urina denunciat.

Sent. 334. Coac. QUIBUS, cum ſurditate & torpore, paucus è naribus ſanguis ſtillat, nonnihil moleſtiæ exhibet, iis, vomitus & alvi perturbatio confert.

Sent. 335. Coac. QUÆ magnæ ſunt, in principiis, ſanguinis eruptiones, dùm ægri vires recolligunt, alvos effundunt.

Sent. 336. Coac. LARGÆ ſanguinis ex naribus eruptiones per vim ſuppreſſæ, interdùm convulſiones acceſſunt, undè liberat venæ ſectio.

Sent. 337. Coac. SANGUINIS ex naribus ſtillationes, quæ undecimo die contingunt, moleſtiam afferunt, tùm verò præſertìm ſi bis ſanguis ſtillârit, aùt rursùs nares ſtillare cœperint.

In copiosâ ſanguinis fluxione, aùt ſingultus, aut convulſio, malum denunciant. Sent. 338. Coac.

Diuturnis in morbis, parvæ apparentes ſanguinis ex naribus fluxiones, perniciem oſtentant. Sent. 340. Coac.

Ubi ſanguis ex naribus effluxit, totius corporis perfrictio cum tenuibus ſudoribus, morbi malignitatem denunciat. Sent. 342. Coac.

Qui, ſuppreſſâ alvo, ſanguinem ex naribus fundunt, & unà cum ſanguinis profluvio ſubindè rigent, iis alvus, inteſtinorum lævitate, laborat & obdureſcit, aùt tenues lumbrici (*Aſcarides* dicti) infeſtant, aùt utrumque. Sent. 344. Coac.

Quæ, ex parte adversâ & præpoſterè, fiunt ſanguinis eruptiones, malo ſunt, velùt in lienis tumore, ſi ex nare dextrâ effluat. Quod & circa præcordia eodem modo ſe habere, expectandum eſt. Majus autèm malum denunciatur, ſi cum tenui circà frontem & thoracem ſudore iſtud contingat. Sent. 125. lib. 1. Præd.

Ubi ſanguis ex naribus effluit, cum tenuibus ſudoribus & corporis totiûs perfrictione, morbi Sent. 126. lib. 1. Præd.

malignitas & pernicies denunciatur.

Sent. 127. lib. 1. Præd. A ſanguinis eruptione, nigrarum dejectionum pertranſitus, malo eſt. Quìn & prærubra damno ſunt, præcipuè verò ſi ſanguinis iſta eruptio quarto die contingat, quod animadvertendum eſt. Quibus iſta contingunt, ii tandèm ſopore & convulſione tentati moriuntur, àc fortè prægreſſis nigris dejectionibus & ventre in tumorem ſublato.

Sent. 129. lib. 1. Præd. In præcipitibus malis, quæ pòſt paucam ſanguinis eruptionem, aùt nigrorum per alvum refuſionem ſurditas obvenit, malum denunciat. In his ſanguinis egeſtio perniciem affert, ſurditatem tamèn diſcutit.

Sent. 131. lib. 1. Præd. Qui, ſtatis temporibus, ſanguinem fundunt, ſi ſiticuloſi ſint, moleſtiam ac virium exolutionem ſentiant, nec ſanguinem effuderint, in morbum comitialem tranſeunt.

Sent. 132. lib. 1. Præd. Qui ſtatìm, ſine ratione, perturbantur, pervigiles ſunt, ſanguinem è naribus ſtillant, ſexto die allevantur, noctu laborant, àc

postridiè tenui sudore correpti & in somnum delati delirant, iis, largam sanguinis è naribus fluxionem affore, spes est. Ac fortè etiàm tale quid diluta urina significat.

Quibus, sanguinis fluxus diù perseveravit, in his, temporis processu, alvus malè habet, nisi urinæ concoctionem præ se ferant. Sent. 133. lib. 1. Præd.

Sanguinis eruptiones vehementes cum totiùs corporis perfrictionibus judicatoriis, pessimæ sunt. Sent. 134. lib. 1. Præd.

Qui, capite gravati, ad syncipút dolorem sentiunt, pervigilio torquentur, iis, sanguinis eruptionem fore, spes est, tum verò præsertim, si aliquid tensionis sensùs in cervice apparet. Sent. 235. lib. 1. Præd.

Qui, suppressâ alvo sanguinem ex naribùs fundunt, aùt novo subindè oborto rigore corripiuntur, iis fortasse alvus, intestinorum lævitate laborat & obdurescit, aùt tenues lumbrici (*Ascarides* dicti) infestant, aùt utrumquè. Sent. 138. lib. 1. Præd.

Quibus, ex frequenti & largâ Sent. 140. lib. 1. Præd.

ſanguinis eruptione, nigrorum recrementorum copioſa fit dejectio, cum alvi contenſione, aùt ſuppreſſione & dolore, ii ſanguinem profundunt, cum aliquâ verò fluxione benè habent. Ac fortè his frigidos, crebros, tenues ſudores emittunt. In his, returbida urina, mala non eſt, neque quod in eâ ſubſidet genitali ſemini ſimile. Crebrò autèm dilutas urinas reddunt.

Sent. 141. lib. 1. Præd. QUIBUS, pauca ſanguinis è naribus ſtillatio, cum ſurditate & torpore obveniens, moleſtiam quamdam exhibet, iis, vomitio & alvi perturbatio, confert.

Sent. 143. lib. 1. Præd. QUIN etiàm ſanguinis ex naribus eruptionem ſperare oportet in his, quæ caput concutiunt, & aurium ſonitus excitant, aùt muliebria deturbatum iri ſpes eſt, idquè præſertìm, ſi ad ſpinam ardor ſentiatur. Fortaſſis autèm & inteſtinorum difficultas expectanda eſt.

Sent. 145. lib. 1. Præd. LARGA, vehemens & multa ſanguinis è naribus eruptio, interdùm ad convulſiones deducit, ex quo venæ ſectio liberat.

SANGUINIS è naribus stillationes, quæ undecimo die contingunt, molestiam exhibent, tùm verò præcipuè, si denuo nares stillare cœperint. Sent. 148. lib. 1. Præd.

LIBERALIUM ab initio sanguinis eruptionum cursum, rigor sistit. Sent. 150. lib. 1. Præd.

QUIBUS, fauces sanguine frequentèr & noctu & interdiù replentur, dùm nequè capitis dolor prægressus fuerit, nequè tussis, nequè vomitus, nequè febris prehenderit, nequè pectoris aùt dorsi dolor tenuerit, in his nares & fauces inspiciendæ, nùm quod ulcus eo in loco, aùt hirudo compareat? Præd. lib. 2. p. 101.

Vide ALVUM. CRISIM. DESIPIENTIAM. DOLOREM CAPITIS & LUMBORUM. EXCREMENTA. FEBRES.

HÆMORRHOIDES.

MELANCHOLICIS affectibus & renum vitiis, succedentes hæmorrhoides, bono sunt. Aph. 11. Sect. 6.

DIUTURNUM sanguinis profluvium per ora venarum, quæ in Aph. 12. Sect. 6.

ano ſunt, curanti, nisì unà ſervetur, periculum eſt nè aqua inter cutem, aùt tabes ſuccedat.

Celſ. l. 6. c. 18. In quibuſdam, hæmorrhoides parùm tutò ſupprimuntur, qui ſanguinis profluvio imbecilliores non fiunt; habent enìm purgationem hanc, non morbum.

Vide COLOREM. HYDROPES. MELANCHOLIAM. SOPOREM.

HERPES.

Vide ÆTATEM.

HORROR.

Aph. 4. Sect. 7. Ex ſudore horror, minimè bonus.

Aph. 56. Sect. 7. ANXIETUDINEM, oſcitationem, horrorem, vinum æquali aquâ temperatum epotum, ſolvit.

Sent. 8. Coac. CREBRI ex dorſo horrores, ſubindè locum commutantes, graves ſunt & difficiles. Laborioſam quippè urinæ ſuppreſſionem minantur. Iis tenuitèr exudare peſſimum.

Sent. 12. Coac. QUI ſubindè inhorreſcunt, ex

capite laborantes, tenuitèr exudantes, ii malignè habent.

Qui ſubindè inhorreſcunt, ſæpè tenui ſudore corripiuntur, difficili morbo laborant. Sent. 13. Coac.

Qui, per ſanitatem, crebrò inhorreſcunt, ii, ex ſanguinis fluxu, purulenti evadunt. Sent. 16. Coac.

Ubi horror in malis ſubindè incidit, cum difficultate ſpirandi, tabes denunciatur. Sent. 17. Coac.

Qui ſubindè inhorreſcunt, ac incontinenti corporis jactatione, cùm laſſitudinis ſenſu & lumborum dolore conflictantur, iis alvi effunduntur. Sent. 19. Coac.

Quibus ubì inhorruerint, judicatorii ſimul ſudores, contingunt, poſtridiè verò ſi horror repetierit & temerè pervigilent, iis, fortè ſanguinem erupturum ſperare oportet. Sent. 24. Coac.

In crebris & tenuibus ex dorſo horroribus, tenuitèr exudantes ægri, moleſtè habent. Laborioſa quippè urinæ interceptio ſignificatur. In his tenuitèr exudare, malo eſt. Sent. 46. Coac.

Horroris & laſſitudinis ſenſus, capitis gravitas cum cervicis Sent. 548. Coac.

dolore, muliebres purgationes dejiciunt. Quòd si quid hujusmodi circà judicationem cum tussiculâ contingat, subindè rigorem adfert.

Vide FEBRES. LASSITUDINEM.

HUMERI.

Vide DOLORES HUMERORUM.

HUMIDA CORPORA.

Aph. 59. Sect. 7. CORPORIBUS humidâ carne præditis, famem inducere convenit, fames siquidèm corpora exsiccat.

HYDROPS.

Aph. 14. Sect. 6. AQUA intèr cutem detento, ubi aqua ex venis, in ventrem confluxerit, morbus solvitur.

Aph. 27. Sect. 6. QUI, pus thorace colligunt, aut aquâ intèr cutem laborant, si uruntur aùt secantur, & pus aùt aqua confertim effluxerit, omninò intereunt.

Aph. 29. Sect. 7. LEUCOPHLEGMATIA vexato, si vehemens alvi profluvium succedat, morbum solvit.

Aqua inter cutem laborantem si tussis detineat, desperatus est. Aph.4, Sect. 7.

Quibus jecur aquâ plenum in omentum erupuerit, iis venter aquâ impletur, & moriuntur. Aph.55. Sect.7.

Albæ pituitæ, aqua inter cutem succedit. Aph.76. Sect. 7.

Aqua inter cutem quæ ex acuto morbo cœpit, molestiam àc perniciem affert. Oritur verò ferè & à laterum inanitate, vel à jecore. Sed ubì à laterum inanitate ortum contraxit, pedum tumor, & alvi diuturnus fluor consequitur, qui nequè lumborum aut ileorum tumorem solvit. At quibus è jecore intèr cutem proficiscitur, ii prompte etiàm tussi vexantur, pedes intumescunt, & alvus nonnisi dura & ægrè reddit, tumoresquè modò dextrâ, modò sinistrâ parte ventris oriuntur, ac rursùs desinunt. Sent. 452. Coac.

In hydrope sicco urina stillatìm effluens, malum denuntiat. Mala quoquè est, quæ exigua habet sedimenta. Sent. 453. Coac.

Hydropicis, succedentes morbi comitialis offensiones, perniciem afferunt, pravis invicem Sent. 454. Coac.

succedentibus signis, & alvos humectant.

Sent. 456. Coac. AQUA intèr cutem laboranti, cùm febre, urina pauca & conturbata, perniciem denotat.

Sent. 457. Coac. AQUÆ intèr cutem initio aquosum alvi profluvium absquè crudelitate exortum, morbum solvit.

Sent. 458. Coac. UBÌ hydrops siccus, de se significationem præbet; tormina ad tenue intestinum incumbentia, malum denunciant.

Sent. 460. Coac. AQUA intèr cutem, quæ curationi cessit, ubì recurrit, spem tollit.

Sent. 461. Coac. AQUA intèr cutem laboranti, aquâ, quæ in venis est, ad alvum erumpente, solvitur morbus.

Sent. 481. Coac. QUOS, ex aliquâ ægritudine, hydrops circumvenit, iis alvi resiccatæ caprinis stercoribus similia dejiciunt, cùm mucosâ eliquatione, nequè laudabili urinâ, præcordiorum autèm distensiones, ventris dolores ac tumores, & circà laterum inanitates ac spinæ musculos dolores incidunt. Febres quoquè, sitis & tusses siccæ comitantur & ad motio-

nes ſpirandi moleſtia & crurum gravitas. Cibos etiàm averſantur, pauciſque ſumptis explentur.

Aquæ intèr cutem vitio (cui *leucophlegmatia* nomen eſt) laborantes, alvi profluvium ſedat. Animi abjectiones cùm ſilentio, & ab hominibus ſolitudines, ferè eos interficiunt. Sent. 482. Coac.

Qui, aquâ inter cutem detentus eſt, & ſervari volet, cum robuſtis viſceribus & contentis viribus eſſe convenit, ſimùlque ſuaptè naturâ facilè concoquere, ac benè ſpirare, ſinè dolore eſſe, totumque corpus æqualiter calere, nequè extremis partibus eſſe colliquefactum. Præſtat namquè potiùs extrema tumefacta eſſe, &, ſi optimum eſt, nihil horum adeſſe. Verùm tùm mollia, tùm gracilia extrema eſſe oportet, ventrem contactu mollem. At nequè tuſſim nequè ſitim eſſe convenit, nequè linguam cùm aliàs, tùm ne à ſomno quidèm, quod admodùm fieri aſſolet, inareſcere. Cibos autèm ſuavitèr aſſumere, ac ùbi Præd. l. 2. p. 89.

quis abundè comederit, nihil affligi; ventrem quoquè medicamentis quidèm celeritèr moveri, aliàs verò mollia & figurata excernere. Urinam in transitu, pro institutâ victûs ratione & vinorum mutatione, mutationem sentire. Atque sic quidèm in totum hominem se gerere optimum, ut quam securissimè convalescat. Sin minùs, horum ut plurima habeat. Sic enìm spem fore ut evadat. In quo verò, nihil horum inest, sed contraria subsequuntur, in eo, spem tolli animadvertendum est. Et cui ex his quæ in aquâ inter cutem laborante probavimus, pauca affuerint, parùm relictum esse spei. At ne is cui multus sanguis suprà infràque perruperit, prætereàque febris accesserit, aquâ impleatur magnus metus est. Et hujus generis aqua intercùs brevissimi est temporis & inter inevitabiles numeranda, idque alteri denunciari oportet. Quibus autèm tumores magni suborti desinunt, rursùsque assurgunt, hi potiùs supersunt quam qui ex sanguinis

eruptione complentur. Fallunt tamèn ægros hujusmodi hydropes, cùm eos relictis Medicis in exitium præcipitent.

Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur, mala. Nam nequè febre liberat, vehementesque dolores excitat, & lethalis est. Oritur autèm ferè ex laterum inanitate, & lumbis, partìmque ex jecore. Quibus igitur ex laterum inanitate & lumbis, initia ducuntur, iis pedes intumescunt, & longa alvi profluvia detinent, quæ nequè dolores ex laterum inanitate ac lumbis tollunt, nequè ventrem molliorem efficiunt. A quibus à jecore aqua inter cutem ortum ducit, his tussis & tussiendi cupiditas inest, sed nihil effatu dignum expuunt, pedesque intumescunt, ac venter non nisi dura ægrèque egerit & circà alvum tumores non fiunt, qui partìm dextrâ, partìm sinistrà parte oriuntur & desinunt. Caput autèm & manus & pedes frigere, ventre & lateribus calentibus, malum denunciat. At corpus totum æqualitèr calidum Præn. pag. 39.

esse ac molle, optimum. Ægrum quoquè facilè converti oportet, & cùm sese attollit levem esse. Quod si gravis esse videatur, cum reliquo corpore tùm manibus & pedibus, majori cum periculo est. Prætèr gravitatem verò, si ungues & digiti livescant, mors confestìm expectanda est: at omninò nigri tùm digiti, tùm pedes, minùs quàm liventes perniciosi sunt. Sed alia quoquè signa in considerationem adhibenda. Et enìm si facilè malum ferre videatur, & præter hæc aliud quoddam ex salutaribus signis adfuerit, morbum ad abscessum converti sperandum, ita ut æger quidèm morbo superesse, & partes corporis denigratæ decidere debeant. Testes autèm & pudenda ubi sursùm contrahuntur, vehementes dolores & mortis periculum denunciant.

Cels. l. 3. c. 21. AQUÆ intèr cutem tres species sunt: communis est humoris nimia abundantia, ob quam ne ulcera quidèm in his ægris facilè sanescunt.

Cels. l. 3. c. 21. HYDROPICIS alvum moliri cibo

bo, meliùs est, quàm medicamentis.

Non alienum erit metiri potionem hydropici & urinam, nàm si plus humoris excernitur quam assumitur, ità demùm secundæ valetudinis spes est. Cels. l.3.c.21.

Facilius in servis, quàm in liberis tollitur, (*hydropisis*,) quià cùm desideret famem, sitim, & mille alia tædia, longamque patientiam, promptiùs iis succurritur qui facilè coguntur, quàm quibus inutilis libertas est. Sed ne hi quidèm, qui sub alio sunt, si ex toto sibi temperare non possunt, ad salutem perducuntur. Ideòque non ignobilis Medicus, *Chrisippi* discipulus, apùd *Antigonum* Regem amicum quemdam ejus, notæ intemperantiæ, mediocritèr eo morbo implicitum, negavit posse sanari; eumque alter Medicus *Epirotes Philippus* se sanaturum polliceretur; respondit; illum ad morbum ægri respicere; se ad animum; neque ad animum res fefellit. Ille enim cum summâ diligentiâ non Medici tantummodò, sed Cels. l.3.c.21.

Regis custodiretur, tamèn malagmata sua devorando, bibendoque suam urinam, in exitium se præcipitavit.

HYEMS.

Aph. 17. Sect. 5. FRIGIDUM verò convulsiones, nervorum distentiones, denigrationes, & rigores febriles efficit.

Vide TEMPUS.

HYGIEINE.

Aph. 3. Sect. 2. SOMNUS, vigilia, utraquè modum excedentia, malum denunciant.

Aph. 14. Sect. 2. NEQUE satietas, neque fames, neque aliud quicquam bonum, quod suprà naturæ modum fuerit.

Aph 18. Sect. 2. EORUM quæ universìm & celeritèr alunt, celeres quoquè excretiones esse solent.

Præd. Lib. 2. p. 84. & seq. QUOD autem attinet ad eos qui exercitationibus & laboribus fatigantur, quæ quidem pro certo asseverantur, ut asserunt qui ea narrant, nec esse puto, nequè si quis ex stimet, prohibeo. Etenìm quam quis animo concepit opinionem, nullum si-

gnum, nequè bonum nequè malum refellit, quo quis fretus, num rectè renunciatum ſit, nèc ne poſſit cognoſcere. Alioquìn ſanè ſuppetit ei qui volet ut credat, nihil enìm impedit. Verùm exiſtimo ſi quid ex his veri effertur, aut de his qui exercentur, aut de illis quos antea ſcripſimus, primùm quidèm, qui hujus cognitionem habuit ex ſignis conjecturam captaſſe, deindè dubiè & ut fert humana natura prædixiſſe, ſimulque eos qui renunciant prodigioſius, quam res extitit commemorare. Quandò nequè proclive eſt in morbis errata cognoſcere, etiàm ſi ægri decumbant, & parùm nutrientibus cibis utantur, adeò ut non admodùm multa Medicum intueri oporteat, qui hæc in conſiderationem adhibere velit. Etenìm quidam ſolo potu utuntur, alii ad potum, vel ſorbitionem, vel optimum cibum adjungunt. Quarè tùm neceſſe eſt eos qui largiore potu utuntur, difficilius ſpirare, & majorem urinæ copiam reddere, eos verò qui ſor-

bitione aut cibo abundè usi sunt; siti majori & febre tentari. Quod si quis ad utraque & potum & cibos immoderatè se gesserit, & etiàm ad febrem & spirandi difficultatem, ventris circumtensionem & magnitudinem adjunget. Licèt autem & in his omnibus optimè periclitandis cæterisque eam probationem facere, quam in omnibus adhibemus & rectè utimur. Imprimis quidem facile est mente ac oculis complecti, eodem loco decumbentem & diligenti victûs ratione utentem, nùm quâ in re aut obambulando, aut multùm edendo non obsecutus sit. Deindè manibus tùm ventrem, tùm venas attrectantem minus falli convenit, quam qui non attrectavit. Nares quoquè in febricitantibus quidem multaque & pulchrè denunciant, odores namque multum inter se differunt. At in valentibus & rectâ victûs ratione utentibus, non video quâ in re, hâc exploratione uti possim. Ad hoc vocem & spiritum audiendo, licet auribus dignoscere, quæ in valentibus non

æquè ſunt manifeſta; verùm qualitèr anteà ſe habent. Quod ſi morborum & ægrorum naturam Medicus cognoverit, nihil neceſſe eſt quicquam prædicere. Nam nec difficilius quis ſpiraverit adhuc inerrante morbo, & graviore febre tentabitur, venterque intenſior fuerit. Quas ob cauſas, antequam morbus conſiſtat, ſecura non eſt prædictio. Sed hòc elapſo tempore, enunciare oportet quicquid præter rationem evenerit. Nequè verò obſcura ſunt quæ ob ægrorum contumaciam mala contingunt. Spirandi namque difficultas cæteraque id genus, ſi ob erratum contingunt, poſtridiè deſinent. Quarè qui hanc judicationem in conſiderationem ad dicendum adhibuerit, non aberrabit. Atquè hunc quidèm in modum habendam eſſe rationem tùm eorum qui domi manent; tùm eorum qui exercentur, cæterorumque omnium, in his erratis quæ committunt nunc ſuadeo, exquiſitas autem illas narrationes & audio & derideo. Nequè enìm video

quânam ratione eos qui parùm à Medici monitis aberrant deprehendere queam. Quod si majora fuerint errata, quonam modo in considerationem videre debeant, scriptis complecti est animus. Imprimis quidèm oportet, si quis horum cognitionem habere volet, quæ committit æger Medicis non auscultando, eum totâ die intueri, & eodem in loco, ac eâdem horâ, præsertìmque cùm primum sol collucet. Tunc enìm aliquantùm exinanitus fuerit, & adhuc jejunus est, neque ullo labore, præterquam matutinis deambulationibus fessus, in quibus minimè Medico contradicit, si quidèm à somno experrectus ad deambulandum se contulerit. Quarè necesse est eum qui absolutâ victûs ratione utitur, eâ horâ præcipuè, æquabilem cùm coloris, tùm etiàm totius corporis statum nactum esse. Ideoque & qui ad hoc negotium incumbit, tunc temporis maximè mentis acumine atque oculorum acie valuerit. Præter hæc in cogitationem etiàm adhibere oportet

hominis mentem, mores, & corporis vires, quandoquidèm quidam facilius aut difficilius imperata exſequuntur. Imprimis igitur qui inediam ſubit, ſi abundantiorem cibum & potum ſumpſerit, his ſe prodet indiciis. Nam & ejus corporis moles major videbitur & plenior, ac melius coloratus fuerit, niſi malè prodierint alvi excrementa, eritque ad fatigationem alacrior. Videndum quoquè eſt nùm qui eructatione rejecerit, aut flatibus vexetur, quæ fieri aſſolent his qui in eo victus errato hunc in modum ſe habent. Quod ſi ubi pleniorem cibum edere cogitur, aut valentèr fatigari, aut cibum non comederit, aut inebriatus fuerit, aut poſt copioſiorem cœnam non deambulaverit, hunc in modum explorare poteris. Cœnam ſi quidèm non ſumpſerit, deambulet autèm uti conſuevit, tùm aſpectu jucundior fuerit, tùm in exercitationibus obeundis acrior & efficacior, ſeceſſus verò & minor & maximè compactus huic contigerit. Quod ſi cœnam ſumpſerit

nec deambulaverit, ructatione & flatibus conflictabitur, nequè plenitudo minor videbitur, & in fatigatione magis quàm antea ſudabit, ſpirandique difficultate & gravitate laborabit, & alvi ſeceſſus copioſiores & minus glutinoſi his fuerint. Si vero nequè cibum abſumpſerit, nequè deambulaverit, & languidior & turgidior fuerit. Sed ſi inebriatus fuerit, utique quam prius magis ſudaverit, & difficilius ſpirabit, & ſeipſe gravior & humidior evadet. Quin & alacrior fuerit; niſi caput aliquatenus dolore vexetur. Uxore vero ſemel uſus, & acrior fuerit & magis expeditus. At ſi ſæpius venerem exercuerit, durior evadet cum quodam ſqualore; corpuſque decoloratius erit & majore laſſitudine tentatum.

Celſ.l.1. c.1. SANUS homo, qui & benè valet; & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet, àc nequè Medico, nequè iatroaliptâ egere. Hunc oportet varium habere vitæ genus, modo ruri eſſe, modò in urbe, ſæpiùſque in agros navigare,

navigare, venari, quieſcere interdùm, ſed frequentèr ſe exercere. Si quidèm ignavia corpus hebetat, labor firmat, illa maturam ſenectutem, hic longam adoleſcentiam reddit.

Bis die cibum capere, potiùs quàm ſemel, (poteſt ſanus homo,) & ſemper quam plurimùm, dummodò hunc concoquat. Celſ.l.1. c. 1.

Concubitus nequè nimis concupiſcendus, nequè nimis pertimeſcendus eſt, rarus, corpus excitat, frequens, ſolvit. Cùm autèm frequens non numero ſit, ſed naturâ, ratione ætatis & corporis, ſcire licèt eum non inutilem eſſe, quem corporis nequè languor, nequè dolor ſequitur. Celſ.l.1. c. 1.

Idem interdiù pejor eſt, tutior noctu: ita tamèn, ſi nequè illum cibus, nequè hunc cum vigiliâ labor ſtatìm ſequitur. Celſ.l.1. c. 2.

Si lucubrandum eſt, non poſt cibum facere, ſed poſt concoctionem. Celſ. l. 1. c.2.

Vinum dilutius pueris, meraciùs ſenibus (convenit.) Hyeme plus eſſe convenit; minùs, ſed me- Celſ.l.1. c. 3.

raciùs, bibere. At Vere paulùm cibo demendum adjiciendumque potioni, ſed dilutiùs tamèn bibendum eſt. Æſtate ut ſæpiùs utendum cibo, ſic exiguo eſt. Per Autumnum propter cæli varietatem periculum maximum eſt, itaquè nequè ſine veſte, nequè ſine calceamentis prodire oportet: cibo verò jam pleniore uti licet, minùs ſed meraciùs bibere.

Celſ. l. 1. c. 3. VENUS Hyeme non pernicioſa, Vere tutiſſima: nequè Æſtate verò nequè Autumno utilis eſt, tolerabilior tamèn per Autumnum eſt. Æſtate in totum, ſi fieri poteſt, abſtinendum.

Celſ. l. 2. c. 27. BRASSICA ſubcruda alvum movet, bìs cocta ſtringit.

Celſ. l. 3. c. 2. OMNIUM optima ſunt quies & abſtinentia: ſolaque abſtinentia ſinè ullo periculo medetur.

Celſ. l. 3. c. 21. MULTUM ambulandum, currendum aliquando & ſuperiores maximè partes ſic perfricandæ ut calorem in cutem evocet: inter quæ ſpiritum ipſe contineat. Evocandus eſt ſudor non per exercitationem tantùm ſed etiàm in arenâ

calidâ, vel laconico, vel clibano, ſimilibuſque aliis: maximèque utiles ſunt naturales, & ſiccæ ſudationes ſunt, quales ſupèr *Batas* habemus & in myrtetis.

EXERCITATIO primò levis, deindè major adhibenda eſt; maximè quæ ſuperiores partes moveat, in omnibus ſtomachi vitiis aptiſſima eſt. Celſ. l. 4. c. 5.

OPTIMUM medicamentum quies eſt. Celſ. l. 5. c. 26.

Vide CONSUETUDINEM. LABOREM. SOMNUM. CIBUM. VICTUM.

HYSTERICA PASSIO.

MULIERI uteri ſtrangulatu vexatæ, aut difficultate partûs laboranti, ſternutatio ſuccedens bono eſt. Aph. 35. Sect. 5.

IN mulieribus quæ uteri ſuffocationibus tentantur, idque ſinè febre, faciles ſunt convulſiones, quale quid etiàm *Drocardi* contigit. Sent. 554. Coac.

Vide CONVULSIONEM.

HYPOCONDRIA
SEU
PRÆCORDIA.

Aph.72. Sect. 4. QUIBUS ſublata præcordia murmurant, lumborum ſuccedente dolore, iis alvi humectantur, niſi flatus deorsùm erumpant, aùt urinæ copia prodeat: atquè hæc in febribus contingunt.

Aph.40. Sect. 6. QUIBUS ad præcordia dolores citrà inflammationem oriuntur, iis febris ſuccedens dolorem ſolvit.

Sent. 279. Coac. PRÆCORDIA verò, ſine ullo doloris ſenſu, æqualitèr mollia eſſe oportet. At inflammatione tentata, aùt inæqualitèr affecta, aùt dolore vexata, non contemnendæ ægritudinis notas præ ſe ferunt.

Sent. 280. Coac. PRÆCORDIA verò tumida, dura àc dolentia, ſi in univerſum ſic affecta ſunt, maximum quidèm malum protendunt: ſi verò alterâ parte duntaxat, ex ſiniſtrâ minùs periculum impendet. Cæterùm per exordia quidèm mor-

tem propè affore iſta denunciant, ubi verò vigeſimum diem ſuperârunt, & febris detinuerit, in pus vertuntur. Atquè intrà primum circuitum iſtud contingit, àc ſanguinis è naribus fluxus plurimùm conducit. Etenìm plerùmque his caput dolet, & oculorum acies hebeſcit: atquè tùm ſanguinis eruptio magis expectari debet, idque circà quintum & trigeſimum ætatis annum. In ſenioribus verò non itèm.

Quibus, præcordia inflammatione tentantur, & pus colligunt, iis, ſub mortem nigra dejiciuntur. Sent. 288. Coac.

Præcordiorum contenſio cùm ſopore & incontinenti corporis jactatione, capitis dolore vexato, tubercula ad aures excitat. Sent. 289. Coac.

Ex præcordiorum tumore, bilioſis ſpiratio magna & febris acuta, tubercula ad aures ſuſcitat. Sent. 290. Coac.

In præcordiorum dolore, cum aliquo murmure, ſuccedens lumborum dolor in febribus, alvos plerumquè humectat, niſi flatus Sent. 291. Coac.

eruperit, aut urinæ copia prodierit.

Sent. 292. Coac. In præcordiis ex longo intervallo afflictis & graveolente alvo, ſubnatum ad aures tuberculum, mortem adfert.

Sent. 296. Coac. Præcordia non mollia, & facies benè habita, non nisì liberali ſanguinis ex naribus profluvio, aùt convulſione, aùt coxendicum dolore, ſolutionem accipiunt.

Sent. 301. Coac. Ex alvi ſuppreſſione, ſublata præcordia, malum denuntiant, præcipuè verò in his, qui ex longo intervallo contabeſcunt, & quibus alvi humectantur.

Sent. 442. Coac. Præcordia in tumorem ſublata omnibus quidèm mala ſunt, præſertìm verò his qui ex longo intervallo tabidi exiſtunt.

Sent. 444. Coac. Ex his qui cum pernicie conſumpti ſunt, nonnulli, antè mortem ſubindè rigoribus corripiuntur.

Sent. 92. Præd. lib. 1. Quibus ardore conflictatis, fatuitate, aùt alto ſtupore (quem *Catochum* dicunt) detentis, præcordia variant, & in contrarias ſubindè affectiones tranſmutan-

tur, àc venter in tumorem præter naturam ſublatus eſt, cum ciborum interceptione & tenui circà caput & thoracem oborto ſudore: in his animadvertendum eſt, nùm ſit concitatus & magnus ſpiritus? aut geniture ſimilis excretio accidat? ſingultum prænunciet? aut etiàm ex alvo ſpumantia & biliosa proditura ſint? Eos, ſplendeſcens quiddam aut corruſcans per urinam redditum juvat, alvus verò in his etiàm commovetur.

PRÆCORDIORUM contenſio, cum capitis gravitate & ſurditate, ad hæc quæ oculorum aciem perturbant, ſanguinis eruptionem ex naribus prænunciant. Sent. 147. Coac.

PRÆCORDIA optima quidèm, quæ dolore vacant, mollia ſunt & æqualia, tùm dextrâ, tùm ſiniſtrâ parte, incenſa verò aùt dolentia, aùt intenta, aùt inæqualitèr affecta dextrâ parte ad ſiniſtram, hæc omnia animadvertenda ſunt. Quod ſi etiàm pulſus in præcordiis inſit, perturbationem aùt delirium indicat; verùm etiàm eorum oculos intueri Præn. pag. 38. & 39.

oportet. Si namque oculi crebro moveantur, insania expectanda est. At tumor in præcordiis durus & dolens, pessimus quidèm ubi tota præcordia occupârit. Sin verò alterâ parte sit, minore cùm periculo sinistra. Hujusmodi autèm tumores circà principia quidèm mortem brevì affore indicant. Quod si nequè intrà vigesimum diem febris quiescat, nequè tumor subsidat, ad suppurationem res vertitur. His autèm primo circuitu etiàm sanguinis è naribus fluxus contingit, valdèque juvat. Verùm eos interrogare oportet, nùm capite doleant? aut obtusam oculorum aciem sentiant? Quod si quid ex his accidat, eò rem tendere sciendum est. In junioribus tamèn, nequè dùm trigesimum quintum annum attingentibus, sanguinis eruptio magìs Expectanda est. Molles autèm tumores & doloris expertes digitisque cedentes, longiores judicationes faciunt, illisque minùs graves sunt. Quod si intrà dies sexaginta, nequè febris cesset,

nequè tumor ſubſidat, fore ſuppurationem hoc loco, & reliquo ventre eodem modo ſignificat. Itaquè tumores dolentes, duri & magni, periculum mortis intrà paucos dies affore ſignificant. Molles verò & minimè dolentes, quique digito preſſi cedunt, illis diuturniores eſſe ſolent. Ac ventris tumores minùs abſcedere nati ſunt, quàm qui in præcordiis oriuntur, minimè verò qui infrà umbilicum in pus vertuntur. Sed ex ſuperioribus locis, ſanguinis eruptio maximè expectanda eſt. Longorum verò omnium in his regionibus tumorum, ſuppurationes in conſiderationem adhibendæ. Suppurationum autèm quæ indè proveniunt, ea obſervatio facienda eſt. Quæ quidèm foràs vertuntur, optimæ ſunt, ubì parvæ ſunt, & quàm maximè foràs feruntur, & in acutum tendunt. Peſſimæ verò quæ magnæ ſunt & latæ minimèque in mucronem attolluntur. At quæ intrò rumpuntur optimæ, ubì nihil cùm externâ ſede communicant, in ſeſe

contrahuntur, nullo dolore afficiunt, totaque regio externa unius coloris apparet. Pus verò optimum est album, æquale & leve, & quàm minimum graveolens, huic autèm contrarium, pessimum.

Vide DOLOREM PRÆCORDIORUM.

JACERE.

OPTIMUS ille quidèm jacentis habitus, quem ſanus aliquis uſupare convenit. Supinum verò jacere cruribus porrectis, probari non poteſt. Id quoquè deterius, ubì ſubindè deorsùm ad pedes prolabitur. Exitioſum eſt ubì hiat, aùt aſſiduè dormit, aùt ubì ſupinus jacet cruribus vehementèr contractis ac reductis, pronum autèm jacere ei qui non conſuevit, delirium aùt circà ventrem dolores portendit. Quod ſi pede & manu ſudat, nequè vehemens color ei ſubeſt, & crura diſpergit, mali morbi ſignum eſt, angorem namque portendit. Ubì verò reſidere vult æger, malum quidèm indicium in acutis morbis, ſed longè peſſimum in pulmonum & laterum affectibus. Noctu dormiendum, interdiù vigilandum, contrà verò malum. Minimum autèm offendit, ſi quis matutino tempore ad tertiam diei partem dormiat. Qui verò ab hoc tempore ſom-

Sent. 497. Coac.

nus est, malus. Pessimum tamen est si somnus neque noctu neque interdiu accedit. Id enim ob dolorem laboremque accidit, vel delirium fore significatur.

Præd. pag. 37. ÆGRUM à Medico in latus dextrum aut sinistrum recumbentem deprehendi oportet, manibusque & cervice ac cruribus paulùm reductis, totoque corpore mollitèr posito. Hic enim ferè sani jacentis est habitus. Is autèm habetur optimus decubitus, qui benè valentium similis est. Supinum verò jacere manibus, cervice, & cruribus porrectis, minùs bonum. Quod si pronus ad pedes de lecto delabatur, magìs formidandum. Ubì verò pedes nudos, nequè admodùm calidos habere comperietur, & manus, cervicem & crura inæqualitèr dispersa & nuda, malum; anxietatem enim indicat. Lethale quoquè & hianti ore assiduè dormire, & ubì supinus jacet cruribus valdè contortis & amplexis. At in ventrem jacere, ei qui per bonam valetudinem ita dormire minimè consuevit, deli-

rium aùt partium circà ventrem dolorem indicat. Ægrum verò residere velle in ipso morbi impetu, pravum quidèm in omnibus morbis acutis, & pulmonum inflammatione laborantibus pessimum.

JACTATIO.

Corporis jactationes & incontinentiæ cum perfrictione, pessimæ. Sent. 2. Coac.

In præcipitibus malis, corporis motio, jactatio ac turbulentus somnus, nonnullis convulsionem portendit. Sent. 82. Coac.

Corporis æstuatione & inquietâ jactatione conflictati, citrà vomitum ingravescentes, malè habent, atquè etiàm qui vellicantur citrà vomitum. Sent. 557. Coac.

Corporis jactationes & incontinentiæ in febre cum Perfrictione & superiorum partium tenui sudore, phrenitim denunciant (quod in *Aristagorâ* expertum est) atquè etiàm perniciem. Sent. 27. Præd. lib. 1.

Considerandum est in Sent. 25. Præd. lib. 1.

æstuabundis & corporis jactatione, citrà vomitum & lumborum dolore conflictatis ægris, si audacitèr desipuerint, nùm nigra per secessum prodituru sint?

Vide FEBRES. CONVULSIONEM.

ICTERUS.

Aph. 42. Sect. 6. MORBO regio laborantibus, jecur durum fieri, malum.

Sent. 121. Coac. MORBUS regius si antè diem septimum accesserit, malum significat septimo autèm, nono, undecimo ac decimo quarto, judicationem adfert, dùm præcordia non induret. Quod si secùs contingat, res in dubium vertitur.

Sent. 490. Coac. IN morbo regio affectis, nec admodùm sentientibus, quibus singultus adest, iis alvus effunditur, fortè verò etiàm supprimitur, atquè hi cum virore pallescunt.

Sent. 164. Præd. lib. 1. IN spirituosis & anhelatoribus morbo regio laborantibus & febre acutâ, cum præcordiorum duritie & tumore, si corporis summa perfrigerentur, magnorum circa aures abscessuum

exortum, fortaſſis expectare oportet.

Vide MORBUM REGIUM. COLOREM.

JECUR.

QUI ex purulento jecore aduruntur, ubì pus purum fluxerit & album, ſuperſunt, quod pus in tunicâ ipſis incluſum ſit. Sin verò qualis amurca fluat, pereunt. Aph. 45. Sect. 7.

Vide DOLORES JECORIS.

ILEUS.

Ex morbo tenuioris inteſtini (*ileum* dicunt.) Vomitio, aut convulſio, aut delirium, malum. Aph. 10. Sect. 7.

QUIBUS ex ſtranguria volvulus ſuccedit, intrà diem ſeptimum moriuntur, nisì febre accedente copioſa urina effluat. Aph. 44. Sect. 6.

IMPETIGINES.

IMPETIGINES & lepræ, albicanteſque vitiligines, ſi juveni- Præd. lib. 2. p. 114.

bus quidèm, aùt pueris, horum aliquid contingat aùt ſenſim ſe prodens, diuturnitate temporis augetur: in iis quidèm eæ puſtulæ, abſceſſus eſſe minimè exiſtimandæ ſunt, ſed morbi. At quibus ex his aliquid ſubitò multùmque contingit, id certè abſceſſus dici poſſit; oriuntur autèm albicantes vitiligines ex maximè quidèm lethalibus morbis, velùt quæ tabes dicitur. Lepræ verò & impetigines, ex iis qui ab atrâ bile fiunt. Ex quibus quæ valdè juvenibus contingunt, & recentiſſima quæque ſunt, eæ faciliùs curationem recipiunt, tùm quæ in ſummè mollibus & carnoſis corporis partibus naſcuntur.

INFLAMMATIO.

Celſ. l.3.c.20. NOTÆ inflammationis ſunt quatuor, rubor & tumor, cum colore & dolore.

Celſ. l.6.c.6. Quò gravior inflammatio eſt, eò magis leniri medicamento debet.

INSANIA.

INSANIA.

VEHEMENTI insaniâ detenti, tremuli, cum crebrâ sputatione, metus est nè phrenitici evadant. Sent. 94. Coac.

DESIPIENTIÆ quæ circà necessaria fiunt, pessimæ, & quæ ex his ingravescunt, exitium portendunt. Sent. 98. Coac.

DESIPIENTIÆ cum voce stridulâ, linguæ revulsione, ac ipsi quoquè tremuli, vehementem mentis alienationem significant. In his durities aùt asperitas perniciem minatur. Sent. 99. Coac.

Ex insaniâ in raucedinem cum tussi fit secessio. Sent. 484. Coac.

INSANIENTIBUS accedens convulsio, oculorum aciem retundit. Sent. 485. Coac.

VEHEMENTES mentis emotiones silentes, absquè quiete, oculis quoquoversum intuentes, spiritum efflantes, perniciem minantur, diuturnas verò faciunt partium resolutiones. Quin etiàm vehementèr insaniunt hoc morbo affecti. Quibus autèm cùm ventris perturbatione hujusmodi affectus ingravescunt, iis nigra Sent. 486. Coac.

per alvum ad judicationem prodeunt.

Sent. 8. lib. 1 Præd. Desipientiæ quæ jam admodùm fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt, non secùs ac *Thasinonti*.

Sent. 34. lib. 1. Præd. Dementiæ in quibus tremuli fiunt ægri, obscurè, aùt vix quidèm desipere videntur, aùt aliquid investigantium more sensìm contrectant & palpant, miro quodam modo phrenitim prænunciant, non secùs ac *Didimarchus* in *Coo* contigit.

Sent. 40. lib. 1. Præd. Quæ præter vacuationem fiunt impotentiæ, neque vacuatione existente, perniciem intentant.

Sent. 73. lib. 1. Præd. Cervicis dolor in omni quidèm febre malo est. In his verò pessimus in quibus vehementem insaniam metuimus.

Cels. l. 3. c. 18. Neque ignorare oportet levïorem esse morbum cum risu quàm serio insanientium.

Vide Desipientiam. Delirium. Dolores capitis. Phrenitim.

INSOMNIA.

Qui insomniâ vexantur cum subitâ corporis jactatione & inquietudine, iis sanguinem erupturum sperare oportet, idque præsertìm si non anteà quid profluxerit. Animadvertendum verò nùm id post horroris sensum contingat? Sent. 486. Coac.

INTESTINA.

Quibus intèstina contorquentur, circà umbilicum labores, & lumborum dolor adest, qui nequè medicamento purgante, nequè aliâ ratione solvitur, in siccum hydropem confirmatur. Aph. 11. Sect. 4.

Si dolor intèstina torquens, & genuum gravitas, & lumborum dolor citrà febrem adfuerint, medicamento quod per inferiora purgat opus esse significant. Aph. 20. Sect. 4.

Ex tenuioribus intestinis si quid perfectum fuerit, minimè coalescit. Aph. 24. Sect. 6.

Ex furore intestinorum difficultas, aùt hydrops, aùt vehe- Aph. 5 Sect 7.

mens mentis emotio (*extasis* dicitur) bono est.

Sent. 462. Coac. INTEMPESTIVE' suppressa intestinorum difficultas, abscessum in costis, aùt visceribus, aùt articulis inducit. Ac fortè biliosa quidèm articulis, sanguinea verò in costis ac visceribus abscessum facit.

Sent. 470. Coac. IN tenuioris intestini morbo laborantibus, vomitio & surditas, malo sunt.

Sent. 515. Coac. Ex laterum inanitate ad tenue intestinum migrantes dolores, in diuturnis morbis ex abortione, nequè admodùm purgatâ muliere, perniciem denunciant.

Sent. Præd. l. 2.p.106. RELIQUA alvi profluvia quæ sine febre sunt, & parvo tempore durare, & mitia esse solent. Aùt enim elota, aùt suâ sponte desinent. Cessaturum autèm alvi secessum denunciaveris, ubi contrectato manu ventre nullus motus suberit, & ad extremam dejectionem flatus prodierit. Sedes autèm procidit, viris quidèm, quibus ora venarum sanguinem fundunt (*hæmorrhoidas* vocant) & alvi fluxus corripit, pueris quo-

què calculosis, & in diuturnis àc synceris intestinorum difficultatibus, senibus verò quibus mucosæ quædam concretiones affixæ sunt.

In tenuioris intestini morbis graveolentibus, cum febre acutâ & ex longo intervallo tumescentibus præcordiis, qui ad aures oboriuntur abscessus, mortem adferunt. Sent. 158. Præd. lib. 1.

Vide Ileum.

JUVENTUS.

Quicumque alvos habent humidas, ii quidem si juvenes sunt, meliùs degunt, quàm qui siccas habent. At in senectute pejùs degunt, cùm ipsis senescentibus ferè resiccentur. Aph. 53. Sect. 2.

Longa corporis statura, in juventute quidèm degenda, liberalis nec indecora, in senectute verò inutilis, & brevitate deterior. Aph. 54. Sect. 2.

Vide Ætatem. Alvum.

LABOR.

Celſ. l. 1. Præf. DESIDIA atquè luxuria, hæc duo priùs in *Græciâ* corpora vitiârunt, deindè apud nos afflixerunt.

Celſ. l. 1. c. 2. QUEM interdiù vel domeſtica vel civilia officia tenuerunt, huic tempus aliquod ſervandum curationi corporis eſt. Prima autèm ejus curatio exercitatio eſt, quæ ſemper antecedere cibum debet: exercitationis autèm modus & finis eſſe debet ſudor, aùt certè laſſitudo quæ citrà fatigationem ſit.

Celſ. l. 1. c. 2. POST ſatietatem nihil agendum.

Celſ. l. 1. c. 3. NIMIS otioſa vita inutilis non eſt, quià poteſt incidere laboris neceſſitas.

Vide CONSUETUDINEM.

LABRUM.

Sent. 240. Coac. CONTRACTUM labrum bilioſæ alvi perruptionem denunciat.

Vide OCULUM.

LAC.

Si mulier, quæ nequè gravida est, nequè peperit, lac habet, ei menstrua defecerunt. Aph. 39. Sect. 5.

Mulieri uterum gerenti, si lac copiosum è mammis effluat, fœtum imbecillem indicat. Quod si solidæ mammæ fuerint, valentiorem fœtum significant. Aph. 52. Sect. 5.

Lac exhibere capite dolentibus, malum. Malum item & febricitantibus, & quibus præcordia sublata murmurant, & siticulosis. Malum quoquè & quibus biliosæ sunt dejectiones quiquè febre acutâ laborant, & quibus copiosa sanguinis dejectio facta est. At tabidis lac dare convenit, non valdè admodùm febricitantibus, & in febribus longis & languidis, dùm nullum ex suprà commemoratis signis adfuerit, & prætèr rationem extenuatis. Aph. 64. Sect. 5.

Lac quod in capitis doloribus & in acutis febribus pro veneno est, in phthisi tamèn, sicut in omnibus longis difficilibusque fe- Cels. l. 3. c. 22.

briculis, rectè dari potest.

LACHRYMÆ.

Vide OCULOS.

LATUS.

Sent. 428. Coac. QUIBUS latus in tumorem sublatum est, calidius existit, ubì in alterum latus incumbentibus, pondus quoddam suspensum esse videtur, iis pus unâ in parte collectum est.

Vide DOLOREM LATERIS, PLEURITIDEM.

LASSITUDO.

Aph. 5. Sect. 2. LASSITUDINES sponte obortæ, morbos prænunciant.

Sent. 35. Coac. DELASSATI ægri, caligine obducti, pervigiles & sopore detenti, cum tenui sudore recalescentes, malè habent.

Sent. 36. Coac. LASSITUDINE laborantes cum horrore, judicii modo levitèr exudantes, celeritèr ad calorem revocati, malè habent, tum verò præsertìm si ista insupèr sanguinem

guinem è naribus ſtillârint. Circà hæc aurigine admodùm fœdati, & largiùs colorati moriuntur, iiſquè album alvi recrementum prodit.

LASSITUDINE conflictati ægri, ſingultuoſi, & alto ſtupore (quem *Catochum* vocant) detenti, malè habere ſignificant. Sent. 45. Coac.

Vide GRAVITATEM. FEBRES.

LETHARGUS.

QUI lethargo aut veterno conflictantur, ex manibus tremunt, ſomnolenti ſunt, malè colorati, tumidi, pulſus habent tardos & lentos, ac oculorum genas inferiores ſublatas, ſudores ſuperveniunt, alviquè ſubtumeſcunt, impotentes ſunt, ac bilioſa effundunt. Quòd ſi reſiccatæ fuerint, urinæ alvique recrementa clàm prodeunt, urinæ quales in veterino genere redduntur nequè potum, nequè aliud quicquam poſtulant. Mentis verò compotes facti, de cervicis dolore conqueruntur, ac incertos ſonitus per aures impetu ferri ſentiunt. Sent. 139. Coac.

Sent. 140. Coac. Qui verò ex lethargo evadunt, magnâ ex parte pus intrò colligunt.

LIEN.

Præd. l. 2. p. 111. Quibus lienes magni, iis gingivæ vitiantur & os graveolet. Quibus autèm lienes magni sunt, nequè sanguinis eruptiones contingunt, nequè os graveolet, in tibiis ii mala ulcera habent & nigras cicatrices. Quòd si manifestus quispiam adfuerit faciei abscessus, aùt vox gravis sit, aùt dentium dolor, iis sanguinis eruptionem ex naribus fore spes est. At qui partes eas quæ subsunt oculis vehementèr sublatas habent, magnos lienes comperies. Quòd si pedum quoquè tumores adsint, ex aquâ etiàm laborare videbuntur. Sed & ventrem & lumbos, prætèr hæc, inspicere oportet.

Vide Dysenteriam.

LIENOSUS.

Vide Lienteriam.

LIENTERIA.

In diuturnis inteſtinorum levitatibus, ſi ructus acidus, qui anteà non extitit, ſuccedat, bonum eſt ſignum. Aph. 1. Sect. 6.

Lienosi qui difficultate inteſtinorum corripiuntur, iis, pòſt longam ſuccedentem inteſtinorum difficultatem, aqua inter cutem aùt levitas inteſtinorum accidit & moriuntur. Aph. 43. Sect. 6.

Lienosis, accedens inteſtinorum difficultas, bono eſt. Aph. 48. Sect. 6.

In inteſtinorum levitate laborantibus, cum ſæviſſimis ulceribus, dolores ex inteſtinorum cruciatu ſoluti, articulorum partes attollunt, ac ex hujuſmodi tenues ſquamæ cum rubore & puſtulis fiunt. Ii, pòſt multos ac tenues ſudores, velùt acceptis ex flagris, vibicibus rubeſcunt. Sent. 467. Coac.

Longis inteſtinorum levitatibus laborantes unà cum ſæviſſimis ulceribus, inteſtinorum cruciatu & dolore, iis ſolutis intumeſcunt. His inſupèr exortus rigor, malo eſt. Sent. 468. Coac.

Sent. 469. Coac. INTESTINORUM levitates cum spirandi difficultate, & pectoris morsu, ad tabem tendunt.

Præd. l. 2. p. 115. LEVITATES autèm intestinorum assiduæ quidèm & multo tempore perseverantes, ac omnibus horis, & cùm strepitu, & sinè hoc exturbatæ, & similitèr noctu & interdiù affligentes, si quod excernitur valdè crudum est, aùt nigrum & leve, ac mali odoris, eæ quidèm omnes malæ sunt. Nàm & sitim exhibent, nequè potionem per urinam reddunt, quod in vesicam non descendat, os exulcerant, & elatum faciei ruborem, ejusque cutis vitia omni colorum genere distincta, (*Ephelidas* vocant) excitant simùlque ventrem quasi fermentatum, sordidum, ac rugosum efficiunt: ex quibus aut cibum capere, aut deambulare ad res obeundas nequeunt. Morbus hic seniores gravissimè infestat, quin & viros vehementèr affligit, cæteras verò ætates multò minùs. At qui eas ætates quas ab hoc morbo malè affici diximus, non attingit, & paucissima signa ha-

bet quæ mala esse scripta sunt, is securissimè constitutus est. Curationem autèm postulat hic morbus quòad & urina proportionis modulo feratur, corpusque cibos ingestos sentiat, & vitiosum cutis dolorem deponat.

Vide ALVUM. DYSENTERIAM. EXCREMENTA. HYDROPEM. TENESMUM.

LINGUA.

SI lingua derepentè incontinens, aut aliqua corporis pars syderata evadat, id atram bilem indicat. Aph 40. Sect. 7.

LINGUA nigra atquè cruenta, si quid horum signorum abest, non valdè malum: morbum enìm minorem declarat. Aph. 9. Sect. 8.

LINGUA circà initia quidèm horrida, in eodem verò tempore ubì exasperatur, livescit, finditur, mortem denunciat. Quòd si admodùm nigrescat, decimo quarto die judicationem promittit. Periculi autèm maximè plena est nigra & ex virore pallescens. Sent. 229. Coac.

LINGUÆ bisulcum velùt sali- Sent. 230. Coac.

vâ albâ obductum, febris omiſſionem indicat, eò quidèm quod agnatum eſt craſſo exiſtente, eodem die, ſi verò tenuius fuerit. Eadem etiàm ſignificatio eſt ſi hæc circà ſummam linguam contingant, minùs tamèn firma.

Sent. 331. Coac. LINGUA tremula cum narium rubore & alvo humectâ, ſi reliqua, quæ ſunt circà pulmonem, nullam judicationis ſignificationem præſeferant, malo eſt, ac celeres perniciosas ſignificationes denunciat.

Sent. 332. Coac. LINGUA præter rationem mollis reddita ac nauſeabunda, cùm ſudore frigido, ab alvo liquidâ, nigræ vomitionis ſignificationem affert. In his laſſitudinis ſenſus denunciat.

Sent. 233. Coac. LINGUÆ tremulæ quibuſdam etiàm alvum humectam nonnunquàm reddunt. In his autèm ſi nigræ ſint, etiàm mortem denunciant. Ac fortaſſis lingua tremula inſtabilem mentem & à ſede conſtantiæ deturbatam ſignificat.

Sent. 234. Coac. LINGUÆ denſæ & peraridæ phrenitidem portendunt.

LINGUA ex reſiccatione denſa & aſpera, phrenitidem portendit. Sent. 3. lib. 1. Præd.

LINGUÆ tremulæ inſtabilem mentem & à ſede conſtantiæ mentem deturbatam ſignificant. Sent. 20. lib. 1. Præd.

Vide PHRENITIDEM. CONVULSIONEM. PULMONES. VOCEM.

LIPOTHIMIA.

QUI crebrò & vehementèr citrà manifeſtam cauſam animo linquuntur, repentè moriuntur. Aph 41. Sect. 2.

VIRIUM exolutio dolorem ſolvens, alvum maximè humectam reddit. Sent. 629. Coac.

LIPPITUDO.

LIPPITUDINE affecto ſuborta febris ſolutionem affert. Sin minùs, cœcitatis, aùt mortis, aùt etiàm utriuſque metus eſt. Sent. 222. Coac.

QUIBUS cum lippitudine capitis dolor accedit, & longo tempore perſeverat, cœcitatis metus impendet. Sent. 223. Coac.

LIPPITUDINE laborantem, Sent. 224. Coac.

ſpontè alvus profluens, juvat.

Vide OCULOS. FEBRES.

LIVOR.

Aph. 2. Sect. 7. CARO livida ex oſſe ægrotante, malum denunciat.

Sent. 66. Coac. UBI livores in febre fiunt; propè affore mors ſignificatur.

Vide GRAVITATEM.

LOCHIA.

Vide CONCIPERE. MENSES.

MAMMÆ.

MUlieribus quibus ad mammas ſanguis in tumorem colligitur, furor ſignificatur. Aph.40. Sect. 5.

Vide Concipere. Dolorem mammarum.

MANUS.

Mulier ambidextra non fit. Aph.43. Sect. 7.

Qui ad manûs contactum reſiliunt, malè habere judicantur. Sent. 59. Coac. Præn. p. 36.

De manuum verò motione ità cenſeo; in febribus acutis, aùt pulmonum inflammationibus, aùt phrenitide, aùt capitis doloribus, quibus antè faciem feruntur, & aliquid fruſtrà venantur, & feſtucas colligunt, aùt floccos è veſtibus evellunt, & ex pariete paleas carpunt, ex his omnibus malum & mortem portendi.

MARES.

Vide Gravidam. Prægnantem.

MAXILLÆ

Sent. 239. Coac. In vehementibus circà maxillas doloribus, periculum est ne os fluctuet.

Vide CONVULSIONEM.

MEDICUS.

Aph. 1. Sect. 1. VITA brevis, ars longa, occasio præceps, experientia fallax, judicium difficile. Nequè verò satis est ad ea quæ facto opus sunt præsto esse, sed & ægrum, & eos qui præsentes sunt, & res externas, ad id probè comparatas esse, oportet.

Aph. 52. Sect. 2. CUM quis omnia rectâ ratione facit, nequè tamèn pro ratione succedit, non est ad aliud progrediendum, si manet quod ab initio visum est.

Præn. p. 36. OPERÆ pretium mihi facturus Medicus videtur, si ad providentiam sibi comparandam omne studium adhibeat. Cùm namquè præsenserit & prædixerit apud ægrotos, tùm præsentia, tùm præterita, tùm futura, quæque

ægri omittunt exposuerit, res utiquè ægrotantium magìs agnoscere credetur, adeò ut majore cum fiduciâ se se homines Medico committere audeant. curandi verò rationem optimè molietur, si ex præsentibus affectionibus futura prænoverit. Nequè enìm fieri potest ut omnes ægroti sanitatem assequantur. Hoc nempè longè præstantiùs foret, quàm futurorum consecutionem prænoscere. Quandò quidèm verò quidam vi morbi intereunt priùsquam Medicum accersant, quidam etiàm vocato Medico confestìm, partìm quidèm unum diem, partìm etiàm paulò diutiùs vitam trahentes mortui sunt, priùsquam Medicus arte suâ singulis morbis virilitèr se opponere possit. Proindè ubì talium affectionum naturam, quantùm scilicèt vires corporis superant, cognoverit, simùlque & si quid divini in morbis inest, hujus quoquè providentiam ediscere oportet. Hâc enìm ratione, meritò sibi admirationem, & boni Medici existimationem

conciliaverit. Qui namquè morbo superiores esse possunt, eos utiquè longè rectiùs conservaverit, ex longo anteà intervallo ad singula consilium dirigens, tùm etiàm morituros, tùm evasuros ubì praenoverit & praedixerit, extrà culpam positus erit.

Cels. lib 1 Praef. UT alimenta sanis corporibus agricultura, sic sanitatem aegris Medicina promittit.

Idem. NON credunt posse eum scire quomodò morbos curare conveniat, qui undè hi sint ignoret.

Idem. EUM rectè curaturum esse dicunt, quem prima origo causae non fefellerit.

Idem. NAM nè agricolam quidèm, aùt gubernatorem disputatione, sed usu fieri (*cognoscitur.*)

Idem. (MEDICINA) est ars conjecturalis, nequè respondet ei plerumque non solùm conjectura, sed experientia.

Idem. NEQUE ignorare Medicum oportet quae sit aegri natura, humidum magìs, an magìs siccum corpus ejus sit, validi nervi, an infirmi, frequens valetudo, an rara, eaque, cum est, vehe-

mens esse soleat, an lenis, brevis, an longa?

Vix ulla perpetua præcepta Medicinalis ars recipit. Idem.

HIPPOCRATES dixit mederi oportere communia & propria intuentem. Idem.

Cum par scientia sit, utiliorem tamèn Medicum esse (scias) amicum, quàm extraneum. Idem.

Natura repugnante nihil Medicina proficit. Magis tamèn ignoscendum Medico est parùm proficienti in acutis morbis quàm in longis, hic enìm benè spatium est intrà quod, si quod non profuit auxilium, æger extinguitur: ibì & mutationi remediorum & deliberationi tempus patet, adeò ut raro, si inter initia Medicus accessit, obsequens æger sinè ullius vitio pareat. Cels. l.3. c.1.

Multum interest ab initio rectè quis curatus sit, an perperàm? Quia curatio minùs his prodest, in quibus assiduè frustrà fuit. Cels. l.3. c.2.

Antiquos admodùm celebres *Pythagorici* numeri fefellerunt, Cels. l.3. c.4.

cùm hîc Medicus non numerare debeat, ſed ipſas acceſſiones intueri, & ex his conjecturare quandò cibus dandus ſit.

Celſ. l.3. c.5. ILLUD eſt unum ſemper & ubiquè ſervandum, ut ægri vires ſubindè aſſidens Medicus inſpiciat, & quandiù ſupererunt, abſtinentiâ pugnat: ſi imbecillitatem vereri cœperit, cibo ſubveniat. Id enim ejus officium eſt, ut ægrum nequè ſupervacua materia oneret, neque imbecillitatem fame perdat.

Celſ. l.3. c.5. CUM ægros ſempèr ſecuros agere conveniat, ut corpore tantùm non etiàm animo laborent, tùm præcipuè ubì cibum ſumpſerunt: itaquè ſi qua ſunt quæ exaſperatura ſunt eorum animos, optimum eſt ea dùm ægrotant, eorum notitiæ ſubtrahere.

Celſ. l.3. c.6. PERITI Medici eſt non protinùs, ut venit, apprehendere manu brachium, ſed primùm reſidere hilari vultu, percontarique quemadmodùm ſe habeat: & ſi quis ejus metus eſt, cum probabili ſermone lenire: tùm deindè ejus corpori manum admovere.

MEDICUS nequè in tenebris nequè à capite ægri residere debet, sed illustri loco adversùs eum, ut omnes notas ex vultu quoquè cubantis perspiciat. Idem.

QUISQUE experimentis in se credere debet. Cels. l 4.c.19.

MEDICAMENTORUM usum magnâ ex parte *Asclepiades* non sinè causâ sustulit, cùm omnia ferè stomachum lædant, malique succi sint: ad ipsius victûs rationem potiùs omnem curam suam transtulit. Verùm ut illud in plerisque morbis utiliùs est, sic multa admodùm corporibus nostris incidere consueverunt, quæ sinè medicamentis ad sanitatem pervenire non possunt. Illud antè omnia scire convenit, quod omnes Medicinæ partes ità connexæ sunt, ut ex toto separari non possint, sed ab eo nomen trahant à quò plurimum petunt. Ergò ut illa quæ victu curat, aliquandò medicamentum adhibet, sic illa quæ præcipuè medicamentis pugnat, adhibere etiàm rationem victûs debet, quæ multùm admodùm in omnibus malis corporis proficit. Cels. lib. 5. Præf.

Celf. lib. 5. cap. 26. Est prudentis hominis primùm eum qui ſervari non poteſt, non attingere, ne videatur occidiſſe quem ſors ipſius interemit. Ubì gravis metus eſt, ſinè certâ tamèn deſperatione indicare neceſſariis periclitantis in difficili rem eſſe, ne ſi victa ars malo fuerit, vel ignoraſſe vel fefelliſſe videatur. Sed ut hæc prudenti viro conveniunt, ſic rursùs *hiſtrionis* eſt parvam rem attollere, quo plus præſtitiſſe videatur.

Celſ. l.7.c.3. Medici partium eſt, eniti ad reperiendam ſanitatem.

MELANCHOLIA.

Aph.21. Sect. 6. Insanientibus ſi varices aùt ſanguinis profluvium per ora venarum quæ in ano ſunt (*hæmorrhoides* dicuntur) acceſſerint, inſaniæ ſolutio.

Aph.23. Sect. 6. Metus & triſtitia ſi diù perſeverent, melancholiæ iſtud indicium eſt.

Aph.56. Sect. 6. Morborum melancholicorum periculoſi decubitus, aùt corporis ſyderationem, aùt convulſionem,

nem, aùt furorem, aùt cœcitatem denunciant.

Quæ sensìm feroces fiunt mentis emotiones, in vehementes & melancholicas evadunt. Quod si ex muliebrium suppressione accidat, in ferinas tendunt, qualia sæpiùs contingunt. Videndum igitùr nùm fœminæ hujusmodi convulsionibus sint obnoxiæ? animadvertendum quìn etiàm est, nùm vocis defectiones cùm alto sopore convulsionem quoquè minentur? Qualitèr *Cerdonis* filiæ, comparentibus muliebribus purgationibus, contingere cœpit. Sent. 123. lib. 1. Præd.

Vide INSANIAM.

MENSES.

MULIERI menses decolores, nequè semper eâdem periodo procedentes, purgationem indicant esse necessariam. Aph. 36. Sect. 5.

MULIERI si voles menstrua sistere, cucurbitalam quàm maximam ad mammas appone. Aph. 50. Sect. 5.

Aph. 56. Sect. 5. In fluore muliebri ſi convulſio accedat & animi defectio, malo eſt.

Aph. 57. Sect. 5. Mensibus copioſioribus profluentibus morbi contingunt, & non prodeuntibus ab utero morbi eveniunt.

Aph. 60. Sect. 5. Si mulieri utero gerenti purgationes eant, fœtus ut bene valeat fieri non poteſt.

Aph. 61. Sect. 5. Si mulieri purgationes non prodeant, nequè horrore, nequè febre ſuccedente, ciborum verò faſtidia ei accidant, gravidam eſſe exiſtimato.

Sent. 512. Coac. In muliebribus purgamentis quæ antè partus aquoſa prodeunt, malum denunciant.

Sent. 518. Coac. Quibus ex muliebribus purgamentis dolores intenſi ad ſuperiorem ventris partem & tenuius inteſtinum excitati, alvos humectant, & levem anxietatem inducunt: his ad judicationem, in ſomnum propenſiones fiunt, & impotentes ex capitis dolore cum tenuibus ſudoribus & perfrictionibus vexantur. Hujuſmodi recidivæ plurimis poſt remiſſionem obortæ celeritèr interimunt.

Quibus à partu alba prodeunt, & his ſubſiſtentibus ſurditas cum febre & lateris dolor acutus excitatur, eæ in vehementem & perniciosam mentis emotionem incidunt. Sent. 525. Coac.

Prægnantibus ſalſuginoſa, pòſt partum moleſtias ex albis mordacibus denunciant. Purgationes hujuſmodi duritiem adferunt. In his ſingultus malo eſt, & uterorum procidentia, quæ & unà interficit. Sent. 526. Coac.

Ex purgamentis muliebribus ad pedes & lumbos pertingentes tenſiones, ſuppurationes indicant & viſcoſa graveolentia ex alvo cum dolore prodeuntia. Ex præſcriptis quoquè ſuffocationes, ſuppurationes denunciant. Sent. 527. Coac.

Horrore ſubindè tentatis, laſſitudine & capitis gravitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt. Sent. 541. Coac.

Sæpe fœminæ quibus ſanguis per menſtrua non reſpondet, hunc expuunt. Celſ. l. 4. c. 4.

Vide Purgamenta.

MORBI.

Aph. 8. Sect. 2. Si quis ex morbis cibum capiens vires non recipiat, copiosiore alimento corpus uti significat. Quod si cibum minimè capiente istud contingat, evacuatione indigere sciendum est.

Aph. 12. Sect. 2. Quæ per morbos pòst judicationem intùs relinquuntur, morborum reversiones facere consueverunt.

Aph. 30. Sect. 2. Circa initia & fines (morborum) omnia sunt levissima, àt circà vigores vehementissima.

Aph. 3. Sect. 3. Morbi alii ad alias anni tempestates benè vèl malè habere consuevêre, & ætates quædam ad anni tempestates, & loca, & victûs rationes.

Aph. 19. Sect. 3 In quibusvis anni temporibus omnis generis morbi oriuntur, nonnulli tamèn in quibusdam tùm fiunt, tùm excitantur.

Aph. 28. Sect. 3. At magnâ ex parte pueris morbi judicatione solvuntur, partìm quidèm intrà quadraginta dies, partìm verò intrà septem menses, nonnulli intrà an-

nos ſeptem, quidam etiàm ad pubertatem progreſſis. Qui verò pueris perſeverârint, nequè circà menſium eruptionem, diù perſeverare conſueverunt.

ADOLESCENTIBUS autèm ſanguinis ſpuitiones, tabes, febres acutæ, comitiales, aliiquè morbi præcipuè tamèn prædicti. Aph. 29. Sect. 2.

HIS verò qui hanc ætatem ſuperârunt, crebri anhelitus, morbi laterales, pulmonum inflammationes, lethargi, phrenitides, febres ardentes, diuturna alvi profluvia, choleræ, inteſtinorum difficultates & levitates, ſanguinis per ora venarum quæ in ano ſunt profuſio. Aph. 30. Sect. 3.

AT ſenibus ſpirandi difficultates, deſtillationes tuſſim inferentes, ſtranguriæ, urinæ difficultates, articulorum & renum dolores, vertigines, apoplexiæ, mali corporis habitus, totius corporis pruritus, vigiliæ, alvì, oculorum & narium humiditates, viſûs hebetudines, gravedines, auditus graves. Aph. 31. Sect. 3.

SI cui convulſione aùt diſtentione nervorum detento, febris ſucceſſerit, morbum ſolvit. Aph. 57. Sect. 4.

Aph. 6. Sect. 7. In morbo diuturno ciborum faſtidium & ſinceræ dejectiones, malum denunciant.

Aph. 60. Sect. 7. Si febre detento, nullo exiſtente in faucibus tumore, derepentè ſuffocatio ſuccedat, nèc nisì ægrè devorare queat, lethale.

Aph. 61. Sect. 7. Si febre detento cervix pervertatur, nequè devorare queat, nullo in cervice tumore exiſtente, lethale.

Aph. 69. Sect. 7. Et quibus dejectiones, ſi reſidere permiſeris, nequè moveris, veluti ſtrigmenta ſubſident, & ſi paucæ ſunt, parvus eſt morbus, sin verò multæ, mágnus, iis, alvum infrà purgari conducit. Quod ſi minimè purgatâ alvo ſorbitiones exhibueris, quò plures dederis, eò magìs nocebis.

Aph. 71. Sect. 7. In febribus non intermittentibus excreationes lividæ, cruentæ, bilioſæ, & graveolentes, omnes malæ. Cùm verò probè ſecedunt, bonæ. Per alvum etiàm & veſicam, & ubicunquè quod ſecedit ſubſiſterit minimè purgatum, malum.

In febribus non intermittentibus si externa frigeant, interna verò urantur, & sitis detineat, lethale. Aph.74. Sect. 7.

In febre non intermittente si labrum, aùt nasus, aùt oculus, aùt supercilium pervertatur, si nequè videat, nequè audiat, & jàm debilis sit, horum quicquid acciderit lethale. Aph.75. Sect. 7.

Qualia etiàm quæ per vesicam, & alvum, & carnes excernuntur, & sic ubì aliàs corpus à naturâ recesserit, inspicere oportet. Si parvum, parvus est morbus, si multum, magnus, si admodùm multum, lethale istud est. Aph 82 Sect. 7.

Ex morbo diuturno alvi deductio, mala est. Aph. 5. Sect. 8.

Divulsa omnia quidèm molestiam exhibent, & intensos dolores circà initia creant, ac interposito temporis spatio quibusdam sui sensum in memoriam suggerunt. Gravissima autèm sunt quæ circà thoracem fiunt, præcipueque in periculum adducunt. Sent. 425. Coac.

Ægrum quoquè facilè con- Sent. 493. Coac.

verti oportet, & dùm ſurgit levem eſſe. At gravitas quæ totum corpus vel manus ac pedes premit, vitioſa eſt. Quod ſi cum gravitate digiti quoquè ac ungues lividi fiant, in propinquo mors eſt. At ſi omninò nigreſcant, minùs quàm liventes periculum portendunt. Verùm tunc reliqua conſideranda ſunt. Etenìm ſi facilè morbum ſuſtinet æger, & aliud quiddam ex his quæ ſecuritatem pollicentur ſe prodit, morbus in abſceſſum vergit, & denigratæ corporis partes decidunt.

Sent. 512. Coac. SED nequè antè pubertatem occupant hi morbi, pulmonum inflammationes, laterum dolores, podagræ, renum vitia, varix in tibiâ, fluor ſanguineus, cancer non innatus, albicans vitiligo non cognata, defluxio in ſpinalem medullam, ſanguinis per ora venarum profluvium, tenuioris inteſtini morbus (quem *cordapſon* vocant) non à naturâ inſitus. Horum morborum nullus antè pubertatem metuendus eſt. Ab anno autèm decimo quarto ad

ad quadragesimum secundum usquè, natura omnis generis morborum corporis ferax est. Contrà verò ab hâc ætate, ad annum sexagesimum tertium, nequè strumæ fiunt, nequè vesicæ calculus, nisì anteà occupet, nequè in spinalem medullam defluxio, nequè renum morbus, nisì ex aliâ ætate sequantur, nequè sanguinis per ora venarum profluvium, nequè fluor sanguineus, nisì priùs adfuerit. Atquè hi morbi ad senectutem usquè absunt.

In gravibus & præcipitibus malis distorqueri, velùt qui vomitione conflictantur, malum est, quìn & albæ alvi ejectiones molestæ sunt. Quæ ex his prodeunt non viscosa, in vehementem mentis emotionem cum multo ardore agunt, videndumque est, nùm posteà soporati àc torpescentes evadant? Qui ex his conflictantur, diutiùs laborant. In his animadvertendum est, nùm imminente judicatione arescentes difficultate spirandi teneantur? Sent. 117. Præd.

Celſ.l.1. Præf. ALII putant intereſſe non quid morbum faciat, ſed quid tollat.

Celſ.l.1. Præf. MORBI non eloquentiâ, ſed remediis curantur.

Celſ.l.1. Præf. INTEREST enim fatigatio morbum, àn ſitis, àn frigus, àn calor, àn vigilia, àn fames fecerit? àn cibi vinique abundantia, àn intemperantia libidinis?

Celſ. l.2.c.16. INITIA morborum primùm famem ſitimque deſiderant, ipſi deindè morbi, moderationem, ut nequè alius quàm expedit, nequè ejus ipſius nimium ſumatur. Nequè enim convenit juxtà mediam protinùs ſatietatem eſſe. Quod ſi ſanis corporibus etiàm inutile eſt, ubì aliqua neceſſitas famem fecit, quantò inutilius eſt in corpore ægro? Nequè ulla res magìs adjuvat laborantem quàm tempeſtiva abſtinentia.

Celſ. l. 3. c. 2. NON dubium eſt quin vix quiſquam, qui non diſſimulavit, ſed per hæc maturè morbo occurrit, qui non ægrotet.

Celſ. l. 3. c. 6. NEQUE inter magnos dolores, nequè increſcente morbo tutum eſt ægrum impleri cibo, ſed ubì

inclinata jàm in meliùs valetudo eſt.

Cum verò in ſummo incremento morbus eſt, utiquè non antè diem quartum magnâ ſiti antecedente, frigida aqua copiosè præſtanda eſt, ut bibat etiàm ultrà ſatietatem, ut cùm jàm venter & præcordia ultrà modum repleta ſunt ſatiſque refrigerata, vomere debet. Quidam nè vomitum quidèm exigunt, ſed ipsâ aquâ frigidâ tantùm ad ſatietatem datâ pro medicamento utuntur. Ubì utrumlibet factum eſt, multâ veſte operiendus eſt, & collocandus ut dormiat, ferèque poſt longam ſitim & vigiliam, poſt multam ſatietatem, poſt infractum calorem, plenus ſomnus venit; per quem ingens ſudor effunditur: idque præſentiſſimum auxilium eſt: ſed in his tamen in quibus præter ardorem nulli dolores, nullus præcordiorum tumor: nihil prohibens, vel in thorace, vel in pulmone, vel in faucibus, non ulcus, non defectio, non dejectio, non profluvium alvi fuit. Celſ. l. 3. c. 7.

Vide ÆTATEM. ACUTUM MORBUM. FEBREM. MEDICUM. SUDORES. TEMPUS.

MORBUS REGIUS.

Aph 62. Sect. 4. QUIBUS per febres morbus Regius antè diem ſeptimum obortus fuerit, malum.

Aph.63. Sect. 4. QUIBUS per febres die ſeptimo, aùt nono, aùt undecimo, aùt decimo quarto, morbus Regius obortus fuerit, bonum, nisì præcordia dextra dura fuerint, alioqui minimè bonum.

Aph.73. Sect. 5. QUI morbo Regio laborant, non multùm flatulenti ſunt.

Celſ.l.2. c. 4. PERICULOSUM eſt etiàm poſt arquatum morbum, febrem oriri.

Vide ICTERUM.

MORSUS VENTRICULI.

Vide EXCREMENTUM.

MUTATIO.

Sent. 43. Præd. lib. I. CELERES extremorum corporis ad utraque extrema permuta-

ctiones, perniciem denunciant.

Neque quidquam est stultius, quàm quale quid vivo homine est, tale existimare esse moriente, imò jàm mortuo. Cels. l. 1. Præf.

Neque ex salubri loco in gravem, nequè ex gravi in salubrem transitus satis tutus est. Cels. l. 1. c. 3.

Neque verò ex multâ fame, nimia satietas; nequè ex nimiâ satietate fames, idonea est. Idem.

Neque ex nimio labore subitum otium, nequè ex nimio otio subitus labor, sinè gravi noxâ est. Idem.

Mali etiàm morbi signum est nimis celeritèr emacrescere. Cels. l. 2. c. 4.

Vide Calorem et frigus.

MUTUS.

Vide Febres.

NATURA.

Celſ.l.1. c. 3. ANTE omnia ſcire convenit naturam corporis : quià alii graciles, alii obeſi ſunt ; alii calidi, alii frigidiores, alii humidi, alii ſicciores ; alios adſtricta, alios reſoluta alvus exercet.

Idem. RARO quiſquam non aliquam partem corporis imbecillam habet.

Celſ.l.2. c. 8. SCIRE licet, inter ea quæ ars adhibet, naturam plurimùm poſſe.

Celſ. l.2.c.18. PERTINET ad rem, omnium proprietates noſſe.

Vide TEMPERAMENTUM. TEMPUS. HYGIEINEM.

NARES.

Sent. 215. Coac. NARIUM rubores, alvi liquidæ & diffluentis, ſunt indicia.

NERVUS.

Sent. 504. Coac. PRÆCISUS nervus, aùt quod in genâ eſt tenue, aùt præputium, non coaleſcit.

Nervi quicumque craſſi vulnus accipiunt, ut plurimùm claudos reddunt, præcipuèque ſi obliquum vulnus fuerit, ac in muſculorum capitibus, præſertìm femorum. Sent. 508. Coac.

N O M Æ.

Nomæ verò maximæ ſunt lethales, quæ putredines altiſſimè deſcendentes habent, ſuntque nigerrimæ & ſicciſſimæ. Vitioſæ quoquè & in periculum præcipitant, quæ ſaniem nigram reddunt. At albæ & mucoſæ putredines, mortem quidèm afferunt minùs, ſed potiùs recidivas faciunt, & diutiùs perſeverant. Herpetes autèm ex his quæ depaſcendo ſerpunt, minimum habent periculi, àt ſecundùm abditos cancros difficiliùs tolluntur. Ac his omnibus febrem uno die ſuccedere confert, & pus quàm maximè candidum & craſſum. Prodeſt quoquè in altè conditis & nigris putredinibus, nervi ſyderatio, aùt oſſis, aùt amborum. Pus enìm multum in Præd. l. 2. p. 98.

ſyderationibus effluit, & putredines liberat.

Vide Pus. Ulcus.

NYCTALOPIA.

Præd. lib. 2. p. 110. Quos nyctalopes nuncupamus, qui noctù cernunt, hi morbo prehenduntur juvenes, aùt pueri, aùt etiàm adoleſcentes, & ſpontè evadunt, partìm quidèm quadrageſimo die, partìm verò ſeptimo menſe, quibuſdam etiàm toto anno perſeverat. Et tempus quidèm æſtimari debet, & magnitudinis morbi, & ægri ætatis ratione adhibitâ. Hos juvant quidèm ſupervenientes abſceſſus & ad internas partes tendentes, qui tamèn per juventutem non admodùm contingunt. At nequè mulieres, nequè virgines quibus menſes apparent hoc morbo tentantur. Qui verò ex diuturno lachrymarum fluxu nyctalopes fiunt, eos interrogare oportet, nùm quis dolor, antè iſtorum indicationem, caput occupaverit?

OCULI.

QUIBUS in febribus aùt aliis morbis oculi ex voluntate illachrymant, nihil abſurdi accidit. At quibus prætèr voluntatem abſurdiùs. Aph. 52. Sect. 4.

OCULORUM dolores, meri potio, aùt balneum, aùt fomentum, aùt venæ ſectio, aùt medicamentum purgans exhibitum ſolvit. Aph. 31. Sect. 6.

OCULORUM dolores exhibitâ meri potione, & copioſæ aquæ calentis balneo, venæ ſectione curato. Aph. 46. Sect. 7.

QUIBUS oculi in morbis ſpontè illachrymant, bonum, quibus verò non ſpontè, malum. Aph. 2. Sect 8.

OCULORUM claritas, àc eorum album ex nigro aùt livido clarum fieri, ad judicationem confert. Ac quò celeriùs clareſcunt, eò celeriorem judicationem, àt tardiùs tardiorem ſignificant. Sent. 227. Coac.

CALIGINE obducti oculi, aùt eorum album rubeſcens, aùt liveſcens, aùt nigris venis refer- Sent. 218. Coac.

rum, nihil probi præſefert. Malum quoquè eſt & lucem refugere, aùt illachrymare, aùt perverti, atquè ex his alterum minorem eſſe perniciem denunciat, & oculos crebrò disjicere, gramias ac parvas ſordes ipſis adhæreſcere, aùt albeſcentem humorem concretum & tenuem (*ægida* nominant) habere, & eorum album augeri, nigrum autèm imminui, aùt nigrum à ſuperiore palpebrâ contegi. Vitioſa quoquè eſt oculorum cavitas, & vehemens oculi foràs expreſſio, ac ſplendoris eliſio, adeò ut pupilla extendi nequeat, & cilia retorta, ac fixi oculi, ac continentèr conniventes, coloris immutatio, aùt palpebras per ſomnum non committere, perniciem oſtentat. Quìn & diſtortus oculus malo eſt.

Sent. 219. Coac. In febre ortus oculorum rubor, diutu nam alvi malignitatem præſefert.

Sent. 220. Coac. Erumpentes circà oculos eminentiæ, dùm ægri ex morbo recreantur, prorumpentis alvi ſpem faciunt.

CUM oculorum perverſione, febribus & laſſitudinis ſenſu detento, rigor perniciem minatur. Atquè in hujuſmodi caſibus ſoporati, malum denunciant. Sent. 221. Coac.

OCULI hebeſcentes & obtuſi, concreti ac caligantes, malum portendunt. Sent. 225. Coac.

OCULORUM hebetatio cum animi defectione, promptam convulſionem denunciat. Sent. 226. Coac.

IN præcipiti malo rectus oculorum obtutus ac motûs pernicitas, ſomnus turbulentus, pervigilium, interdùmque ſanguinis ex naribus ſtillationes, nihil boni denunciant. Sent. 227. Coac.

OCULORUM caligines, crebris apparentibus menſibus, ſolvuntur. Sent. 552. Coac.

HEBESCENTES oculi & obtuſi improbandi ſunt. Quin & fixi ac caligine obducti malum portendunt. Sent. 46. l. 1. Præd.

EX recurſatione dolorum in lumbis, oculi perverſio & diſtortio, malo eſt. Sent. 69. l. 1. Præd.

IN præcipitibus malis oculi obſeratio, aùt perfractio, malo eſt. Sent. 84. l. 1. Præd.

Sent. 124. lib. 1. Præd. QUIBUS dùm convelluntur oculi, fixi & immoti ſplendent, iis mens è ſede conſtantiæ deturbatur, & diutiùs morbum trahunt.

lib. 2. Præd. p. 101. ad 103. OCULI gramioſi optimum habent ſeceſſum, ſi ſimùl lachryma & gramia & tumor cœperint, aùt ſi lachryma gramiæ permixta, nequè vehementèr calida fuerit, gramia verò alba & mollis, & tumor levis ac ſolutus. His etenìm ſic ſe habentibus noctù oculus conglutinabitur, ut dolorem non ſentiat: iſquè caſus minimè periculoſus, minimèque diuturnus fuerit. At ſi lachryma multa & calida, cum pauciſſimâ gramiâ & exiguo tumore, idque ex altero oculo profluat, valdè diuturnum id quidèm ſed ſinè periculo fit, idquè lippitudinis genus, doloris expers eſt. Et in his præcipuè judicatio conſideranda eſt, quæ prima quidèm fit circà vigeſimum diem. Quod tempus ſi ſuperat, quadrageſimus dies expectandus eſt, aùt ſi nequè in his deſinit, in ſexaginta diebus ſolvitur. At toto corpore ad gramiam attentum eſſe opor-

tet, nùm in digito miſceatur, & alba ac mollis fiat, idque præcipuè ſub judicationis ſenſus? Tùm namquè ubì finitur, id evenire ſolet. Quod ſi hæc utrumque oculum invaſerunt, majus eſt ulcerum periculum, ſed brevì ſolventur. Gramiæ autèm ſiccæ vehementes dolores afferunt, brevì tamèn ſolvuntur, nisì oculus vulnus acceperit. Tumor verò magnus, doloris expers & ſiccus, ſinè periculo eſt. Quod ſi cum dolore eſt, ſiccus quidèm malus, metuſque eſt nè oculum exulceret ac palpebræ coeant. Formidabilis quoquè eſt, ubì cum lachryma conjunctum dolorem habet. Nàm ſi lachryma calida & ſalſa profluit, in pupillâ & palpebris exulcerationis periculum eſt. At ſi tumor quidèm conſtiterit, lachryma verò multa diutiùs effunditur, & gramiæ tenent, viris quidèm palpebrarum everſionem rectè prædixeris, àt mulieribus & pueris exulcerationem & palpebrarum everſionem. Si verò gramiæ pallidæ aùt lividæ fuerint, lachrymaque

multa & calida, caput ardor occupet, ex temporibus ad oculum dolor tendat, insomniaque his accesserit, ulcus in oculo factum esse necesse est, ac, ut rumpatur, metus est. Juvat autèm succedens febris, aùt dolor in lumbos firmatus. His verò futurorum prædictionem rectè institues, si & temporis & eorum quæ ex oculo fluunt rationem inieris, tùm etiàm gravissimorum dolorum, tùm vigiliarum. Sed ubì oculum introspicere licèt, si quidèm ruptum inveneris, & per rimam pupilla extiterit, malum significat, nèc facilè restituitur. Quod si etiàm putredo subsit, nulli ampliùs est usui. Reliqua verò ulcerum genera prædicere licet, & locorum putredines & altitudines intuenti. Pro ulcerum magnitudine cicatrices fieri necesse est. Quibus igitùr rumpuntur oculi, posteàque adeò exstant ut pupilla loco mota esse videatur, iis nèc ullo tempore, nequè arte, ut videant, opem ferre licet. At parvæ pupillarum dimotiones restitui possunt, dùm

nè quid mali accesserit & juvenis sit æger. Ulcerum verò cicatrices, si non aliud malum subsit, omnes & à tempore & ab arte juvari posse existimandæ sunt, ac præcipuè quæ recentissimè & in juvenum corporibus contractæ sunt. Ex locis autèm insignem facit noxiam pupillæ acies si exulceretur, secundùm eam id quod est suprà supercilia, deindè verò quicquid his locis fuerit proximum. Pupillæ quoquè cæsium, aùt argenteum, aùt cæruleum colorem nactæ improbandæ sunt. His aliquantùm meliores existimandæ sunt, quæ aùt minores, aùt ampliores apparent, aùt angulos habent, sivè id ex manifestâ causâ, sivè spontè contingat. Caligines & nubeculæ, ac subalbicantes cicatrices (*ægides* dictæ) exteruntur ac evanescunt, nisì eo in loco vulnus aliquod subortum sit, aùt illìc anteà cicatricem aùt unguem esse contigerit. Quod si in oculi nigro resplendens cicatrix orta sit, nigri aliquid dealbat, ità ut si diutiùs perseveret & aspera &

crassa, etiàm vestigium aliquod posteà relinquat, judicationes verò non secùs ac in febribus scripsi, ità & hìc se habent. Sed & observatis signis, pro genere quidèm lippitudinum, prædictionem instituas licet. Nempè diuturnas lippitudines fore, ubì pessima signa affuerint, velùt in singulis descriptum est. Breves verò ubi optima signa comparuerint, easque septimo die aùt proximis diebus finiendas prædicere, ac alioquì in tuto esse existimare oportet. Quibus autèm levamentum adfuerit, si id nequè judicatoriis diebus, nequè cum bonis signis contingat, in iis recidivæ metuendæ sunt. Imprimis verò in oculorum affectibus, urinæ status in considerationem adhibendus est. Occasio namque præceps est & lubrica.

Præn. pag. 37. Oculi si lucem refugiunt aùt illachrymant prætèr voluntatem, aùt alter ex iis minor sit, aùt quæ in iis alba esse debent rubescunt, aùt in iisdem venulæ livescunt, aùt nigricant, aùt lippentium oculorum sordes circà

eorum

eorum aciem appareant, aùt etiàm aſſiduè mobiles, aùt tumidi, aùt vehementèr cavi fuerint, aùt eorum aſpectus ſqualidus & minimè lucidus, aùt totius faciei color immutatus, hæc omnia mala, pernicioſaque exiſtimanda. Quìn etiàm per ſomnum an ex oculis aliquid ſubappareat ſpectare oportet? Ubì nàmque non commiſſis palpebris ex albo quid ſubapparet, id ſi nequè alvi profluvium, nequè medicamentum purgans expreſſit, nequè ità dormire conſueverit æger, pravum eſt indicium & lethale admodùm; quod ſi pervertatur aùt corrugetur palpebra, aùt liveſcat, aùt palleſcat, itèmque labrum, aùt naſus, cum alio aliquo ſigno, mortem in propinquo eſſe ſciendum. Lethale quoquè labra reſoluta, pendentia, frigida, & exalbida eſſe.

Vide Convulsionem. Dolorem capitis et lumborum. Lienem. Lippitudinem. Puerum.

OPHTALMIA.

Aph. 17. Sect. 6. Ophtalmia laborantem ab alvi profluvio corripi, bonum.

Vide Oculum.

OMENTUM.

Sent. 502. Coac. Quibus omentum procidit, ut putrescat necesse est.

OS.

Sent. 271. Coac. Pallidis, gracilibus & crebrâ oris salivatione laborantibus, in somnis sudores boni sunt. Nempè quidèm & horum plurimos sudore levari non improbandum. Quibus si dolores ad inferiora decumbant, toleratu faciles existunt.

Sent. 72. lib. 1. Præd. Oris ventriculi dolor cum præcordiorum contensione, atquè etiàm capitis dolor, malignum quidpiam & suspiciosam quamdam affectionem indicat. In his certè animadvertendum est nùm derepentè moriantur, velùt in *Dysode* evenit, cui urinæ valdè fermentatæ & prærubræ aderant?

Oris perversiones quæ nulli corporis parti consentiunt, celeritèr aùt suâ sponte, aùt ex necessitate sedantur, in reliquis verò corporis syderationibus, quibus prætèr motionis impotentiam pars corporis affecta extenuatur, ii restitui non possunt. At quibus colliquationes non succedent, ii profectò sanitatem consequentur. Tempus autèm quo ista contingent prædicere licet, ad morbi vim & tempus, & hominis ætatem, ac anni tempestatem attendendo, ubi in animum induxeris vetustissimos morbos, & pessimos, & qui sæpiùs repetunt, eosque qui in corpore sunt admodum senili, non facilè cedere. Est etiàm Autumnus & Hyems Vere & Æstate ad eos morbos tollendos minùs accommodatus. Præd. lib. 2. p. 111. & 112.

Vide JACERE.

OSSA.

Ex syderatione os abscedit. Aph. 77. Sect. 7.

Neque corporis os quodcumque resectum, nequè cartilago augetur. Sent. 550. Coac.

Sent. 501. Coac. OSSIUM capitis fracturæ cognitu difficillimæ, quæ circà suturas sunt. Fiunt autèm potissimùm à gravibus & rotundis telis, aùt ex his quæ ex opposito feruntur, nequè ex plano. At ossa, de quibus fissa sint necnè ambigitur, sic discernas, si in utramque maxillam albucum aùt ferulam manducandam exhibueris, atquè animum advertere jusseris, nùm os aliquod strepere videatur. At processu temporis, fissa quidèm septimo die, partìm verò decimo quarto, partìm etiàm aliàs, sui significationem edunt. Nàm vel caro ab osse abscedit, aùt os livescit, aùt dolores ex saniei influxu excitantur, eaque jàm remediis ægrè cedunt.

PALPITATIO.

QUÆ contingunt in febre circà ventrem palpitationes, mentis emotiones adferunt. Quìn & sanguinis ex naribus profluvium, cum horroris sensu interdùm accedit. Sent. 295. Coac.

QUOS palpitationes in totum occupant, nùm voce defecti intereunt? Sent. 347. Coac.

QUIN & quæ contingunt circà ventrem palpitationes, cùm præcordiorum contentione oblongâ & intumescente, sanguinis ex naribus profluvium denunciant, idque, quandoquè cum horroris sensu. Sent. 144. lib. I. Præd.

Vide CERVICEM.

PALLOR.

Vide CONCIPERE. COLOREM FACIEI. DOLOREM.

PALPEBRA.

Vide JACERE. OCULOS. SOMNUM.

PARTES.

Vide Extenuationem.

PECTUS.

Sent. 71. lib. 1. Præd. Dolor in pectore fixus cum torpore malum denunciat. Hi si subortâ febre exæstuent, celeritèr mortem oppetunt.

PHLEBOTOMIA.

Aph.22. Sect. 6. Rupta quæ ex dorso ad cubiti articulos descendunt, venæ sectio solvit.

Aph.48. Sect. 7. Urinæ stillicidium (*stranguriam* vocant) & meiendi difficultatem, vini meri potio & venæ sectio solvit. At secandæ sunt internæ.

Cels. l.2.c.10. Sanguinem incisâ venâ mitti novum non est: sed nullum penè morbum esse in quo non mittatur, novum est.

Cels. l.2.c.10. In mittendo sanguinem non tàm annos Medicus numerare, quàm vires ægrotantis æstimare debet.

Cum ſit minimè crudo ſanguis mittendus, tamèn ne id quidèm perpetuum eſt, nequè enìm ſempèr concoctionem res expectat: ergò ſi ex ſuperiore parte decidit aliquis, ſi contuſus eſt, ſi ex aliquo ſubito caſu ſanguinem vomit: quamvis paulò antè ſumpſit cibum, tamèn protinùs ei materia demenda eſt: idèmque etiàm in aliis repentinis caſibus dictum ſit. Celſ. l.2.c.10.

Quod ſi vehemens febris urget in ipſo impetu ejus ſanguinem mittere, hominem jugulare eſt. Expectanda ergò intermiſſio, & iſta medicina ferè in biduum dividenda, ſatiùs enìm eſt primò levare ægrum, deindè perpurgare, quàm ſimùl omni vi effusâ fortaſſè præcipitare. Celſ. l.2.c.10.

Incidenda ad medium vena eſt, ex quâ cùm ſanguis erumpit: colorem habitumque ejus oportet attendere: nàm ſi is craſſus & niger eſt, vitioſus eſt, ideòque utilitèr effunditur: ſi rubet & pellucet, integer eſt: eaque miſſio ſanguinis adeò non prodeſt, ut etiàm noceat: proti- Celſ. l.2.c.10.

nùſque is ſupprimendus eſt.

Celſ. lib. 2. cap. 10. SEMPER antè, finis faciendus eſt, quàm anima deficiat.

Vide SANGUINEM. EVACUATIONEM. OCULOS. PARTUM. VULNUS. URINAM. CHIRURGUM. PHRENITIDEM.

PHRENITIS.

Aph. 1. Sect. 8. QUI ſuprà quadrageſimum annum phrenitici evadunt, ii verò minimè convaleſcunt. Minori namque periculo ſunt obnoxii, quorum naturæ & ætati morbus familiaris fuerit.

Sent. 69. Coac. QUIBUS adſunt ſuperiorum partium tenues ſudores cum perfrictionibus, nèc ſinè febre, ii corporis incontinentiâ & phrenitide vexati, præceps periculum denunciant.

Sent. 90. Coac. QUÆ in phreniticis manifeſta apparent inſomnia, probanda ſunt.

Sent. 91. Coac. IN phrenitide albicans dejectio ac torpor, malum denunciat. His ſuccedens rigor, peſſimus.

Sent. 92. Coac. IN phreniticis cùm omnia circà initia moderatè & ſedatè ſe habeant,

habeant, ac ſubindè permutentur, malum denunciatur.

In vehementi & furiosâ mentis emotione, accedentes tremores, exitio ſunt. Sent. 93. Coac.

Vehementer & acutè mente emoti, ſi febris iterùm repetat, phrenitici evadunt. Sent. 95. Coac.

Phrenitici parùm bibunt, ex levibus ſtrepitibus facilè irritantur, tremuli ſunt, aùt convulſionibus tentantur. Sent. 96. Coac.

In intensâ phrenitide tremores lethales. Sent. 97. Coac.

Desipientiæ quæ jàm admodùm fractis & debilitatis viribus ſuccedunt, peſſimæ ſunt. Sent. 100. Coac.

Crebræ in phreniticis permutationes, convulſiones denunciant, ac pravæ ſunt. Sent. 101. Coac.

Crebræ in phreniticis cum perfrictione ſputationes, nigrorum vomitionem prænunciant. Sent. 102. Coac.

Qui inter initia ſopore detenti, capitis, lumborum, præcordiorum, cervicis dolore ac inſomniâ conflictantur, eos conſiderare oportet, nùm ſint phrenitici? In his narium ſtillatio perniciem oſtentat, idquepræcipuè ſi Sent. 1. Præd. lib. 1.

quarto, inter initia, die contingat.

Sent. 5. Præd. lib. 1. QUIN & quæ in phreniticis manifesta apparent insomnia providenda sunt.

Sent. 9. Præd. lib. 1. VEHEMENTES phrenitides in tremorem desinunt.

Sent. 12. Præd. lib. 1. IN phreniticis initio moderatum esse, sedatum & facilem, crebrò verò permutari malum est. Quin & sputatio frequens mala est.

Sent. 15. Præd. lib. 1. IN gravitèr & acutè mente emotis, si febris iterùm repetat cum sudore, phrenitici evadunt.

Sent. 26. Præd. lib. 1. QUÆ pauco tempore feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas evadunt.

Sent. 31. Præd. lib. 1. CREBRÆ in phreniticis sputationes cum perfrictione, non longè posteà nigrorum vomitum affuturum indicant.

Cels. lib. 3. c. 18. EX phreniticis alii hilares, alii tristes sunt, alii faciliùs continentur & intrà verba desipiunt, alii insurgunt & violentèr quædam manu faciunt, atquè ex his ipsis, alii nihil nisì impetu peccant, alii etiàm artes adhibent, summamque speciem sanitatis in captandis malorum operum oc-

caſionibus præbent, ſed exitu deprehenduntur. Ex his autèm, eos, qui intrà verba deſipiunt, aùt levitèr etiàm manu peccant, onerare aſperioribus coercitionibus ſupervacuum eſt: eos verò qui violentiùs ſe gerunt, vincire convenit, ne vel alteri, vel ſibi noceant. Nequè credendum eſt ſi vinctus aliquis dùm levari vinculis cupit, ſanum jàm ſe fingat, quamvis prudentèr & miſerabilitèr loquatur, quoniam is dolus inſanientis eſt. Adversùs omnium ſic inſanientium animos gerere ſe pro cujuſque naturâ neceſſarium eſt.

ASCLEPIADES perindè eſſe dixit his ſanguinem mitti, ac ſi trucidentur, rationem hanc ſecutus, quod nequè inſania eſſet niſi cum febre intentâ, nequè ſanguis nisì in remiſſione ejus, rectè mitteretur. Celſ. lib. 3. c. 18.

PHRENITICIS ſomnus difficilis & præcipuè neceſſarius eſt; ſub hoc enìm plerique ſaneſcunt. Celſ. lib. 3. c. 18.

Vide ÆTATEM. DEMENTIAM. INSANIAM. JACTATIONEM. PLEURITIDEM. TEMPUS.

PLEURITIS.

Aph. 8. Sect. 5. Qui morbo laterali laborant, nisì intrà dies quatuordecim repurgentur, iis in ſuppurationem deponitur.

Aph. 16. Sect. 6. Morbo laterali aùt pulmonum inflammatione conflictato, ſuccedens alvi profluvium, malum.

Aph. 33. Sect. 6. Qui acidum eructant, non admodùm morbo laterali tentantur.

Aph. 11. Sect. 7. Ex morbo laterali pulmonis inflammatio, malo eſt.

Sent. 313. Coac. Ad lateris dolorem inſupèr accedente ſtrangulatu ſuppurationis futuræ ſpes eſt.

Sent. 379. Coac. In morbo laterali, quibus circà initia in totum purulentæ ſunt ſpuitiones, ii tertio die aùt quinto moriuntur. Quos ſi ſuperent, nec longè meliùs habuerint, ſeptimo, aùt nono, aùt undecimo, ſuppurati fiunt.

Sent. 380. Coac. Quibus ſuprà aurem rubor contingit, nequè alitèr quàm morbo laterali affecti incaleſcunt, alvuſque bilioſa & graveo-

lentia exturbat, ii vigeſimo & quadrageſimo die periculum ſubeunt, quos ſi ſuperaverint, ſervantur.

MORBI laterales ſicci & in quibus nihil expuitur graviſſimi ſunt. Metuendi quoquè in quibus dolores ad ſuperiora tendunt. Sent. 381. Coac.

MORBI laterales, graviores, qui ſinè divulſionibus, quàm qui cum divulſionibus contingunt. Sent. 382. Coac.

QUIBUS in morbo laterali lingua circà initia biliosa eſt. Hi intrà ſeptimum judicantur, quibus verò tertio aut quarto die, circà nonum. Sent. 383. Coac.

QUOD ſi bulla aliquantulùm liveſcens in linguâ appareat initio, qualis excitatur ferro candente in oleum intincto, difficilior fit ſolutio, & judicatio quidèm ad decimum quartum diem deducitur. Sanguinem autèm plurimùm expuunt. Sent. 384. Coac.

SPUTUM verò in morbo laterali ubì matureſcere & expui tertio die cœperit, celeriores ſolutiones facit, quòd ſi poſteriùs, tardiores. Sent. 385. Coac. Sent. 386.

IN morbo laterali affectis, do- Coac.

lores & alvum emolliri utile eſt, ſputa colorari, nullos in pectore ſtrepitus fieri, urinam rectè procedere. Quibus contraria, moleſta ſunt, ſputumque dulceſcere.

Sent. 387. Coac. At verò bilioſi ſimùl & ſanguinei morbi laterales, ferè nono die aùt undecimo judicantur, ac maximè ſaneſcunt. Quibus autèm in morbo laterali, initio quidèm dolores leves ſunt, quinto verò aùt ſexto die ingraveſcunt, ferè ad duodecimum perveniunt, raròque ſervantur, ſed præcipuè ſeptimo ac duodecimo die periculum ſubeunt. Quòd ſi bis ſeptem evaſerint, ſervantur.

Sent. 388. Coac. Quibus in morbo laterali plurimus ex ſputo ſtrepitus in pectore ſonat, & vultus demiſſus eſt, oculuſque aurugine ſuffuſus, & caligine obductus, in his mors expectanda eſt.

Sent. 389. Coac. Qui ex morbo laterali ſuppurantur, in quadraginta diebus poſt ruptionem pus ſpuitione rejiciunt.

Sent. 389. Coac. Densa & exercitationi dedita corpora, citiùs ex morbo laterali & pulmonis inflammatione in-

tereunt, quàm quæ ſine exercitatione degunt.

LATERIS dolore citrà inflammationem affecti, cum perturbationibus, tenuibus, aùt moderatis in phrenitidem labuntur. Sent. 411. Coac.

LATERIS dolor cum diuturnâ febre, puris eductionem fore denotat. Sent. 421. Coac.

QUI ſubindè horrore corripiuntur, ad ſuppurationem deveniunt. Quìn etiàm febris talem ſuppurationem ducit. Sent. 422. Coac.

QUOS ex lateris dolore cibi faſtidia comitantur, iis os ventriculi aliquantulùm dolet, & ſudoribus diffluunt. Ubì autèm facies ruboribus velùt effloreſcit, & alvus eſt liquidior, pus in pulmonibus collectum habent. Sent. 423. Coac.

LATERIS dolores in febribus levitèr firmatos, & abſque ullâ ſignificatione, venæ ſectio lædit, ſivè averſum à cibis animum, ſivè ſublata præcordia æger habeat. Quìn etiàm in corporis perfrictione torpeſcentes non ſinè febre, ſanguinis detractio lædit, & cùm videantur meliùs habere, moriuntur. Sent. 491. Coac.

Vide DOLOREM LATERIS ET PULMONUM. SPUTA.

PODAGRA.

Aph.29. Sect. 6. MULIER podagrâ non laborat, nisì cùm menſtrua defecerint.

Aph.30. Sect. 6. PUER podagrâ non tentatur ante Venereum uſum.

Aph 49. Sect. 6. PODAGRICI morbi, intrà diem quadrageſimum depoſitâ inflammatione, ſubſiſtunt.

Aph 55. Sect. 6. PODAGRÆ vitia Vere & Autumno ferè moventur.

Præd. lib. 2. pag 92. AT de his qui podagrâ tentantur iſta nobis dicenda videntur. Qui in ſenectute tofos aùt callos in articulis induratos habent, aùt laboriosè vitam tolerant, cum alvo ſiccâ ii ſanè omnes (ut ſentio) humanâ arte ſanari nequeunt. His certè ſuccedentes inteſtinorum difficultates optimè medentur, quìn & quæcumque aliæ colliquationes infernæ, eos valdè juvant. Juvenis verò cui necdùm circùm articulos calli induruerunt, cuique victûs ratio, curæ eſt, ad laborem eſt impiger, alvumque ha-

bet, vitæ instituto, probè cedentem, is sanè prudentem nactus Medicum, sanus evadet.

PODAGRICIS equitare alienum est. Cels. l.4.c.24.

Vide EUNUCHUM.

POTUS.

POTIO non ultrà danda est quàm ut vitam sustineat, optimaque est quæ urinam movet. Cels. l.3.c.21.

VINUM omnibus, dùm febris, dùm inflammatio est, alienum est. Cels. l.3.c.21.

Vide HYGIEINEM.

PRÆCORDIA.

Vide HYPOCONDRIA.

PRÆGNANS.

UTERUM gerentibus purgantia medicamenta exhibenda, si humor impetu feratur ad excretionem, quarto mense, & ad septimum usquè, sed his minùs. In majoribus autèm & grandioribus fœtibus subtimidè se gerere oportet. Aph.29. Sect. 5.

Aph.30. Sect. 5. MULIEREM utero gerentem morbo quopiàm acuto corripi, lethale.

Aph.31. Sect. 5. MULIERI uterum gerenti vena secta abortionem facit, idque potissimum si fœtus grandior fuerit.

Aph.45. Sect. 5. QUÆ mediocri corporis habitu præditæ fœtus bimestres aùt trimestres absquè occasione manifestâ abortione excludunt, iis uteri acetabula (græci *Cotyledones* vocant) mucoris plena sunt, nequè præ pondere fœtum continere possunt, sed abrumpuntur.

Aph.51. Sect. 5. QUÆ utero gerunt, iis uteri os connivet.

Aph.55. Sect. 5. QUÆCUMQUE utero gerentes febribus detinentur, & vehementèr extenuantur citrà manifestam causam, eæ difficultèr & cum periculo pariunt, aùt in abortionis periculum incidunt.

Aph.59. Sect. 5. SI mulier non concipiat, scire autèm expetit nùm conceptura sit, vestibus undiquè obvolutæ per inferna suffitum apponito, & si odor quidèm ad nares & os usquè per corpus tibi pervadere videatur, ipsam non ex sese infœcundam esse scito.

Mulieri ſi lac è mammis pro-fluit, imbecillum eſt quod intùs gerit, duræ mammæ ſanum illud eſſe tentantur. Celſ. l.2. c.7.

Vide Abortum. Gravidam. Concipere.

PRÆDICTIO.

Prædictiones Medicorum referuntur permultæ, tùm præclaræ, tùm admiratione dignæ, quales nequè equidèm prædixi, nequè quemquam qui prædiceret audivi. Ex quibus quædam ſunt hujuſmodi. Hominem qui Medico ejus curam habenti, & cæteris periclitari videretur, ingreſſum verò alium Medicum de eo pronunciaſſe, hunc non periturum, verùm oculis captum fore. Et ad alium qui prorsùs malè affectus exiſtimabatur, ingreſſum prædixiſſe, eum quidèm ex morbo relevaturum verùm mancum futurum: & in alio qui ne ſupereſſe quidèm poſſe exiſtimabatur pronunciaſſe ipſum quidèm ſanum fore, àt pedum digitos denigratos putrilaginem contracturos. Atquè Præd. lib. 2. pag. 83. & 84.

talia multa id genus prædicta narrantur. Aliud quoquè prædictionis genus ad eos qui in auctione & negociatione versantur spectat, cum partìm quidèm mortem, partìm verò insaniam, quibusdam etiàm varios morbos prædicunt, ad hæc omnia quæ instant, & retroactis temporibus evenerunt vaticinantur & vera efferunt. Alia præterea prædictionum forma esse dicitur, quæ circà athletas eosque qui proptèr morbos se exercent & laboribus fatigant, versatur, & dignoscit si quid in cibo sit ab his prætermissum aùt mutatum, aùt potu pleniore utantur, aùt deambulationem intermittant, aùt quid circà res Venereas agitent. Quorum omnium nihil eos fugit, nè vèl si pusillum quidèm quis Medico non paruerit, cujus exactam cognitionem non habeant. Atquè hæc omnia narrantur prædictionum genera. Ego autèm hujusmodi vates esse nolo, signa verò describam ex quibus quis sanos fore aùt morituros homines conjectura cognoscat, eosque qui tùm

brevi, tùm longiore temporis intervallo ſani ſunt futuri aùt morituri. Scriptum eſt autèm à nobis de his quæ abſcedunt & quomodo eorum quidquam exiſtimare oporteat. Ac eos quidèm exiſtimo qui claudicationes & cætera id genus prædicunt, ſi modo quid mentis habuerunt, firmato jàm morbo eas prædictiones feciſſe, & cùm manifeſtum foret id quod abſcedere natum eſt intrò recurrere non poſſe, idque longè potiùs quàm antè abſceſſus initia. In ſpem autèm adducor & alia prædicta eſſe, morteſque & morbos & inſanias, eaque mihi videntur ità acci-diſſe, nihilque eorum non facilè prædici poſſe videtur, ſi quis modò ad ea mentis acie velit contendere. Imprimis namque quotus quiſque eſt qui aquâ inter cutem aùt tabe laborantes non noverit? Deniquè deliraturi nè longè quidèm latere poſſunt eos qui norint quibus aùt innata eſt àc congenita ad hunc morbum propenſio, aùt qui jàm anteà inſanierunt. Si namqu hujuſmodi

temulenti fuerint, aùt carnibus vescantur, aùt pervigilatione, aùt frigore, aùt calore inconsultè utantur, ex eo vitæ genere magna spes est ipsos deliraturos. Ac eos qui per ora venarum sanguinem fundere sunt soliti, si quis per Hyemem liberaliore potu usos aùt benè coloratos conspiciat, hic facilè prædixerit, ipso Vere erupturi sanguinis magnam spem affore, adeò ut sub Æstatem decolores & aquosi evadant. Nempè sic decet eum qui hæc omnia addidicerit prædicere, si hujusmodi contentionum præmium reportare desiderat. Ex his namque quæ scripta sunt & mortem, & insaniam, & bonum corporis habitum prædicere licet. Quìn & alia id genus multa referre possem, nisì in animo esset, quæ sunt cognitu facillima scribere. Quod si quis me audiat, is quàm prudentissimè & consultissimè tùm in cæterâ arte, tùm in prædictis hujusmodi se geret, probè intelligens, qui prædictionis successum consecutus sit, ápud pru-

dentem ægrum admirationi fore, qui verò deerraverit, prætèrquam quod odio gravabitur, eum nè insaniæ quidèm suspicionem effugere posse. Quapropter præcipio prædicta tùm hæc, tùm alia omnia prudentèr fieri, & si sentio & video quæ in arte dicuntur aùt fiunt perperam ab hominibus æstimari & referri.

ATQUE hæc quidèm de his scribenda, aliaque id genus dicenda existimavi. Cum his verò qui prædictionum exquisitas narrationes prædicant, partìm ipse commercium habui, partìm cum eorum filiis & discipulis diù disserui, quorumdam etiàm scripta nactus sum, ideòque cum cujusque sensum probè percepissem, nequè usquàm exactam disciplinam comperissem, ad hoc scribendum aggressus sum. Præd. I. 2. p. 88.

Vide MEDICUM.

PRURITUS.

IN corporis perfrictione cum torporis sensu, sanguinis detractio mala est. Sent. 343. Coac.

Sent. 488. Coac. QUIBUS inferiores partes malè afficiuntur, vehementibus pruritibus priùs obortis, iis urina ſabuloſa fit & ſubſiſtit. At qui perniciosè habent, iis mens obtorpeſcit.

Præd. l. 2. p. 109. & 110. QUIBUS autèm torpores & prurigines pungentes, per caput, interdùm quidèm totum, interdùm etiàm aliquâ in parte percurrunt ſæpiùs verò frigoris alicujus ſenſus caput pervagari videtur, ab iis ſciſcitari oportet, nùm etiàm ad ſummam linguam pungens ille pruritus pertingat? Sic enìm magnus morbus eſt, & qui ægrè ſolvatur: alioquì verò facilis. Auxilium autèm conſequuntur ex abſceſſibus, velùt anteà ſcriptum eſt. Qui tamèn his minùs quàm illis contingunt. Tenebricoſæ autèm vertigines ſi cum doloribus adfuerint, malum in inſaniam erumpit nèc facilè profligatur, & ſenes præcipuè affligit. Reliqui capitis morbi, tùm viris, tùm mulieribus vehementiſſimi ſunt, àc diutiùs perſeverant, àc cum ſecuritate. Contingunt autèm & juvenibus & virginibus

virginibus in ætatis flore, potissimùmque circà menstruorum exitum. At mulieribus circà capitis dolores, reliqua quidèm omnia quæ etiàm viris contingunt. Pungentes tamèn prurigines & atræ bilis vitia minùs hæ quàm viri sentiunt, nisì menses penitùs evanuerunt.

PUERI.

PUERI verò quibus oculi derepentè pervertuntur, aùt pejus affecti sunt, aùt tubercula sub cervicem enascuntur, aùt aliquantulùm linguâ hæsitant, aùt tusses siccæ trahentes permanent, aùt ubi adoleverint, ad ventrem dolor contendit, nequè conturbatur, aùt iis latera distorquentur, aùt venæ crassæ circà ventrem in *varices* convertuntur, aùt omentum descendit, aùt testis intumuit, aùt manus extenuatur & impotens redditur, aùt pes & tibia tota citrà aliam occasionem claudicat. In his omnibus animadvertendum est, morbum ista omnia præcessisse. Id quoquè

plerique eorum qui pueros educant interrogati fatebuntur, quidam etiàm, quod eos lateat, tale quid accidiſſe ſe ſcire negant.

Vide ÆTATEM. HYGIEINEM. MORBOS.

PULMONES ET PULMONUM INFLAMMATIONES.

Sent. 18. Coac. Ex pulmonis inflammatione interdùm intrà ventrem dolores àc claviculam, & cum incontinenti corporis jactatione aliquantulùm ſtertere, ſputi copiam in pulmone indicant.

Sent. 274 Coac. PECTORIS dolor cum febre, & alvus perturbata cum torpore, nigras dejectiones præſefert.

Sent. 393. Coac. IN his igitùr & omnibus qui pulmonem affligunt morbis, bonum quidèm eſt facilè morbum ſuſtinere, dolore defungi, ſputum promptè expuere, facilè ſpirare, ſiti eſſe vacuum reliquum corpus æqualitèr incaleſcere ac molle eſſe. Ad hæc ſomnos, ſudores, urinarum eductionem laudabilitèr fieri: quibus

contraria, mala ſunt. Quandòcumque ergò bona hæc omnia huic ſputo aderunt, poterit ſecunda valetudo contingere. Quòd ſi quædam adfuerint, quædam etiàm abfuerint, non ultrà decimum quartum diem vita producetur. At verò ſi contraria ſigna acceſſerint, celeriùs mors continget.

QUIBUS ex pulmonis inflammatione abſceſſus ad aures aùt inferiores partes fiunt, tùm ſuppurant, tùm per fiſtulam, viâ apertâ, effunduntur. His autèm ſecunda valetudo contingit, quos febris & dolor conſequitur, ſi ſputum non ſatis pro ratione ejicitur, nequè bilioſæ fuerint alvi dejectiones, ſed ſolutu faciles àc ſinceræ, nequè urina admodùm craſſa, aùt multum habens ſedimentum àc in reliquis omnia ſecuritatem polliceantur. Fiunt autèm aliis quidèm in partibus inferioribus quos circà præcordia inflammatio fatigat, aliis verò in ſuperioribus partibus, quibus præcordia doloris & tumoris ſunt experta, ſpirandi autèm Sent. 395. Coac.

difficultas pro tempore accesserit, quæ deindè sinè ullâ evidenti occasione quiescat.

Sent. 396. Coac. At verò in pulmonis inflammationibus quæ periculum creant, abscessus in cruribus non inutilitèr fiunt. Quibus nèc potest quicquam meliùs accedere quàm si sputum pro flavo purulentum pro ratione excernitur, nequè in urinâ bonum apparet sedimentum, periculum est nè claudicet æger, aùt nè res multùm negotii sit exhibitura. Quod si abscessus intrò recurrant, perseverante febre nequè prodeunte sputo, periculum aùt mortis, aùt delirii imminet. Quicumque verò pulmonis inflammatione laborant, nequè diebus judicatoriis repurgantur, verùm cùm delirio quatuordecim dies superarunt, iis suppurationis metus impendet.

Sent. 397. Coac. Pulmonis inflammationes quæ ex morbo laterali permutationem accipiunt, iis quæ ab initio fiunt securiores sunt.

Sent. 399. Coac. In morbis pulmonis gravedines & sternutamenta tùm præce-

dere, tùm verò ſuccedere, malo eſt. In reliquis verò morbis ſternutamentum utilitate non vacat.

In pulmonis inflammationibus ſi lingua tota alba fiat àc aſpera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus verò dimidiata lingua, quâ parte id apparet, inflammatio affligit. At quibus quidèm ad unam claviculam dolor ſubit, iis una ſuperior pulmonis ala laborat: quibus verò ad ambas claviculas dolor extenditur, ambæ ſuperiores pulmonis alæ laborant: quibus ad mediam coſtam, media: quibus verò ad quam partem pulmo extenditur dolor permeat, inferna ala laborat: quibus una tota pars laborat, quæ ei parti reſpondent omnia ægrotant. Si quidèm igitùr ſuſpenſæ utrinque pulmonis partes *aortæ* dictæ, tantâ inflammatione tententur, ut ad latus adhæreant, illâ corporis parte reſolutionem ſentiunt, & ad coſtam livores foris fiunt, quos veteres *ictos* aùt ſydere percuſſos vocabant. Quod ſi tanta non eſt inflammatio ut adhæreant, dolor Sent. 400. Coac.

quidèm totum occupat, nequè tamèn resolutionem sentiunt, nequè livores habent.

Sent. 401. Coac. Quibus autèm unà cum corde pulmo totus inflammatur, ità ut in latus incumbat, ii toto corpore nervorum resolutionem sentiunt, & sinè sensu jacet æger frigidus, secundo autèm aùt tertio die interit. Quod si contingat ut cor nihil tale quiddam, aùt etiàm minùs patiatur, diutiùs vivunt, nonnulli verò etiàm servantur.

Sent. 402. Coac. Ex lateris morbo præcipuè aùt pulmonis inflammatione purulentos, calores interdiù quidèm tenues, noctù verò intensiores consequuntur, nequè quicquàm effatu dignum expuunt, circà cervicem & claviculam sudores occupant, oculi cavantur, malæ verò rubent, digiti quidèm manuum summi calent & scabri redduntur, ungues autèm unci fiunt & perfrigescunt, in pedibus tumores & pustulas toto corpore habent, àc cibos refugiunt. Atquè hæ sunt diuturnarum vomicarum notæ. Quæ verò celerem eruptionem habent, tùm ex no-

tis quæ ad eas conſequuntur comprehenduntur, tùm etiàm ex doloribus qui circà initia fiunt, ſimùlque ſi ſpiritus aliquantò majori cum difficultate trahitur. Rumpuntur autèm, magnâ ex parte ſuppurationes, partìm quidèm vigeſimo die, partìm quadrageſimo, partìm etiàm ſexageſimo. Quibus igitùr inter initia intenſus dolor inſtat, nèc non ſpirandi difficultas, & tuſſis cum frequenti ſputatione, circà vigeſimum diem, aùt celeriùs ruptio expectanda eſt. Quibus autèm leviora hæc inſunt, pro ratione ſerior eruptio futura eſt. Sed & dolorem & ſpirandi difficultatem, àc crebram ſpirationem, eruptionem ipſam præcedere neceſſe eſt. Temporis autèm ratio ineunda eſt, ex quo primum quis dolorem aùt gravitatem ſenſit, aùt febricitavit aliquis, aùt ſi quandò etiàm vigor prehendit. Ut plurimùm igitùr brevì ſervantur, quos febris ſtatìm atquè eruptio facta eſt dimittit, & cibos appetunt, & quibus pus facilè educitur album, odoris ex-

leve ejuſdèmque coloris, ſinè pituitâ, àc alvus exigua & coacta reddit. At verò ii moriuntur, quos febres conſequuntur, & ſitis, & cibi faſtidium, ſi pus lividum, aùt ex pallido vireſcens, aùt pituitoſum, aùt ſpumans, àc inſupèr ſi alvus eſt liquida. Quibus autèm ex prædictis partìm quædam abſunt, hi quidèm moriuntur, illi verò poſt longa temporum intervalla ſani evadunt.

Sent. 412. Coac. In pulmonum vitiis ſuprà modum rubræ ſanguinis ſtillæ, malum denunciant.

Sent. 415. Coac. In pulmonis inflammatione, quibus circà initia urinæ craſſæ ſunt, deindè antè quartum diem tenues evadunt, mors impendet.

Sent. 416. Coac. In pulmonis inflammationibus ſiccis qui pauca concocta educunt, metuendi ſunt.

Sent. 417. Coac. His aliquantulùm extenti in pectoribus rubores fiunt, & perniciem denunciant.

Sent. 429. Coac. In pulmone pus colligentibus per alvum pus ſecedere, mortiferum.

Præn. p. 43. Ex ſuppuratis autèm quos pulmonum morbi concitârunt, ferè

ſeniores

ſeniores moriuntur, àt ex cæteris ſuppurationibus, juniores potiùs intereunt. At lumborum & inferiorum partium dolores, qui cum febre affligunt, ſi relictis inferioribus ad ſeptum tranſverſum tranſeant, exitiales ſunt admodùm. Ad alia igitùr ſigna animum adhibere oportet. Si quidèm ex pravis ſignis quippiàm apparuerit, omni ſpe deſtitutus eſt æger cùm verò ſuppurati uruntur, quibus purum quidèm pus eſt & album, & minimè fœtidum, ii ſervantur. At quibus ſubcruentum & cœnoſum, moriuntur. Quod ſi irruente ad ſeptum tranſverſum morbo, reliqua ſigna minimè prava ſe oſtenderint, hunc ſuppuratum fore magna ſpes eſt.

NIHIL peſtiferum eſt, nisì quod pulmonem exulcerat. Celſ. l 4. c. 3.

Vide ANGINAM. DOLORES PULMONUM. SPUTUM. PUS.

PULSUS.

QUIBUS in vehementi pulſa- Sent. 368. Coac.

tione stercus derepentè dejicitur, lethale.

P U S.

Aph.47. Sect. 2. DOLORES & febres contingunt magìs circà puris generationem, quàm eo confecto.

Aph.41. Sect. 6. QUIBUS suppuratum aliquod in corpore existit, nequè de se significationem edit, iis ob puris aut loci crassitudinem sui indicium non exhibet.

Aph.58. Sect. 6. UBI omentum exciderit, computrescere necesse est.

Sent. 238. Coac. QUIBUS ad palatum humor colligitur, plerumque in pus vertitur.

Sent. 403. Coac. QUI pus intrò collecturi sunt, iis primùm quidèm salsuginosum sputum expuitur, deindè dulciùs.

Sent. 404. Coac. QUIBUS tubercula in pulmone oriuntur, ii pus intrà dies quadraginta, ex quo fit ruptio, expuunt, quod si superent, ut plurimùm tabidi fiunt.

Sent. 409. Coac. QUIBUS si concutiuntur, pus luculentum & graveolens prodit, ut plurimùm moriuntur.

Sent. 410. [Co]ac. QUIBUS specillum à pure, ve-

lùt ab igne, coloratur, ii ferè moriuntur.

Quæ ob puris intrò collectionem febres intermittunt, in his magnâ ex parte ægri tenuibus sudoribus diffluunt. Sent. 419. Coac.

At sanè ex suppurationibus quas pulmonum morbi excitârunt, ferè senes moriuntur, ex cæteris verò juniores. Sent. 431. Coac.

Quibus purulentis ab humeris concussis, multus editur strepitus, ii minùs habent puris, quàm quibus paulò difficilior inest spiratio, iique meliùs colorati videntur. Quibus verò nullus intùs fit strepitus, difficultas tamèn spirandi vehemens adest, & livescunt ungues, ii pure pleni sunt, & perniciosè habent. Sent. 432. Coac.

Quibus ex hepatis ustione pus *amurcæ* simile prodit, lethale. Sent. 451. Coac.

Quæ ad manûs contactum torpescunt, peraridæ, sitis expertes, muliebria multa profundentes, pus intrò colligunt. Sent. 542. Coac.

Si in ventrem sanguis confluxit, ibi in pus vertitur. Cels. l.2. c. 7.

Pus quo crassius & albidius est, eò periculi minùs est. Cels. l.5.c.26.

Vide DOLOREM CAPITIS. JECUR. PLEURITIDEM. PULMONEM. SPUTUM. URINAM.

PUSTULÆ.

Aph. 9. Sect. 6. PUSTULÆ latæ, rarò prurigi-nosæ.

Sent. 114. Coac. QUIBUS per febres assiduas pustulæ toto corpore enascuntur, lethale est, nisì quid purulentum abscedat. In his verò præcipuè adnasci ad aures tubercula solent.

Sent. 444. Coac. PUSTULARUM eruptiones, velùt summâ cute levitèr laceratâ aùt vellicatâ, totiùs habitus tabem & corruptionem denunciant.

Sent. 489. Coac. QUIBUS ad articulos prærubræ pustulæ superficiales enatæ sunt, àc subindè rigent, iis velùt ex acceptis plagis cum dolore venter & inguina rubescunt, & pereunt.

Vide ÆTATEM.

PURGATIO.

Aph. 10. Sect. 1. QUÆ judicationem subeunt,

aūt etiàm jàm perfectè ſubierunt, ea nequè moveto medicamentis, nequè aliis irritamentis innovato, ſed ſinito.

COCTA medicamento purgante educito àc moveto, minimè cruda, nequè per initia, nisì ſuoptè impetu ad excretionem ferantur, quod ferè non accidit. Aph.22. Sect. 1.

IN morbis acutis raró & per initia medicamentis purgantibus utendum. Idque diligenti antè adhibitâ circumſpectione faciendum. Aph.24. Sect. 1.

CUM purgantur quæ purgari decet, confert & facilè tolerant, ubi contrà accidit, difficultèr. Aph.25. Sect. 1.

CUM quis corpora purgare volet, ea ad fluxum benè comparata faciat oportet. Aph. 9. Sect. 2.

QUI inculpatâ ſunt corporis ſanitate dùm per medicamentum purgans repurgantur, citò exſolvuntur, & qui pravo utuntur cibo. Aph.36. Sect. 2.

QUI benè habito ſunt corpore, ad medicationes moleſtè habent. Aph.37. Sect. 2.

CUM quis omnia rectâ ratione facit, nequè tamèn pro ratione ſuccedit, non eſt ad aliud pro- Aph 52. Sect. 2.

grediendum, si manet quod ab initio visum est.

Aph. 1. Sect. 4. UTERUM gerentibus medicamenta purgantia sunt exhibenda, si humor impetu fertur ad excretionem, quarto mense, & ad septimum usquè, his tamèn minùs. Iis minoribus autèm & grandioribus fœtibus, subtimidè se gerere oportet.

Aph. 2. Sect. 4 IN medicamentorum purgantium usu, qualia etiàm spontè prodeuntia, utilia sunt, talia è corpore educere convenit, quæ verò contrario modo prodeunt, cohibere.

Aph. 3. Sect. 4 SI quæ purgari decet, purgentur, confert & levitèr ferunt, contrà verò, gravitèr.

Aph. 4. Sect. 4. ÆSTATE quidèm superiores ventres potiùs medicamentis repurgato, Hieme verò inferiores.

Aph. 5. Sect. 4 SUB *canis* ortum & antè *canis* ortum molestæ sunt per medicamenta purgatiores.

Aph. 6. Sect. 4. GRACILES & facili vomitione utentes, medicamento per superiora purgare oportet, reformidantes Hiemem.

Aph. 7. Sect. 4. AT difficili vomitione utentes

& modicè carnosi, per inferiora, Æstatem reformidantes.

TABESCENTES verò, reformidantes per superiora purgationes. Aph. 8. Sect. 4.

ATRABILE abundantes largiùs per inferiora, simili ratione adhibitâ, contraria purgandi via. Aph. 9. Sect. 4.

IN valdè acutis si suoptè impetu ad excretionem humor feratur, medicamento purgante eodem die utendum. Si quidèm in his cunctari malum. Aph. 10. Sect. 4.

QUIBUS alvi intestinorum levitate infestantur, eos Hyberno tempore per superiora medicamento purgare, malum. Aph. 12. Sect. 4.

QUI veratro sumpto non facilè per superiora purgantur, iis antè potionem corpora copiosiore cibo & quiete præhumectato. Aph. 13. Sect. 4.

UBI quis veratrum potione sumpserit, corporum quidèm motiones magìs, quàm somnum & quietem inducito. Nam vèl navigatio turbari motione corpora indicat. Aph. 14. Sect. 4.

UBI veratrum magìs ducere voles, corpus moveto; ubì verò Aph. 15. Sect. 4.

ſiſtere, ſomnum conciliato, nequè moveto.

Aph.17. Sect. 4. Si cui ſinè febre, cibi faſtidium, oris ventriculi morſus, tenebricoſa vertigo contigerit, & os amarulentum fuerit, hæc neceſſariam eſſe per ſuperiora purgationem indicant.

Aph.18. Sect. 4. Dolores ſuprà ſeptum tranſverſum purgatione indigentes, medicamentum quod per ſuperiora purget neceſſarium eſſe indicant. At qui ſepto tranſverſo ſunt inferiores, per inferiora.

Aph.19. Sect. 4. Qui ſumptâ potione medicâ dùm purgantur non ſitiunt, ii purgandi finem non faciunt, donèc ſitiverint.

Aph.20. Sect. 4. Si dolor inteſtina torquens & genuum gravitas, & lumborum dolor citrà febrem adfuerint, medicamento quod per inferiora purgat opus eſſe ſignificant.

Aph. 4. Sect. 5 Ex profusâ purgatione convulſio aùt ſingultus ſuccedens, malum.

Aph.25. Sect. 7. Ex medicamenti purgantis potione, convulſio lethalis.

Aph.70. Sect. 7. Corpora cum quis repurgare volet, fluxilia reddere oportet.

Quod si suprà fluxilia reddere voles, alvus sistenda est, si verò infrà, humectanda.

In omni superfluâ purgatione, frigus cum sudore, exitiale. Et intèr hæc qui subindè vomunt, & siticulosi sunt, malè habent. Qui verò anxietate laborant, cum lumborum dolore, iis alvus humectatur. Sent. 568. Coac.

Ex epoto veratro, prærubrorum & nigrorum purgationes, vitiosæ. Virium exsolutio cum talibus mala est. Sent. 569. Coac.

Alvi durities cum dolore, unà cum febribus horroris sensu insignibus, àc cibi fastidio laborantibus, paulùm humectatâ ad purgationem alvo, ad suppurationem non tendit. Sent. 640. Coac.

Sed purgationes quoquè ut interdùm necessariæ sunt, sic ubi frequentes sunt, periculum afferunt. Assuescit enim non ali corpus, & ob hoc infirmum erit, cum omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas sit. Cels. l. 1. c. 3.

Vide Remedium.

PURGAMENTA.

Sent. 522. Coac. MULIEBRIA purgamenta non subitò tere utile, ac fortè ex talibus *comitiales* morbi oriuntur, partìm verò diuturnæ alvi subductiones, partìm etiàm sanguinis per ora venarum profluvium.

Sent. 527. Coac. Ex purgamentis muliebribus ad pedes & lumbos pertingentes tensiones, suppurationes indicant, & viscosa graveolentia ex alvo cum dolore prodeuntia. Ex præscriptis quoquè suffocationes, suppurationes denunciant.

Sent. 541. Coac. HORRORE subindè tentatis, lassitudine & capitis gravitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt.

Vide MENSES.

REGIONES.

DIFFERUNT pro naturâ locorum genera Medicinæ. Celſ. lib. 1. Præd.

Vide TEMPESTATES.

RATIO.

MENTE conſtare, & benè habere ad ea quæ offeruntur, quovis in morbo bonum; contrà verò malum. Aph. 33. Sect. 2.

RAUCITAS.

RAUCITAS cum tuſſi & alvo liquidâ, pus educit. Sent. 414. Coac.

RECIDIVÆ.

CREBRÆ iiſdem perſeverantibus caſibus morborum reverſiones, impendente judicatione ſanguinem profundentes, nigram vomitionem excitant. Quin etiàm tremulos ægros faciunt. Sent. 122. Coac.

QUIBUS autèm ſæpiùs recidivæ contingunt, ſi ſextum menſem Sent. 144. Coac.

ſuperaverint, in tabem coxariam ferè incidunt.

Vide FEBRES. MORBOS.

REMEDIUM.

Aph. 6. Sect. 1. AD ſummos morbos ſummæ ad unguem curationes adhibitæ, optimè valent.

Celſ. lib 1. Præf. CUJUS rei non eſt certa cognitio, ejus opinio certum reperire remedium non poteſt: verumque eſt quod ad ipſam curandi rationem nihil plùs confert quàm experientia.

Celſ l.1. Præf. NON eadem omnibus, etiàm in ſimilibus caſibus opitulantur.

Celſ. l.1. c. 1. CAVENDUM, nè in ſecundâ valetudine, adverſæ præſidia conſumantur.

Celſ. l.2. c. 9. OMNE auxilium corporis aùt demit aliquam materiam, aùt adjicit, aùt evocat, aùt reprimit, aùt refrigerat, aùt calefacit, aùt durat, aùt mollit.

Celſ. l.2. c. 10. SATIUS eſt anceps experiri auxilium, quàm nullum.

Celſ. l.2. c. 11. VEHEMENTI malo, nisì æquè vehemens auxilium ſuccurrere non poteſt.

MEDICAMENTA ſtomachum ferè lædunt. Celſ.l.2. c. 12.

MEDICAMENTUM non ſempèr ægris prodeſt, nocet ſempèr ſanis. Celſ.l.2. c. 13.

AD cataplaſma calefaciens valentior omnis farina eſt ex mulſo, quàm ex aquâ coctâ. Celſ.l.2. c. 33.

ILLUD ignorari non oportet, quod non omnibus ægris eadem auxilia conveniunt. Celſ. lib. 3. c. 1.

OPORTET itaquè ubì aliquid non reſpondit, non tanti putare auctorem quanti ægrum, & experiri aliud atquè aliud. Celſ. lib. 3. c. 1.

ASCLEPIADES officium eſſe Medici dicit, ut tutò, ut celeritèr, ut jucundè curet, id votum eſt, ſed periculoſa eſſe nimiùm & feſtinatio, & voluptas ſolet. Quâ verò moderatione utendum ſit ut quantùm fieri poteſt omnia iſta contingant. Quæritur quâ ratione primis diebus æger continendus ſit? Antiqui medicamentis quibuſdam datis concoctionem moliebantur, eò quòd cruditatem maximè horrebant. Deindè etiàm materiam quæ lædere videbatur, ducendo ſæpiùs alvum, Celſ. lib 3. cap. 4.

ſubtrahebánt. *Aſclepiades*, medicamenta ſuſtulit, alvum non toties, ſed ferè tamèn in omni morbo ſubduxit. Febre verò ipsâ infeſtante ſe remedio hoc uti profeſſus eſt, convellendas enìm vires ægri putavit, luce, vigiliâ, ſiti ingenti, ſic, ut nè eos quidèm primis diebus elui ſineret. Quo magìs falluntur qui per omnia jucundam ejus diſciplinam eſſe contendunt. Etenìm ulterioribus quidèm diebus, cubantis etiàm luxuriæ ſubſcripſit, primis verò, tortoris vicem exhibuit. Ego autèm medicamentorum dari potiones & alvum duci non nisì rarò debere concedo. Et id non ideò tamèn agendum, ut ægri vires convellantur exiſtimo: quoniàm ex imbecillitate ſummum periculum eſt. Minui ergò tantùm exſuperantem materiam oportet quæ naturalitèr digeritur ubì nihil novi accedit. Itaquè abſtinendus à cibo primis diebus, in luce habendus æger, nisì infirmus interdiù eſt, iſque cubare quàm maximo conclavi debet. Quod ad ſitim verò ſomnumque

pertinet, moderandum, id est ut interdiù vigilet, noctù, si fieri potest, conquiescat: àc nequè potet, nequè nimiùm siti crucietur. Os etiàm ejus elui potest, ubi & siccum est & ipsi fœtet, quamvìs id tempus aptum potioni non est: commodèque *Erasistratus* dixit, sæpè inferiore parte humorem non requirente, os & fauces requirere.

Non facilè sanguinem mittere, non facilè ducere alvum, non cruciare vigiliâ, famevè, aùt nimiâ siti, non vino curare satis convenit. Celf. l. 3. c. 7.

Cum eadem omnibus convenire non possunt, ferè quos ratio non restituit, temeritas adjuvat. Celf. l. 3. c. 9.

Sæpe etiàm pertinacia juvantis, malum corporis vincit. Celf. l. 3. c. 12.

Somnus illis medicamentis accersendus est. (Quæ soporifera sunt,) habitâ scilicèt eâdem moderatione quæ hìc necessaria est, nè quem obdormire volumus, excitare posteà non possimus. Celf. l. 3. c. 18.

In omnibus stomachi vitiis præcipiendum est, ut, quo modo se quisque æger refecerit, eodem sanus utatur. Celf. l. 4. c. 5.

Celſ. l.4.c.19. Medicamentis uti nisi in vehementibus malis ſupervacuum eſt.

Celſ. l.5.c.25. Uti ſomniferis nisì nimia neceſſitas urget alienum eſt: ſunt enim ex vehementibus medicamentis, & ſtomacho alienis.

Celſ. l.5.c.26. Vinum omnibus dùm febris, dùm inflammatio eſt, alienum eſt.

Celſ.l.7. Præf. Eadem medicamenta ſæpè ſalutaria, ſæpè vana ſunt.

Celſ.l.7. c.7. Duo genera curationum ſunt, alia, in quibus eligere tempus non licet, ſed utendum eſt eo, quod incidit; ſicùt in vulneribus & fiſtulis: alia, in quibus nullus dies urget, & expectare tutiſſimum & facilè eſt, ſicùt evenit in iis quæ & tardè concreſcunt, & dolore non cruciant.

Vide Purgationem.

RESPIRATIO.

Aph.50. Sect. 4. Quando in febre non intermittente difficultas ſpirandi & delirium contigerit, lethale.

Aph.67. Sect. 7. In febribus ſpiritus offenſans, malo eſt, convulſionem namque indicat.

In bile redundantibus magna ſpiratio cum febre acutâ & præcordiorum contenſione, abſceſſum juxtà aures promovet. Sent. 126. Coac.

Spiratio frequens quidèm & parva, aùt inflammationem, aùt dolorem principalium partium indicat; magna verò & ex longis intervallis, delirium, aùt convulſionem. Et frigidus quidèm ſpiritus lethalis eſt, mortem quoquè affert febriculoſus & fuliginoſus, frigido tamèn minùs. Et magnus quoquè foràs expiratus, parvus verò intrò, & parvus foras, magnus verò intrò peſſimus quidèm ad mortemque proximè accedit & qui protenſus eſt àc urgens, & obſcurus, duplicataque intrò revocatio, qualis inſpirationem conduplicantibus. Facilis autèm ſpiratio in omnibus morbis qui cum febre acutâ infeſtant, & in quadraginta diebus judicantur, magnum habere ad ſalutem momentum exiſtimanda eſt. Sent. 260. Coac.

Quibus ſpiritus retrahitur, & vox ſtrangulabunda eſt, iis cervicis vertebra intrò deſidet, & Sent. 266. Coac.

ad exitum velùt ex convulſione quâdam reſpiratio ducitur.

Sent. 339. Coac. In his qui ad ſeptimum progreſſi ſunt cum coloris fœdatione, inter ambulandum ſpiratio coacervata & terræ appetentia, ſanguinis corruptionem àc virium exſolutionem denunciat.

Sent. 424. Coac. Spirationes quæ non nisì erectâ cervice ducuntur, hydropem ſiccum faciunt.

Sent. 519. Coac. Spirationes ſuſpirioſæ quæ foras educuntur, àc citrà rationem facta colliquatio in uterum gerentibus abortiones indicant.

Sent. 549. Coac. Quæ ſuſpirioſæ ſpirationes foras educuntur in febribus abortionis periculum afferunt.

Præn. p. 38. Quæ puellæ erectæ cervicis ſpiratione vexantur, iis uterum ferentibus mammæ pus colligunt. Muliebria purgamenta circà initia apparere, malum.

Præn. pag. 38. Spiritus frequens dolorem aùt inflammationem in locis ſepto tranſverſo ſuperioribus indicat. Qui verò magnus inſpiratur & ex magno intervallo, delirium. At frigidus ex naribus & ore expiratus, exitialis admo-

dùm jàm est. Facilè autèm spirare, valdè magnum ad salutem momentum existimandum, cùm in omnibus morbis acutis quibus febris conjuncta est, tùm in his qui intrà dies quadraginta judicantur.

MALI morbi testimonium est vehementèr & crebrò spirare. Cels. l.2. c. 4.

Vide SENES.

RESPONSIO.

AB homine moderato, ferox & audax responsum, malum portendit. Sent. 44. lib. 1. Præd.

RIGOR.

SI febre non intermittente rigor frequentèr incidat, ægro jàm debili, lethale est. Aph.46. Sect. 4.

RIGORES mulieribus quidèm initium ducunt ex lumbis magìs, & per dorsum ad caput perveniunt, quìn etiàm viris parte corporis posteriore magìs quàm anteriore, velutì ex cubitis & femoribus. Quod & indicat cutis raritas, quàm etiàm pilus ostendit. Aph.69. Sect. 5.

Aph. 7. Sect. 7. Ex multo potu rigor & delirium, malum.

Sent. 1. Coac. Qui ex rigore perfrictione detinentur, cum capitis àc cervicis dolore, vocis defectione àc tenui ſudore, ii, ubì vires reſumpſerint àc ſe ſe velùt recollegerint, moriuntur.

Sent. 3. Coac. Ubi totum corpus ità perfrixit ut obrigeat, perniciem affert.

Sent. 4. Coac. Ex perfrictione metus àc animi abjectio prætèr occaſionem, in convulſionem tendit.

Sent. 7. Coac. Rigores cum ſopore non nihil periculi denunciant, & facies incenſa cum ſudore malignitatem ſignificat. Inſupèr poſteriorum partium frigus, convulſionem provocat. Ac omninò poſteriorum partium refrigeratio convulſionem minatur.

Sent. 9. Coac. Continenter & aſſiduè vexans rigor, imbecillo jàm corpore, lethalis eſt.

Sent. 10. Coac. Qui crebrò tenuitèr exudant àc ſubindè rigent, ii perniciosè habent, & tandèm ſub mortem ſuppurati & alvum conturbatam habere deprehenduntur.

Sent. 11. Coac. Qui rigores ex dorſo profi-

ciſcuntur graviores ſunt & moleſtiores. Ubi verò quis decimoſeptimo die rigore correptus, quarto àc vigeſimo die inſupèr riguerit, difficultèr habet.

RIGORES multi cum torpore, malignum quiddam denunciant. Sent. 14. Coac.

RIGORES qui in ſextum diem incidunt, difficile judicium adferunt. Sent. 15. Coac.

CONTINENTES in præcipitibus malis rigores, malo ſunt. Sent. 21. Coac.

VIRIUM exſolutiones ex rigore cum capitis dolore perniciem denunciant. Cruentæ in his urinæ malo ſunt. Sent. 22. Coac.

RIGOR cum poſteriorum partium diſtentione mortem adfert. Sent. 23. Coac.

RIGORES velùt in iis febribus quæ propiùs ad tertianarum naturam accedunt, ſi in medio ingraveſcunt, febre nullum ordinem ſervante, maligni valdè ſunt. Quæ verò contrà ingraveſcunt, in convulſione vexatis cum rigore & febre perniciem denunciant. Sent. 26. Coac.

QUÆ ex rigore fiunt vocis defectiones, tremore ſolvuntur, atquè eos qui ſubindè novo rigore Sent. 27. Coac.

corripiuntur, ſuccedentes tre-
mores judicant.

Sent. 28. Coac. Qui ex rigore virium exſolutiones & capitis dolores ſentiunt, ii in dubium de vitâ veniunt. In his cruenta urina malum denunciat.

Sent. 29. Coac. Quibus rigor adeſt, iis urina reſtitat.

Sent. 38. Coac. Qui in diebus judicatoriis cum angore aùt incontinenti corporis jactatione, abſquè ſudore perfrigerantur, atquè omninò qui ſinè ſudore perfrigerantur citrà judicationem, malè habent.

Sent. 39. Coac. Quin & qui ſubindè riguerunt, poſt hæc ſincerâ vomitione refuderunt, anxietate vexati, tremuli in febre, malum portendunt. Quin etiàm ex rigore vox intercepta perniciem denunciat.

Sent. 40. Coac. Qui verò poſt ſanguinis ex naribus eruptionem ex tenuibus ſudoribus perfrigeſcunt, malè habent.

Sent. 231. Coac. Subabſurdus eſt qui cum judicatione rigor fit.

Sent. 61. Præd. lib. I. Summi totius corporis perfrictiones in diebus judicatoriis,

cum angore & corporis inquietudine, si sinè sudore fiunt, damno sunt, præcipuè verò damnantur qui ex his superveniunt rigores.

In rigore familiares non agnoscere & eorum quæ gesta sunt oblivisci, malum est. Sent. 64. l. 1. Præd.

Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non revocantur, malæ sunt. Sent. 65. l. 1. Præd.

Ex perfrictione exudantes ad calorem revocati periculum denunciant: præsertìm verò si accedat lateris æstus cum dolore, & subindè rigeant, malum impendet. Sent. 66. lib. 1. Præd.

Rigores cum æstu non nihil periculi denunciant, & facies incensa cum sudore, in his malum significat insupèr posteriorum partium frigus convulsionem provocat. Sent. 67. Præd. lib. 1.

Corporis perfrictio cum rigiditate, perniciem denunciat. Sent. 67. l. 1. Præd.

Qui subindè rigore prehenduntur, & sub noctem aliquantò graviùs habent, pervigiles, in somnis nugantes aùt deliranters, interdùm sese lotio perfunden- Sent. 101. lib. 1. Præd.

tes, ii convulsiones cum sopore tendunt.

Sent. 107. lib. 1. Præd. Quin etiàm non nihil metuendus est cum judicatione rigor.

Sent. 110. lib. 1. Præd. In iis quibus rigores imminent urina restitat, & in convulsionis affectionibus, velùt huic mulieri contigit, quæ ubi inhorruit sudore correpta est.

Sent. 113. lib. 1. Præd. Cervicis & dorsi perfrictiones, & quæ totum corpus videntur pertingere, insupèr & spumantes mictiones, cum animi deliquio, àc oculorum hebetatio, convulsionem in proximo esse significant.

Sent. 142. lib. 1. Præd. Quibus ex rigore febres adsunt, cum lassitudinis sensu, in iis muliebrium profluvium expectare oportet. Quod si cervicis dolor prehenderit, sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est.

Sent. 151. lib. 1. Præd. Rigores ubi sanguinis eruptioni succedunt, diuturni fiunt.

Vide Aborsum. Abscessum. Febres. Hæmorragiam. Hypochondria. Horrores.

RUBOR.

RUBOR.

In febribus ex prægreſſo dolore rubores ad aures ſubnaſcentes, *ignis ſacri* in facie ſpem faciunt. Quìn & convulſiones cum vocis privatione & virium exſolutione ad hæc conſequi par eſt. Sent. 200. Coac.

Vide ANGINAM CEREBRUM. COLOREM. FACIEM. TESTICULOS. TUMORES.

RUCTUS.

Vide LIENTERIAM.

SANGUIS.

Aph. 20. Sect. 6. SI ſanguis in ventrem prætêr naturam effuſus fuerit, ut in pus vertatur neceſſe eſt.

Aph. 3. Sect. 8. QUIBUS per febres quartanas ſanguis ex naribus fluxerit, malo eſt.

Sent. 57. Coac: PERPUSILLÆ ſanguinis è naribus ſtillæ, damno ſunt.

Sent. 311. Coac. SPINÆ perverſionem & ſpirandi difficultatem ſanguinis fluxus liberat.

Sent. 327. Coac. SANGUINIS ex parte adversâ profluvium malum eſt, velùt ſi in Lienis tumore ex dextrâ nare effluat. Et circà præcordia idem ſpectari oportere exiſtimandum eſt.

Sent. 333. Coac. QUIBUS ex largâ & frequenti ſanguinis eruptione, copioſa fit nigrorum dejectio, cum alvi verò ſuppreſſione ſanguinem profundunt, iis alvus dolore conflictatur, unâ autèm cum quibuſdam flatibus tolerabiliùs ferunt. Ac fortè hi copioſis, frigidis & tenuibus ſudoribus diffluunt. In his returbata urina ma-

la non eſt, nequè quod in eâ inſidet genitali ſemini ſimile. Ut plurimùm autèm hi dilutas urinas reddunt.

SANGUINEM ſpuitione rejicientibus ſinè febre eſſe conducit, ac tuſſi & dolore levitèr conflictari, ſputumque ad dies quatuordecim tenuari. Intensè autèm febricitare, ac tuſſire, aùt dolere, ſanguinemque recentem ſempèr ſpuere minimè conducibile. Sent. 427. Coac.

SANGUINIS fluxus ſi quarto die oriatur, diuturnitatem indicat, & alvus effunditur, cruraque intumeſcunt. Sent. 533. Coac.

QUI ſpumantem ſanguinem exſcreant, his in pulmone vitium eſt. Celſ. l.2. c.7.

Vide EXCREMENTA. HÆMORRAGIAM. PRURITUS.

SATIETAS.

QUI ex longâ valetudine ſeſe recolligentes cibum benè ſumunt ac nihil proficiunt, ii malignè relabuntur. Sent. 127. Coac.

Vide CIBUM. HYGIEINEM.

SECESSUS.

Vide Excrementa.

SECTIO.

Aph. 18. Sect. 6. Cui vesica persecta fuerit, aùt cerebrum, aùt cor, aùt septum transversum, aùt tenue quoddam intestinum, aùt ventriculus, aùt jecur, lethale est.

Aph. 19. Sect. 6. Os cùm persectum fuerit, aùt nervus, aùt genæ tenuis particula, aùt præputium, nequè augetur, nequè coalescit.

Vide Chirurgum. Vulnus.

SECUNDINA.

Aph. 49. Sect. 5. Ut secundæ excidant sternutatorio naribus apposito, nares & os comprimito.

SEDES.

Vide Dolorem.

SENES.

Aph. 39. Sect. 2. Ut plurimùm quidèm senes

juvenibus ægrotant minùs. At qui ipsis morbi diuturni contingunt, eos ferè ad mortem comitari solent.

Vide ÆTATEM. MORBUM.

SICCITAS.

Vide TEMPUS.

SIGNA SALUBRIA ET INSALUBRIA.

HÆC igitùr in febribus acutis notare oportet, quandò quis moriturus sit, & quandò evasurus. Aph. 10. Sect. 8.

TESTIS dexter frigidus & convulsus, lethale. Aph. 11. Sect. 8.

UNGUES nigri, & digiti manuum & pedum frigidi, contracti, vèl remissi, mortem in propinquo esse ostendunt. Aph. 12. Sect. 8.

LABIA livida, aùt etiàm resoluta, & inversa, & frigida, lethalia. Aph. 13. Sect. 8.

AURES frigidæ, pellucidæ, contractæ, lethales sunt. Aph. 14. Sect. 8.

ET tenebricosâ vertigine laborans, & lucem aversans, & Aph. 15. Sect. 8.

somno ac ardore multo detentus, desperatus.

Aph. 16. Sect. 8. Et qui in rabiem actus furit intrepidè, & non agnoscit, & nequè audit, nequè intelligit, jàm moribundus est.

Aph. 17. Sect. 8. Morituris signa hæc magìs fiunt manifesta, & ventres attolluntur, atquè inflantur.

Aph. 18. Sect. 8. Terminus verò mortis est, si animæ calor suprà umbilicum ad locum septo transverso superiorem ascenderit, & omne humidum fuerit combustum. Postquàm pulmo & cor humorem amiserint, calore in mortiferis locis coacervato, caloris spiritus confertìm exhalat, undè totum cum toto constitit. Rursùs partìm quidèm per carnes, partìm verò per spiracula in capite, undè vivere dicimus, relinquens anima corporis tabernaculum, & frigidum & mortale simulacrum, unà cum bile, & sanguine, & pituitâ, & carne, deditione tradit.

Sent. 62. Coac. Ubi jàm pernicies imminet, parvi tremores & æruginosa vomitio, & in quibus inter potan-

dum strepitus quidam percipitur, quique præ siccitate murmur quoddam sentiunt, & qui ob spiritum tussiculosum ægrè devorant, in gravibus malis perfrigeratis perniciosè habere judicandi sunt.

QUI vehementèr efflant & reflexis sunt palpebris, ac per somnum levitèr suspiciunt, aurigine admodùm fœdati & largiùs colorati, moriuntur. In his album alvi recrementum præcedit. Sent. 64. Coac.

IN his qui propter imbecillitatem non vident, nèc audiunt, aùt quibus labrum, aùt oculus, aùt nasus pervertitur, mors denunciatur. Sent. 72. Coac.

CONVULSIONES cum febre acutâ perniciem denunciant. Sent. 269. Coac.

Vide AFFECTUS CUJUS SUNT.

SINGULTUS.

SINGULTU detento, si sternutamenta accedant, singultum tollunt. Aph. 13. Sect. 6.

EX vomitione singultus & oculi rubentes, malo sunt. Aph. 3. Sect. 7.

EX jecoris inflammatione singultus, malo est. Aph. 17. Sect. 7.

Aph. 41. Sect. 7. Si senioribus suprà modum purgatis singultus accidat, non bonum.

Sent. 565. Coac. Ex sinceris vomitionibus singultus malus est, mala quoquè convulsio. Quìn etiàm idèm existimandum est in immodicis purgationibus, quæ ex medicamentorum potionibus fiunt.

Vide Convulsionem. Ileum. Hæmorragiam. Partum.

SITIS.

Sent. 58. Coac. Ac penitùs quidèm in gravi morbo sitim temerè ac prætèr rationem cessare, malum est.

Vide Bibere. Hygieinem.

SOLUTIO MORBI.

Sent. 148. Coac. Tertiana exacta quinto, aùt septimo, aùt summum nono circuitu terminatur.

SOMNUS.

Aph. 1. Sect. 2. Quo in morbo somnus laborem facit, lethale; quod si juvet somnus, minimè lethale.

Ubi delirium somnus sedaverit, bonum. Aph. 2. Sect. 2.

Spectare verò oportet quæ etiàm ex oculis per somnum subapparent. Etenìm si quid ex albo non commissis palpebris subappareat, nequè id ex alvi profluvio, aùt medicamenti potione contingat, pravum signum est & lethale admodùm. Aph. 52. Sect. 6.

Somnus, vigilia, utraque si modum excesserint, morbus. Aph. 71. Sect. 7.

Profundi somni nequè turbulenti, judicii firmitatem denunciant, turbulenti verò non sinè corporis offensione, instabiles sunt & infirmi. Sent. 151. Coac.

Somni, quales sopore oppressis, & totius corporis perfrictiones, perniciem ostentant. Sent. 181. Coac.

Quod ad somni rationem attinet, quemadmodùm à naturâ nobis est consuetum, interdiù quidèm vigilandum, noctù verò dormiendum. Quod si istud immutatum fuerit, deteriùs existimandum. At minimùm offenditur æger, si primâ luce dormiat ad tertiam diei partem. Qui verò posteà somnus contingit, Præn. p. 39.

deterior eſt. Peſſimùm autèm ſi nequè noctù nequè interdiù dormiat. Nàm aùt ob dolorem inſania adeſt, aùt delirii affuturi hæc nota eſt.

Celſ.l.1. cap. 2. IMBECILLIS ſtomacho, quo in numero magna pàrs urbanorum, omnesque penè cupidi litterarum ſunt, obſervatio neceſſaria eſt, ut quod corpori vèl loci vèl ſtudii ratio detrahit, cura reſtituat. Ex his igitùr qui benè concoxit, manè tutò ſurget, qui parùm quieſcere debet, & ſi manè ſurgendi neceſſitas fuèrit, redormire: qui non concoxit ex toto conquieſcere, ac nequè labori ſe, nequè exercitatione, nequè negotio credere.

Vide CONVULSIONEM. JACERE INSOMNIA. OCULOS. REMEDIUM. SOPOREM. HYGIEINEM.

SONITUS.

Vide CEREBRUM. TINNITUM.

SOPOR ET SYDERATIO.

Aph.50. Sect. 7. QUIBUS cerebrum ſyderatione

tentatum eſt, intrà tres dies intereunt. Quod ſi hos effugerint, ſani evadunt.

Quæ convulſionis in morem affligunt, ea, altum ſtuporem (*Cathocum* vocant) inducunt. Sent. 104. Coac.

Sopor profundus & altus omninò damnandus eſt. Sent. 178. Coac.

Qui intèr initia ſopore detenti, capitis, lumborum, cervicis, præcordiorum dolore ac inſomniâ conflictantur, conſiderandi nùm phrenitici evadant? In his narium ſtillatio perniciem oſtentat, tùm verò vèl maximè, ſi quarto die, aùt intèr initia contingat. Alvi quoquè prærubra proluvies, malo eſt. Sent. 179. Coac.

Qui ſopore oppreſſi circà initia, tenuitèr exudantes, concoctas urinas emittunt, cum magnâ corporis æſtuatione, citrà judicationem verò perfrigeſcunt, & rursùm ex brevibus intervallis peruruntur, torpore, ſopore, aùt convulſione tentati, perniciosè affecti ſunt. Sent. 180. Coac.

Sopore, laſſitudine ac ſurditate tentatos, alvus erumpens & ad judicationem rubra demittens juvat. Sent. 182. Coac.

Sent. 183. Coac. QUI sopore detinentur cum incontinenti corporis jactatione, præcordiorum dolore, & parvâ vomitione, ii tubercula ad aures habent. Sed & anteà circà faciem tumores apparent cum sopore.

Sent. 184. Coac. QUIBUS in morbis subita fit percussio, cum inquietâ corporis jactatione, iis sanguinis eruptionem fore spes est.

Sent. 185. Coac. QUI sopore, corporis inquietudine, præcordiorum dolore affliguntur cum frequenti & paucâ sputatione, iis tubercula ad aures exoriuntur, ac fortassis sopore tentati, ad aliquam convulsionem deveniunt.

Sent. 186. Coac. QUIBUS sopore conflictatis, fatuitate & alto stupore (quem *Catochum* vocant) detentis, præcordia variant, ac venter in tumorem præter naturam sublatus est, cum ciborum fastidio ac alvi interceptione, tenui circà caput & thoracem oborto sudore; in his animadvertendum est, nùm concitatus & magnus spiritus, aùt geniture similis excretio prodiens, singultum prænuntiet?

Alvus verò fortaſſis etiàm bilioſa demittat? Eos, ſplendeſcens quiddam per urinam redditum, juvat, alvus verò in his etiam commovetur.

Ubi cerebrum ſyderatione periclitatur, quidam tribus diebus, quidam etiàm ſeptem moriuntur, quos ſi evaſerint, ſervantur. Ex quorum numero pereunt quibus per ſectionem os diſparatum apparuerit. Sent. 187. Coac.

In ſyderatis ſuccedentes *hæmorrhoides* utiles, refrigerationes verò & torpores malum denunciant. Sent. 478. Coac.

In ſyderatis ex magnâ ſpirandi moleſtiâ ſubortus ſudor, mortem adfert. In his rurſùs ſi febris accedat, ſolutio contingit. Sent. 479. Coac.

Syderationes quæ repentè fiunt, ſi inſupèr febris exſolutionis in modum contingat, quæ diutiùs trahat, perniciem minantur. Sent. 480. Coac.

Animadvertendum eſt diligentèr nùm profundus & altus ſopor omninò damnari debeat? Sent. 63. l. 1. Præd.

Syderationes quæ repentè contingunt, ſi inſupèr febris mediocris accedat, quæ diù trahat, Sent. 82. lib. 1. Præd.

perniciem minantur, quale quid *Numenii* filio contigit.

Sent. 88. l. 1. Præd. Ex capite dolentes, & alto ſtupore (*Cathocum* vocant) detenti ac delirantes cum alvi interceptione & ferociente intuitu, floridi in ſcapulas rigeſcunt ac poſteriorum partium diſtentione tentantur.

Sent. 93. l. 1. Præd. In ſopore affectis ægris, ſpumantibus prodeuntibus dejectionibus, febris acuta ingraveſcit.

Sent. 96. l. 1. Præd. Vocis defectiones cum virium exſolutione, alto ſtupore (*Cathocum* vocant) detentis perniciem minantur.

Sent. 118. l. 1. Præd. Quæ ex lumbis in cervicem & caput redundant, &, levis ſyderationis more, reſolutionis ſenſum inducunt, convulſionem ac mentis emotionem minantur. Videndumque eſt, nùm talia convulſione ſolvantur? Qui hujuſmodi conflictantur, variè morbum trahunt, atquè eadem diutiùs perſeverant.

Sent. 154. l. 1. Præd. In his qui quodam ſopore aìt morbo Regio detinentur, nèc admodùm ſentiunt, & quibus ſingultus adeſt, alvus affatìm pro-

rumpit, fortaſſis etiàm ſupprimitur, atquè ii exſolvuntur, videndum nùm abſceſſus ad aures in his expectare oporteat?

In levitèr ſyderatis abſceſſus qui ad aures contingunt, malo ſunt. Sent. 160. l. 1. Præd.

In capitis dolore, ſopor & ſurditas aliquem ad aures abſceſſum effundunt. Sent. 168. l. 1. Præd.

Præcordiorum contenſio cum ſopore, corporis incontinenti jactatione, & capitis dolore, tubercula ad aures attollit. Sent. 169. lib. 1. Præd.

SPINALIS MEDULLA.

Spinæ perverſionem & ſpirandi difficultatem ſanguinis fluxus liberat. Sent. 311. Coac.

At verò ſi ſpinalis medulla, aùt ex caſu, aùt aliquâ quapiàm externâ causâ, aùt ſuâ ſpontè laborârit, & crurum impotentiam facit, ut nè tactum quidèm percipiat æger & ventris & veſicæ, adeò ut nè primis quidèm diebus ſtercus aùt urina nisì coactè reddatur. Quod ſi morbus inveteraverit, & ſtercus & urina ægro Præd. lib. 2. p. 100. & 101.

inſcio prodit, tandèmque non longo poſt intervallo perit. Quibus fauces ſanguine frequentèr & noctù & interdiù replentur, dùm nequè capitis dolor prægreſſus fuerit, nequè tuſſis, nequè vomitus, nequè febris prehenderit, nequè pectoris aùt dorſi dolor tenuerit, in his nares & fauces inſpiciendæ, nùm quod ulcus eo in loco, aùt hirudo compareat?

SPUTA ET SUPPURATIO.

Aph. 15. Sect. 7. Ex ſanguinis ſputo, puris ſputum malum.

Aph. 16. Sect. 7. Ex puris ſputo, tabes & fluxus, ubì verò ſputum ſiſtitur, moriuntur.

Aph. 81. Sect. 7. Ex ſanguinis ſputo, puris ſputum & fluor, ubì autèm ſputum retinetur, moriuntur.

Sent. 242. Coac. In febre ſputi exſcreationes lividæ, nigræ, bilioſæ, ſubſiſtentes quidèm malæ ſunt, ſi verò pro ratione excernantur, utiles.

Sent. 243. Coac. Quibus ſalſa ſputa cum tuſſi ſubſiſtunt, iis corpus velùt effloreſcentibus puſtulis rubeſcit, antè

tê obitum verò exaſperatur.

Exscreatio frequens, ſi quidèm etiàm aliud quoddam ſignum affuerit, phrenitidem portendit. Sent. 244. Coac.

In omnibus autèm laterum & pulmonum morbis, ſputum promptè ac citò exſcreari neceſſe eſt, flavumque ſputo permixtum eſſe: Quod ſi multò poſt dolorem flavum, aùt non commixtum rejicitur, nèc non ſinè multâ tuſſi, vitioſum cenſetur. Omninò autèm pravum flavum, ſi ſincerum eſt, & glutinoſum, & candidum, & rotundum, itèmque vehementèr ex virore palleſcens, quodque ſpumoſum eſt, & lividum & æruginoſum. Aliquantò verò deteriùs quod ſic eſt ſincerum, ut nigrum quoquè videatur. At flavum cui paulùm ſanguinis admiſtum eſt, initio quidèm ſalutem pollicetur, quod verò ſeptimo die, aùt longiore ſpatio tale apparet, non adeò tutum. Admodùm autèm ſanguinolentum, aùt quod ſtatìm initio liveſcit, perniciem præſefert. Pravitatem etiàm indicant & Sent. 390. Coac.

ſpumantia, & flava, & nigra: & æruginoſa viſcoſaque, & quæcumquè celeritèr colorantur. Mucoſa autèm & fuliginoſa, tùm celeritèr colorantur, tùm ſecuriora ſunt. Quæ verò intrà quintum diem, dùm coctionem accipiunt, colorantur, meliora cenſentur.

Sent. 391. Coac. SPUTUM autèm quodcumque dolorem non tollit, malum ſignificat, quod verò ſolvit, bonum.

Sent. 392. Coac. QUIBUS cum bilioſo purulentum ſputum, aùt ſeorsùm, aùt ſimùl permixtum educitur, ii ut plurimùm decimo-quarto die intereunt, nisì malum aùt bonum aliquod ex his quæ priùs deſcripta ſunt, contingat. Alioquì certè pro ratione mors expectanda eſt, atquè in his præcipuè quibus ſeptimo die ſputum hujuſmodi procedere cœpit.

Sent. 406. Coac. PURULENTOS moderatiùs habentes, ſi ſputa graveolentia conſequantur, recidiva interimit.

Sent. 407. Coac. QUI in morbo laterali ſputa rejiciunt purulenta, aliquantulùm

biliosa, rotunda, aùt purulenta aliquantulùm cruenta, iis temporis progressu periculum creatur. Perniciem etiàm denunciant sputa nigra, fuliginosa, aùt quibus qualia ex vino nigro fiunt.

Qui spumantem sanguinem spuitione rejiciunt, cum præcordiorum dextrorum dolore, iis ex jecinore prodit, & plerumque pereunt. Sent. 408. Coac.

Sputa viscida, salsuginosa, cum raucitate, malo sunt. Quod si ad hæc aliquid etiàm in pectore sublatum sit, malum significat. In his extenuatis cervicis dolores perniciem denotant. Sent. 413. Coac.

Hepaticis sputum multùm cruentum, sivè intùs subputridum, sivè sincerè biliosum fuerit, statim perniciem denotat. Sent. 446. Coac.

At de sputo & tussi eorum quos tabes malè habet, eadem mihi dicenda sunt quæ de purulentis scripsi. Eum namquè qui probè levari volet, convenit sputum facilè tussi rejicere, esseque album & æquale, unius coloris, & sinè pituitâ. Quod à cap te defluit ad nares vertatur, nequè se- Præd. lib. 2. pag. 91.

bris prehendat, ut nèc cibos impediat, nequè ſitim faciat. Alvus autèm quotidiè dejiciat, & quod ſecedit durum eſto, & iis quæ aſſumuntur conveniens. Hominem quàm minimè tenuem eſſe convenit. Pectus verò laudandum quadratum & hiſpidum, cujuſque cartilago exigua & admodùm carnoſa eſt. In quo nàmque hæc omnia inerunt, is maximè ſuperſtes futurus eſt. At qui nihil horum habuerit, exitio maximè eſt affinis. Juvenes verò qui in pectore pus colligunt ex humorum decubitu, aùt fiſtulâ, & alio quopiàm id genus, aùt ex abſceſſus reverſione, ii, niſì multa admodùm bona ſigna aſſecuti ſint, minimè evadunt. Moriuntur verò ejuſmodi homines ſub Autumnum, valdèque & ex aliis morbis longis plerique ſub hoc tempus pereunt. Ex reliquis autèm minimè evadunt, tùm virgines, tùm mulieres, quibus ex menſtruorum ſuppreſſione tabes contingit. Quod ſi ex his aliqua ſupereſſe volet, cùm multa laudabilia ſigna accedere, tùm

verò menſes luculentèr & manifeſtè comparere oportet, alioquì nihil ſpei relictum eſt. At qui ex ſanguinis eruptione, pectore pus colligunt, tùm viri, tùm mulieres, ac virgines, ii certè haud minùs superſunt. Cæterùm omnia ſigna tàm ſuppuratorum quàm tabeſcentium, animo reputantem, tùm ſuperfuturum, tùm etiàm periturum prædicere oportet. Ex ſanguinis autèm eruptione maximè ſuperſunt, quibus in dorſo & pectore dolores adſunt melancholici, & ex ſanguinis eruptione dolore quodammodò levantur. Nequè enìm tuſſes admodùm, nequè febres ſuccedunt, ac plerique ſitim ad extremum uſquè facilè tolerant. Sed recurrunt ferè ſanguinis eruptiones, niſì abſceſſus ſuccedant, ex quibus, ii optimi ſunt, qui maximè cruenti. Qui verò in pectore dolores ſentiunt, & temporis tractu extenuantur, tuſſi & difficultate ſpirandi conflictantur, ſi nequè febres prehendant, nequè ſuppurationes ſuccedant, ex iis percontari oportet, ſi quan-

dò tussiunt & difficultèr spirant, nùm etiàm concretum quiddam & modicè olens per tussim rejiciant?

Præn. p. 41. ad 45. In omnibus pulmonis & laterum doloribus, sputum celeritèr promptèque expui convenit, sputoque flavum valdè permixtum apparere. Etenìm si multò post doloris initium quod flavum est, aùt fulvum, aùt multam tussim exhibeat, nequè valdè permixtum expuatur, deteriùs est. Flavum quippè si sincerum fuerit, periculum subesse testatur, album autèm & viscidum, & rotundum, inutile. Malum quoquè valdè viride, aùt pallidum, itèmque spumans. At si adeò sincerum fuerit, ut etiàm nigrum appareat, id illis deteriùs est. Malum quoquè ubì nil expurgatur, nequè ipsum projicit pulmo, sed proptèr multitudinem fervet in gutture. In omnibus pulmonis morbis gravedines & sternutationes, tùm præire, tùm subsequi malum. Verùm in aliis maximè lethalibus morbis, sternutamenta utilitate non carent. At

in pulmonis inflammationibus si inter initia morbi sputum excernitur flavum non multò permixtum sanguine, salutare est & confert admodùm. Septimo verò die ac tardiùs non adeò securum. Omnia autèm sputa mala sunt, quæ dolorem non sedant. Horum verò locorum dolores, qui nequè per sputorum purgationes, nequè fœcum alvi dejectionem, nequè venæ sectionem, aùt medicamenta purgantia, & victûs rationem sedantur, eos ad suppurationem tendere sciendum est. Ex suppurationibus autèm admodùm exitiales sunt, quæ, sputo adhùc quidèm bilioso existente, suppurantur, sivè biliosum illud separatìm, sivè unà cum pure expuatur. Idque potissimum, si ab hujusmodi sputo suppuratio procedere cœperit, cùm morbus ad diem septimum pervenerit. Qui verò talia spuit, nè decimo quarto die moriatur metus est, nisì quid boni accesserit. At in bonis quidèm signis hæc numerantur, facilè morbum sustinere, benè spirare, dolore

levari, ſputum ſinè difficultate rejicere, corpus æqualitèr calidum & molle videri, ſinè ſiti eſſe, urinas etiàm & alvi excrementa, & ſomnos, & ſudores, velùt deſcriptum eſt, ſingula ſupervenire bona exiſtimanda ſunt. His enìm omnibus ſic contingentibus, haùd quaquàm æger morietur. Quòd ſi ex his quædam quidèm contingant, quædam minimè non ultrà decimum quartum diem æger vitam producet. Contrà verò, morbum ægrè ſuſtinere, ſpirationem magnam & denſam eſſe, dolorem minimè ſedari, ſputum ægrè rejicere, vehementem ſitim eſſe, corpus à febre inæqualitèr detineri, alvum quidèm & latera vehementèr calere, fronte, manibus, & pedibus frigidis, urinas verò & alvi excrementa, & ſomnos, & ſudores, una quæque qualia deſcripta ſunt, mala eſſe noſſe convenit. Si quid enìm ex his ſputo ſupervenerit, morietur æger priuſquàm ad decimum quartum diem perveniat, aùt nono aùt undecimo die. Sic igitur conjicere

cere oportet, quod cùm ſputum iſtud valdè lethale ſit, nequè etiàm ad decimum-quartum diem perducit. Ex his verò tùm malorum, tùm bonorum, ſubductâ ratione, prædictiones facere oportet. Sic enìm quis potiſſimùm verum aſſequetur. Reliquæ verò ſuppurationes magnâ ex parte rumpuntur, partìm quidèm vigeſimo die, partìm etiàm trigeſimo, quædam quoquè quadrageſimo, aliquæ etiàm ad ſexageſimum diem deveniunt. Suppurationis autèm initium fore ratione comprehendere oportet ab eo die quo primùm æger febricitavit, aùt etiàm primùm rigor prehendit, & ſi pro dolore ſibi pondus ineſſe in eo loco qui dolore affligebatur, dixerit. Iſta nàmque circà ſuppurationum initia fieri ſolent. Ex hoc igitùr tempore ſuppurationum ruptionem fore intrà prædicta tempora expectandum eſt. Quòd ſi in altero tantùm latere ſuppuratio fuerit, tùm vertere, tùm ediſcere ad hæc convenit, nùm dolor aliquis alterum latus detineat? Et nùm al-

tero calidius fuerit? Atquè ubi in latus ſanum decubuerit, interrogare ſi quod ei pondus deſupèr impendere videatur? Sic enìm altero latere, in quo pondus extiterit, ſuppuratio eſt. At purulentos omnes his ſignis dignoſcere oportet. Primùm quidem ſi febris non dimittit: Verùm interdiù levior quidèm, noctù verò major detinet, & ſudores multi oboriuntur, tuſſeſque & tuſſiendi cupiditas ipſis ineſt, nihil tamèn effatu dignum expuunt, oculique cavi redduntur, malæ ruborem contrahunt, & ungues quidèm in manibus adunci fiunt, digiti verò maximèque ſummi incaleſcunt, & in pedibus tumores fiunt, cibos minimè appetunt & puſtulæ toto corpore oriuntur. Diuturnæ igitùr ſuppurationes, his indicantur ſignis, quibus multa fides adhibenda eſt. Quæ verò breve habent ſpatium, ſic indicantur, ſi quid eorum appareat, quæ inter initia fiunt, ſimùlque ſi etiàm aliquantò difficiliùs ſpiret æger. At ex his quæ citiùs aùt tardiùs rumpuntur, ſic

deprehendere licet. Si quidèm dolor intèr initia oriatur, & ſpirandi difficultas, ac tuſſis ſputatioque perſeverant, & ad vigeſimum diem extenduntur : intrà hoc tempus, aùt adhuc priùs ruptionem expectato. Quòd ſi mitior dolor fuerit, iiſque cætera omnia pro hujus ratione reſpondeant, tardiùs ruptionem ſperato. At antè puris eruptionem dolorem oboriri, & ſpirandi difficultatem, & ſputi excretionem neceſſe eſt. Superſunt autèm ex morbo hi potiſſimùm, quos febris eodem poſt ruptionem die dimiſit, quique cibos celeritèr expetiverint, & ſiti liberantur, venterque tùm exigua, tùm coacta dejicit, & ſi pus album & leve, ejuſdemque coloris fuerit, & à pituitâ liberum, citràque dolorem aùt tuſſim vehementem educatur. Sic quidèm optimè & celerrimè liberantur, ſin minùs qui ad iſta proximè accedent. Moriuntur verò, quos febris non dimiſerit, aùt cùm dimiſiſſe videatur, iterùm accenditur, & ſiti quidèm vexantur,

cibos verò non expetiverint, & si alvus liquida dejecerit, pusque ex viridi pallidum & lividum, aùt pituitâ permixtum & spumosum expuerint. Si hæc omnia contigerint, moriuntur. At quibus eorum partìm quædam contigerint, partìm minimè; ex his nonnulli quidam intereunt, quidam etiàm ex longo temporis intervallo supersunt. Sed ex omnibus his signis existentibus, tùm in his, tùm in reliquis omnibus conjecturam facito. Quibus ex morbis *pulmonis* ad aures abscessus oboriuntur, & ad inferiores sedes suppurant, & fistulâ factâ aperiuntur, iis secunda valetudo contingere solet. Ista verò hunc in modum consideranda sunt. Si febris detinet, nequè dolor conquiescit, nequè sputum ex ratione procedit, nequè biliosæ sunt alvi egestiones, nequè benè solutæ ac sinceræ, nequè urina admodùm multa, & copiosum habet sedimentum, suffragantur verò ad salutem reliqua omnia salutaria signa: in his hujusmodi, abscessus expectato.

Ac hi oriuntur quidèm in locis inferioribus, quibus circà præcordia inflammationis aliquid subest; illi autèm in superioribus, quibus præcordia mollia & doloris expertia perseverant, cumque difficultate spirandi aliquandiù vexatus fuerit quæ citrà ullam aliam evidentem occasionem quieverit. In vehementibus & periculo proximis pulmonum inflammationibus, abscessus ad crura omnes sanè utiles. Optimi verò qui fiunt sputo mutationem subeunte. Si nàmque tumor & dolor suboriatur, sputo pro flavo in pus verso, & foràs prodeunte, hoc modo tùm securissimè æger superstes futurus est, tùm citissimè citrà dolorem abscessus conquiescet. Quòd si nequè sputum rectè excernatur, nequè urina bonam subsidentiam habere videatur, periculum est nè articulo claudicet æger, aùt ei multum negotii exhibeatur. Si verò dispareant abscessus & intrò recurrant, sputo non prodeunte, & detinente febre gravis morbi periculum, & delirii, & mor-

tis, ægro imminet. Ex ſuppuratis autem quos pulmonum morbi concitârunt, ferè ſeniores moriuntur, àt ex cæteris ſuppurationibus, jùniores potiùs intereunt. At lumborum & inferiorum partium dolores, qui cum febre affligunt, ſi relictis inferioribus ad ſeptum tranſverſum tranſeant, exitiales ſunt admodùm. Ad alia igitùr ſigna animum adhibere oportet. Si quidèm ex pravis ſignis quippiàm apparuerit, omni ſpe deſtitutus æger. Cùm verò ſuppurati uruntur, quibus purum quidèm pus & album, & minimè fœtidum, ii ſervantur. At quibus ſubcruentum & cœnoſum, moriuntur. Quòd ſi irruente ad ſeptum tranſverſum morbo, reliqua ſigna minimè prava ſe oſtenderint, hunc ſuppuratum fore magna ſpes eſt.

Vide Dolores capitis. Exscreationes. Pleuritidem. Pulmones. Pus. Tabem.

STRANGURIA.

Aph. 58. Sect. 5. Ad recti inteſtini & uteri in-

flammationem, reneſque purulentos, ſtranguria ſuccedit: àt jecore inflammatione laborante ſuccedit ſingultus.

Vide DYSURIAM. ILEUM. VESICAM. URINAM.

STATUS.

Vide JACERE. SOMNUM.

STERNUTAMENTUM.

STERNUTATIO ex capite fit concalefacto cerebro, aùt perhumectatâ capitis inanitate. Aër enim intùs contentus extrà effunditur. Strepitum autèm edit, quòd ei per anguſtum ſit tranſitus. Aph. 51. Sect. 7.

Vide HYSTERICAM PASSIONEM. PLEURITIDEM. PULMONEM. PARTUM.

STRIDOR.

Vide DENTES. CONVULSIONEM.

STUPOR.

QUÆ convulſionis in morem Sent. 161. lib. 1. Præd.

affligunt, cum alto ſtupore quem *Cathocum* vocant, abſceſſus ad aures excitant.

SUDOR.

Aph. 36. Sect. 4. SUDORES febricitantibus boni qui cœperint tertio die, quinto, ſeptimo, nono, undecimo, decimo-quarto, decimo-ſeptimo, vigeſimo-primo, & trigeſimo-quarto, ii enìm ſudores morbos judicant. Qui verò tales non ſunt, laborem, & morbi longitudinem, ejuſdemque reverſionem ſignificant.

Aph. 37. Sect. 4. SUDORES frigidi in febre quidèm acutâ oborti, mortem; in mitiori autèm, morbi prolixitatem ſignificant.

Aph. 38. Sect. 4. ET ubì in corpore ſudor ineſt, ibì morbum eſſe enunciat.

Aph. 41. Sect. 4. SUDOR copioſus de ſomno citrà manifeſtam cauſam obortus, corpus copioſiore uti cibo ſignificat. Quòd ſi cibum non aſſumenti iſtud contingat, quod evacuatione opus ſit, indicat.

Aph. 42. Sect. 4. SUDOR copioſus calidus aùt frigidus ſempèr fluens, frigidus

majorem, calidus minorem morbum significat.

FEBRICITANTI si sudor contingat non deficiente febre, malum. Prorogatur enìm morbus multamque significat humiditatem. Aph. 56. Sect. 4.

QUIBUS cutis obtenditur arida & dura, ii sinè sudore moriuntur. At quibus laxa & rara, cum sudore vitam finiunt. Sent. 71. Sect. 5.

SUDOR multus calidus aùt frigidus sempèr fluens, humoris copiosam inesse significat. Hæc igitùr robusto quidèm supernè, debili verò infernè deducenda. Aph. 63. Sect. 7.

SUDORES diebus judicatoriis vehementèr & velocitèr suborti, periculosi, & qui ex fronte guttarum & scaturiginum instar propelluntur, quique copiosi sunt & valdè frigidi. Ejusmodi nàmque sudorem cum vi & summo dolore, expressioneque diuturnâ prodire necesse est. Aph. 4. Sect. 8.

Ex tenuibus sudoribus pervigiles, ad calorem revocati malè habent. Sent. 41. Coac.

IN febre tenuitèr exudantes, malignè habent. Sent. 42. Coac.

IN præcipitibus malis, tenues Sent. 49. Coac.

circà caput maximè sudores oboriri & corporis incontinentiâ quâdam jactari, malum indicat, tùm verò præcipuè pernicies intenditur, si ista cum urinis nigris contigerint, & spiritus magnus & concitatus adfuerit.

Sent. 52. Coac. Qui ex sudoribus perfrigerantur ac celeritèr recalescunt, malè habere judicantur.

Sent. 53. Coac. Qui in tenuibus malis tenuitèr exudant, & quâdam corporis incontinentiâ jactantur, malè habent.

Sent. 83. Coac. Turbulentæ cum confidentiâ expergefactiones, quæ mentem emovent, malo sunt, ac convulsiones minantur, præsertìm verò si cum sudore contingant. Quin & cervicis ad dorsi perfrictiones, convulsiones portendere videntur, ac multò magis quæ totum corpus pervadunt, in quibus mictiones membranularum speciem referunt.

Sent. 102. Coac. Quibus circà initia tenues suboriuntur sudores, & urinæ concoctæ emittuntur cum magnâ totius corporis æstuatione, si præter rationem perfrigescant, & rursùs celeritèr perurantur, &

torpore, ſopore, aùt convulſione tententur, ii perniciosè affecti ſunt.

Tenuiter exudantes cum capitis dolore & alvo interceptâ, ad convulſiones proni ſunt. Sent. 177. Coac.

Sudores autèm partìm quidèm sensìm procedentes juvant, partìm verò universìm effuſi, & quæ affatìm fiunt ſanguinis detractiones nocent. Sent. 360. Coac.

Sudor optimus ſanè qui febrem die judicatorio tollit. Utilis autèm & quæ allevat. Malus verò frigidus, & ubì caput duntaxat & cervix inſudat. Nàm & temporis diuturnitatem, & periculum denunciat. Sent. 572. Coac.

Sudor autèm frigidus, cum acutâ quidèm febre, exitium, cum mitiore verò, diuturnum fore morbum ſignificat. Sent. 573. Coac.

Sudor unà cum febre, acuto morbo urgente, malus. Sent. 574. Coac.

Sudor in febribus acutis multus & copioſus, damno eſt. Sent. 58. lib. 1. Præd.

Ex ſudoribus pervigiles & ad calorem revocati, malè habere judicantur. Sent. 68. lib. 1. Præd.

In febre cum ſudoribus, vocis

Sent. 94. lib. 1. Præd. ex capitis dolore defectiones, si per se resolvuntur ægri ac pratèr voluntatem excrementa demittunt, malumque remitti videatur, diuturniorem morbum metuere oportet. In his novus subortus rigor damnandus non est.

Præn. pag. 38. SUDORES optimi quidèm, per omnes morbos acutos, qui diebus judicatoriis contingunt, & penitùs febre liberant. Boni verò, quicumquè toto corpore oriuntur, faciuntque ut æger morbum faciliùs ferre videatur. At qui nihil tale efficiunt, minimè sunt utiles. Pessimi autèm frigidi, quique circà caput tantummodò, faciem & cervicem exoriuntur. Ii nàmque, cum acutâ febre, mortem, cum mitiore verò, morbi longitudinem prænunciant. Quique per totùm corpus; eodem modo, atquè ex capite, fiunt. Qui verò *milii* formam referunt, & circà cervicem tantùm oboriuntur, pravi, boni autèm qui guttatìm & cum exhalatione fiunt. Atquè hoc in totum de sudoribus animadvertere oportet, quod

nonnulli quidèm ex corporis dissolutione, quidam etiàm ex inflammationis vehementiâ contingunt.

Vide FEBRES. HORROREM. RIGOREM.

SUFFITUS.

ODORAMENTORUM suffitus muliebria educit, & ad alia plerumque utilis esset, nisì capitis gravitatem inferret. Aph. 28. Sect. 5.

SUFFOCATIO.

SI febre vexato, nullo existente in faucibus tumore, repentina accidat strangulatio, lethale. Aph. 34. Sect. 4.

IN præcipitibus malis strangulatus, gracilescentibus faucibus, perniciem minatur. Sent. 61. Coac.

PER febres repentè strangulari, & devorare non posse, citrà tumorem, malum est. Sent. 277. Coac.

Vide APOPLEXIAM.

SURDITAS.

QUIBUS biliosæ sunt dejectio- Aph. 28. Sect. 4.

nes, hæ obortâ ſurditate ceſſant, & quibus adeſt ſurditas, his exortis bilioſis dejectionibus, finitur.

Sent. 190. Coac. In præcipitibus & turbulentis morbis obveniens ſurditas, malo eſt. Quin & in longis morbis malum portendit, ac in his ad coxendices labores convehit.

Sent. 191. Coac. In febribus enata ſurditas, alvum remoratur & ſiſtit.

Sent. 195. Coac. Qui ſurditate cum capitis gravitate ac præcordiorum contentione vexantur, ſi oculorum acies perturbatur, in iis ſanguinis è naribus fluxum ſperare oportet.

Sent. 196. Coac. In acutâ febre aures obtuſæ vehementem inſaniam portendunt.

Sent. 197. Coac. Gravi ſurditate tentati, dùm aliquid prehendunt tremuli, linguæ reſolutione ac torpore affecti, malè habere judicantur.

Sent. 208. Coac. In ſurditate ac torpore ex naribus ſubſtillatio moleſtiam quamdam exhibet. Iis vomitio ac alvi perturbatio conveniet.

Sent. 210. Coac. Surditatem in febribus enatam, ſanguinis ex naribus profluvium, ac alvi perturbatio tollit.

SURDITAS pus intrò colligentibus suborta, sanguinolentam dejectionem denunciat. His sub mortem nigra egeruntur. Sent. 420. Coac.

SURDITAS cum urinis prærubris, non subsistentibus, & sublimamentis, mentis emotionem minantur. In his morbo Regio corripi malum est. Quìn etiàm malo est ex morbo Regio fatuitas aùt stupiditas. Hos quidèm vox deficere solet absquè sensuum læsione. Quìn & alvus nonnunquàm affatìm prorumpit (quale quid *Hermippo* contigit, & mortuus est.) Sent. 32. lib. 1. Præd.

IN præcipitibus & turbulentis morbis obveniens surditas, perniciem minatur. Sent. 33. l. 1. Præd.

Ex surditate abscessus ad aures contingere consentaneum est, præsertìm verò si implaciditas quædam aùt inquies, corporis jactatio succedat. Ac intèr hos, in iis qui sopore detinentur, ista magìs sperare oportet. Sent. 159. lib. 1. Præd.

Vide DOLORES CAPITIS. EXCREMENTA. FEBRES.

SUSPIRIA.

Aph. 54. Sect. 6. In morbis acutis cum febre, gemebundæ ſpirationes malæ.

TABES ET TABIDI.

TABES præcipuè contingit ætatibus, quæ ſunt ab anno decimo-octavo, ad trigeſimum-quintum. Aph. 9. Sect. 5.

IN tabe vexatis, ſi ſputum quod tuſſi rejiciunt carbonibus infuſum gravem odorem emittat, & capilli è capite defluant, lethale eſt. Aph. 11. Sect. 5.

IN tabidis ſi capilli è capite defluant, ii ſuccedente alvi profluvio, moriuntur. Aph. 12. Sect. 5.

TABE detento ſuccedens alvi profluvium, lethale. Aph. 14. Sect. 5.

TABES maximè fiunt, ab anno octavo decimo uſquè ad quintum triceſimum. Aph. 7. Sect. 8.

QUÆ ſecundùm naturam ad tabem diſpoſita ſunt, omnia quidèm vehementia: quædam verò etiàm lethalia. Secundùm autèm, ſi quidèm in eo tempore ægrotet. Cùm tempus ipſum unà cum morbo impugnet, velùt cum febre ardente Æſtas, cum hydrope Hyems. Natura enìm longè ſuperior eſt: Lieni verò plus affert timoris. Aph. 8. Sect. 8.

Sent. 435. Coac. TABIDIS in aquam marinam expuentibus, ſi pus fundum petit, celerem perniciem denunciat.

Sent. 436. Coac. TABIDI ſi capilli è capite defluunt, alvi profluvio moriuntur. Et tabidis ſi ſuccedant alvi profluvia, moriuntur.

Sent. 437. Coac. SPUTORUM retentiones in tabeſcentibus, mentem ad delira verba commovent. In his ſanguinis profluvium per ora venarum in ano ſanguinem fundere ſolita exiſtere poſſe ſpes eſt.

Sent. 438. Coac. TABES maximè periculoſæ ſunt, quæ ex ruptione venarum craſſarum, & ex capitis diſtillatione contingunt.

Sent. 440. Coac. IN tabidis pruritum ſentientia corpora ab alvi ſuppreſſione, malo ſunt.

Sent. 441. Coac. IN naturis ad tabem promptè comparatis, ſi fluxiones ad gingivas & dentes compareant, malum denunciant.

Sent. 444. Coac. PUSTULARUM eruptiones, velùt ſummâ cute levitèr laceratâ aùt vellicatâ, totiùs habitûs tabem & corruptionem denunciant.

Cum spirandi difficultate arescentes, in tabe crudâ, multa educentes, exitialitèr habent. Sent. 445. Coac.

Vide Gravidam. Præcordia. Pulmones. Pus. Respirationem. Sputum. Tempus.

TEMPERAMENTUM.

Quibus nares naturâ sunt humidiores, & genitura humidior, ii morbosiore sunt valetudine, at quibus contraria sunt, salubriore. Aph. 2. Sect. 6.

Corpus autèm habilissimum, quadratum est, nequè gracile, nequè obesum: nàm longa statura, ut in juventâ decora est, sic maturâ senectute conficitur: corpus gracile, infirmum: obesum hebes est. Cels. lib. 2. c. 1.

Obesi plerumque acutis morbis, & difficultate spirandi strangulantur, subitòque sæpè moriuntur. Cels. lib 2. cap. 1.

Sunt quædam proprietates hominum, sinè quarum notitiâ non facilè quicquam in futurum præsagiri potest. Cels. l. 2. c. 2.

Tenuioribus magìs sanguis, Cels. l. 2. c. 10.

plenioribus magìs caro abundat.

Celſ. l.3. c. 6 VENIS maximè credimus, fallaciſſimæ rei, quia ſæpè iſtæ lentiores, celerioreſvè ſunt, & ſexu, & ætate, & corporum naturâ.

Celſ. l.5.c.26. FACILIUS ſaneſcit puer, vèl adoleſcens, quàm ſenior; valens, quàm infirmus: nequè nimis tenuis, nequè nimis plenus, quàm ſi alterum ex his eſt: integri habitûs, quàm corrupti; exercitatus, quàm iners: ſobrius & temperans, quàm vino, venerique deditus.

Vide ÆTATEM. CRASSOS. NATURAM. REGIONEM. TEMPUS. HYGIEINEM.

TEMPUS ET TEMPESTAS.

Aph. 1. Sect. 3. TEMPESTATUM anni mutationes, potiſſimùm morbos pariunt, & in ipſis anni tempeſtatibus magnæ mutationes frigoris & caloris, aliaque pro ratione ad hunc modum.

Aph. 2. Sect. 3. NATURÆ, hæ quidèm ad Æſtatem, aliæ verò ad Hyemem benè, vèl malè habere conſuevere.

PER anni tempeſtates, quandò eodem die modò calor, modò frigidus ſit, Autumnales morbos expectare convenit. Aph. 4. Sect. 3.

AUSTRI auditionis hebetudinem & viſionis caliginem inducunt, & capitis gravitatem, corpus torpidum & languidum reddunt, cùm ſic invaluerint, iſta in morbis patiuntur. Sin Aquilonia tempeſtas fuerit, tuſſes movet, fauces exaſperat, alvos indurat, urinam ſupprimit, horrores excitat, laterum & pectoris dolores. Cùm ſic invaluerit, ejuſmodi in morbis expectanda ſunt. Aph. 5. Sect. 3.

CUM Æſtas Veri ſimilis fuerit, in febribus copioſos ſudores expectare oportet. Aph. 6. Sect. 3.

PER calores, febres acutæ fiunt, & ſi quidèm annus magnâ ex parte talis extiterit, qualem temporis conditionem effecerit, tales ferè quoquè morbos expectare oportet. Aph. 7. Sect. 3.

TEMPORIBUS benè & ordine conſtitutis, & tempeſtivam tempeſtivitatem ſervantibus, morbi qui facilè conſiſtant & ſolvan- Aph. 8. Sect. 3.

tur, fiunt. In malè verò constitutis, qui nequè facilè consistunt, nequè facilè solvuntur.

Aph. 9. Sect. 3. Per Autumnum omninò morbi acutissimi & maximè exitiales. Ver autèm saluberrimum & minimè exitiale.

Aph. 10. Sect. 3. Autumnus tabidis malus.

Aph. 11. Sect. 3. Quod autèm ad anni tempestates attinet, si quidèm Hyems plus æquo sicca & Aquilonia fuerit, Ver autèm valdè pluvium & Austrinum, febres acutas & lippitudines, & intestinorum difficultates ad Æstatem oriri necesse est, præcipuè verò in mulieribus & viris naturâ humidioribus.

Aph. 12. Sect. 3. At si Hyems Austrina, & valdè pluvia & placida fuerit, Ver autèm plùs justo siccum & Aquilonium, mulieres quidèm quibus partus ad Ver imminet, ex quâvis causâ abortiunt. Quæ verò pepererint, imbecillos & morbosos infantes edunt, ità ut vèl statìm intereant, vèl tenues & valetudinarii vivant. Cæteris autèm mortalibus difficultates intestinorum, & lippitudines aridæ oriuntur, senioribus verò de-

fluxiones brevì interficientes.

Si verò Æstas plùs æquo sicca & Aquilonia, Autumnus verò admodùm pluvius & Austrinus fuerit, capitis dolores ad Hyemem oriuntur, & tusses, & raucitates, & gravedines, nonnullis etiàm & tabes. Aph.13. Sect. 3.

Si verò Aquilonius sit & sinè pluviis, iis quidèm qui naturâ sunt humidiore & mulieribus commodus, reliquis autèm lippitudines erunt siccæ & febres acutæ & diuturnæ, nonnullis verò etiàm melancholiæ. Aph.14. Sect. 3.

Ex anni autèm conditionibus, in totum magnæ siccitates assiduis imbribus sunt salubriores, minùsque lethales. Aph.15. Sect. 3.

Per assiduos imbres morbi magnâ ex parte oriuntur, cùm febres longæ, tùm alvi fluxiones, putredines, comitiales, apoplexiæ & anginæ. Per magnas autèm siccitates, tabitudines, lippitudines, articulorum dolores, urinæ stillicidia, & intestinorum difficultates. Aph.16. Sect. 3.

At status temporum quotidiani, Aquilonii quidèm corpora Aph.17. Sect. 3.

densant, valentiora, expeditiora, benè colorata, & melius audientia reddunt, alvos exsiccant, oculos mordent, & si thoracem dolor aliquis priùs habuerit, eum magis irritant. Austrini autèm corpora exsolvunt & humectant, gravem auditum, & capitis gravitatem, & vertigines afferunt, oculis & corporibus difficilem motionem inducunt, & alvos humectant.

Aph.20. Sect. 3. VERE quidèm insania, melancholiæ, comitiales, sanguinis profusiones, anginæ, gravedines, raucitates, tusses, lepræ, impetigines, vitiligines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, & tubercula, & articulorum dolores.

Aph.21. Sect. 3. ÆSTATE autèm horum nonnulli, & febres assiduæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, & quartanæ, vomitiones, alvi profluvia, lippitudines, aurium dolores, oris exulcerationes, genitalium putredines & sudamina.

Aph.22. Sect. 3. AUTUMNO verò, etiàm æstivi multi, & quartanæ febres atquè erraticæ, Lienes, aquæ inter cutem, tabes, urinæ stillicidia, intestinorum

inteſtinorum levitates, & difficultates, coxendicum dolores, anginæ, crebri anhelitus, volvuli, comitiales, inſaniæ & melancholiæ.

HYEME verò morbi laterales, pulmonum inflammationes, lethargi, gravedines, raucitates, tuſſes, dolores pectorum, laterum & lumborum, capitis dolores, vertigines & apoplexiæ. Aph. 23. Sect. 3.

SALUBERRIMUM Ver eſt, proximè deindè ab hoc Hyems, periculoſior Æſtas, Autumnus longè periculoſiſſimus. Ex tempeſtatibus verò optimæ, æquales ſunt, ſivè frigidæ, ſivè calidæ: peſſimæ, quæ variant maximè: quò fit ut Autumnus plurimos opprimat. Celſ. l. 2. c. 1.

SALUBERRIMI ſunt ſereni dies: meliores pluvii, quàm tantùm nebuloſi, optimique Hyeme qui omni vento vacant: Æſtate quibus favonii perflant. Si genus aliud ventorum eſt; ſalubriores ſeptentrionales quàm ſubſolani vèl auſtri ſunt. Celſ. lib. 2. c. 1.

VENTUS ubiquè ferè à mediterraneis regionibus veniens, ſalubris, à mari, gravis. Celſ. l. 2. c. 1.

Celf. l.2. c. 1. PESSIMUM ægro est cœlum, quod ægrum fecit.

Celf. l.2. c. 8. OMNI resolutione nervorum ad Medicinam non idonea sunt tempora Hyems & Autumnus; aliquid sperari potest Vere & Æstate. Isque morbus mediocris vix sanatur, vehemens sanari non potest.

Celf. l. 3. c. 5. MATUTINUM tempus remissius ferè est ægris.

Celf. l. 3. c. 5. A tempore meridiano omnis æger ferè pejor fit.

Celf. l. 3. c. 5. MATUTINUM tempus naturâ suâ levissimum est.

Celf. l. 3. c. 5. INTEGRO corpore, cibo tempus aptius est.

Celf. l. 3. c. 5. SCIRE oportet optimum cibo tempus esse, febre finitâ.

Celf. l. 5. c. 26. OPPORTUNISSIMUM curationi tempus, Vernum est, aùt certè nequè fervens, nequè frigidum; si quidèm vulnera & nimius calor, & nimium frigus infestant; maximèque tamèn horum varietas: ideòqueperniciosissimus Autumnus est.

Celf. l.5. c. 26. PUSTULÆ maximè Vernis temporibus oriuntur.

Vide ÆTATEM. ÆSTATEM.

Calidum. Frigidum. Febres. Hygieinem. Morbum. Naturam. Regionem.

TENESMUS.

Mulieri utero gerenti si crebra & inanis desidendi voluntas (*Tenesmum* dicunt) accesserit, abortum facit. Aph. 27. Sect. 7.

Vide Excrementa.

TESTICULI.

Testiculi, pudendumque retractum, malum denunciant. Sent. 494. Coac.

Quibus in tumorem sublato ventre, pudendum rubor occupavit, muliebribus purgamentis albis humidis subitò procedentibus, diuturnis febribus intereunt. Sent. 530. Coac.

TINNITUS.

Aures frigidæ, pellucidæ, contractæque perniciem minantur. Sent. 192. Coac.

In præcipitibus morbis, murmur edentes ac tinnientes aures mortem prænunciant. Sent. 193. Coac.

Sent. 194. Coac. AURIUM ſonitus, cum visûs hebetudine, & ad nares gravitatis ſenſu, mentis exceſſum, ac ſanguinis ex naribus profluvium præſagiunt.

Vide DOLOREM AURIS ET CAPITIS.

TORMINA.

Præd. l. 2. p. 104. AT tormina, ea quidèm omnia mala ſunt, ſi cum febre quidèm invadunt, aùt variis alvi recrementis, aùt jecoris inflammatione, aùt præcordiorum, aùt ventris, aùt quæcumquè doloribus cruciant, aùt cibos cohibent, ſitimque inferunt. Ac celerrimè is perit, quem maxima pars horum malorum occupat. Huic verò plurimùm ineſt ſpei, cui horum pauciſſima adſunt. Iſque morbus præcipuè pueros à quinto anno perimit, & qui eum ſuperant, ad decimum uſquè, cæteræ ætates tutiores ſunt. Utilia autèm tormina ſunt quæ his malis non affligunt. At ubì ſanguis & ſtrigmenta per alvum rejecta fuerint, ſeptimo die

desinunt, aùt decimo-quarto, aùt vigesimo, aùt quadragesimo, aùt intrà hoc tempus. Hujusmodi nàmque dejectiones etiàm eos, qui antè fuerunt in corporibus, morbos tollunt: inveteratos quidèm spatio temporis majore, recentes verò etiàm paucis diebus levare possunt. Si quidèm & prægnantes ipsæ etiàm plerumque ad partum supersunt, & ex partu, fœtumque conservant, etiàm si per multos menses sanguis & strigmenta per alvum secedant, nisì dolore affligantur, aùt aliquod ex malis signis quæ in difficultatibus intestinorum adesse scripta sunt, accesserit. Quod si horum aliquod adesse visum fuerit, & fœtui perniciem, ac prægnanti periculum denunciat, nisì post fœtûs absolutionem aùt secundarum dimissionem, ipsa tormina eodem die, aùt non multò post, cessaverint.

TORPOR.

Torpor in contraria celeritèr Sent. 56. Coac.

permutatus, perniciem denotat.

Sent. 476. Coac. TORPORES & ſtupores pratèr conſuetudinem evenientes, adfuturam ſyderationem denunciant.

Sent. 521. Coac. QUÆ torporis ſenſu afficiuntur, præcipuèque admotiones impotentes & perfractæ, circà judicationem vexatæ, anxietate laborantes, multo & tenui ſudore diffluunt, in his alvus effuſa malum denunciat.

Sent. 35. lib. 1. Præd. UBI rigori torpor ſuccedit, mentis alienatio ſignificatur.

TREMOR.

Sent. 88. Coac. QUI furiosâ & vehementi mentis emotione tenentur, ii ſi tremuli evadunt, malignè habere judicantur.

Sent. 141. Coac. QUOS febris detinet, ſi tremor abſquè judicatione conquieſcit, iis temporis ſucceſſu abſceſſus cum dolore purulenti ad articulos decumbunt, & veſica dolet.

Sent. 348. Coac. EX tremoribus quæ convulſiones fiunt cum ſudoribus, recidivas minantur. In his judicatiò-

nem facit novus ſubindè obortus rigor. Sed is priùs ardore circà ventrem exorto provocatur. Somnus in his multus convulſionem minatur, & frontis gravitates, ac mictio moleſta eſt.

In tremulis & anxietate vexatis, parvi ad aures tumores excitati, convulſionem denunciant, ſi alvus malè affecta ſit. Sent. 353. Coac.

Tremores ſenioribus in febre contingunt, atquè ubì apparent, calculi fortaſsè per urinas excluduntur. Sent. 599. Coac.

Tremoribus quæ convulſiones accedunt cum ſudoribus, recidivas minantur. In his judicationem facit novus obortus rigor, qui priùs ardore circà ventrem oborto provocatur. Sent. 105. lib. 1. Præd.

Quibus capitis ac cervicis dolor, & totiùs corporis impotentia, cum tremore adeſt, ab iis ſanguinis eruptio liberat. Quìn etiàm iſta tempore diſſolvuntur. Sent. 152. lib. 1. Præd.

Vide Dementiam. Febres. Frigus. Rigorem.

TUBERCULA.

Aph.45. Sect. 4. Quibus adſunt febres longæ, iis tubercula, vèl ad articulos dolores innaſcuntur.

Aph. 8. Sect. 7. Ex rupto intrò tuberculo, exſolutio, vomitio, & animi defectio contingit.

Aph.57 Sect. 7. Quibus in urinariâ fiſtulâ tuberculum innaſcitur, eo in pus verſo & rupto, dolor ſolvitur.

Aph 66. Sect. 7. Quibus longa tubercula, aùt in articulis dolores ex febre fiunt, ii copioſioribus cibis utuntur.

Sent. 199. Coac. Quæ cum dolore exoriuntur ad aures tubercula, perniciem minantur.

Sent. 202. Coac. Tubercula ad aures excitata in levitèr ſyderatis malo ſunt.

Sent. 203. Coac. In diuturnis morbis non ſuppurantia aurium tubercula, mortem adferunt.

Sent. 208. Coac. In ſurditate ac torpore è naribus ſubſtillatio moleſtiam quamdam exhibet. Iis vomitio ac alvi perturbatio conveniet.

Sent. 473. Coac. At quibus tuberculum ad veſicam adnaſcitur, urinæ difficul-

ratem adferens, iis quivis corporis habitus negotium faceſſit, cujus quidèm ſolutio contingit per puris eruptionem.

QUÆ in ſinceras tendunt vacuationes, omnibus quidèm ingraveſcentis mali ſignificationem præbent, his verò (ſuprà dictis) vèl maximè. Atquè in hujuſmodi caſibus ad aures tubercula exoriri ſolent. Sent. III. lib. I. Præd.

Vide ÆTATEM. ANGINAM. CIBUM. DOLOREM. FEBRES. HYPOCONDRIAM.

TUMOR.

ARTICULORUM tumores & dolores abſquè ulcere, & podagricas affectiones, & convulſa, hæc magnâ ex parte, frigidâ largè effusâ levat & minuit, doloremque ſolvit. Moderatus nàmque torpor dolorem ſolvendi facultatem habet. Aph. 25. Sect. 5.

QUIBUS cum ulceribus tumores conſpiciuntur, ii ferè nequè convelluntur, nequè in furorem aguntur. At iis derepentè evaneſcentibus, quibus quidèm id à Aph. 65. Sect. 5.

tergo incidit, convulsiones & nervorum distentiones fiunt. Quibus verò à fronte, furores, aùt lateris dolores acuti, aùt puris collectio, aut intestinorum difficultas, si rubri tumores fuerint.

Aph. 66. Sect. 5. SI magnis & pravis existentibus vulneribus tumor non conspiciatur, ingens malum.

Aph. 67. Sect. 5. MOLLES boni, at crudi mali (*tumores.*)

Sent. 63. Coac. MANUUM ac pedum tumores cum rubore, perniciem denunciant.

Sent. 105. Coac. PARVI in longis morbis autium tumores, si subindè sanguis è naribus profluat, & tenebricosa vertigo excitetur, exitio sunt.

Sent. 205. Coac. IN tumoribus ad aures, urinæ celeritèr ac pauco tempore concoctæ damno sunt. Quìn & perfrigerari itidem malum est.

Sent. 206. Coac. IN diuturnis morbis suppurati ád aures tumores, nisì pus admodùm album ac sinè odore reddant, exitium præcipuèque mulieribus afferunt.

Sent. 281. Coac. AT verò molles & doloris expertes tumores, longiore spatio

finiuntur, nèc ità grave periculum afferunt, quod si nequè intrà sexaginta dies desinunt, ac febris detinet, suppurationem expectare oportet. Idèm verò aùt secùs quàm in præcordiis perpenditur in tumoribus qui circà ventrem fiunt, nisì quòd hi quàm illi minùs suppurant, minimùm verò qui sub umbilico constituuntur. Atquè hi quidèm in tunicâ concluduntur, illi autèm sursùm diffunduntur. Ex quibus etiàm mortem magìs afferunt, quicumque intrò rumpuntur. Reliquas autèm suppurationes quæ quidèm foràs erumpunt maximè sanè conducit, in quàm exiguum & acutissimum locum colligi. Quæ autèm intrò vergunt, ut nequè tumore, nequè dolore, nequè colore manifestas foris notas edant. Quod verò contrà fit, pessimum est. Harum autèm quædam, proptèr puris crassitudinem nullam de se significationem ostendunt. At recentes præcordiorum tumores inflammationis expertes, ac dolores qui in ipsis fiunt, murmur circà

præcordia exortum ſolvit, ſed potiſſimùm quidèm ubì per urinas ac dejectiones elapſum fuerit, sìn minùs, ubì etiàm hoc ipſum transmiſſum fuerit. Quìn etiàm ad infernas ſedes devolutum juvat.

Sent. 623. Coac. TUMORES humeſcente alvo ſublati in altum cum doloribus, malo ſunt, alvo verò ſuppreſſâ, dùm nè quid aliud innovetur, celeritèr rumpuntur, & maligniores ſunt. In his vomitus pravi & maligni.

Sent. 86. lib. 1. Præd. DOLENTES fauces abſquè tumore, cum labore & moleſtiâ ac ſuffocatione, præceps exitium minantur.

TUSSIS.

Aph 54. Sect 4. QUIBUS tuſſes ſiccæ levitèr irritantes in febribus ardentibus diù perſeverant, ii non multùm ſiti vexantur.

Aph. 13. Sect 5 QUI ſpumantem ſanguinem ſputo rejiciunt, iis ex pulmone educitur.

Sent. 204. Coac. TUSSICULÆ quæ cum crebris oris ſputationibus procedunt,

tubercula ad aures emolliunt.

Tusses cum crebrâ oris ſalivatione, abſceſſum circà aures emolliunt. Sent. 167. lib. 1. Præd.

Vide Hydropem. Sputum. Tabem.

VARICES.

Vide CALVUM.

VENTER.

Sent. 86. Coac. TEMERARII ventris tumores in morbis longis, convulsiones afferunt.

Vide EXCREMENTA.

VENTRICULI MORSUS.

Vide FEBRES. HÆMORRHAGIAM.

VER.

Vide TEMPUS.

VERMES.

Sent. 165. Coac. LUMBRICIS verò tenuibus & longis (qui *ascarides* dicuntur) in capitis dolore vexatis, consequente surditate & sopore, tubercula ad aures excitantur.

VERTIGO.

Sent. 106. Coac. FEBRES vertiginosæ & cum te-

nuis inteſtini morbo, & ſinè hoc, perniciem intentant.

TENEBRICOSAS vertigines circà initia ſanguinis ex naribus fluxio ſolvit. Sent. 341. Coac.

Ex venis in ano ſanguinem fundere ſolitis aliquantùm apparentibus, tenebricoſæ vertigines obortæ, parvam ac ſensìm factam partium reſolutionem indicant, ex quo liberat venæ ſectio. Et quicquid hujuſmodi apparere ſolet, mali aliquid denunciat. Sent. 346. Coac.

VESICA.

SI quis ſanguinem & grumos meïat, & ſtranguriâ laboret, dolorque ad perinæum, imum ventrem & pectinem pertingat, partes ad veſicam pertinentes malè affici ſignificat. Aph. 39. Sect. 7.

QUIBUS inter ſeptumtranſverſum & ventriculum pituita concluditur, & dolorem exhibet, nequè in alterutrum ventrem viam habet, iis per venas in veſicam pituitâ verſâ, morbi fit ſolutio. Aph. 54. Sect. 7.

QUÆ per veſicam excernuntur Aph. 68. Sect. 7.

ſpectare oportet, àn qualia ſanis ſubeunt? Nàm quæ his minimè ſunt ſimilia, ea morboſiora. Quæ verò ſanis ſimilia, minimè morboſa.

Sent. 471. Coac. VESICA dura & gravitèr dolens omninò quidèm mala eſt. Peſſima verò ſi febris continua acceſſerit (veſicæ nàmque dolores interimendi vim obtinent) & alvus his nihil admodùm reddit. Eos autèm metu liberat urina purulenta procedens, in quâ album & leve ſubſidet. Quòd ſi nequè hæc levata fuerint, nequè veſica mollior reddatur, intrà primos circuitus laborantem moriturum expectandum eſt. Hoc verò pueris à ſeptimo anno ad decimum-quintum præcipuè contingere ſolet.

Sent. 588. Coac. VESICA intercepta maximèque cum capitis dolore convulſionem quamdam minatur. Quæ in his cum torporis ſenſu exſolvuntur, moleſtiam, non perniciem afferunt. Ac fortè etiàm aliquantulùm deſipiunt.

Sent. 120. lib. 1. Præd. VESICA intercepta, præſertìm cum capitis dolore, convulſionem

nem minatur. Quæ in his cum corporis ſenſu exſolvuntur, moleſtiam exhibent, non tamèn perniciem afferunt. Videndumque eſt nùm tale quid etiàm mentem excutiat?

Vide SECTIONEM. URINAM.

VICTUS.

TENUIS & exacta victûs ratio, cum in morbis longis ſempèr, tùm in acutis ubì non admittitur, parùm tuta eſt. Ac rursùs victûs qui ad ſummam pervenit tenuitatem, gravis, ſi quidèm ad extremum perductæ plenitudines graves ſunt. Aph. 4. Sect. 1.

IN tenui victûs ratione delinquunt ægri, ob quod magìs læduntur. Quodcumque enìm peccatum in tenui quàm in paulò pleniore victûs ratione gravius eſſe ſolet. Idcircò etiàm ſanis parùm tuta eſt, quoniàm errata graviùs ferunt. Eam igitùr ob cauſam tenuis & accuratus victus paulò pleniore maximâ ex parte periculoſior eſt. Aph. 5. Sect. 1.

CUM ergò morbus eſt peracu- Aph. 7. Sect. 1.

tus, extremos protinùs obtinet labores, & extremè tenuiſſimâ victûs ratione neceſſario utendum. Cùm verò non eſt, ſed pleniorem victum adhibere conceſſum eſt, tàm à tenui victu ſe ſubducere oportet, quàm morbus ab extremis receſſerit.

Aph. 8. Sect. 1. CUM morbi ſumma eſt vehementia, tùm vèl tenuiſſimo victu uti neceſſe eſt.

Aph. 9. Sect. 1. AT conjectura etiàm ex ægro facienda, àn cum eo victu ſatis eſſe poſſit ad morbi vigorem uſquè, àn non priùs ille deficiat, nequè cum tali victu ſatis eſſe poſſit, vèl prior morbus deficiat & obtundatur?

Aph. 10. Sect. 1. QUIBUS igitùr ſtatìm vigor adeſt, iis protinùs victûs tenuis exhibendus, quibus verò poſteà vigor futurus eſt, iis ſub ipſum vigoris tempus & paulò antè cibus ſubtrahendus. Anteà verò uberior cibus exhibendus, quo æger ſatis eſſe poſſit.

Aph. 11. Sect. 1. IN exacerbationibus cibum refugere oportet, exhibere enim noxium. Et quæcumque per circuitus ingraveſcunt, in ipſis ac-

cessionibus reformidare oportet.

SENES facillimè jejunium tolerant, secundùm eos qui constantem ætatem degunt, minimùm adolescentes, ex omnibus verò præcipuè pueri, atquè inter ipsos qui ad actiones obeundas promptiores existunt. Aph. 13. Sect. 1.

QUÆ increscunt plurimùm calorem innatum obtinent, plurimo igitùr indigent alimento, alioquì corpus absumitur. In senibus verò cum paucus calor insit, idcircò sanè paucis fomitibus indigent, à multis nàmque extinguuntur. Eamdem etiàm ob causam nequè senibus, quòd eorum corpus sit frigidum, febres perindè acutæ contingunt. Aph. 14. Sect. 1.

PER Hyemem & Ver ventres naturâ calidissimi, somnique longissimi. Per ea igitùr tempora copiosiora cibaria exhibenda, si quidèm plurimus est calor nativus, ideòque copiosiore indigent alimento. Quod indicant ætates & Athletæ. Aph. 15. Sect. 1.

VICTUS ratio humida cum febricitantibus omnibus, tùm pueris maximè, atquè aliis qui ejus- Aph. 16. Sect. 1.

modi victu uti consueverunt, confert.

Aph.17. Sect. 1. ANIMADVERTENDI sunt etiàm quibus semèl, aùt bis, & quibus copiosior, aùt paucior, aut per partes cibus offerendus est. Aliquid autèm tempori, regioni, ætati & consuetudini concedendum.

Aph.18. Sect. 1. PER Æstatem & Autumnum cibos gravissimè ferunt, per Hyemem facillimè. Ver post Hyemem secundum locum obtinet.

Aph.19. Sect. 1. QUIBUS per circuitus accessiones contingunt, nihil dato, nequè cogito, sed de ciborum accessione antè judicationes detrahito.

Aph. 7. Sect. 2. ATTENUATA longo temporis intervallo corpora, lentè reficere oportet, at quæ brevi, celeritèr.

Aph.10. Sect. 2. IMPURA corpora quo plùs nutrias, eò magìs lædas.

Aph.11. Sect. 2. POTU quàm cibo refici proclivìus est.

Vide CIBUM. FEBREM. HYGIEINEM. MEDICUM. POTUM. REMEDIUM.

VIGILIA.

In pervigiliis quibusdam quæ cum angore & anxietate fiunt, ad aures abscessus maximè obveniunt. Sent. 157. lib. 1. Præd.

Vide Convulsionem.

VISUS.

Vide Dolorem.

VITA.

Vide Crassos.

VITILIGINES.

Vide Impetigines.

VOMITUS.

Mulieri sanguinem vomitione rejicienti, menstruis erumpentibus, solutio contingit. Aph. 32. Sect. 5.

Qui sanguinem vomitione refundunt, si quidèm citrà febrem contingat, salutare, cum febre verò, malum. Curandum verò Aph. 37. Sect. 7.

refrigerandi & adſtringendi vim habentibus.

Aph. 80. Sect. 7. Ex ſanguinis vomitione tabes & puris per ſuperiora purgatio.

Sent. 55. Coac. In febre diſtractio velùt à vomitu in exſcreationem deſinens, malum portendit.

Sent. 426. Coac. Qui ſanguinem evomunt cum febre multâ, dolore ad mammam, thoracem & dorſum, quibus, inquam, hæc inſunt omnia, ii brevi moriuntur; quibus autèm non omnia, nequè intensè adſunt, tardiùs. Ad ſummum autèm diebus quatuordecim inflammationem concipiunt.

Sent. 433. Coac. Qui ſpumantem ſanguinem evomunt, partibus infrà ſeptum-tranſverſum dolorem nequaquàm ſentientibus, iis ex pulmone vomitio fit. Ac quibus quidèm inſignis in eo venæ ruptio fit, copioſus vomitione rejicitur, periculumque imminet. Quibus verò minor, minùs rejiciunt, & majorem ſanitatem promittunt.

Sent. 507. Coac. Bilis vomitus vulneri ſuccedens, malum denunciat, præcipuèque in capitis vulneribus.

Sent. 556. Coac. Vomitio autèm maximè eſt

innoxia, quæ pituitâ & bile permixta eſt, dùm nè admodùm copioſa ſit. At ſinceriores vomitiones, deteriores ſunt. Viridis quoquè vomitus & niger, & lividus, vitioſus eſt. Quòd ſi omnes colores idem vomat, exitiale eſt. celerrimum autèm exitium indicat lividus & mali odoris. Mortem quoquè adfert ruber vomitus, iſque præcipuè ſi cum majore conatu & dolore contingat.

VOMITIONES exiguæ, bilioſæ, malum denunciant, tùm verò præcipuè ſi pervigilio conflictentur ægri. Sent. 558. Coac.

VOMITUS parvi & frequentèr repetentes, bilioſi, ſinceri, mali ſunt in copioſiore ventris ſubductione, & intenſo lumborum dolore. Sent. 560. Coac.

UBI ex vomitu anxietudo occupat, vox ſtridula eſt, oculi pulvere obſiti, inſania portenditur, ac tales vehementi inſaniâ correpti, voce defecti intereunt. Sent. 561. Coac.

IN vomitu eum qui ſiti prematur ſitis expertum eſſe malum eſt. Sent. 562. Coac.

QUI vomituri ſunt, iis anteà os crebrâ ſalivatione impletur. Sent. 566. Coac.

Sent. 571. Coac. CREBRO repetentes, iisdem perseverantibus casibus, vomitiones, ad judicationem nigrâ vomitione refundunt. Quin etiàm tremulos ægros faciunt.

Sent. 636. Coac. PRURITUS omnibus nigrorum secessum denunciant & grumos vomitione refusos. Tremulæ etiàm affectiones cum morsu ac capitis dolore, nigras dejectiones prædicunt. Tales verò præcedit, vomitus, & ubi vomuerint, talia multa prætereà revelluntur.

Sent. 10. lib. 1. Præd. VOMITUS virulenti & æruginosi, cum capitis dolore, surditate & insomniâ, promptam insaniam significant.

Sent. 60. l. 1. Præd. VOMITIONES quoquè variæ malo sunt, præsertìm si continentèr & assiduè prodeant.

Sent. 62. l. 1. Præd. VOMITIONES sinceræ & cum angore aùt incontinenti corporis jactatione, damnandæ sunt.

Sent. 79. l. 1. Præd. VOMITIONES exiguæ, biliosæ, malo sunt, tùm verò potissimùm si pervigilio conflictentur ægri. In quibus stillans nasus perniciem minatur.

Præn. p. 41. VOMITUS per quam est utilis, qui bilem pituitæ quàm maximè permixtam

permixtam habet, ac nequè admodùm craſſus eſt, nequè multus. Qui enìm ſinceriores, pejores ſunt. Si verò quod vomitione rejicitur *porrum* colore referat, aùt lividum, aùt nigrum fuerit, quiſquis horum colorum adfuerit, pravus exiſtimandus eſt. Quòd ſi eodem vomitu omnes hi colores rejiciantur, id exitiale eſt admodùm. At lividus vomitus, ſi gravitèr olet, celerrimam mortem denunciat.

VOMITUS inutilis eſt gracilibus & imbecillum ſtomachum habentibus: utilis eſt plenis, & bilioſis omnibus, ſi vèl nimiùm ſe replerunt, vèl parùm concoxerunt. Nàm ſivè plùs eſt quàm quod concoqui poſſit, periclitari nè corrumpatur non oportet: ſi verò corruptum eſt, nihil commodius eſt, quàm id quâ viâ primum expelli poteſt, ejicere. Celſ. l. 1. cap. 3.

(VOMITUM) luxuriæ causâ fieri non oportere confiteor. Celſ. l. 1 c. 3.

QUI valere & ſeneſcere volet, (vomere) quotidianum non habeat. Celſ. l. 1. c. 3.

VOMITUS bilioſus non volun- Celſ. l. 5. c. 26.

tarius vèl protinùs, ut percussus est aliquis, vèl dùm inflammatio manet, malum signum est in his duntaxat, quorum vèl nervi, vèl etiàm nervosi loci vulnerati sunt.

VOX.

Aph. 5. Sect. 5. Si ebrium quempiàm vox deficiat derepentè, convulsus moritur, nisì eum febris prehendat, aùt quâ horâ crapula solvi solet, ad vocem redeat.

Aph. 51. Sect. 6. Quibus benè valentibus capitis dolores derepentè contingunt, statìmque voce deficiunt, & stertunt, intrà dies septem pereunt; nisì febris eos prehenderit.

Sent. 65. Coac. In febribus vehementes mentis emotiones cum taciturnitate, in eo qui voce defectus non est, perniciem minantur.

Sent. 77. Coac. Qui in febre assiduâ voce defecti jacent, & oculis conniventibus nictantur, hi evadunt quidem si post sanguinis ex naribus fluxum ac vomitum, ad loquelam & ad se ipsos redeant. Sin verò secùs accidat, cum spirandi difficultate celeritèr intereunt.

Quos vox cum febre & absquè ullâ judicatione deficit, ii tremuli intereunt. Sent. 247. Coac.

Vocis defectiones in febre quæ convulsionis speciem præseferunt & in mentis emotionem cum silentio desinunt, perniciem ostentant. Sent. 248. Coac.

Quibus voces cum dolore deficiunt, ii tandèm non sinè summo cruciatu vitam cum morte commutant. Sent. 249. Coac.

Vocis defectiones cum virium exsolutione, ac alto stupore (quem *Catochum* vocant) perniciem minantur. Sent. 250. Coac.

Confractæ vocis post medicamenti purgantis potionem, considerandæ nùm pravæ sint? Horum plerisque tenues sudores diffluunt, & alvi humectantur. Sent. 251. Coac.

In vocis defectione respiratio velùt iis qui suffocantur conspicuè elata & visui exposita, perniciem minatur. Animadvertendum etiàm est nùm delirium prænunciet? Sent. 252. Coac.

Vocis defectiones rigore subindè correptis lethales, ferèque ii capitis dolore conflictari solent. Sent. 255. Coac.

Sent. 256. Coac. Vocis defectiones cum virium exsolutione, in acutâ febre sine sudore, sunt quidèm lethales, cum sudore verò minùs, at temporis diuturnitas significatur. Ac fortassè quidèm quibus ex morbi reversione tale quid contingit, securissimè habent. Ex iis autèm maximo in periculo versantur, quibus sanguis ex naribus perfluit, & alvi effunduntur.

Sent. 157. Coac. Vox acuta ejulabunda, ac oculorum hebetudo, convulsionem minantur. His dolores ad inferiores partes demissi, toleratu sunt faciles.

Sent. 259. Coac. Crebræ & quæ cum sopore quodam consistunt vocis defectiones, tabem denunciant.

Sent. 17. lib. I. Præd. Ubi post vomitum anxiosum vox stridula est, oculi squalidi & pulvere obsiti, insania portenditur, non secùs ac *Hermozigæ* conjugi accidit, quæ vehementi insaniâ correpta, voce defecta interiit.

Sent. 19. lib I. Præd. Desipientiæ cum voce stridulâ & linguæ convulsione tremulâ, voces quoquè ipsæ tremulæ mentis vehementem alienatio-

nem significant. In his durities aùt asperitas perniciem minatur.

Vocis defectiones cum singultu pessimæ. Sent. 23. l. 1. Præd.

Vocis defectiones cum virium exsolutione pessimæ. Sent. 24. l. 1. Præd.

Quibus vox in morbis acuta redditur, iis præcordia intrò trahuntur & tendunt. Sent. 45. l. 1. Præd.

Vocis in febribus defectiones, quæ convulsionis speciem præseferunt, in vehementem mentis emotionem cum silentio vertunt, & perniciem ostentant. Sent. 54. lib. 1. Præd.

Vocis ex dolore defectiones, tandèm cum summo cruciatu mortem afferunt. Sent. 55. lib. 1. Præd.

Vide Convulsionem. Rigorem.

VULNUS ET ULCUS.

Ulcera undequaque glabra, maligna. Aph. 4. Sect. 6.

Aqua inter cutem laborantibus orta in corpore ulcera, non facilè sanantur. Aph. 8. Sect. 6.

Ulcera annua quæcumque fuerint, aùt longius tempus habuerint, os abscedere est necesse, & cicatrices cavas fieri. Aph. 45. Sect. 6.

Aph.24. Sect. 7. Ex osse perfecto delirium, si ad vacuum usquè penetravit.

Sent. 276. Coac. Ubi febricitanti fauces exulcerantur, si aliud quoquè ex gravioribus signis affuerit, periculum denunciandum est.

Sent. 355. Coac. Ex vulnere convulsio lethalis.

Sent. 430. Coac. Vulnere in thoracem accepto, si quidèm externa vulneris pars sanitatem receperit, interna verò nequaquàm, suppurationis periculum impendet. Quibus autèm interni vulneris cicatrix debilis effecta est, promptè rescinditur.

Sent. 477. Coac. Quibus ex vulnere corporis impotentia accidit, ii quidèm febre citrà rigorem obortâ sani evadunt, alioquì dextrâ aùt sinistrâ parte syderantur.

Sent. 496. Coac. Ulcus lividum & aridum, aùt pallidum effectum mortem indicat.

Sent. 499. Coac. Quibus concussum fuerit cerebrum, vèl ex plagâ doluerit, aùt aliquo casu, his illicò vox deficit, nequè vident, nequè audiunt, ferèque intereunt.

Sent. 500. Coac. Ex cerebri vulnere, febris ut plurimùm, ac bilis vomitus suc-

cedit, & corporis resolutio, iique perniciosè habent.

VULNERI succedens convulsio, malo est. Sent. 506. Coac.

Ex vulnere autèm ferè mors contingit, si cui vulneratum fuerit cerebrum, aùt spinalis medulla, aùt jecur, aùt septum-transversum, vel cor, aùt vesica, aùt quædam grandis vena. Mors quoquè subit si in arteriam & pulmonem insignes valdè plagæ inflictæ sunt,ità ut percusso pulmone, minor sit qui per os prodit spiritus, quàm qui per vulnus excidit. Intereunt verò quibus nervi interiores, sivè tenuis aliquis, sivè crassus, vulnus acceperit, si plaga transversa fuerit & magna: quòd si parva & recta, nonnulli periculo eximuntur. Minimè autèm ab his vulneribus mors impendet, quæ in corporis partes, in quibus hæc non sunt, aùt ab his quàm longissimè absunt, infliguntur. Sent. 509. Coac.

AT in vulneribus quæ in supercilium, aùt paulò altiùs inferuntur visûs acies obtunditur, & quò vulnus recentius est, eò ma- Sent. 510. Coac.

gis vident. Inveterascente autem aut tardante cicatrice, magis obtundi solet.

Sent. 514 Coac. SERPENTIA oris ulcera in prægnantibus bono non sunt, ac fortè etiàm alvi humectantur.

Sent. 529. Coac. IN uterum jàm gerentibus, fluxiones serpentia oris ulcera cum dolore excitantes malum denunciant. In his sanguinis per ora venarum profluvium pessimum.

Sent. 628. Coac. SERPENTIA ulcera suprà inguina ad laterum inanitatem & pubem enata, malè affectam alvum denunciant.

Sent. 121. l. 1. Præd. QUIN etiàm considerandum est nùm ossium ad tempora præcisiones convulsionem provocent? An verò madido vulnus inflictum, aùt circà initia sanguis magnâ copiâ effluens, convulsionem accersiverit?

Sent. 128. l. 1. Præd. QUI ex vulnere cum tenui sudore sanguinem fundunt, ii malignè habent, & interloquendum derepentè moriuntur.

Sent. Præd. l. 2. p. 95. AT ulcera qui nosse volet qualem quæque exitum habitura sint? Is imprimis quidèm homi-

num naturas animadvertere debet; quænam ad ulcera meliùs, quænam etiàm deteriùs affectæ sunt? Deindè ætates in quibus sua cujusque generis ulcera non facilè profligantur? Locos etiàm corporis in considerationem adhibere, quantùm alii aliis præstent? Ac præcipuè quænam horum cuique bona malàvè accedunt, nosse debet? His si quidèm omnibus cognitis, quænam cujusque eventa futura sint facilè assequetur. Neque existimandum est eum qui hæc non cognoverit, quinam futuri sint ulcerum exitus perspicere posse. Corporis autèm naturæ probandæ sunt leves, moderatæ, firmis visceribus præditæ, nequè admodùm carnosæ, nequè duræ, tùm quæ colore sunt albo, aùt nigro, aùt rubro. Hæ etenìm omnes probantur si puræ sunt. Deteriùs est si ex pallido mixtum colorem, aùt pallidum, aùt lividum habeant. Quæ verò naturæ suprà positis adversantur, eas deteriores esse constat.

In his quæ circùm articulos

Præd. lib. 2. pag. 96. contingunt, in maximum discrimen præcipitant pollices, ac præcipuè pedum. Quibus verò ad linguæ latus ulcus sit diuturnum, animadvertendum ex dentibus qui juxtà sunt nùm aliquis acutus sit?

Præd. lib. 2. p. 96. & 97. VULNERA autèm ferè quidèm mortem afferunt, quæ magnas venas quæ sunt in collo & in inguinibus læserunt, deindè quæ cerebrum & hepar, deinceps quæ intestina & vesicam pertingunt. Quæ sanè omnia magnam perniciem afferunt, non eam tamèn, ut (quod quidam existimant) nemo ex his servari possit. Nâm & his nominibus prædicti loci multùm inter se differunt, atquè ipsi modi. Nèc parùm etiàm cujusque corporis constitutio differt. Incidit enìm interdùm ut nequè febre, nequè inflammatione tentetur sauciatus, interdùm etiàm nullâ ex causâ febricitat, nèc aliquam corporis partem inflammatio prorsùs occupat. At ubì is qui ulcere infestatur delirat, & vulnus facilè perfert, ad vulnus aggredi opor-

tet, quod ex arte Medicâ, & eorum quæ consequuntur ratione adhibitâ, speratum exitum est habiturum. Ex cujusvis enìm generis vulneribus mori homines contingit. Multæ nàmque in corporibus venæ tùm tenues tùm crassæ, si eò sponte suâ ferri contingat, sanguinis profusione interimunt, quæ si alio tempore pertundantur, utilitatem afferunt. Non pauca autèm vulnera, quæ in contemnendis locis, ac nulla reformidabilia esse videntur in iis tanto dolore plaga cruciat, ut ægri respirare nequeant. Quidam verò præ vulneris dolore, quod nullo merito terreat, spiritum quidèm traxerunt, delirio tamèn ac febre perierunt. Quibus enìm aùt corpus ad febrem est opportunum, aùt mens promptè perturbatur, iis talia contingunt. Sed hæc mirari aùt formidare desinet qui illud in animum induxerit, quod & cujusque animi & corpora plurimum inter se differunt & præstant. Vulnera igitùr quæ talem occasionem, aùt corpus, aùt

mentem nacta ſunt, aut adeò concitatum ſanguinem, aut magnitudinem tantam habent, ut curatione ſenſuum integritas reſtitui nequeat, ab iis quidèm, cujuſque modi ſint, prætèr diarias animi defectiones, abſtinere oportet. Cæteris verò omnibus recens illatis manus admovere oportet, quo eos qui ſuperfuturi ſunt, à febribus & ſanguinis profuſione, ac depaſcentibus ulceribus (*Nomas* vocant) vindices. Diligentiſſimè autèm ac diutiſſimè adversùs ea quæ maximè terrent munire ſe æquum eſt.

Præd. lib. 2. pag. 98. & 99.

Quod ad vulnera capitis attinet, præcipuè mortem afferunt (ut anteà ſcripſimus) quæ cerebrum attingunt quìn & hujuſmodi omnia terrent, os inſigne denudatum, os medium deſidens, os diffiſſum. At ſi ulceris oſculum exiguum fuerit, oſſis verò fiſſura longè pertingat, majus periculum ſubeſt. Quæ omnia magìs terrent, ubì juxtà ſuturam contingant, & in ſummâ capitis parte exiſtunt. Percontari autèm convenit in omnibus effatu di-

gnis capitis vulneribus, ubì adhùc recentes plagæ ſunt aùt ictus, nùm qui læſus fuit conciderit? Aùt profundo ſopore correptus fuerit? Hoc enìm in caſu majore curâ opus eſt, nimirum quod vulnus cerebrum ſenſerit. Quòd ſi recens plaga non fuerit, alia ſigna in conſiderationem ac conſilium adhibere oportet. Præſtat igitùr eum qui capitis ulcere laborat, nequè febricitare, nequè inſupèr ſanguinis profuſionem, aùt inflammationem, aùt ſimùl dolorem aliquem accedere: aùt ſi eorum quippiàm appareat, citrà initia tutiſſimum eſſe fieri, paucoque tempore perſeverare. Confert quoquè in doloribus, etiàm inflammationes, quæ in ulceribus fieri aſſolent, ſupervenire; in ſanguinis autèm profuſionibus pus in venis conſpici. Quæ etiàm in morbis acutis febribus conferre ſcripſi, ea in his conducere bonaque hic eſſe, ut contraria mala, exiſtimanda ſunt. At febris in capitis vulnere die quarto, aùt ſeptimo, aùt undecimo exorta, valdè exitialis eſt.

Quam plurimis autèm judicationem ſubit, ſi quartò quidèm ulceris die febris cœperit, vigeſimo, velùt ſcriptum eſt in febribus, quæ ex non evidentibus cauſis originem trahunt. At ſi febrium initiis delirium ſuccedat, aùt aliquod membrum ſideretur, de hominis morte exiſtimatio facienda eſt, nisì aùt prorsùs optimum aliquod ſignum ſupervenit, aùt corporis virtus ſubſit. Verum quânam id ratione contingat animadvertendum eſt. Nàm & homini ſpes ſalutis adhùc reſtat, at claudum fieri articulum in quem malum decubuit neceſſe eſt, ſi modo æger ſuperſtes futurus eſt.

Præd. lib. 2. p. 100. MAGNA autèm vulnera quæ in articulis fiunt, ſi penitùs abſciſſi nervi ſunt qui continebant, abſquè dubio claudos reddent. Sìn dubium eſt quomodò nervi affecti ſint, ſi quidèm ex acuto telo recta plaga eſt, ea tranſverſa melior. Quòd ſi grave fuerit & retuſum quod vulnus inflixit, nihil ineſt diſcriminis. Sed & vulneris altitudo aliaque ſigna

hujuſmodi conſideranda ſunt. Pus ſi ad articulum accedat, duriorem eum reddi neceſſe eſt. Quòd ſi etiàm tumores ſimùl perſeverârint, neceſſe eſt eum locum in multum tempus durum eſſe, & ſano quoquè ulcere tumorem permanere, ſimùlque ea inflecti ac extendi, ubì recurvato articulo curatio adhibita eſt. At quibus nervus exciſurus eſſe ſperatur, iis cum majore fiduciâ claudicationem prædixeris, idque tùm maximè, ſi quis nervorum inferiorum exſolutus fuerit. Nervus autèm exciſurus his indiciis deprehenditur, ſi pus album craſſumque & diuturnum ſub eo effluit, doloreſque ac inflammationes ad articulum circà initia oriuntur. Quæ etiàm contingere ſolent ubì os exciſurum eſt.

Quæ in cubitis diſciſſa ſunt, præcipuè cum inflammatione, ad ſuppurationem ſectionemque & uſtionem perveniunt. Idem.

Ulcus quoquè ſivè antè morbum, ſivè in morbo natum ſit, noſſe oportet? Nàm ſi periturus æger eſt, antè mortem lividum Præn. p. 37.

& ſiccum, aùt pallidum & ſiccum erit.

Si lividus, aùt pallidus, aùt varius, aùt niger color eſt, ſcire licet malum vulnus eſſe. *Celſ. l.5.c.26.*

Periculosa vulnera ſunt ubicumquè venæ majores ſunt, quoniam exhaurire hominem profuſione ſanguinis poſſunt. *Celſ. Idem.*

Pessima quæque plaga curva eſt: tutiſſima quæ lineæ modo recta eſt. *Celſ.l.5. c. 26.*

Album aùt rubicundum eſſe vulnus commodiſſimum eſt. *Celſ. l.5.c.26.*

Vetus ulcus ſcapello circumcidendum eſt, excidendæque ejus oræ, & quidquid ſuper eas livet, æquè incidendum. *Celſ. l.5.c.26.*

Omnis feræ morſus habent quoddam virus. *Celſ. l.5.c.27.*

Fere ſine cicatrice poteſt eſſe his locus, qui expertus ferrum non eſt. *Celſ. l.7.c.2.*

Vide Chirurgum. Convulsionem. Hæmorrhagiam. Intestina. Pus. Sectionem. Tumorem.

UMBILICUS.

UMBILICUS.

Vide DOLORES UMBILICI.

URINA.

QUIBUS non sinè febre urinæ sunt crassæ, grumosæ & paucæ, si ab iis copiosæ & tenues prodeant, juvant. Præcipuè verò tales redduntur quibus ab initio, vel non ità multò post, sedimentum inest. Aph. 69. Sect. 4.

QUIBUS per febres urinæ sunt returbidæ, quales veterini generis, iis capitis dolor vel adest, vel aderit. Aph. 70. Sect. 4.

QUIBUS septimo die judicatio contingit, iis urina rubram die quarto nubeculam habet, aliaque pro ratione. Aph. 71. Sect. 4.

QUIBUS urinæ pellucidæ, albæ, malæ, præcipuè verò in phreniticis apparent. Aph. 72. Sect. 4.

QUIBUS speratur aliquid ad articulos abscessurum, urina copiosa & crassa, & alba reddita, abscessu liberat, qualis in febribus cum lassitudinis sensu quarto Aph. 74. Sect. 4.

die quibuſdam ferri incipit. Quòd ſi ex naribus etiàm ſanguis effluxerit, tùm brevi admodùm ſolutio fit.

Aph. 75. Sect. 4. Si ſanguis aùt pus cum urinâ redditur, renum aùt veſicæ exulceratio ſignificatur.

Aph. 76. Sect. 4. Quibus cum urinâ craſsâ exiguæ carunculæ, aùt veluti capilli ſimùl feruntur, iis à renibus excernuntur.

Aph. 77. Sect. 4. Quibus cum urinâ craſsâ furfuri ſimilia quædam ſimùl exeunt, iis veſica pſorâ laborat.

Aph. 78. Sect. 4. Qui ſpontè ſanguinem cum urinâ effundunt, iis renibus venulam ruptam eſſe ſignificat.

Aph. 79. Sect. 4. Quibus in urinâ arenoſæ ſunt ſubſidentiæ, iis veſica calculo laborat.

Aph. 80. Sect. 4. Si quis ſanguinem & grumos cum urinâ fundat, & ſtranguriam habeat, dolorque in imum ventrem & inter fœmineum incidat, quæ ad veſicam attinent laborant.

Aph. 81. Sect. 4. Si quis ſanguinem & pus, & ſquamulas cum urinâ fundat, graviſque dolor adſit, veſicæ exulcerationem ſignificat.

Quibus in urinæ fistulâ tuberculum innascitur, eo in pus verso & rupto, solutio contingit. Aph.82. Sect. 4.

Urina copiosè de nocte reddita, paucam alvi dejectionem significat. Aph.83. Sect. 4.

Urinæ difficultatem venæ sectio solvit. Secandæ autèm sunt interiores. Aph.36. Sect. 6.

Quibus per febres sedimenta hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia in urinis contingunt, longam fore ægritudinem denunciant. Aph.31. Sect. 7.

At quibus biliosa sedimenta, suprà verò tenuia fuerint, acutum morbum significant. Aph.32. Sect. 7.

Quibus disparatæ sunt urinæ, iis vehemens est in corpore turbatio. Aph.33. Sect. 7.

Quibus in urinarum summo bullæ consistunt, renum morbum eumque longum fore significant. Aph.34. Sect. 7.

At quibus summa urina pinguis est & conferta, iis renum morbum eumque acutum significat. Aph.35. Sect. 7.

Urinarum ex perfrictione interceptiones pessimæ. Sent. 5. Coac.

Sent. 25. Coac. URINÆ quæ cum rigore restitârunt malum & convulsionem prænunciant, tùm verò præcipuè si anteà alto sopore æger detentus fuerit. In his autèm abscessus ad aures sperare oportet.

Sent. 198. Coac. PROCEDENTE morbo surditas, ac urina subrubra, cum nullo sedimento, sed cum sublimamentis in medio innatantibus, mentis emotionem prænunciant. In his morbo Regio corripi malum est. Quìn etiàm malo est ex morbo Regio fatuitas. Hos voce defectos, absquè sensuum læsione præfocari contingit. Ac fortassis etiàm in his alvus malè afficitur.

Sent. 263. Coac. CERVICIS ac dorsi perfrictiones, quæ etiàm totum corpus pervadere videntur, convulsiones denunciant, in quibus urinæ hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia continent.

Sent. 272. Coac. IN dorsi ac pectoris dolore, cruentæ mixtionis suppressio, laboriosum exitum affert.

Sent. 474. Coac. QUIBUS incogitantibus urina decidit, ac pudendum contrahitur, ii desperati sunt.

TENUIORIS intestini morbus urinæ stillicidio succedens, intrà septimum diem interimit, nisì subortâ febre urina affatìm prodierit. Sent. 475. Coac.

URINÆ tenues, nubeculam quamdam in medio assumentes, rigorem denunciant. Sent. 532. Coac.

URINA in febre album & leve depositum habens sedimentum, celerem liberationem denunciat. Celerem quoquè quæ diluta indiscretam quamdam habet pinguedinem. Quæ verò aliquantulùm rubet, subrubrum habet sedimentum & leve, si quidèm antè septimum diem appareat, septimo die solutionem fore designat, post septimum autèm tardiorem, aùt planè diuturnam. Et quæ quarto die subrubram nubeculam capit, septimo die liberat, dùm reliqua pro ratione habeant. Tenuis autèm & biliosa, & ægrè lentum habens sedimentum, & quæ in meliùs ac deteriùs commutatur, temporis diuturnitatem postulat. Quòd si istud diutiùs perseverat, aùt ad judicationem temporis longinquitas requiratur, periculo non vacat. Sent. 575. Coac.

Sent. 576. Coac. DILUTA verò & alba in diuturnis morbis perſeverans, difficilem & non ſecuram judicationem facit.

Sent. 577. Coac. IN urinis nubeculæ, albæ quidèm & quæ infimum locum tenent, utiles ſunt; rubræ verò, nigræ ac lividæ, moleſtiam exhibent.

Sent. 578. Coac. IN præcipitibus morbis periculum denunciat urina biliosa, nequè aliquantulùm rubra & quæ hordei toſti non exactè moliti craſſioribus fruſtulis ſimilia habet ſedimenta, alba, & quæ colore ac ſedimento variat, præcipuèque in his quæ ex capite fiunt defluxionibus. Perniciem etiàm præſefert, quæ ex nigrâ in biliosam tenuem tranſit, & quæ ſedimentum habet divulſum, quæquè ex his quæ denſata per urinam feruntur, quod ſubſidet habet aliquantulùm liveſcens & limoſum. Ac fortaſsè ex his quidèm præcordia dextra dolor occupat, aùt ex virore palleſcunt, aùt abſceſſus ad aures cum dolore excitantur. In his paulo poſt effuſa alvus periculum denunciat.

Urinæ derepentè prætèr rationem parùm concoctæ, vitiosæ sunt. Ac in totum quæ in morbo acuto urina prætèr rationem cocta est, vitium denotat. In his quoquè malo est prærubra efflorescentia contenta atquè æruginosa. Alba verò effusa & perspicua urina mala est, præcipuè in phreniticis apparens. Mala quoquè quæ post potionem celeritèr meiitur, præsertìmque in lateris doloribus & pulmonis inflammationibus. Mala etiàm quæ antè rigorem oleosa redditur. Malæ quoquè & in acutis morbis, & quæ ex viridi pallescunt, nèc in colore persistunt. Sent. 579. Coac.

Perniciem verò indicat urina in quâ nigrum est quod subsidet, & quæ nigra est. In pueris etiàm tenuis potiùsquàm crassa. (In tenuibus autèm contrà quàm in commutatis urinis accidit.) Et quæ grandinem refert & genituræ similis effunditur, itèmque dolorem exhibet. Perniciosa quoquè est quæcumque inscio ægro redditur. At in pulmonum inflammationibus periculum in- Sent. 480. Coac.

dicat, quæ initio coctionem habet, verùm post quartum diem tenuis evadit.

Sent. 581. Coac. In laterum doloribus urina cruenta, obscura, cum eo quod subsidet vario & indiscreto, ut plurimum in quatuordecim diebus mortem adfert. Laterum quoquè dolore affectis in propinquo mortem esse significat, quæ viridis nigrum habet sedimentum, aùt furfuribus simile. Febri verò ardente cum alto stupore (quem *Catochum* dicunt) detentis, exalbida urina pessima est.

Sent. 582. Coac. Urina cruda, quæ sic diù perseverat, ut reliqua signa salutaria sint abscessum & dolorem præcipuèque infrà septumtransversum denunciat. Doloribus verò ad lumbos oberrantibus, ad coxam, idque in febre & sinè febre. At quæ emittitur urina in quâ quod subsidet pinguedinem habet, febrem significat. Cruenta verò circa initia reddita, morbi reversionem. Alba autèm qualis in *veterino* genere redditur, capitis dolorem: membranosa convulsionem. Quæ verò sputo similia

milia habet ſedimenta, aùt limoſa, rigorem denunciat, quæ *araneorum* telis ſimilia quædam habet, colliquationem. At in errantibus febribus nigræ nubeculæ quartanam denunciant, decolores autèm urinæ ſuſpenſa quædam in medio nigra habentes, cum pervigilio & perturbatione, phrenitidem, cineritiæ verò cum ſpirandi difficultate, aquam inter cutem.

URINA diluta aùt arenida & facilè diſſolubili aſperitate returbata, liquidam fore alvum denunciat. Quæ verò admodùm tenuis ſpiſſa evadit, fortaſsè erupturum ſudorem indicat, jàm autèm erupiſſe, quæ ſpumam in ſe ipſam inſidentem habet. Sent. 583. Coac.

IN tertianis cum horrore nubeculis nigris ſimilia, inconſtantem horrorem indicant. Membranoſæ quoquè mictiones, & quæ cum horrore ſubſidunt, convulſiones prædicunt. Sent. 584. Coac.

URINA in quâ quod ſubſidet bonum eſt, & derepentè evaneſcit, dolorem ac mutationem denunciat. At quæ ſedimentum Sent. 585. Coac.

habet, returbida, residens, rigorem circà judicationem, fortè etiàm & in tertianam aùt quartanam transitum.

Sent. 586. Coac. LATERUM dolore affectis urina aliquantulùm rubra, levem habens subsidentiam, securam judicationem prænunciat. Quæ verò aliquantulùm pallida, benè florulenta est, & albam habet subsidentiam, celerem quoquè. At quæ admodùm rubra & benè florulenta, sedimentum pallidum, leve ac purum habet, diuturnum valdèque turbulentum morbum fore & in alium transiturum, non tamèn perniciosum. Alba verò, diluta, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile habens sedimentum, fulvum, dolorem & periculum denunciat. At quæ pallida, fulvum habet sedimentum, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile diuturnitatem ac periculum indicat.

Sent. 587. Coac. IN his quæ circà aures abscedunt, urinæ quæ celeritèr & parvo tempore concoquuntur, damno sunt. Quìn & perfrigerari itidèm malum est.

Urina intercepta & ad imum ventrem pondus, ut plurimùm futurum urinæ stillicidium denunciat: sìn minùs, alium aliquem morbum ex consuetudine affligentem. Sent. 591. Coac.

In biliosis urina intercepta mortem brevi affore significat. Sent. 592. Coac.

Febricitanti urina densitatem habens divulsam, morbi reversionem aùt sudorem portendit. Sent. 593. Coac.

In febribus longis, parvis, vagis, tenuium urinarum ejectiones, lienis affectionem denunciant. Sent. 594. Coac.

In febre variarum interdùm urinarum mictiones, morbum producunt. Sent. 595. Coac.

Urinæ quæ non sentientibus effluunt, alias perniciem denunciant. Animadvertendum nùm tales his reddantur quales fiunt ubì subsidentiam conturbaveris? Sent. 596. Coac.

Quibus urinæ paucæ, grumosæ, non sinè febre, si ab iis tenues & copiosæ prodierint, juvat. Talibus autèm circà initia procedunt, aùt non multò post sedimentum habent. Sent. 597. Coac.

Sent. 598. Coac. QUIBUS in urinis citò aliquid subsidet, hi brevi judicantur.

Sent. 599. Coac. URINÆ pratèr consuetudinem tenues & crudæ, absquè repletione, in morbo comitiali obnoxiis, morbi insultum denunciant, idque præcipuè si in summum humerum, aùt cervicem, aùt dorsum dolor, aùt convulsio incidat, aùt torpor totum corpus occupet, aùt turbulentum insomnium visum fuerit.

Sent. 600. Coac. QUÆ parvâ copiâ apparent, velùt stillæ sanguinis, urinæ, vomitiones, & dejectiones, malum quidèm penitùs denunciant, pessimum verò si exiguis intervallis sese consequantur.

Sent. 29. lib. I. Præd. SI quibus urinæ non recordantibus nèc admonitis effluunt, pernicies portenditur. Animadvertendum etiàm est, nùm & ab iis tales redduntur quales fiunt ubì subsidentiam conturbaveris?

Sent. 37. l. I. Præd. FEMORIS dolore evanescente, si quid sublime per urinam innatet, mentis emotionem expectare oportet, taliaque qualia circa aurium sonitus contingunt.

Sent. 39. lib. I. Præd. IN gravibus malis tenues maxi-

me circà caput ſudores oboriri, & corporis incontinentiâ quâdam jactari malum indicat: tùm verò præcipuè pernicies intenditur, ſi iſta cum urinis nigris contigerint, & ſpiritus magnus & concitatus adfuerit.

URINARUM in præcipitibus malis ex perfrictione interceptiones, peſſimæ. Sent. 51. l. 1. Præd.

QUIN & laborioſæ urinæ damnantur atquè ab his detentæ rubræ quædam efflorescentiæ, & æruginoſæ, parvæque veluti quædam ſtillæ apparentes. Sent. 59. lib. 1. Præd.

CREBRI ex dorſo horrores ſubindè locum commutantes, graves & difficiles, laborioſam urinæ ſuppreſſionem minantur. Sent. 75. lib. 1. Præd.

QUIBUS manus ſunt tremulæ, cum capitis & cervicis dolore, levi aliquâ ſurditate affecti, nigricantes reddunt urinas & denſas. In his caſibus nigrorum progreſſum expectare & ſuſpectum habere oportet. Sent. 95. lib. 1. Præd.

URINÆ quæ cum rigore reſtitant, damno ſunt, idque præſertìm ſi altus ſopor prægreſſus ſit. Animadvertendum eſt, nùm Sent. 155. l. 1. Præd.

in his abſceſſus ad aures ſperare oporteat?

Sent. 163. lib. 1. Præd. CONSIDERANDUM in quibus ſperamus abſceſſus circà aures futuros, nùm ex capite doleant? Aùt ſuperiorum partium tenues ſudores oboriantur? Aùt novus inſupèr rigor? Ac deindè nùm alvus affatìm prorumpat? Aùt aliquo ſopore detineantur? Videndum quoquè nùm urinæ dilutæ, cum ſublimibus quibuſdam innatantibus albidis, & quæ variè exalbeſcunt & graveolent, abſceſſus ad aures excitent? Ac fortè quidèm quibus hujuſmodi urinæ adſunt, iis crebra è naribus ſtillatio contingit. An & his quidèm lingua levis eſt ac minimè aſpera?

Præd. lib. 2. Pag 88. URINAM autèm copiâ potui reſondentem reddere oportet, & ſempèr æqualem, & quàm maximè effuſam & ad paulò craſſius inclinantem quàm quod potu ſumptum eſt. Quòd ſi diluta fuerit & copiâ major quàm quod potui ſit aſſignatum, hominem dicto non audientem ſignificat, ſed abundantiore uti potu, aùt

non posse nutritionem accipere, quandiù talis urina reddetur. Si verò paulatìm cum stridore urina emittatur, aùt medicamenti potione hominem indigere, aùt vesicam quodammodò malè affectam denunciat. At sanguinis mictus rarus quidèm & sinè febre ac dolore nihil mali indicat, verùm lassitudinum sensus solvitur. Quòd si sæpiùs mictu reddatur, aùt horum aliquid accesserit, periculum minatur. At prædicendum est, sivè cum dolore, sivè cum febre mictu reddatur, pus insupèr per urinam effluxurum, atquè eo pacto dolores tolli. Urina verò crassa, in quâ quod subsidet album est, articulorum dolorem aùt tumorem denunciat. Quæ autèm sunt reliqua sedimenta in urinis eorum qui exercentur, ea omnia à morbis fiunt qui circà vesicam affligunt. Quod manifestum facient dolores qui aderunt & à quibus vix liberari queant.

Urina optima est, in quâ per omne tempus, quoad morbus judicatus fuerit, subsidet al- Præn. p. 40. & 41.

bum, leve & æquale. Securitatem enìm brevemque morbum fore significat. Quòd si intermittat, & interdùm quidèm pura meiatur, interdùm etiàm subsidet album & leve, diuturnior & minùs securus morbus evadit. At urina subrubra, simileque quod subsidet, & leve, hæc longè quidèm diuturnior quàm prima fit, valdè tamèn salutaris. Sedimenta autèm in urinis crassiores hordei tosti non exactè moliti partes referentia, prava sunt, hisque pejora laminis similia. Alba verò & tenuia, valdè prava, atquè his etiàm deteriora furfuracea. Nubeculæ quæ per urinas feruntur, albæ quidèm, bonæ; nigræ verò, malæ sunt. Quoad autèm urina fulva fuerit & tenuis crudum esse morbum indicat. Quòd si diutiùs talis urina perseveret, periculum est nè non possit æger sufficere, quoad urina concoquatur. At exitiosiores sunt urinæ fœtidæ, & aquosæ, & nigræ, & crassæ. Ad hæc in viris quidèm & mulieribus urinæ nigræ, in pueris aquosæ, deterri-

mæ. Quibus urinæ tenues & crudæ multo tempore redduntur, ſi reliqua ſigna ſalutaria ſint, in iis abſceſſus ad loca infrà ſeptum-tranſverſum expectari debet. Quìn etiàm pinguedines ſuprà innatantes *araneorum* telas referentes, damnare oportet, colliquationem nàmque ſignificant. In urinis autèm quæ nubeculas habent, conſiderandum venit, an ſupernè an infernè ferantur? Et quoſnam habeant colores? Et quæ quidèm deorsùm feruntur, cum dictis coloribus, bonæ cenſendæ & commendandæ, at quæ ſursùm feruntur, malæ & vituperandæ. Nequè verò tibi imponat veſica quoquo modo affecta, ſi hujuſmodi urinas reddiderit. Non enìm totius corporis, ſed ipſius per ſe indicium eſt.

SCIRE licet integrum corpus eſſe, cum quotidiè manè urina alba, deìn ruffa eſt: illud concoquere, hoc concoxiſſe ſignificat. Celſ. lib I. cap. 2.

Vide ABSCESSUM. ALVI EXCREMENTA. CONVULSIONEM. DEJECTIONES. DOLOREM. HYDROPEM. SURDITATEM.

UTERUS.

Aph. 47. Sect. 5. Si uterus quâ parte ad coxam incumbit, ſuppuratus fuerit, eum per linimenta medicamento convenienti illita curari neceſſe eſt.

Aph. 54. Sect. 5. Quibus os uteri durum eſt, iis connivere os uteri neceſſe eſt.

Sent. 119. lib. 1. Præd. Mulieres quæ ab utero promptè ſtrangulantur, idque ſinè febre, in convulſiones propenſæ fiunt, quod etiàm *Dorcadi* contigit.

Præd. lib. 2. p. 107. Mulieres igitùr quæ concipere nequeunt, & pallidæ videntur, abſquè febre, nequè aliquâ causâ in viſceribus exiſtente, iis caput dolet, & menſes malè ac ſincerè prodeunt, aùt certè pauci, nequè ex longo intervallo ſic affectis apparent, & uteri purgatione indigent. At quæ tùm benè coloratæ ſunt, tùm benè carnoſæ & pingues, & venas latentes habent, & doloris expertes ſunt, hiſque menſtrua aùt nullo modo prodeunt, aùt pauca & ſincera fluunt: in hujuſ-

modi naturis difficillimè conceptus procuratur. Quòd si liberè apparentibus menstruis, inculpato sit corpore mulier, nequè concipiat, locus in quo uterus continetur in causâ existimandus est, quo minùs fœtus tollatur. Aùt enìm contractus est, aùt diductus. Reliqua enìm quæ hùc contingere solent, cum dolore & decoloratione, ac colliquatione fiunt.

Quibus verò ulcus in utero ortum est, sivè ex partu, sivè ex tuberculo, aùt aliâ quâpiam causâ, iis febres & inguinum tumores obveniunt, illorumque locorum dolores. Quòd si partûs purgamenta simùl quoquè restiterint, tùm ea mala omninò sunt immoderata & diuturna, acceduntque & præcordiorum & capitis dolores. At verò ubì ulcus sanatum est, locus ille lævior ac durior necessariò efficitur, & minus conceptui idoneus. Quòd si ulcus sinistra tantùm occupet mulierque concipiat, aùt ubì adhùc ulcus habet, aùt posteà ubì convaluit, eam marem potiùs

Præd. lib. 2. p. 107.

enixuram ſpes eſt. Sed ſi ulcus dextra teneat, & mulier concipiat, fœtus fœmineus magìs expectandus eſt. At ſi febris prehendat eam quæ concipere nequit, & tuſſicula detineat, quærendum nùm uterum ulcus aliquod occupet? Aùt ex his malis quæ ſcripſimus aliud quippiàm? Et enìm ubi nihil mali eo in loco ſubeſſe conſtiterit, quod extenuationem aùt conceptûs impedimentum afferat, ſanguinis vomitione refuſi metus impendet. Ei verò mulieri menſtrua ex neceſſitate diſparuerunt. Si verò febris ſanguinis eruptione tollatur, & menſes appareant, concipiet. Quòd ſi antè ſanguinis eruptionem alvus effuſa fuerit pravum in modum, periculum eſt nè mulier antè ſanguinis eruptionem intereat.

Vide DOLORES UTERI.

Dedit & DEUS huic quoquè Finem.

HIPPOCRATIS GENUS ET VITA

EX SORANO.

HIPPOCRATES genere quidèm Cous fuit, Heraclidæ & Phænaretes filius, ab Hercule & Æsculapio ortum ducens, ab uno quidèm vigesimus, ab altero verò decimus-nonus. Ejus autèm generis seriem commemorant Eratosthenes & Pherecydes, & Apollodorus, & Arius Tarsensis. Heraclidæ verò parentis sui discipulus extitit, deinde Herodici, & ex quorumdam opinione etiàm Gorgiæ Leontini oratoris, & Democriti philosophi Abderitani. Peloponnesiacis temporibus viguit, natus ut tradit Istomachus in primo de Hippocratis secta, primo octogesimæ Olym-

piadis anno, ut verò Soranus Cous litterarum monimenta in Co perſcrutatus addit, regnante Abriadâ, menſis Agriani ſexto & vigeſimo die, quo etiàm in hunc uſque diem Coos Hippocrati parentare ait. Arte autèm Medicâ & vulgaribus diſciplinis excultus, vitâ functis parentibus patriâ exceſſit, quod tabularium in Cnido incendiſſet, ut eum quidèm contumeliosè criminatur Andreas, in ſuo de Artis Medicæ origine libro. Alii verò id eo propoſito feciſſe dicunt, ut quæ in pluribus locis conficiebantur, ſpectaret, & in eâ varietate ſe magìs exerceret. Ut verò Soranus Cous narrat, per ſomnum admonitus ut Theſſaliam incoleret. Per totam autèm Græciam Medicinam faciens admirationi fuit, adeò ut ad Perdiccam Macedonum Regem, qui tabe laborare exiſtimabatur, publicè vocatus cum Euryphonte, qui eum ætate excedebat pervenerit, & animi morbum eſſe indicârit. Cùm enim poſt Alexandri patris mortem, Philam ejus pellicem

amore deperiret, ad eamque re delatâ, poſtquam ex ejus conſpectu illum prorsùs immutari animadvertit, propulſato quidèm morbo, Regem ſanitati reſtituit. Ab Abderitanis etiàm vocatus eſt, ut eò ſe conferret, & Democritum quidèm inſaniâ laborantem curaret, totam verò urbem peſte liberaret. Quìn etiàm cùm in Illyrios, Pæonas & Barbarorum regionem peſtis ingrueret, earum gentium Regibus rogantibus uti ſeſe ad illos conferret, à legatis edoctus quinam illic venti ut plurimùm perflarent, illos re infectâ dimiſit. Cùm verò rectâ conjecturâ indicaſſet morbum in Atticam perventurum, id quod futurum erat prævidens, tùm urbium, tùm diſcipulorum curam ſuſcepit, in tantumque Græcos dilexit, ut cum ejus nominis gloria ad Perſas famâ perveniſſet, eâque de causâ Artaxerces per Hiſtanidem Helleſponti præfectum cum magnis muneribus ab eo peteret, uti ad ſeſe veniret, id ob gravitatem, pecuniæ contemptum, & pro-

pinquorum amorem recusârit, velùt per epiſtolam ad eum ſcriptam oſtenditur. Patriam etiàm à bello quod ei inferre parabant Athenienſes liberavit, Theſſalis in auxilium vocatis, ideòque ſplendidos honores apud Coos conſecutus eſt. Quìn etiàm à Theſſalis, Argivis & Athenienſibus honorificè acceptus eſt, qui eum ab Hercule ſecundùm publicè ſacris Eleuſiniis initiârunt, civitate donârunt, victumque ei publicum in Prytaneo ejuſque poſteris dederunt. Candidè & liberalitèr ſtudioſos artem docuit, debito addito jurejurando. Obiit apud Lariſſæos, quo tempore Democritus mortuus eſſe fertur, ut quidam tradunt, ætatis anno nonageſimo, ut alii verò, octogeſimo-quinto, alii centeſimo-quarto, quidam etiàm centeſimo-nono. Inter Gyrtonem & Lariſſam ſepultus eſt. Et in hunc uſquè diem monumentum oſtenditur, in quo multo tempore examen fuit quod mel conficiebat, quo nutrices infantes ſuperficiariis oris ulceribus (*Aphtas* dicunt)

dicunt) laborantes apud tumulum illiniebant & facilè liberabant. In multis autèm ejus imaginibus capite velato pingitur, cum pileo ut quidam dicunt, velùt Ulysses, quod est nobilitatis insigne, alii verò, cum pallio, & ex his alii quidèm id fieri propter decorum volunt, quod calvus esset, alii verò propter capitis imbecillitatem, alii autèm expressâ sanè significatione, quod principis animæ sedem probè munitam esse oporteat, alii peregrinationis amorem indicare istud dicunt, alii scriptorum obscuritatem, alii verò, ut demonstretur etiàm sanitatis tempore quæ nocent vitari oportere. Quidam verò, quod nè manuum administratio impediretur, comprehensam circumfluentem vestimenti laciniam in caput rejiciebat. De ipsius autèm scriptis magna est dissensio; cùm alii alia sentiant. Undè cum variæ causæ judicio tenebras offundant, de his non est facilè, certum quid statuere. Primùm quidèm agnominatio. Secundùm dicendi sti-

lum ſervare poſſe. Tertiùm quod unus & idem quandòque robuſtiùs, aliàs remiſſiùs per ætatem ſcribat, aliàſque præter hæc cauſas recenſere liceat. Pecunias neglexit, morum gravitate excelluit, Græcos maximè dilexit, quare etiàm gentiles ſuos omni ſtudio coluit, adeò ut totas civitates (quemadmodùm dictum eſt) peſtilentiâ liberaverit. Ex quo & præclaros honores, non apud Coos tantùm, ſed & Argivos & Athenienſes adeptus eſt. Mortuos duos reliquit filios, Theſſalum & Draconem, at diſcipulorum magnum numerum. Cariſſimos autèm ſuos filios reliquiſſe dicitur.

L. D. B. M. V.

FINIS.

Approbatio Saluberrimæ Facultatis Parisiensis.

NOS Doctores Medici Regentes Facultatis Medicæ in Universitate Parisiensi, & ab eâdem Facultate Examinatores denominati, legimus *Manuale Medicorum, &c.* de novo mandandum Typis, *Selectioribus CELSI Sententiis auctum & locupletatum, accurante M. GUYOT, Doctore Medico Parisiensi.* Opus illud exactiori adhuc diligentiâ recollectum, Medicinæ studiosis maximæ utilitatis fore censemus.

DATUM Parisiis die decimâ-quintâ Januarii 1739.

BARON, Antiquus Facultatis Decanus.

BERTRAND, Antiquus Scholarum Professor.

LECTA relatione Clarissimorum Virorum quos Facultas renuntiaverat Examinatores Libri cujus titulus est *Manuale*

Medicorum, *&c.* in lucem prodeat hic Liber per me licet.

CHOMEL, Saluberrimæ Facultatis Decanus, Medicus Regis Ordinarius, necnon Regiæ Scientiarum Academiæ Socius Veteranus.

Die 17â. Januarii 1739.

Approbatio Cenſoris Regii.

ILLUSTRISSIMI Franciæ Cancellarii juſſu Codicem Manuſcriptum cui titulus eſt *Manuale Medicorum*, *&c.* accuratè perlegi, eumque cenſui digniſſimum, qui Typis mandetur.

DATUM Pariſiis, die 28°. Januarii, ann. 1739. BURETTE.

PRIVILEGE DU ROY.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROI DE FRANCE ET DE NAVARRE, à nos Amés & féaux Conseillers les Gens tenans nos Cours de Parlement, Messieurs des Requêtes ordinaires de notre Hôtel, Grand Conseil, Prevôt de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenans Civils, & autres nos Justiciers qu'il appartiendra, SALUT. Notre bien Amé GABRIEL-FRANÇOIS QUILLAU, Imprimeur & Libraire à Paris, Nous ayant fait remontrer qu'il souhaiteroit imprimer, ou faire imprimer & donner au Public *Manuale Medicorum, seu promptuarium Hippocratis : Discours prononcés au Parlement de Provence, par un de Messieurs les Avocats Généraux*, s'il Nous plaisoit lui accorder nos Lettres de Privilége sur ce nécessaires, offrant pour cet effet de les imprimer ou faire imprimer en bon papier & beaux caractéres, suivant la feuille imprimée & attachée pour modéle sous le contrescel des présentes : A CES CAUSES voulant favorablement traiter ledit Exposant, Nous lui avons permis & permettons par ces présentes, d'imprimer ou faire imprimer lesdits li-

vres ci-dessus spécifiés en un ou plusieurs volumes, conjointement ou séparément, & autant de fois que bon lui semblera, & de les vendre, faire vendre & débiter par tout notre Royaume, pendant le tems de six années consécutives, à compter du jour de la date desdites présentes; Faisons défenses à toutes sortes de personnes de quelque qualité & condition qu'elles soient d'en introduire d'impressions étrangéres dans aucun lieu de notre obéissance; comme aussi à tous Imprimeurs, Libraires & autres d'imprimer, faire imprimer, vendre, faire vendre, débiter ni contrefaire lesdits livres ci-dessus exposés, en tout ni en partie, ni d'en faire aucuns extraits sous quelque prétexte que ce soit d'augmentation, correction, changement de titre ou autrement, sans la permission expresse & par écrit dudit Exposant, ou de ceux qui auront droit de lui, à peine de confiscation des Exemplaires contrefaits, de trois mille livres d'amende contre chacun des Contrevenans, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, l'autre tiers audit Exposant, & de tous dépens, dommages & intérêts. A la charge que ces présentes seront enregistrées tout au long sur le Régistre de la Communauté des Impri-

meurs & Libraires de Paris, dans trois mois de la date d'icelles. Que l'impreſſion de ces livres ſera faite dans notre Royaume & non ailleurs, & que l'Impetrant ſe conformera en tout aux Réglemens de la Librairie, & notamment à celui du dixiéme Avril mil ſept cent vingt-cinq ; & qu'avant que de les expoſer en vente les Manuſcrits ou imprimés qui auront ſervi de copie à l'impreſſion deſdits livres, ſeront remis dans le même état où les Approbations y auront été données, ès mains de notre très-cher & féal Chevalier le ſieur DAGUESSEAU Chancelier de France, Commandeur de nos Ordres, &c. Qu'il en ſera enſuite remis deux exemplaires de chacun dans notre Bibliothéque publique, un dans celle de notre Château du Louvre, & un dans celle de notredit très-cher & féal Chevalier le ſieur Dagueſſeau Chancelier de France, Commandeur de nos Ordres ; le tout à peine de nullité des préſentes, du contenu deſquelles vous mandons & enjoignons de faire joüir ledit Expoſant ou ſes ayans cauſes, pleinement & paiſiblement, ſans ſouffrir qu'il leur ſoit fait aucun trouble ou empêchement : Voulons que la copie deſdites preſentes qui ſera imprimée tout au long au commencement ou à la fin deſdits livres, ſoit te-

ette pour duement signifiée, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos Amés & féaux Conseillers & Sécrétaires, foi soit ajoutée comme à l'original; Commandons au premier notre Huissier ou Sergent, de faire pour l'exécution d'icelles tous Actes requis & nécessaires, sans demander autre permission, & nonobstant clameur de Haro, Chartre Normande, & Lettres à ce contraires: Car tel est notre plaisir, DONNE' à Versailles le vingt-quatriéme jour d'Avril, l'an de grace mil sept cent trente-neuf, & de notre Regne le vingt-quatriéme. Par le Roi en son Conseil.

SAINSON.

Registré sur le Registre dix de la Chambre Royale des Libraires & Imprimeurs de Paris No. 232. Fol. 211. conformément aux anciens Réglemens confirmés par celui du 28. Février 1723. à Paris le 22. May 1739.

LANGLOIS, Syndic.

